

УКООПСІЛКА
ЛЬВІВСЬКА КОМЕРЦІЙНА АКАДЕМІЯ

Іванова Л. О.

Музика О. М.

СВІТОВИЙ РИНОК ТОВАРІВ ТА ПОСЛУГ

Навчальний посібник

для студентів денної та заочної форм навчання за галузями
знань 0305 „Економіка та підприємництво” та
0302 „Міжнародні відносини”

Львів

Видавництво Львівської комерційної академії

2010

Іванова Л. О.

Музика О. М.

СВІТОВИЙ РИНОК ТОВАРІВ ТА ПОСЛУГ

Навчальний посібник

для студентів денної та заочної форм навчання за галузями
знань 0305 „Економіка та підприємництво” та
0302 „Міжнародні відносини”

Львів

Видавництво Львівської комерційної академії

2010

УДК 658.821+338.46 (076)

ББК 65.011.32

131

*Автори: к.е.н., доц. Іванова Л. О.,
ст. викл. Музика О. М.*

*Рецензенти: к.е.н., доц. Басій Н. Ф.,
к.е.н., доц. Буж Л. М.*

Відповідальний за випуск: д.е.н., проф. Дайновський Ю. А.

*Рекомендовано до друку Вченою радою ЛКА
Протокол №1 від 18 вересня 2009 р.*

Іванова Л. О.

Світовий ринок товарів та послуг : навч. посібник / Л. О. Іванова,
О. М. Музика – Львів : Видавництво Львівської комерційної академії,
2010. – 216 с.

ISBN 978-966-1537-93-3

У навчальному посібнику розглядаються актуальні питання функціонування структурних змін та особливостей кон'юнктури світового ринку товарів та послуг з метою ефективного їх врахування у процесах інтеграції економіки України до світової системи господарювання. Посібник містить структурно-логічні блоки для вивчення і перевірки кожної теми, конкретні завдання на ПК та ситуації для самостійного вирішення, які спрямовані на поглиблення практичних навичок щодо використання показників та індикаторів кон'юнктури для аналізу і оцінки стану найважливіших галузевих ринків.

Призначено для студентів та викладачів економічних вузів і факультетів, наукових співробітників, що досліджують кон'юнктуру світових ринків товарів та послуг. Посібник також може бути корисним для маркетологів, економістів, менеджерів, які займаються практичними питаннями створення оптимальних умов взаємодії із зовнішніми ринками з наданням пріоритету національним інтересам.

УДК 658.821+338.46 (076)

ББК 65.011.32

© Іванова Л. О.,
Музика О. М.,
2010

ISBN 978-966-1537-93-3



ЗМІСТ

Передмова	4
Розділ 1. Структурно-логічні блоки для проведення семінарських та практичних занять.....	6
Тема 1. Світовий ринок товарів і послуг: концептуальні засади, особливості еволюції та функціонування	6
Тема 2. Основи методики дослідження кон'юнктури світових ринків товарів та послуг.....	8
Тема 3. Світовий ринок паливно-енергетичних товарів: структура та тенденції розвитку.....	11
Тема 4. Світовий ринок чорних та кольорових металів.....	15
Тема 5. Світовий ринок дорогоцінних металів.....	18
Тема 6. Світовий ринок машин та обладнання.....	20
Тема 7. Світовий ринок сільськогосподарських товарів.....	24
Тема 8. Світовий ринок послуг.....	27
Розділ 2. Навчальні завдання з дисципліни на ПЕОМ та ситуації для самостійного вирішення.....	33
Розділ 3. Тестові завдання.....	89
Розділ 4. Завдання дослідницького спрямування для самостійної роботи студентів з дисципліни „Світовий ринок товарів та послуг”.....	183
Глосарій.....	186
Список рекомендованої літератури	206

ПЕРЕДМОВА

В історичній ретроспективі розвиток світового ринку здійснювався на основі прогресу виробничих сил, поглиблення міжнародного поділу праці, поступового залучення все нових національних господарств до системи світогосподарських зв'язків.

Світовий ринок пов'язав окремі національні економіки у порівняно стійку систему товарних потоків. Кількість товарних потоків неухильно зростає, причому першочергово між країнами зі взаємодоповнювальними структурами економіки та країнами-сусідами.

Об'єкт міжнародного обміну в сучасних умовах – це, як правило, найбільш конкурентні економічні блага, які пов'язані з низькими витратами виробництва і кращими споживчими властивостями, а економічний простір, в якому здійснюється цей обмін, трансформується сьогодні у все складнішу, взаємозалежну і регульовану цілісність.

Світовий ринок постійно змінюється, має динамічну структуру, яка складається з окремих товарних ринків, кожен з яких, відрізняючись специфікою, розвивається у взаємодії з іншими, відчуваючи вплив з боку ринкового середовища. На світових товарних ринках постійно відбуваються структурні зміни пропозиції і попиту, різкі коливання цін, змінюються методи і форми міжнародної торгівлі, фірмова структура, з'являються нові види угод і надання найрізноманітніших послуг. Ці та інші зміни, які відбуваються на товарних ринках, спричиняють пряму залежність ефективності зовнішньоекономічних операцій від вивчення і оперативного використання ринкової кон'юнктури. Важливо знати, в який момент і на якому ринку найкраще виступити як експортер або імпортер того чи іншого товару, розуміти причини і фактори, що впливають на деколи дуже швидкі зміни в обсягах виробництва, споживання, міжнародної торгівлі, рівнях цін на той чи інший товар.

Процес реформування економічної системи України з метою запровадження ринкової моделі господарювання передбачає входження економіки країни до світової системи господарювання. На шляху інтеграції будь-якої країни до світового економічного простору головним завданням є створення оптимальних умов взаємодії із зовнішніми ринками. Це потребує підготовки фахівців, які б володіли теоретичними знаннями законів, закономірностей та факторів розвитку світових ринків, особливостей їх кон'юнктури, практичними навичками розробки стратегії виходу та закріплення на світових товарних ринках з наданням пріоритету національним інтересам.

Визначальну роль у підготовці таких фахівців відіграє навчальна дисципліна „Світовий ринок товарів та послуг”, яка вивчає багатоаспек-

тність питань функціонування світових товарних ринків, забезпечує вироблення навичок застосування методів дослідження світових товарних ринків у майбутній практичній діяльності.

Навчальний посібник призначений для системного вивчення дисципліни „Світовий ринок товарів та послуг» студентами, що навчаються за галузями знань 0305 „Економіка та підприємництво”, 0302 „Міжнародні відносини”. З цією метою кожна тема у навчальному посібнику подана структурно-логічним блоком і містить чітко означену мету, перелік основних питань та детальний перелік літературних джерел для їх засвоєння, глосарій, завдання для перевірки знань, обговорення та дискусії, теми рефератів, доповідей, повідомлень. Навчальні завдання з дисципліни на ПЕОМ та ситуації для самостійного вирішення спрямовані на набуття та поглиблення практичних навичок щодо використання кон’юнктурних показників та індикаторів для аналізу та оцінки стану кон’юнктури різних галузевих ринків. Кращому засвоєнню теоретичних аспектів дисципліни та практичних рекомендацій щодо методики дослідження кон’юнктури товарних ринків сприяє використання тестової форми самоперевірки та контролю одержаних знань. Тести з дисципліни „Світовий ринок товарів та послуг” підготовлені у розрізі основних тем, передбачених навчальною програмою дисципліни, та призначені для застосування на семінарських і практичних заняттях, самостійної роботи студентів. Для набуття і поглиблення науково-дослідницької роботи та активізації самостійного вивчення програмного матеріалу у навчальному посібнику подано завдання дослідницького спрямування для самостійної роботи студентів з дисципліни „Світовий ринок товарів та послуг”.

РОЗДІЛ 1

СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНІ БЛОКИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Світовий ринок товарів і послуг: концептуальні засади, особливості еволюції та функціонування

Метою вивчення даної теми є формування у студентів розуміння економічної природи сучасного світового ринку товарів та послуг, його характерних рис та особливостей в умовах глобалізації економічних процесів, засвоєння структурних компонентів світових товарних ринків, дії економічних законів на світовому ринку товарів та послуг, соціально-економічних наслідків розвитку сучасного світового ринку.

Тема охоплює такі питання:

1. Предмет, мета, завдання курсу „Світовий ринок товарів та послуг”.
2. Економічна природа сучасного світового ринку, його характерні риси та особливості в умовах глобалізації.
3. Структурні компоненти світових товарних ринків.
4. Світові ринки окремих товарів та послуг: сутність і класифікація.



Література

1. 101 [с. 5-9], 113 [с. 4-5], 130 [с. 14-16]
2. 19 [с. 1-4], 37 [с. 2-6], 64 [с. 1-4], 87 [с. 4-6], 88 [с. 53-62], 119 [с. 1-8], 130 [с. 5-8, 19]
3. 85 [с. 1-4], 88 [с. 62-66], 92 [с. 1-4], 113 [с. 6-7], 124 [с. 1-4], 130 [с. 20-22]
4. 4 [с. 21-36], 6 [с.], 27 [с. 24-25], 29 [с. 95-102], 88 [с. 62-69], 113 [с. 8-16]



При вивченні теми 1 необхідно акцентувати увагу на наступних поняттях: внутрішній, національний, міжнародний, світовий ринок, світове господарство, міжнародний поділ праці, суб'єкти ринку, фактори формування світового ринку товарів та послуг, спеціалізація, кооперування, інтеграція, глобалізація, типи ринків за ступенем монополізації (монополістичний, олігополістичний, атомістичний), типи ринків за методами і формами реалізації товару (закритий сектор, відкритий сектор, довгострокові комерційні контракти).



Завдання для перевірки знань, обговорення та дискусії

1. Поясніть сукупність взаємодоповнювальних економічних відносин, що розвиваються за схемою: внутрішній ринок – національний ринок – міжнародний ринок – світовий ринок.
2. Аргументуйте властивість цілісності соціально-економічної системи, якою є світовий ринок товарів та послуг.
3. Поясніть, чому світовий ринок товарів та послуг існує як єдина структура, а не довільна сукупність її складових елементів.
4. Охарактеризуйте глобальні зміни, що їх зазнає світовий ринок товарів та послуг під впливом технологічного процесу, розширення та поглиблення міжнародного поділу праці, глобалізації господарства.
5. Назвіть основні характеристики і ознаки світового ринку товарів та послуг.
6. Вкажіть основні функції світового ринку товарів та послуг.
7. Здійсніть порівняльний аналіз форм прояву відкритого та закритого секторів світового ринку товарів та послуг.
8. Поясніть особливості розвитку світового ринку товарів та послуг при переході від індустріального до інформаційного суспільства, що відбувся наприкінці ХХ – ХХІ ст.
9. Розкрийте соціально-економічну структуру світового ринку товарів та послуг.
10. Назвіть і охарактеризуйте основні види структур світового ринку товарів та послуг.
11. Поясніть зміни товарної структури світового ринку. Відповідь аргументуйте.
12. Охарактеризуйте динаміку та територіальну структуру світового ринку.
13. Поясніть аспекти інтелектуалізації світового ринку товарів та послуг в умовах глобалізації економічних процесів.
14. Охарактеризуйте закономірності і фактори розвитку світового ринку товарів та послуг.
15. Визначте та поясніть вплив макроекономічних умов на стан світового ринку товарів та послуг.
16. Поясніть механізми регулювання світового ринку товарів та послуг на національному і міжнародному рівні.

Теми рефератів, доповідей, повідомлень

1. Історія формування світового ринку (XVII – ХХ ст.).
2. Роль та значення світового ринку в системі світогосподарських зв'язків.

3. Найважливіші тенденції розвитку світового ринку.
4. Міжнародна економічна інтеграція як чинник формування світового ринку.
5. Циклічність світового виробництва та сучасні тенденції розвитку товарних ринків.
6. Закономірності та фактори розвитку світових товарних ринків.
7. Роль організацій СОТ та ЮНКТАД у розвитку світових товарних ринків.
8. Динаміка змін у товарній структурі світового ринку.
9. Види цін та особливості ціноутворення на світовому ринку.
10. Конкуренція на світовому ринку. Особливості міжнародної конкуренції.

Забезпечення заняття: конспект лекцій, рекомендована література з навчальної дисципліни, тести, ПК, ситуації для виконання завдань, завдання для самостійної роботи студента при вивченні програмного матеріалу.

Контроль засвоєння знань:

1. Усне опитування (бали).
2. Завдання і запитання для обговорення на занятті (бали).
3. Тести на ПК за матеріалом теми (бали).
4. Результати виконання завдань для самостійної роботи (бали).
5. Підсумкова оцінка засвоєння матеріалу навчального заняття.

Тема 2. Основи методики дослідження кон'юнктури світових ринків товарів та послуг

Метою вивчення даної теми є засвоєння сутності поняття „кон'юнктура” та основних закономірностей його формування, розуміння процесу дослідження кон'юнктури світових ринків товарів та послуг, з'ясування змісту і принципів системного підходу у дослідженні кон'юнктури, вивчення складових етапів дослідження кон'юнктури світових ринків товарів та послуг; ознайомлення з видами і формами інформації, що використовується при дослідженні кон'юнктури світових ринків товарів та послуг.

Тема охоплює такі питання:

1. Економічний зміст поняття “кон'юнктура” та основні закономірності його формування.

2. Кон'юнктура ринків як об'єкт економічного аналізу на світовому ринку товарів та послуг.
3. Зміст і принципи системного підходу у дослідженні кон'юнктури світових ринків товарів та послуг.
4. Основні етапи дослідження кон'юнктури світових ринків товарів та послуг.
5. Інформаційне забезпечення дослідження кон'юнктури світових ринків товарів і послуг.



Література

1. 9 [с. 7-16], 27 [с. 16-18], 32 [с. 7-8], 88 [с. 69-77], 130 [с. 25-29]
2. 3 [с. 94-108], 18 [с. 5-6], 32 [с. 13-22], 34 [с. 1-5,16], 101 [с. 10-39], 126 [с. 2-4]
3. 27 [с. 35-39], 32 [с. 29-34], 36 [с. 2-4], 88 [с. 69-72], 101 [с. 145-148], 130 [с. 30-32]
4. 12 [с.], 27 [с. 18-23, 30-35], 32 [с. 34-48], 35 [с. 4-96], 47 [с. 124-139], 88 [с. 76-84], 101 [с. 40-58], 130 [с. 38-42]
5. 23 [с. 43-50], 24 [с. 46-50], 27 [с. 25-26], 79 [с. 2-5], 88 [с. 116-124], 101 [с. 29-32, 274-286], 130 [с. 43-44]



При вивченні теми 2 необхідно акцентувати увагу на наступних поняттях: кон'юнктура, причинно-наслідковий зв'язок, загальногосподарська кон'юнктура, кон'юнктура товарного ринку, кон'юнктуруотворювальний фактор, економічний цикл, великі цикли кон'юнктури, малі цикли ділової активності, системний підхід, методика дослідження кон'юнктури, поточне спостереження за кон'юнктурою товарного ринку, аналіз кон'юнктури товарного ринку, прогноз кон'юнктури товарного ринку, первинні джерела інформації, вторинні джерела інформації, алгоритм дослідження кон'юнктури ринку товарів та послуг, місткість ринку.

? Завдання для перевірки знань, обговорення та дискусії

1. Поясніть сутність поняття “кон'юнктура” та основні закономірності його формування.
2. Аргументуйте причинно-наслідковий зв'язок у трактуванні поняття “кон'юнктура світового ринку товарів та послуг”.
3. Визначте основні показники загальногосподарської кон'юнктури.
4. Прокоментуйте характерні ознаки кон'юнктури товарного ринку.

5. Поясніть сутність комплексного підходу до вивчення кон'юнкту-роутворювальних факторів світового ринку товарів та послуг.
6. Охарактеризуйте основні принципи системного підходу при дослідженні кон'юнктури світових ринків товарів та послуг.
7. Поясніть сутність та складові методики дослідження кон'юнктури світових ринків товарів та послуг.
8. Охарактеризуйте види інформації, що використовують у процесі дослідження кон'юнктури світових ринків товарів та послуг.
9. Назвіть основні джерела інформації про явища та процеси, що формують і розвивають кон'юнктуру світових товарних ринків.
10. Визначте алгоритм та рівні аналізу ринкової кон'юнктури.
11. Охарактеризуйте систему показників для аналізу ринкової кон'юнктури.
12. Прокоментуйте основні розділи схеми кон'юнктурного огляду.
13. Охарактеризуйте організацію розробки прогнозів кон'юнктури світових ринків товарів та послуг.
14. Прокоментуйте тезу “знати – означає передбачати” стосовно прогнозу світових ринків товарів та послуг.
15. Визначте проблеми прогнозування кон'юнктури світових товарних ринків.

Теми рефератів, доповідей, повідомлень

1. Історичний генезис систематичного вивчення кон'юнктури в проми-слово розвинених країнах
2. М.І. Туган-Барановський – автор теорії економічної кон'юнктури, його науковий та практичний внесок у розвиток цієї галузі знань.
3. Основні закономірності динаміки науково-технічного процесу та його вплив на розвиток кон'юнктури.
4. “Цикли Кондратьєва”, або “великі цикли кон'юнктури”.
5. Малі цикли економічної кон'юнктури.
6. Економічні та соціальні критерії оцінки кон'юнктури та показники її дослідження.
7. Оцінка потенціалу та основних пропорцій ринку.
8. Збалансованість ринку та способи її визначення.
9. Взаємозв'язок системи показників кон'юнктури ринку.
10. Особливості дослідження кон'юнктури окремих видів ринків.

Забезпечення заняття: конспект лекцій, рекомендована література з навчальної дисципліни, тести, ПК, ситуації для виконання завдань, завдання для самостійної роботи студента при вивченні програмного матеріалу.

Контроль засвоєння знань:

1. Усне опитування (бали).
2. Завдання і запитання для обговорення на занятті (бали).
3. Тести на ПК за матеріалом теми (бали).
4. Результати виконання завдань для самостійної роботи (бали).
5. Підсумкова оцінка засвоєння матеріалу навчального заняття.

Тема 3. Світовий ринок паливно-енергетичних товарів: структура та тенденції розвитку

Метою вивчення даної теми є з'ясування структурних змін на світовому ринку паливно-енергетичних товарів, вивчення діяльності Міжнародного енергетичного агентства, ОПЕК на світовому ринку паливно-енергетичних товарів, засвоєння основних показників кон'юнктури світового ринку нафти, природного газу, вугілля, електроенергії, розуміння загальних тенденцій розвитку світового ринку паливно-енергетичних товарів, розробка альтернативних шляхів вирішення проблем паливно-енергетичного ринку в Україні.

Тема охоплює такі питання:


1. Структурні зміни на світовому ринку паливно-енергетичних товарів.
2. Діяльність Міжнародного енергетичного агентства (МЕА), ОПЕК та інших міжнародних організацій на світовому ринку паливно-енергетичних товарів.
3. Кон'юнктура світового ринку нафти.
 - 3.1. Загальні запаси, нафтовидобуток та пропозиція на світовому ринку нафти.
 - 3.2. Споживання нафти у світовому господарстві та економіці окремих країн.
 - 3.3. Кон'юнктура світових цін на нафту: умови формування та фактори впливу.
 - 3.4. Запаси, видобуток та потреби в нафті в Україні.
4. Кон'юнктура світового ринку газу.
 - 4.1. Фактори формування кон'юнктури світового ринку газу.
 - 4.2. Світові запаси газу, його видобуток та пропозиція на світовому ринку.
 - 4.3. Споживання газу у світовому господарстві та економіці окремих країн.
 - 4.4. Головні експортно-імпортні потоки та ціни на світовому ринку газу.
5. Кон'юнктура світового ринку вугілля.

6. Кон'юнктура світового ринку електроенергії.
7. Загальні тенденції розвитку світового ринку паливно-енергетичних товарів.



Література

1. 46 [с. 13-31], 75 [с. 14-15], 82 [с. 12-14], 102 [с. 6-7], 113 [с. 29-30, 42-43], 130 [с. 73-75]
2. 46 [с. 9-13], 51 [с. 11-13], 130 [с. 76-77]
3. 29 [с. 104-118], 46 [с. 32-51], 65 [с. 15-16], 66 [с. 15-16], 68 [с. 15-16], 77 [с. 13-15], 86 [с. 4-6], 113 [с. 31-34], 130 [с. 76-77]
4. 46 [с. 52-54], 88 [с. 100-106], 113 [с. 34-36], 130 [с. 77-78]
5. 46 [с. 54-58], 55 [с. 14-16], 113 [с. 36-39], 130 [с. 79-80]
6. 74 [с. 14-16], 113 [с. 40-42], 130 [с. 78]
7. 26 [с. 10-11], 46 [с. 58-62], 76 [с. 12-14], 106 [с. 12-16], 113 [с. 43-47]

 При вивченні теми 3 необхідно акцентувати увагу на наступних поняттях: нафта, природний газ, вугілля, електроенергія, вітроенергетика, гідроенергетика, ядерна енергія, відновлювальні види енергії, нафтовидобуток, барель, галон, градуси API°, паливно-енергетичний баланс, Міжнародне енергетичне агентство (МЕА), міжнародні нафтові компанії, „кошик” нафти ОПЕК, світова енергетична проблема.

? Завдання для перевірки знань, обговорення та дискусії

1. Спростуйте або підтвердіть сентенцію «Нафта – багатство та отрута сучасної цивілізації».
2. Поясніть структурні зміни на світовому ринку паливно-енергетичних товарів.
3. Охарактеризуйте діяльність МЕА, ОПЕК та інших міжнародних організацій на світовому ринку паливно-енергетичних товарів.
4. Проаналізуйте динаміку глобальних запасів нафти та їх розподіл по країнах, порівняйте з аналогічними показниками нафтовидобутку. Аргументуйте висновки щодо пропозиції нафти на світовому ринку.
5. Здійсніть порівняльний аналіз світового видобутку та споживання нафти. Охарактеризуйте споживання нафти у різних регіонах світу та економіці окремих країн. Які чинники найбільшою мірою впливають на обсяги споживання нафти?

6. Визначте основні ознаки періодів еволюції механізму ціноутворення на світовому ринку нафти. Охарактеризуйте динаміку середньорічних цін на еталонні сорти нафти (Брент, Західнотехаська середня). Визначте умови формування та фактори впливу на кон'юнктуру світових цін на нафту.
7. Здійсніть порівняльний аналіз запасів, видобутку та потреб у нафті в Україні. За результатами аналізу запропонуйте вибір постачальників нафти на засадах економічної доцільності. Аргументуйте твердження „Чорне золоте” для України є справді золотим”.
8. При обговоренні умов контракту виникло питання про одиниці вимірювання, оскільки один з партнерів наполягав на застосуванні таких одиниць виміру, як галон і барель, що партнери розуміли по-різному: 1) 158,97 дм³; 2) 115,83 дм³; 3) 172,75 дм³; 4) 163,85 дм³; 5) 3,78 дм³; 6) 35,24 дм³; 7) 4,55 дм³; 8) 3,67 дм³; 9) 19,24 дм³; 10) 14,35 дм³. Визначте, розміри яких конкретно одиниць виміру обговорювали партнери.
9. Охарактеризуйте фактори формування кон'юнктури світового ринку газу. Визначте основні країни, що забезпечують світовий видобуток газу, країни-експортери та країни-імпортери природного газу.
10. Проаналізуйте головні експортно-імпортні потоки та регіональні ціни на світовому ринку природного газу.
11. Надайте характеристику факторів, що обумовлюють функціонування та особливості світового ринку вугілля. Визначте перспективи споживання та експорту вугілля у XXI ст.
12. Визначте країни, що забезпечують світовий видобуток вугілля, основні країни-експортери та країни-імпортери вугілля.
13. Здійсніть регіональний аналіз ринку кам'яного вугілля за показниками, наведеними у табл.1. Побудуйте секторні або стовпчикові діаграми. Розрахуйте регіональні балансові індекси по кам'яному вугіллю (як співвідношення видобутку і споживання), проаналізуйте отримані результати. Підтвердіть або спростуйте тезу щодо збереження значення кам'яного вугілля у світовій економіці.

Таблиця 1

Частка регіонів в світі у видобутку, експорті та споживанні кам'яного вугілля, %

№ з/п	Регіон	Видобуток	Споживання	Експорт
1	2	3	4	5
1	Західна Європа	4	10	2
2	Східна Європа	15	14	20

1	2	3	4	5
3	Північна Америка	25	24	24
4	Південна Америка	1	1	6
5	Азія	44	45	12
6	Африка	6	4	10
7	Австралія і Океанія	5	2	26

14. Поясніть, яким чином підвищення значення і ролі екологічного фактору та попередження забруднення довкілля впливає на кон'юнктуру світового ринку вугілля.
15. Поясніть і аргументуйте неоднозначне ставлення до атомної енергетики у групі промислово розвинених країн та у групі країн, що розвиваються.
16. Наведіть приклади розширення застосування нетрадиційних видів палива. Визначте тенденції зміни попиту та пропозиції на світовому ринку відновлювальних видів енергії. Спростуйте або підтвердіть економічну доцільність збільшення споживання альтернативних видів енергії.
17. Визначте рівень і можливості взаємодії та взаємозамінності товарів на світовому паливно-енергетичному ринку сьогодні та на перспективу.

Теми рефератів, доповідей, повідомлень

1. Глобальна енергетична проблема, її природа, форми прояву у різних країнах світу.
2. Діяльність крупних глобальних корпорацій на світовому ринку нафти.
3. Підвищення значення природного газу у світовій економіці.
4. Перспективи споживання газу у XXI ст.
5. Збереження значення кам'яного вугілля у світовій економіці.
6. Економічна доцільність збільшення споживання вугілля у майбутньому.
7. Електроенергія – енергетична основа сучасної економіки.
8. Ринок атомної енергії: тенденції зміни попиту та пропозиції.
9. Особливості функціонування ринків альтернативних (відновлювальних) видів енергії.
10. Проблеми паливно-енергетичного ринку України та альтернативні шляхи їх вирішення.

Забезпечення заняття: конспект лекцій, рекомендована література з навчальної дисципліни, тести, ПК, ситуації для виконання завдань, завдання для самостійної роботи студента при вивченні програмного матеріалу.

Контроль засвоєння знань:

1. Усне опитування (бали).
2. Завдання і запитання для обговорення на занятті (бали).
3. Тести на ПК за матеріалом теми (бали).
4. Результати виконання завдань для самостійної роботи (бали).
5. Підсумкова оцінка засвоєння матеріалу навчального заняття.

Тема 4. Світовий ринок чорних та кольорових металів

Метою вивчення даної теми є визначення значення світового ринку чорних та кольорових металів для сучасного світового господарства, засвоєння інформації щодо світових центрів видобутку залізної руди, провідних виробників, експортерів та споживачів чорних металів, ознайомлення зі спеціалізацією світового виробництва і пропозиції кольорових металів, з'ясування регіональної структури експортно-імпортних потоків на світовому ринку чорних і кольорових металів, засвоєння основних чинників, що будуть формувати кон'юнктуру світового ринку чорних і кольорових металів у майбутньому.

Тема охоплює такі питання:

1. Метали як об'єкти обміну на ринку. Основа товарної пропозиції на світовому ринку металів.
2. Світові центри видобутку залізної руди, провідні виробники, експортери та споживачі.
3. Динаміка світового виробництва і споживання сталі та сталепродукції.
4. Стан та перспективи розвитку світового ринку кольорових металів.
 - 4.1. Світове виробництво та споживання алюмінію, динаміка міжнародної торгівлі і цін.
 - 4.2. Кон'юнктура світового ринку міді, мідних руд та концентратів.
 - 4.3. Кон'юнктура світового ринку нікелю та нікелевих руд.
 - 4.4. Особливості кон'юнктури світових ринків олова, цинку, свинцю.



Література

1. 1 [с. 8-19, 44-51, 92-107], 46 [с. 63-66], 61 [с. 15-16], 88 [с. 100-106], 113 [с. 50-52], 130 [с. 82]
2. 38 [с. 12-14], 46 [с. 68-69], 83 [с. 12-15], 113 [с. 52-57], 128 [с. 13-14], 130 [с. 83-86]
3. 14 [с. 12-13], 42 [с. 12-16], 113 [с. 58-71], 115 [с. 13-14], 130 [с. 86-87]

4. 41 [с. 14-15], 60 [с. 15], 90 [с. 13-14], 91 [с. 12-13], 113 [с. 79-99], 127 [с. 14-15], 129 [с. 12-14], 130 [с. 87-94]



При вивченні теми 4 необхідно акцентувати увагу на наступних поняттях: залізо, сталь, чавун, прокат, феросплави, залізні руди, марганцеві руди, боксити, глинозем, кольорові метали та сплави, алюміній, мідь, олово, цинк, свинець, латунь, нікель, товарні асоціації, брутт чорних металів, брутт кольорових металів, рафінований метал, гірничодобувний комплекс, Міжнародна дослідницька група по свинцю і цинку.

? Завдання для перевірки знань, обговорення та дискусії

1. Наведіть товарну структуру світового ринку чорних та кольорових металів. Поясніть значення цього ринку для сучасного світового господарства.
2. Визначте і аргументуйте основні фактори формування та розвитку кон'юнктури світового ринку чорних і кольорових металів.
3. Назвіть основні світові центри видобутку залізної руди, визначте країни-виробники, експортери та імпортери на ринку чорних металів.
4. Поясніть сучасні трансформації структури споживання металопродукції з чорних і кольорових металів.
5. Охарактеризуйте динаміку світового виробництва і споживання сталі та сталепродукції.
6. Охарактеризуйте рівень та динаміку цін на світовому ринку чорних металів.
7. Визначте прогностичні напрями розвитку кон'юнктури світового ринку чорних металів.
8. Наведіть основні показники кон'юнктури світового ринку алюмінію, бокситів, глинозему.
9. Охарактеризуйте світові запаси міді за регіонами, визначте найбільші країни-виробники, країни-експортери та країни-імпортери міді. Поясніть зрушення у структурі виробництва міді.
10. Визначте основних продуцентів нікелевої руди у світі. Назвіть країни-лідери за виробництвом рафінованого нікелю, феронікелю, оксидів нікелю. Наведіть чинники сприятливої та несприятливої кон'юнктури на ринку нікелю.
11. Охарактеризуйте періоди зростаючої, стабільної та спадної кон'юнктури на світових ринках олова, цинку, свинцю.

12. Спеціалісти фірми „Укрторгекспорт” готують контракти на продаж металопродукції з фірмами із Австралії, Канади, Аргентини, Бразилії, США, ФРН, Данії, Великобританії, Норвегії, Франції. При обговоренні контракту N виникло питання про одиниці вимірювання, тому що окремі з партнерів наполягали на застосуванні таких одиниць виміру, як тонна довга і тонна мала, розуміючи при цьому такі значення тонни: 1) 907,185 кг; 2) 979 кг; 3) 1016,05 кг; 4) 918,7 кг; 5) 1115 кг; 6) 1012 кг; 7) 1000 кг. Визначте правильні одиниці вимірювання. Вкажіть, в яких країнах застосовуються вказані одиниці вимірювання.

Теми рефератів, доповідей, повідомлень

1. Фактори розвитку кон'юнктури світових ринків чорних і кольорових металів.
2. Роль товарних асоціацій на світових ринках чорних і кольорових металів.
3. Спеціалізація світового виробництва та пропозиції чорних і кольорових металів.
4. Динаміка виробництва сталі у різних регіонах і країнах світу та перспективи до 2020 року.
5. Динаміка споживання сталі та сталепродуктів у різних регіонах і країнах світу та перспективи до 2020 року.
6. Динаміка міжнародної торгівлі бокситами, глиноземом та первинним алюмінієм.
7. Кон'юнктурний огляд світового ринку свинцю, свинцевих руд та концентратів.
8. Кон'юнктурний огляд світового ринку цинку, цинкових руд та концентратів.
9. Кон'юнктурний огляд світового ринку олова, олов'яних руд та концентратів.
10. Проблеми та перспективи входження України до регіональних та світового ринку чорних металів.

Забезпечення заняття: конспект лекцій, рекомендована література з навчальної дисципліни, тести, ПК, ситуації для виконання завдань, завдання для самостійної роботи студента при вивченні програмного матеріалу.

Контроль засвоєння знань:

1. Усне опитування (бали).
2. Завдання і запитання для обговорення на занятті (бали).

3. Тести на ПК за матеріалом теми (бали).
4. Результати виконання завдань для самостійної роботи (бали).
5. Підсумкова оцінка засвоєння матеріалу навчального заняття.

Тема 5. Світовий ринок дорогоцінних металів

Метою вивчення даної теми є з'ясування особливостей функціонування світового ринку дорогоцінних металів та визначальних кон'юнктурутворюючих факторів, засвоєння системи показників кон'юнктури щодо пропозиції, попиту та динаміки цін на золото, ознайомлення з діяльністю міжнародних золотих центрів, визначення сучасного стану і перспектив розвитку світового ринку срібла, одержання знань щодо основних сфер застосування та кон'юнктури ринків платини та металів платинової групи (паладію, іридію, осмію, родію, рутенію).


Тема охоплює такі питання:

1. Кон'юнктура ринку золота.
 - 1.1. Особливості функціонування світового ринку золота та визначальні кон'юнктурутворювальні фактори.
 - 1.2. Структура світової пропозиції золота.
 - 1.3. Динаміка цін на золото на світовому ринку.
 - 1.4. Структурні зміни у світовому споживанні золота.
 - 1.5. Стан і перспективи української золотодобувної промисловості.
2. Стан і перспективи розвитку світового ринку срібла.
3. Кон'юнктурний огляд ринків металів платинової групи.



Література

1. 1 [с. 5-30, 68-83], 29 [с. 119-135], 46 [с. 71-75], 104 [с. 15-16], 113 [с. 50-51], 116 [с. 13-16], 118 [с. 13], 123 [с. 13].
2. 1 [с. 83-112], 29 [с. 142-156], 113 [с. 79-99], 118 [с. 14], 123 [с. 14], 130 [с. 91-92]
3. 1 [с. 140-160], 29 [с. 135-141], 54 [с. 15-16], 84 [с. 15-16], 113 [с. 99-106], 118 [с. 15], 123 [с. 15]

 При вивченні теми 5 необхідно акцентувати увагу на наступних поняттях: золото, трійська унція, демонетизація, інвестиційний товар, тезаврація, детезаврація, офіційні золоті монети, золотий пул, золоті шкери, аффінаж, фіксинг, ювелірні вироби, срібло, платина, паладій, рутеній, іридій, осмій, родій, рутеній.

? **Завдання для перевірки знань, обговорення та дискусії**

1. Наскільки актуальне сьогодні те, про що писав давньоримський поет Вергілій, а саме „Проклята жага золота”?
2. Поясніть суть процесу демонетизації та її вплив на характер кон'юнктури світового ринку золота.
3. Охарактеризуйте основні джерела надходження золота на світовий ринок. Визначте країни-лідери за обсягами видобутку золота.
4. Наведіть динаміку цін на золото на світовому ринку після розпаду Бреттон-Вудської валютної системи. Визначте періоди понижувальних та підвищувальних трендів цінової кон'юнктури на світовому ринку золота. Поясніть вплив найважливіших кон'юктуроутворювальних факторів у ці періоди.
5. Охарактеризуйте структурні зміни у світовому споживанні золота. Поясніть тенденцію збільшення споживання золота у неювелірних галузях.
6. Аргументуйте тенденцію посилення сезонного характеру у зміні цін на золото на світовому ринку.
7. Визначте особливості кон'юнктури світового ринку золота на початку XXI ст. Охарактеризуйте роль золота у сфері інвестицій.
8. Наведіть різні точки зору аналітиків світового ринку золота щодо перспектив його розвитку.
9. Визначте основні кон'юктуроутворювальні фактори на світовому ринку срібла. Назвіть найбільші країни-виробники, країни-експортери, країни-імпортери срібла. Визначте прогностичні напрями розвитку кон'юнктури світового ринку срібла.
10. Поясніть особливості функціонування світового ринку платини та металів платинової групи.
11. Проаналізуйте структуру попиту на платину на світовому ринку. Визначте основні кон'юктуроутворювальні фактори, що формують попит на метали платинової групи. Поясніть чинники, що зумовлюють нестабільність попиту на платину та метали платинової групи.
12. Наведіть оцінку та розташування сучасних запасів металів платинової групи. Визначте основні країни-споживачі цих металів.

13. Поясніть вплив тенденції збільшення продажу легких вантажних автомобілів на прогнозований попит на платину.
14. Охарактеризуйте сучасний стан та перспективи української золотодобувної промисловості.
15. „Люди гинуть за метал” – співає Мефістофель в опері Ш.Гуно „Фауст”. Назвіть, який метал мається на увазі.

Теми рефератів, доповідей, повідомлень

1. Організаційні аспекти розвитку ринку дорогоцінних металів.
2. Характеристика регіональних ринків золота (Європейський, Північноамериканський, Близькосхідний, Індійський, Далекосхідний).
3. Світова практика інвестування в золото.
3. Світова практика інвестування в золото.
4. Особливості кон'юнктури світових цін на дорогоцінні метали.
5. Структурні зміни на світовому ринку срібла.
6. Основні центри біржової торгівлі дорогоцінними металами.
7. Роль золотих дилерів на світовому ринку золота.
8. Перспективи розвитку ринку металів платинової групи.
9. Процеси злиття та поглинання добувних компаній на світовому ринку дорогоцінних металів як постійно діючий кон'юктуроутворювальний фактор.
10. Різновиди операцій на світовому ринку дорогоцінних металів.

Забезпечення заняття: конспект лекцій, рекомендована література з навчальної дисципліни, тести, ПК, ситуації для виконання завдань, завдання для самостійної роботи студента при вивченні програмного матеріалу.

Контроль засвоєння знань:

1. Усне опитування (бали).
2. Завдання і запитання для обговорення на занятті (бали).
3. Тести на ПК за матеріалом теми (бали).
4. Результати виконання завдань для самостійної роботи (бали).
5. Підсумкова оцінка засвоєння матеріалу навчального заняття.

Тема 6. Світовий ринок машин та обладнання

Метою вивчення даної теми є розуміння характерних особливостей світового ринку машин та обладнання, які визначають формування і розвиток його кон'юнктури, з'ясування динамічних змін товарної структури світового ринку машин та обладнання, аналіз регіональної структури пропозиції та попиту на світовому ринку машин і обладнання,

здвоєння структурних змін у міжнародній торгівлі машинами та обладнанням, визначення основних чинників, що впливають на функціонування світового ринку машин та обладнання, одержання знань щодо провідних тенденцій розвитку світового ринку машин та обладнання.

Тема охоплює такі питання:

1. Характерні особливості світового ринку машин та обладнання, які визначають формування і розвиток його кон'юнктури.
2. Динамічні зміни товарної структури світового ринку машин та обладнання.
3. Аналіз регіональної структури пропозиції і попиту на світовому ринку машин та обладнання.
4. Структурні зміни у міжнародній торгівлі машинами та обладнанням.
5. Основні чинники, що впливають на функціонування світового ринку машин та обладнання.
6. Тенденції розвитку світового ринку машин та обладнання.



Література

1. 27 [с. 188-192], 29 [с. 213-230], 32 [с. 55-57], 40 [с. 10-12], 44 [с. 11], 113 [с. 193-202], 130 [с. 104-105]
2. 10 [с. 10-12], 29 [с. 230-240], 32 [с. 59-62], 113 [с. 202-208], 121 [с. 10-12], 130 [с. 108-111].
3. 11 [с. 12-13], 48 [с. 13-14], 81 [с. 10-12], 111 [с. 10-11], 113 [с. 208-209], 120 [с. 10-12]
4. 22 [с. 10], 29 [с. 240-251], 32 [с. 59-68], 53 [с. 10-12], 130 [с. 106-108], 132 [с. 10-11]
5. 32 [с. 57-58], 88 [с. 100-106], 112 [с. 8-9], 122 [с. 15-16], 130 [с. 111-112]
6. 27 [с. 202-203], 39 [с. 12-13], 103 [с. 10-11], 113 [с. 209-211], 130 [с. 113-115]



При вивченні теми б необхідно акцентувати увагу на наступних поняттях: МПП у світовому машинобудуванні, експортна спеціалізація, важке машинобудування, енергетичне та електротехнічне машинобудування, транспортне машинобудування, середнє машинобудування, приладобудування, сільськогосподарське машинобудування, медичне машинобудування, побутова техніка, точне машинобудування, енергозбереження, серійне стандартне обладнання, унікальні машини і прилади, злиття і поглинання компаній.



Завдання для перевірки знань, обговорення та дискусії

1. Визначте товарну структуру світового ринку машин та обладнання згідно з класифікацією UNCTAD та UNIDO.
2. Поясніть, чому ринок машин та обладнання є найкрупнішим та найдинамічнішим сектором світового ринку. Аргументуйте, яким чином товарна та географічна структура ринку машин та обладнання відображає спрямованість та інтенсивність основних процесів, що відбуваються у світовому господарстві.
3. Визначте найважливіших суб'єктів ринку машин та обладнання і номенклатуру продукції шляхом аналізу структури світового машинобудування у регіональному та галузевому аспектах. Аргументуйте відповідь, яка продукція займає провідне місце на світовому ринку машин та обладнання.
4. Здійснивши аналіз регіональної структури світового машинобудування, визначте основні показники кон'юнктури ринку машин та обладнання у таких його сегментах: 1) Північна Америка; 2) Західна Європа; 3) Східна та Південно-Східна Азія; 4) інші сегменти.
5. Поясніть особливості світового ринку машин та обладнання, які визначають формування і розвиток його кон'юнктури. Доведіть, що динаміка світового ринку машин та обладнання визначає тенденції розвитку світового ринку загалом.
6. Поясніть специфічні фактори формування кон'юнктури світового ринку машин та обладнання. Наведіть приклади їх прояву у другій половині ХХ ст.
7. Розкрийте особливості конкуренції на світовому ринку машин та обладнання як постійно діючого кон'юнктуруотворювального фактору.
8. Охарактеризуйте особливості формування цін на світовому ринку машин та обладнання у сегментах: 1) серійного стандартного обладнання; 2) нестандартного обладнання, унікальних машин та приладів.
9. Поясніть роль кредиту у реалізації продукції на світовому ринку машин та обладнання. Назвіть найбільші національні агентства експортно-імпортного кредитування.
10. Визначте найхарактерніші об'єктивні труднощі дослідження кон'юнктури світового ринку машин та обладнання. Запропонуйте шляхи і способи їх подолання.
11. Порівняйте основні прогнози розвитку світового ринку машин та обладнання. Аргументуйте Ваш вибір прогнозу.
12. Охарактеризуйте спеціалізацію окремих регіонів світу на ринку транспортного машинобудування.

13. Проаналізуйте фірмову структуру світового ринку легкових автомобілів. Визначте регіональну структуру цього ринку, охарактеризуйте розподіл обсягів міжнародної торгівлі легковими автомобілями.
14. Визначте становлення та перспективи України на світовому ринку машин та обладнання. Відповідь аргументуйте.
15. Визначте і охарактеризуйте найважливіші тенденції розвитку світового ринку машин та обладнання.

Теми рефератів, доповідей, повідомлень

1. Міжнародний поділ праці у світовому машинобудуванні та експортна спеціалізація країн.
2. Науково-технічний прогрес і тенденції розвитку світових ринків машинобудівної продукції.
3. Структура світового експорту та імпорту машин і обладнання.
4. Проблеми та перспективи виходу України на світовий ринок машинобудівної продукції.
5. Світовий ринок зброї та військового спорядження.
6. Світовий ринок космічної техніки та технології.
7. Кон'юнктурний огляд світового ринку продукції загального машинобудування.
8. Кон'юнктурний огляд світового ринку продукції електротехнічного машинобудування.
9. Кон'юнктурний огляд світового ринку транспортного машинобудування.
10. Діяльність крупних ТНК на світовому ринку легкових автомобілів.

Забезпечення заняття: конспект лекцій, рекомендована література з навчальної дисципліни, тести, ПК, ситуації для виконання завдань, завдання для самостійної роботи студента при вивченні програмного матеріалу.

Контроль засвоєння знань:

1. Усне опитування (бали).
2. Завдання і запитання для обговорення на занятті (бали).
3. Тести на ПК за матеріалом теми (бали).
4. Результати виконання завдань для самостійної роботи (бали).
5. Підсумкова оцінка засвоєння матеріалу навчального заняття.

Тема 7. Світовий ринок сільськогосподарських товарів

Метою вивчення даної теми є з'ясування умов формування та основних факторів розвитку кон'юнктури світового ринку сільськогосподарських товарів, засвоєння товарної та регіональної структури цього ринку, визначення особливостей формування товарної пропозиції на світовому ринку сільськогосподарських товарів, розуміння спрямування головних експортно-імпортних потоків, одержання знань щодо кон'юнктури світового ринку зернових, м'яса та м'ясопродуктів, цукру, кави, чаю та інших сільськогосподарських товарів, оцінка зовнішньоекономічної діяльності України на світовому ринку сільськогосподарських товарів, визначення проблем та перспектив виходу України на світовий ринок сільськогосподарських товарів.

Тема охоплює такі питання:

1. Умови формування та основні фактори розвитку кон'юнктури світового ринку сільськогосподарських товарів.
2. Товарна структура світового ринку сільськогосподарських товарів.
3. Особливості географічної структури світового ринку сільськогосподарських товарів.
4. Кон'юнктура світового ринку зернових.
5. Кон'юнктура світового ринку м'яса та м'ясопродуктів.
6. Кон'юнктура світового ринку цукру.
7. Кон'юнктура світового ринку кави та чаю.
8. Зовнішньоекономічна діяльність України на світовому ринку сільськогосподарських товарів.



Література

1. 17 [с. 6-9, 116-118], 46 [с. 76-85], 72 [с. 6-8], 130 [с. 137-138, 140]
2. 45 [с. 101-104], 113 [с. 109-113], 130 [с. 139], 133 [с. 7]
3. 29 [с. 196-202], 45 [с. 104-110], 71 [с. 6-8], 113 [с. 113-116]
4. 52 [с. 6-7], 67 [с. 6-7], 80 [с. 6-7], 88 [с. 112-113], 96 [с. 6-7], 98 [с. 7-8], 130 [с. 141]
5. 50 [с. 8-10], 57 [с. 6-7], 58 [с. 7-8], 63 [с. 6], 70 [с. 11-12], 105 [с. 6-7], 113 [с. 120-125], 117 [с. 6-8], 130 [с. 151-152]
6. 69 [с. 6-7], 78 [с. 6-7], 73 [с. 6-7], 89 [с. 6-8], 93 [с. 9-10], 94 [с. 6-8], 95 [с. 8-9], 100 [с. 6-7], 108 [с. 7-8], 113 [с. 116-120], 130 [с. 145]
7. 31 [с. 6-9], 59 [с. 6-7], 73 [с. 6-7], 89 [с. 6-8], 93 [с. 9-10], 94 [с. 6-8], 95 [с. 8-9], 100 [с. 6-7], 108 [с. 7-8], 113 [с. 116-120], 130 [с. 145]
8. 45 [с. 110-116], 62 [с. 7], 99 [с. 6-9], 130 [с. 155-161]



При вивченні теми 7 необхідно акцентувати увагу на наступних моментах: зернові, пшениця, рис, кукурудза, молокопродукти, збиране молоко, сухе молоко, чай, кава, спеції, яловичина, свинина, м'ясо птиці, цукор, рослинна олія, риба та морепродукти, нутріцевтики, алкогольні напої, безалкогольні напої, мінеральна вода, овочі, фрукти, генетично модифіковані продукти, Продовольча і сільськогосподарська комісія ООН – ФАО; міжнародні товарні асоціації, державні торговельні організації.

? Завдання для перевірки знань, обговорення та дискусії

1. Дайте оцінку загальним та специфічним факторам, що формують кон'юнктуру світового ринку сільськогосподарських товарів.
2. Аргументовано підтвердіть або спростуйте необхідність функціонування світового ринку сільськогосподарських товарів.
3. Охарактеризуйте значення та товарну структуру світового ринку сільськогосподарських товарів. Визначте особливості формування товарної пропозиції на світовому ринку сільськогосподарських товарів.
4. Поясніть, чим обумовлюються нерівномірність розвитку та особливості міжнародного поділу праці у світовому виробництві сільськогосподарських товарів.
5. Охарактеризуйте географічну структуру світового ринку сільськогосподарських товарів. Наведіть приклад міжнародної спеціалізації країн у виробництві експортних ресурсів сільськогосподарських товарів.
6. Поясніть сутність сільськогосподарської політики підтримки фермерів і торгового протекціонізму у промислово розвинених країнах та вплив цих засобів на кон'юнктуру світового ринку сільськогосподарських товарів.
7. Наведіть товарну структуру світового товарообігу зернових культур. Визначте умови формування і фактори розвитку кон'юнктури світового ринку зернових.
8. Охарактеризуйте географічне спрямування експортно-імпортних потоків на світовому ринку зернових. Визначте особливості формування експортного потенціалу світового ринку зернових. Поясніть проблеми міжнародного регулювання зовнішньої торгівлі зерновими. Запропонуйте шляхи і способи їх вирішення.
9. Поясніть умови формування та фактори розвитку кон'юнктури світового ринку пшениці. Визначте регіональну структуру світового експорту та світового імпорту пшениці.

10. Здійснить оцінку кон'юнктури світового ринку рису (особливості, виробництво, регіональна структура пропозиції та попиту, міжнародна торгівля, ціни). Наведіть прогнози кон'юнктури ринку рису.
11. Проаналізуйте фактори і тенденції розвитку світового ринку м'яса та м'ясопродуктів. Оцініть регіональну структуру світового експорту та імпорту м'яса та м'ясопродуктів.
12. Аргументуйте особливості розвитку кон'юнктури світового ринку цукру. Визначте регіональну структуру експортно-імпортних потоків на світовому ринку цукру.
13. Охарактеризуйте світовий ринок кави за схемою: основні продуценти – найбільші експортери та імпортери – структура споживання – динаміка цін. Наведіть прогнози кон'юнктури світового ринку кави.
14. Охарактеризуйте світовий ринок чаю за схемою: основні продуценти – найбільші експортери та імпортери – структура споживання – динаміка цін. Наведіть прогнози кон'юнктури світового ринку чаю.
15. Здійснить оцінку зовнішньоекономічної діяльності України на світовому ринку сільськогосподарських товарів. Визначте проблеми та перспективи виходу України на світовий ринок сільськогосподарських товарів.

Теми рефератів, доповідей, повідомлень

1. Роль світового ринку сільськогосподарських товарів у розв'язанні глобальної продовольчої проблеми світу.
2. Діяльність державних торговельних організацій на світовому ринку сільськогосподарських товарів.
3. Світове виробництво сільськогосподарських товарів і міжнародна продовольча безпека.
4. Основні завдання та напрями діяльності ФАО.
5. Умови формування та фактори розвитку кон'юнктури ринку кукурудзи.
6. Кон'юнктура світового ринку молока та молочних продуктів.
7. Регіональні особливості міжнародної торгівлі молоком та молочними продуктами.
8. Особливості функціонування преференційного та вільного ринків цукру.
9. Кон'юнктура світового ринку насіння соняшнику та продуктів його переробки.
10. Оцінка кон'юнктури світового ринку чорного і білого перцю та інших спецій (тмину, гвоздики, імбиру, кардамону).
11. Міжнародна класифікація країн у виробництві експортних ресурсів риби та рибпродуктів.

12. Регіональна структура світового експорту та імпорту оливкової, пальмової, кокосової, арахісової олії.
13. Динамічні зміни товарної структури світового ринку овочів та фруктів.
14. Особливості кон'юнктури світового ринку алкогольних напоїв.
15. Особливості кон'юнктури світового ринку безалкогольних напоїв.
16. Сучасний стан та перспективи розвитку світового ринку бавовни.
17. Тенденції розвитку світового ринку вовни.
18. Особливості кон'юнктури світового ринку натурального каучуку.

Забезпечення заняття: конспект лекцій, рекомендована література з навчальної дисципліни, тести, ПК, ситуації для виконання завдань, завдання для самостійної роботи студента при вивченні програмного матеріалу.

Контроль засвоєння знань:

1. Усне опитування (бали).
2. Завдання і запитання для обговорення на занятті (бали).
3. Тести на ПК за матеріалом теми (бали).
4. Результати виконання завдань для самостійної роботи (бали).
5. Підсумкова оцінка засвоєння матеріалу навчального заняття.

Тема 8. Світовий ринок послуг

Метою вивчення даної теми є з'ясування основних причин посилення ролі послуг в сучасній економіці, ознайомлення з особливостями класифікації послуг, засвоєння особливості формування та структури світового ринку послуг, розуміння сучасних тенденцій його розвитку, одержання знань щодо регулювання світового ринку послуг на міжнародному та національному рівнях, оцінка зовнішньоекономічної діяльності України на світовому ринку послуг, розуміння економічної природи та сучасних напрямів розвитку туристичних та готельних послуг, визначення пріоритетів розвитку світового ринку транспортних послуг в умовах глобалізації.

Тема охоплює такі питання:

1. Посилення ролі послуг в сучасній економіці.
2. Особливості формування та структура світового ринку послуг.
3. Сучасні тенденції розвитку світового ринку послуг.
4. Регулювання ринку послуг: міжнародний та національний аспекти.
5. Світовий ринок туристичних та готельних послуг.
6. Світовий ринок транспортних послуг.



1. 21 [с. 6-7, 8-12], 29 [с. 251-252], 110 [с. 3-5], 114 [с. 5-10]
2. 21 [с. 12-20], 29 [с. 253-257], 110 [с. 5-19], 114 [с. 10-23], 130 [с. 162-164]
3. 43 [с. 10-11], 56 [с. 16], 114 [с. 24-28], 130 [с. 165-166]
4. 21 [с. 21-23], 110 [с. 22-26], 114 [с. 14-16], 130 [с. 167-168]
5. 13 [с. 14-16], 21 [с. 24-50], 29 [с. 258-269], 33 [с. 17-40], 110 [с. 49-75], 114 [с. 32-56], 125 [с. 15-16], 130 [с. 177-185]
6. 21 [с. 53-83], 110 [с. 31-45], 114 [с. 61-76], 130 [с. 169-173]



При вивченні теми 8 необхідно акцентувати увагу на наступних поняттях: послуга, інституціональна одиниця, факторні послуги, нефакторні послуги, ЮНКТАД, Світовий банк, МВФ, СОТ, лібералізація торгівлі послугами, способи обміну послугами, Всесвітня туристична організація (ВТО), Всесвітня рада з мандрівок і туризму, туристичний ринок, пізнавальний, діловий, рекреаційний, спортивний, екстремальний туризм, готель, мотель, кемпінг, туроператор, турагент, транспорт водний, сухопутний, повітряний, фрахт, міжнародна фінансова діяльність, євrorинок, фінансові інновації.

? *Завдання для перевірки знань, обговорення та дискусії*

1. Аргументуйте, наскільки ваговою є сфера послуг в економіках різних країн. Поясніть чинники, що зумовлюють динамічний розвиток сфери послуг у сучасній світовій економіці.
2. Охарактеризуйте сутність та особливості функціонування світового ринку послуг. Поясніть, чому зростає попит на послуги. Яким чином компанії можуть отримати конкурентні переваги, задовольняючи зростаючий попит на великий обсяг послуг? Відповідь обґрунтуйте, наведіть відповідні приклади.
3. Назвіть основні класифікації послуг. Визначте основні характеристики світового ринку послуг. Поясніть особливості формування та структури світового ринку послуг, проаналізуйте тенденції розвитку.
4. Визначте тенденції розвитку ринку послуг в Україні за останні п'ять років. Для цього на основі статистичного довідника „Україна у цифрах” та „Статистичного щорічника України” заповніть таблицю 2 і таблицю 3 та здійсніть необхідні розрахунки. Проаналізуйте, які зміни з надання послуг в Україні відбулися за означений період за загальним обсягом та щодо окремих видів послуг.

Таблиця 2

Динаміка загальних обсягів надання послуг в Україні

Роки	Обсяги надання послуг, млн. грн.	Базисні темпи змін, %	Ланцюгові темпи змін, %
t-4		100,0	-
t-3			
t-2			
t-1			
1 поточний			

Таблиця 3

Динаміка надання окремих видів послуг в Україні

№ п/п	Вид послуг	Обсяги надання послуг, млн. грн.					Базисні темпи змін, %					Ланцюгові темпи змін, %				
		роки					роки					роки				
		t-4	t-3	t-2	t-1	t поточний	t-4	t-3	t-2	t-1	t поточний	t-4	t-3	t-2	t-1	t поточний
1	Транспортні послуги						100									
2	Подорожі						100									
3	Послуги зв'язку						100									
4	Будівельні послуги						100									
5	Страхові послуги						100									
6	Фінансові послуги						100									
7	Комп'ютерні послуги						100									
8	Роялі та ліцензійні послуги						100									
9	Інші ділові послуги						100									
10	Професійні та технічні послуги						100									
11	Послуги приватним особам та послуги у галузі культури та відпочинку						100									
12	Державні послуги, не віднесені до інших категорій						100									
13	Послуги ремонту						100									
	Разом						100									

Які тенденції спостерігалися щодо базисних та ланцюгових темпів змін обсягів надання послуг загалом та за структурою? Прокоментуйте, які чинники впливали на динаміку обсягів надання послуг в Україні.

5. Проаналізуйте участь України у світовому ринку послуг за останні три роки. Для цього на основі статистичного довідника „Україна у цифрах” та „Статистичного щорічника України” заповніть таблицю 4 та зробіть необхідні розрахунки.

Таблиця 4

Динаміка експорту та імпорту послуг України

№ з/п	Вид послуг	Експорт послуг, млн. дол.			Імпорт послуг, млн. дол.			Базисні темпи змін, %		Частка у загальному обсязі послуг, %						
		роки			роки			експорт	імпорт	експорт			імпорт			
		t-2	t-1	t	t-2	t-1	t	(t-1) рік до (t-2) року	t рік до (t-2) року	роки			роки			
										t-2	t-1	t	t-2	t-1	t	
1	Транспортні послуги															
2	Подорожі															
3	Послуги зв'язку															
4	Будівельні послуги															
5	Страхові послуги															
6	Фінансові послуги															
7	Комп'ютерні послуги															
8	Роялті та ліцензійні послуги															
9	Інші ділові послуги															
10	Професійні та технічні послуги															
11	Послуги приватним особам та послуги у галузі культури та відпочинку															
12	Державні послуги, не віднесені до інших категорій															
13	Послуги ремонту															
	Разом										100	100	100	100	100	100

Визначте фактори впливу на структуру експорту – імпорту послуг України. Підготуйте аргументовані висновки.

6. Визначте основні напрями та форми здійснення національного регулювання ринку послуг. Наведіть відповідні приклади. Поясніть призначення та основні вимоги Міжнародного стандарту ISO 9004-02-96 „Настанови щодо послуг”.
7. Визначте ключові напрями багатостороннього регулювання ринку послуг. Поясніть принципи та механізми лібералізації та глобалізації міжнародної торгівлі послугами в межах Генеральних угод про торгівлю послугами (Уругвайський раунд ГАТТ/СОТ).
8. Поясніть роль та місце світового ринку туристичних послуг у глобальній економіці. Визначте особливості цього ринку як виду економічної діяльності.
9. Визначте фактори, що впливають на розвиток світового ринку туристичних послуг. Охарактеризуйте стан та перспективи України на світовому ринку туристичних послуг.
10. Дайте визначення туристичній інфраструктурі, охарактеризуйте її основні структурні елементи. Визначте конкурентоспроможність українських туристичних послуг на світовому ринку.
11. Дайте характеристику основним регіональним сегментам світового ринку туристичних послуг. Визначте основні тенденції розвитку регіональних туристичних ринків на початку ХХІ ст.
12. Поясніть суспільно-економічне значення ринку готельних послуг. Наведіть основні етапи еволюції цього ринку та сучасні тенденції розвитку.
13. Охарактеризуйте основні види готельних ланцюгів у світі. Наведіть міжнародну практику класифікації готелів. Поясніть вплив розвитку туризму на різновиди послуг готельного типу. Обґрунтуйте інтеграцію готельного та туристичного обслуговування на світовому ринку послуг.
14. Поясніть особливості функціонування світового ринку транспортних послуг в період постіндустріального розвитку світової економіки. Наведіть основні аспекти регулювання міжнародних перевезень.
15. Визначте переваги та недоліки галузевого складу світового ринку транспортних послуг. Охарактеризуйте провідні тенденції його розвитку.

Теми рефератів, доповідей, повідомлень

1. Структурні зміни та фактори розвитку кон'юнктури світового ринку послуг.
2. Світовий ринок інформаційних та консалтингових послуг.

3. Світовий ринок лізингових послуг.
4. Світовий ринок комп'ютерних послуг та послуг зв'язку.
5. Світовий ринок банківських послуг.
6. Світовий ринок страхових послуг.
7. Світовий ринок освітніх послуг.
8. Світовий ринок фінансових послуг.
9. Проблеми та перспективи розвитку ринку туристичних послуг в Україні.
10. Місце та перспективи України на світовому ринку послуг.

Забезпечення заняття: конспект лекцій, рекомендована література з навчальної дисципліни, тести, ПК, ситуації для виконання завдань, завдання для самостійної роботи студента при вивченні програмного матеріалу.

Контроль засвоєння знань:

1. Усне опитування (бали).
2. Завдання і запитання для обговорення на занятті (бали).
3. Тести на ПК за матеріалом теми (бали).
4. Результати виконання завдань для самостійної роботи (бали).
5. Підсумкова оцінка засвоєння матеріалу навчального заняття.

РОЗДІЛ 2

Навчальні завдання з дисципліни на ПЕОМ та ситуації для самостійного вирішення

Завдання 1. Оцінити ступінь збалансованості ринку товару, якщо відомі такі показники ринку цього товару за п'ять років.

Таблиця 1
(тис. грн.)

Надходження товару, тис. грн.					Товарні запаси на початок року, тис. грн.					Товарні запаси на кінець року, тис. грн.					Норматив товарних запасів, тис. грн.				
Варіант					Варіант					Варіант					Варіант				
2	3	4	5		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1500	1600	1700	1800	1900	210	230	250	270	290	240	260	280	300	320	180	200	220	240	260
1750	1850	1950	2000	2100	230	250	270	290	310	260	280	300	320	340	200	220	240	260	280
1700	1800	1900	2000	2100	230	250	270	290	310	280	300	320	340	360	220	240	260	280	300
1800	1900	2000	2100	2200	270	290	310	330	350	300	320	340	360	380	240	260	280	300	320

Методичні вказівки

Одним із способів визначення ступеня збалансованості ринку є розрахунок коефіцієнта збалансованості ринку ($K_{зб}$). Для визначення коефіцієнта збалансованості застосовують формулу:

$$K_{зб} = \sum_{i=1}^n \frac{(H_i - \Pi_i) + (T_{з_{i+1}} - N_i)}{n} \rightarrow \min, \quad (1)$$

де $K_{зб}$ - коефіцієнт збалансованості;

H_i - надходження товару в i -му році;

Π_i - продаж товару в i -му році;

$T_{з_{i+1}}$ - товарні запаси на 1.01 ($i+1$)-го року;

N_i - норматив товарних запасів i -го року;

n - кількість років, за які аналізують співвідношення попиту і пропозиції.

Слід зазначити, що застосування наведеного коефіцієнта збалансованості ринку в абсолютних одиницях обмежене впливом факторів зміни цін, оновлення асортименту, зміни структури продажу тощо. Щоб уникнути цього, тобто розширити застосування коефіцієнта збалансованості, доцільно перейти до відносного показника, розділивши

попередній коефіцієнт збалансованості на продаж товарів. Тоді наведена формула (1) набуде вигляду:

$$K_{зб} = \frac{\sum_{i=1}^n [(H_i - \Pi_i) + (TЗ_{i+1} - N_i)]}{\sum_{i=1}^n \Pi_i} \cdot 100 \rightarrow 0 \quad (2)$$

Економічний зміст коефіцієнта збалансованості полягає у визначенні за n років відносного відхилення надходження товару від його реалізації і товарних запасів від нормативу на 1 грн. середнього продажу товару за цей же період.

Для того, щоб скористатися наведеними формулами (1) і (2) розрахунку коефіцієнта збалансованості ринку, спочатку необхідно розрахувати продаж товару в i -му році. Для цього використовують так звану формулу балансової ув'язки.

$$\Pi_i = TЗn_i + H_i - TЗк_i, \quad (3)$$

де Π_i - продаж товару в i -му році;

$TЗn_i$ - товарні запаси на початок i -го року;

H_i - надходження товару в i -му році;

$TЗк_i$ - товарні запаси на кінець i -го року.

Коефіцієнт збалансованості може набувати додатного і від'ємного значень. Це залежить від співвідношення показників H і Π , а також $TЗ$ і N .

Ринок вважають збалансованим, якщо значення $K_{зб}$ близьке до нуля. Якщо $K_{зб} \geq 0$ і значення різниці суттєве, то пропозиція товару перевищує попит на нього. При $K_{зб} < 0$, навпаки, попит на товар перевищує товарну пропозицію.

Завдання 2. Визначити ступінь збалансованості ринку товару, якщо відомі такі дані про елементи ринку цього товару за останні п'ять років.

Таблиця 2
(тис. грн.)

	Товарні запаси на початок року					Товарні запаси на кінець року					Роздрібний товарообіг				
	Варіант					Варіант					Варіант				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1	296	376	446	506	556	376	506	626	736	836	1076	1176	1276	1376	1476
2	376	456	526	586	636	506	636	756	866	966	1176	1226	1286	1326	1376
3	506	586	656	716	766	656	786	906	1016	1116	1226	1296	1366	1436	1506
4	636	736	806	866	916	768	898	1018	1128	1228	1296	1516	1736	1956	2176
5	768	848	918	978	1028	830	960	1080	1190	1290	1516	1746	1976	2206	2436

Методичні вказівки

У даному випадку для визначення ступеня збалансованості товарного ринку необхідно порівняти коефіцієнти темпів зростання продажу товарів і коефіцієнти темпів зростання товарних запасів у динаміці за кілька років. Співвідношення між цими показниками, що вказує на ступінь збалансованості ринку, повинно відповідати формулі (4):

$$Kmp_{TЗ} = \sqrt{Kmp_{m/o}}, \quad (4)$$

де $Kmp_{TЗ}$ - коефіцієнт темпу зростання товарних запасів;

$Kmp_{m/o}$ - коефіцієнт темпів зростання продажу товару.

Для зручності розрахунків і подальшого аналізу ступеня збалансованості ринку доцільно скористатися нижченаведеною таблицею-зразком.

Таблиця-зразок

Розрахунок показників для визначення коефіцієнта збалансованості ринку

Рік	Середньорічні товарні запаси, тис грн.	Базисні темпи зростання товарних запасів, коефіцієнт	Базисні темпи зростання товарообігу, коефіцієнт	$\sqrt{Kmp_{m/o}}$	Порівняння $Kmp_{TЗ}$ і $\sqrt{Kmp_{m/o}}$
1	2	3	4	5	6
1					
2					
3					
4					
5					

Якщо абсолютне значення коефіцієнтів лівої сторони рівності (формула 4) менше від правої, то спостерігається недостатнє товарне пропонування. Якщо ж значення коефіцієнтів лівої сторони рівності більші від правої, то, навпаки, товарне пропонування надлишкове.

Завдання 3. Оцінити торговельну кон'юнктуру у регіоні за основними показниками ринку у базисному і фактичному періодах.

Таблиця 3
(млн. грн.)

№ з/п	Показники	Значення показника									
		у базисному періоді					у фактичному періоді				
		Варіант					Варіант				
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1	Виробництво товарів широкого вжитку	270	290	310	330	350	290	310	300	350	340
2	Роздрібний товарообіг	250	270	290	310	330	270	290	280	330	320
3	Товарні запаси у промисловості торгівлі	210	220	230	240	250	220	230	220	250	240
4	Грошові заощадження населення	130	140	150	160	170	140	150	140	170	160

Методичні вказівки

Проявом сприятливої торговельної кон'юнктури буде дотримання наступної пропорції:

$$\frac{B_{\phi}}{B_b} > \frac{O_{\phi}}{O_b} > \frac{TЗ_{\phi}}{TЗ_b} > \frac{\GammaЗ_{\phi}}{\GammaЗ_b} \quad (5)$$

де B – обсяг виробництва товарів широкого вжитку;

O – обсяг роздрібного товарообігу;

$TЗ$ – обсяг товарних запасів у промисловості і торгівлі;

$\GammaЗ$ – грошові заощадження населення (заощадження у банках, цінних паперах тощо);

b – базисний період;

ϕ – фактичний період.

Усі показники у пропорції (5) вартісні. Отже, для формування і розвитку сприятливої торговельної кон'юнктури роздрібний товарообіг та товарні запаси повинен зростати швидше, ніж грошові заощадження населення, а виробництво повинно випереджувати зростання роздрібного товарообігу.

Слід зазначити, що порушення цих пропорцій вкрай небажане як для економіки регіону, так і для окремих громадян. Надлишок грошей в обігу, тобто надмірне їх заощадження, впливає на загальний рівень цін, зумовлює їх зростання, інфляційні процеси. Якщо товарообіг зростає прискореними темпами, то це також порушує пропорцію, не забезпечує випереджувального зростання виробництва товарів широкого вжитку.

Завдання 4. Визначити тенденції розвитку кон'юнктури та пропорційність ринку металопродукції. Вихідна інформація наведена у табл. 4.

Динаміка виробництва сталюого сортового та сталюого листового прокату в основних регіонах і країнах світу

№ з/п	Регіон, країна	Виробництво прокату, тис. т				Чисельність населення, млн осіб
		сортового		листового		
		у базисному році	у поточному році	у базисному році	у поточному році	
1	2	3	4	5	6	7
	Західна Європа					
1	Італія	12527	13588	10391	10512	52,2
2	ФРН	12105	12872	23775	26102	81,8
3	Іспанія	8849	9404	5022	5149	39,2
4	Великобританія	6217	5678	7969	7326	58,5
5	Франція	4510	4828	12780	12646	58,0
6	Люксембург	2775	3019	-	-	0,42
7	Греція	1116	1491	251	155	10,5
8	Бельгія	1193	1216	11587	12473	10,1
9	Австрія	1075	1105	3581	3931	8,1
10	Португалія	853	910	-	-	9,9
11	Швеція	857	886	3717	3804	8,8
12	Фінляндія	590	647	3187	3243	5,1
13	Нідерланди	431	412	4354	4543	15,5
14	Данія	204	224	486	335	5,2
15	Ірландія	323	342	-	-	3,6
	Східна Європа					
16	Польща	3811	4600	2447	4000	38,6
17	Чехія	3076	3039	1358	1507	10,3
18	Румунія	999	906	2734	2572	22,7
19	Угорщина	385	324	1489	1501	10,2
20	Болгарія	332	193	1234	1324	8,4
21	Словаччина	-	-	3098	3187	5,3
	СНД					
22	Росія	13700	21450	14900	22700	148,2
23	Україна	11956	14119	7220	6530	49,0
24	Білорусія	1301	1397	-	-	10,3

Продовження табл. 4

1	2	3	4	5	6	7
25	Молдова	764	871	-	-	4,3
26	Узбекистан	325	377	-	-	22,8
27	Казахстан	-	-	3186	3691	16,6
	Азія					
28	КНР	65675	68430	39134	50630	1200,0
29	Японія	34226	36192	51311	60408	125,2
30	Республіка Корея	16848	17726	24476	26229	44,8
31	Індія	12658	12344	14357	17303	929,0
32	Тайвань	11306	11762	13241	13641	21,6
33	Туреччина	8624	8670	2191	3500	61,0
34	Малайзія	2150	2950	300	749	20,1
35	Таїланд	1567	2210	1560	2243	58,2
36	Індонезія	1606	1939	1801	1798	193,3
37	В'єтнам	1302	1589	-	-	73,5
38	Філіппіни	1397	1405	-	-	68,6
39	Сінгапур	780	833	-	-	3,0
	Південна Америка, Австралія і Океанія					
40	Австралія	2444	2158	3813	3993	18,0
41	Бразилія	6366	6577	10625	11022	159,7
42	Венесуела	1027	1073	1715	1785	21,6
43	Аргентина	1092	1148	2204	2271	34,6
44	Чилі	533	559	361	511	14,2
45	Перу	448	508	-	-	23,8
46	Колумбія	410	538	-	-	36,8
47	Еквадор	130	254	-	-	11,4
	Північна і Центральна Америка					
48	США	28356	28012	62581	69694	263,1
49	Мексика	5164	5571	5541	5489	93,8
50	Канада	4236	4106	10207	10316	29,6
51	Тринідад і Тобаго	628	711	-	-	1,3

1	2	3	4	5	6	7
52	Домініканська Республіка	290	305	-	-	7,9
	Африка					
53	ПАР	2730	2564	927	3546	41,5
54	Лівія	576	554	482	576	-5,4
55	Алжир	166	157	440	530	28,0
	Разом (всього у світі)					

Прислів'я про воду

Вода - це життя. Без води ми не можемо жити.

Вода - це дар Божий. Ми повинні берегти її.

Вода - це очищення. Вона змиває всі гріхи.

Вода - це мудрість. Вона навчає нас жити.

Вода - це краса. Вона робить світ прекраснішим.

Вода - це сила. Вона може рухати гірські породи.

Вода - це любов. Вона з'єднує всіх людей.

Вода - це життя. Без води ми не можемо жити.

Для виконання завдання 4 студент обирає сім країн-продуцентів сталюого сортового прокату та відповідно сім країн-продуцентів сталюого листового прокату у різних регіонах світу, користуючись нижченаведеною таблицею розподілу варіантів.

Таблиця розподілу варіантів до завдання 4

Розподіл країн-продуцентів сталюого сортового прокату та сталюого листового прокату

Номер варіанта	Країни-продуценти сталюого сортового прокату	Країни-продуценти сталюого листового прокату
1	Італія, Польща, Росія, КНР, Бразилія, США, ПАР	Італія, Польща, Росія, КНР, Бразилія, США, ПАР
2	ФРН, Чехія, Україна, Японія, Венесуела, Мексика, Лівія	ФРН, Чехія, Україна, Японія, Венесуела, Мексика, Лівія
3	Іспанія, Румунія, Білорусія, Республіка Корея, Аргентина, Канада, Алжир	Іспанія, Румунія, Казахстан, Республіка Корея, Аргентина, Канада, Алжир
4	Великобританія, Угорщина, Молдова, Індія, Чилі, Тринідад і Тобаго, Алжир	Великобританія, Угорщина, Росія, Індія, Чилі, США, Алжир
5	Франція, Болгарія, Узбекистан, Тайвань, Перу, Домініканська Республіка, Лівія	Франція, Болгарія, Україна, Тайвань, Австралія, Мексика, Лівія
6	Люксембург, Болгарія, Узбекистан, Туреччина, Колумбія, Домініканська Республіка, ПАР	Італія, Болгарія, Казахстан, Туреччина, Бразилія, Канада, ПАР
7	Греція, Угорщина, Молдова, Малайзія, Еквадор, Тринідад і Тобаго, ПАР	Греція, Угорщина, Росія, Малайзія, Венесуела, США, ПАР
8	Бельгія, Румунія, Білорусія, Таїланд, Еквадор, Канада, Лівія	Бельгія, Румунія, Україна, Таїланд, Чилі, Канада, Лівія
9	Австрія, Чехія, Україна, Індонезія, Колумбія, Мексика, Алжир	Австрія, Чехія, Казахстан, Індонезія, Австралія, Мексика, Алжир
10	Португалія, Польща, Росія, В'єтнам, Перу, США, Алжир	ФРН, Польща, Росія, Республіка Корея, Бразилія, США, Алжир
11	Швеція, Польща, Росія, Філіппіни, Чилі, США, Лівія	Швеція, Польща, Росія, Індія, Чилі, США, Лівія
12	Фінляндія, Чехія, Україна, Сінгапур, Аргентина, Мексика, ПАР	Фінляндія, Чехія, Україна, Індонезія, Аргентина, Мексика, ПАР
13	Нідерланди, Румунія, Білорусія, Австралія, Венесуела, Канада, ПАР	Нідерланди, Румунія, Казахстан, Австралія, Венесуела, Канада, ПАР
14	Данія, Угорщина, Молдова, КНР, Бразилія, Тринідад і Тобаго, Лівія	Данія, Угорщина, Росія, КНР, Бразилія, Мексика, Лівія
15	Ірландія, Болгарія, Узбекистан, Японія, Аргентина, Домініканська Республіка, Алжир	Франція, Словаччина, Казахстан, Японія, Аргентина, США, Алжир

Алгоритм виконання завдання 4

- 4.1 Розрахувати підсумкові значення виробництва сталюого сортового і сталюого листового прокату в кожному регіоні світу у базисному і поточному роках.
- 4.2 Розрахувати підсумкові значення виробництва сталюого сортового і сталюого листового прокату у світі в базисному і поточному періодах.
- 4.3 Розрахувати темпи зростання виробництва сталюого сортового і сталюого листового прокату:
 - у світі;
 - у кожному регіоні світу;
 - у визначених варіантi країн.
- 4.4 Визначити питому вагу кожного регіону у світовому виробництві сталюого сортового та сталюого листового прокату у базисному і поточному роках.
- 4.5 Визначити питому вагу визначених у варіанті країн у виробництві сталюого сортового і сталюого листового прокату у відповідному регіоні у базисному і поточному роках.
- 4.6 Встановити питому вагу визначених у варіанті країн у світовому виробництві сталюого сортового та сталюого листового прокату у базисному і поточному роках.
- 4.7 Розрахувати виробництво сталюого сортового і сталюого листового прокату у визначених у варіанті країн на одну особу (середньодушове виробництво) у базисному і поточному роках.

Виконання кожного з підзавдань 4.1 – 4.7 передбачає представлення результатів розрахунків у самостійно оформлених таблицях. Кожна таблиця супроводжується стислим аналізом наведених і розрахованих показників. Окремі висновки потрібно проілюструвати (секторні, стовпчикові діаграми, гістограми тощо).

Завдання 5. Визначити та проаналізувати основні показники кон'юнктури ринку природного газу. Вихідна інформація наведена в таблицях 5 та 6.

Алгоритм виконання завдання 5

- 5.1. Визначити запаси природного газу на початок кожного року для країн ОЕСР загалом, в тому числі:
 - для країн Північної Америки;
 - для країн басейну Тихого океану;
 - для країн Європи, в тому числі для ЄС (15 країн).

Проаналізувати отримані результати.

5.2. Визначити ресурси природного газу для країн ОЕСР загалом, в тому числі:

- для країн Північної Америки;
- для країн басейну Тихого океану;
- для країн Європи, в тому числі для країн ЄС (15 країн).

Проаналізувати отримані результати.

5.3. Визначити структуру ресурсів природного газу для зазначених угруповань країн і регіонів. Проаналізувати отримані результати. Підготувати відповідні наочні засоби.

5.4. Визначити частку кожного з регіонів (Північна Америка, басейн Тихого океану, Європа) у видобутку, експорті, імпорті, споживанні, запасах на початок року, запасах на кінець року природного газу за три наведені роки. Підготувати необхідні графічні зображення. Проаналізувати отримані дані.

5.5. Визначити частку експорту у видобутку природного газу для зазначених угруповань країн і регіонів протягом трьох років. Проаналізувати отримані дані.

5.6. Визначити частку імпорту у споживанні природного газу для зазначених угруповань країн і регіонів протягом трьох років. Проаналізувати отримані дані.

5.7. Прорангувати 28 країн ОЕСР за показниками видобутку, експорту, імпорту, споживання природного газу за три роки. Проаналізувати отримані дані.

5.8. Визначити для кожної з країн ОЕСР частку експорту у видобутку природного газу, прорангувати країни за цим показником, зробити висновки.

5.9. Визначити для кожної з країн ОЕСР частку імпорту у споживанні природного газу, прорангувати країни за цим показником, зробити висновки.

Здійснити групування країн за регіонами (Північна Америка, басейн Тихого океану, Європа). Визначити частку кожної країни у видобутку, експорті, імпорті, споживанні природного газу у відповідному регіоні за три роки. Визначити частку кожної країни у видобутку, експорті, імпорті, споживанні природного газу загалом країн ОЕСР за три роки. Визначити частку країн ЄС (15) у видобутку, експорті, імпорті, споживанні природного газу країнами Європи. Проаналізувати отримані дані. Підготувати необхідні графічні зображення. Зробити висновки.

Динаміка показників кон'юнктури ринку природного газу в країнах ОЕСР у розрізі регіонів

Угрупування країн, регіонів	Видобуток			Імпорт			Експорт			Споживання			Запаси на кінець року		
	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік
Країни ОЕСР загалом	1074663	1102650	1121741	460126	493198	512842	212039	232278	253588	1311192	1366059	1348553	111522	96357	123022
Країни Північної Америци	743051	762079	773823	103875	111053	118191	101237	108251	118824	736807	773728	732661	71401	48680	82157
Країни басейну Тихого океану	38797	39706	41504	89095	93963	98836	10291	10419	10481	118067	123762	130277	4071	4172	4152
Країни Європи	292815	300865	306414	267156	288182	295815	100511	113608	124283	456318	468569	485615	36050	43505	36713
Країни ЄС	232798	238794	240608	226306	244528	249131	54973	64869	73657	401193	411759	923401	30255	37470	31325

Таблиця 6

Динаміка показників кон'юнктури ринку природного газу в країнах ОЕСР

Країна	Видобуток			Імпорт			Експорт			Споживання		
	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік
Австрія	1740	1803	1730	6126	6078	6034	-	16	401	8058	7528	7954
Бельгія	-	-	-	15660	15990	15324	-	-	-	15643	16819	15497
Великобританія	104914	115214	112721	11133	2343	2773	7696	13408	12631	99004	103283	102397
Греція	2	36	35	1497	2048	2018	-	-	-	1500	2055	2021
Данія	7760	8157	8383	-	-	-	2835	3171	3373	4965	4903	5083
Ірландія	1364	1188	815	2177	2905	3811	-	-	-	3541	4093	4626
Іспанія	134	160	509	15221	15967	16711	-	-	-	14839	15631	17663
Італія	17491	16698	15489	49471	57237	54776	51	49	60	67680	70340	69951
Люксембург	-	-	-	739	756	866	-	-	-	739	756	866
Нідерланди	75239	72719	77797	10817	17342	20965	38224	41899	48893	48397	48557	50275
Норвегія	50989	52819	56619	-	-	-	45491	48617	50583	-	-	-
Португалія	-	-	-	2270	2298	2551	-	-	-	2254	2363	2542
Швейцарія	-	-	-	2974	2946	3069	-	-	-	2974	2946	3069
Швеція	-	-	-	901	881	966	-	-	-	901	881	966
Фінляндія	-	-	-	4104	4196	4506	-	-	-	4104	4196	4506
Франція	1741	1623	1731	39427	40719	39103	680	957	1624	38259	39717	43675
ФРН	22413	21196	21398	76763	75768	78727	5487	5369	6675	91309	90637	95378
Угорщина	3397	3189	3226	9013	9047	9585	5	80	2	12461	12029	13467
Польща	4668	5209	5471	7668	8092	8778	42	42	41	11997	13313	13851
Чехія	232	215	178	9160	9189	9498	-	-	-	9526	9228	9847
Туреччина	731	639	312	12035	14380	15754	-	-	-	12669	15092	15944
Канада	176203	180338	186062	806	1627	1732	95120	101085	108282	86766	90861	86599
Мексика	37044	38358	37822	1601	2406	2949	1492	279	259	36016	38523	38703
США	529804	543383	549939	101468	107020	113510	4625	6887	10283	614052	644344	607359
Республіка Корея	-	-	-	16941	19038	21108	-	-	-	16926	18969	20916
Японія	2280	2452	2521	72154	74925	77728	-	-	-	744915	77957	80859
Австралія	30753	31103	32479	-	-	-	10291	10419	10481	20462	20684	21998
Нова Зеландія	5764	6151	6504	-	-	-	-	-	-	5764	6151	6504

Завдання 6. Проаналізувати закономірності формування та специфіку розвитку кон'юнктури ринку електроенергії. Для цього визначити: обсяг, структуру, динаміку виробництва електроенергії в країнах ОЕСР; пропорційність розвитку ринку електроенергії в країнах ОЕСР; тенденції розвитку кон'юнктури ринку електроенергії в країнах ОЕСР; регіональні особливості розвитку кон'юнктури ринку електроенергії в країнах ОЕСР.

Вихідна інформація представлена у табл. 7.

Алгоритм виконання завдання 6

- 6.1. Визначити обсяг виробництва електроенергії за три роки:
 - загалом у країнах ОЕСР;
 - загалом у країнах Європи;
 - у країнах ЄС (15 країн);
 - у кожній з країн ОЕСР.
- 6.2. Визначити питому вагу виробництва електроенергії на основі добувних видів палива за три роки:
 - загалом у країнах ОЕСР;
 - загалом у країнах Європи;
 - у країнах ЄС (15 країн);
 - у кожній з країн ОЕСР.
- 6.3. Визначити питому вагу виробництва електроенергії на основі гідроресурсів за три роки:
 - загалом у країнах ОЕСР;
 - загалом у країнах Європи;
 - у країнах ЄС (15 країн);
 - у кожній з країн ОЕСР.
- 6.4. Визначити питому вагу виробництва електроенергії на основі ядерного палива за три роки:
 - загалом у країнах ОЕСР;
 - загалом у країнах Європи;
 - у країнах ЄС (15 країн);
 - у кожній з країн ОЕСР.
- 6.5. Визначити питому вагу виробництва електроенергії на основі геотермальної енергії за три роки:
 - загалом у країнах ОЕСР;
 - загалом у країнах Європи;
 - у країнах ЄС (15 країн);
 - у кожній з країн ОЕСР.
- 6.6. Проаналізувати структуру виробництва електроенергії за три роки:
 - загалом у країнах ОЕСР;

- загалом у країнах Європи;
- у країнах ЄС (15 країн);
- у кожній з країн ОЕСР.

Підготувати необхідні ілюстративні матеріали. Зробити висновки.

6.7. Прорангувати країни ОЕСР за обсягами та структурою виробництва електроенергії за три роки. Результати занести у спеціально розроблену таблицю, зробити висновки.

6.8. Визначити динаміку виробництва електроенергії за загальним обсягом та структурою шляхом розрахунку базисних та ланцюгових темпів зростання:

- загалом у країнах ОЕСР;
- загалом у країнах Європи;
- у країнах ЄС (15 країн);
- у кожній з країн ОЕСР.

Результати розрахунків занести у спеціально підготовлену таблицю. Проаналізувати отримані результати, зробити висновки.

6.9. Визначити частку експорту у виробництві електроенергії протягом трьох років для:

- країн ОЕСР загалом;
- країн Європи загалом;
- країн ЄС (15 країн);
- кожної країни ОЕСР.

Результати розрахунків занести у спеціально підготовлену таблицю. Проаналізувати отримані дані. Здійснити рангування угруповань країн та окремих країн ОЕСР за розрахованими показниками. Зробити висновки.

6.10. Визначити частку імпорту у споживанні електроенергії протягом трьох років для:

- країн ОЕСР загалом;
- країн Європи загалом;
- країн ЄС (15 країн);
- кожної країни ОЕСР.

Результати розрахунків занести у спеціально підготовлену таблицю. Проаналізувати отримані дані. Здійснити рангування угруповань країн та окремих країн ОЕСР за розрахованими показниками. Зробити висновки.

6.11. Визначити пропорційність розвитку ринку шляхом співвідношення показників сукупного споживання електроенергії (споживання + експорт) та сукупного виробництва електроенергії (виробництво + імпорт) за три роки:

- загалом у країнах ОЕСР;
- загалом у країнах Європи;
- у країнах ЄС (15 країн);

– у кожній з країн ОЕСР.

Результати розрахунків занести у спеціально підготовлену таблицю.

Проаналізувати отримані дані. Визначити регіональні особливості розвитку ринку електроенергії. Зробити висновки.

6.12. Визначити тенденції розвитку ринку електроенергії шляхом розрахунку базисних та ланцюгових темпів зростання таких показників ринку, як споживання, експорт, імпорт:

- загалом у країнах ОЕСР;
- загалом у країнах Європи;
- у країнах ЄС (15 країн);
- у кожній з країн ОЕСР.

Результати розрахунків занести у спеціально підготовлену таблицю.

Проаналізувати отримані дані. Зробити висновки.

6.13. Розрахувати виробництво електроенергії на одну особу та споживання електроенергії на одну особу у країнах ОЕСР. Здійснити рангування країн за розрахованими показниками за три роки. Результати розрахунків занести у спеціально підготовлену таблицю. Зробити порівняльний аналіз розрахованих показників. Визначити регіональні особливості стану ринку електроенергії у країнах ОЕСР.

Динаміка показників кон'юнктури ринку електроенергії в країнах ОЕСР

	Виробництво електроенергії на основі													Імпорт			Експорт			Споживання			Чисельність населення, млн. осіб
	добувних видів палива			гідроресурсів			ядерного палива			геотермальної енергії													
	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік		
Країни ОЕСР загалом	5730129	6002592	6053394	1380741	1385682	1297761	2208628	2246349	2290626	55242	64903	71211	305714	337807	333645	298874	388171	324301	9382380	9699162	9722336	-	
Країни Європи загалом	1622239	1686956	1710996	543114	574812	569495	933644	934441	962141	21425	30403	34894	245828	277719	276930	238826	273760	265730	3127424	3230541	3288726	-	
Країни СС (15)	1316714	1360950	1378350	328027	345543	363275	867244	863901	889352	20145	28922	33234	194358	220635	211996	170664	178259	181239	2555824	2641692	2694968	366,92	
Австрія	18735	18256	20413	41727	43900	41761	-	-	-	53	70	73	11608	13824	14467	13507	15192	14252	58616	60858	62462	8,1	
Бельгія	34002	34023	31664	1489	1699	1643	49017	48157	46349	13	15	34	9059	11645	15818	8207	7319	6712	85373	88220	88796	10,1	
Великобританія	264117	281088	288475	8263	7804	5638	95133	85063	90113	851	947	966	14507	14308	10663	263	134	264	382608	389076	395591	58,5	
Греція	44641	49282	50195	4829	4111	2725	-	-	-	150	451	732	1811	1729	3562	1647	1740	1062	49784	53833	56152	10,5	
Данія	35837	31765	33328	31	29	28	-	-	-	3029	4441	4306	4963	8417	8199	7276	7752	8775	35684	36900	37086	5,2	
Іспанія	121841	126389	122884	25437	31807	43839	58852	62206	63708	2761	4746	7010	11959	12268	7588	6240	7827	4138	214610	229589	240891	39,2	
Італія	208411	219669	218437	51777	50900	55091	-	-	-	5469	6060	6102	42538	44831	48933	528	484	556	307667	320976	328007	52,2	
Люксембург	255	286	339	747	862	867	-	-	-	18	27	24	6212	6457	6389	655	735	744	6577	6897	6875	0,42	
Нідерланди	81929	84462	88694	90	142	115	3832	3926	3976	829	1085	1062	22408	22946	21492	3968	4031	4209	105120	108530	111130	15,5	
Португалія	35452	31800	31993	7631	11715	14375	-	-	-	204	249	357	3628	4698	3743	4488	3767	3479	42427	44695	46989	9,9	
Фінляндія	33630	32772	38347	12780	14660	13477	22974	22479	22796	49	78	72	11356	12206	11769	232	326	1810	80557	81869	84651	5,1	
ФРН	355133	366372	370950	23402	25962	25800	170004	169606	171200	5558	9412	11050	40598	45134	44000	39558	420777	43900	555137	574409	579100	81,8	
Швейцарія	2682	2661	2436	41022	38230	42684	25830	26446	26811	12	14	14	21723	24330	24096	31952	31400	34540	59317	60281	61501	8,9	
Швеція	9899	9177	9661	71713	78986	78453	73188	57302	69210	358	447	451	8456	18308	11135	15938	13630	18453	147676	150590	150457	8,8	
Угорщина	23554	20833	22106	181	178	186	14096	13980	14126	-	-	-	4349	9523	10432	3286	6083	7261	38894	38431	39589	10,2	
Норвегія	810	731	909	121887	142223	120981	-	-	-	25	30	29	6856	1474	10760	8775	20529	7162	120803	123929	125517	4,43	
Польща	137842	141063	141424	4282	4115	4217	-	-	-	4	5	14	3491	3290	4306	8426	9663	11035	137193	138810	138926	38,6	
Словаччина	9850	9216	9773	4776	4975	5097	13117	16494	17103	-	-	-	3738	5951	1381	3180	8647	5141	28301	27989	28213	5,3	
Туреччина	81661	93934	98563	34677	30879	24010	-	-	-	102	109	152	2330	3791	4579	285	437	433	118485	128276	126871	61,0	
Чехія	49121	57563	57431	2215	2313	2467	13357	13590	14749	1	-	-	8983	8725	9380	12258	18742	18919	61419	63449	45108	10,3	
США	2804055	2934038	2921830	316962	275140	228077	771811	799906	805664	20884	21206	23243	43215	43759	38478	14221	13266	18175	3942666	4060816	3999117	263,1	
Канада	159348	173803	175919	345667	358413	331282	73491	72798	76693	238	238	238	16016	15260	17910	44896	50983	40125	549864	569529	561917	29,6	
Японія	650448	669176	678158	95577	96817	97398	316616	322049	325269	3489	3457	3368	-	-	-	-	-	-	1066130	1091449	1104193	125,2	

Завдання 7. Оцінити кон'юнктуру ринку м'яса шляхом аналізу структурних зрушень, визначення тенденції змін та регіональних відмінностей пропорційності ринку. Вихідна інформація наведена у табл. 8 (ринок яловичини), табл. 9 (ринок свинини), табл. 10 (ринок м'яса бройлерів), табл. 11 (ринок м'яса індиків).

Таблиця 8

Динаміка виробництва та експортно-імпортних потоків на ринку яловичини

Країна	Виробництво				Імпорт				Експорт			
	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік
Австралія	1988	2052	2100	2250	-	-	-	-	1338	1395	1420	1500
Аргентина	2880	2680	2640	2730	-	-	-	-	357	168	280	340
Бразилія	6520	6895	7136	7385	72	44	80	80	492	748	838	925
ЄС	7462	6896	7250	7150	448	413	500	530	645	572	530	570
Індія	1700	1770	1810	1920	-	-	-	-	365	370	400	420
Канада	1246	1250	1260	1215	263	299	330	325	523	574	625	600
Китай	5328	5488	5600	5700	-	-	-	-	54	60	45	40
Мексика	1900	1925	1930	1935	420	426	440	445	-	-	-	-
Росія	1840	1760	1730	1670	478	653	700	740	-	-	-	-
США	12196	11890	12333	11682	1375	1435	1500	1500	1119	1029	1119	1148
Інші	6293	5618	5771	4494	241	205	190	192	128	133	120	85
Разом												

Таблиця 9

Динаміка виробництва та експортно-імпортних потоків на ринку свинини

Країна	Виробництво				Імпорт				Експорт			
	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік
Бразилія	2010	2230	2356	2430	-	-	-	-	163	337	400	430
ЄС	17585	17419	17800	17820	54	55	60	70	1470	1235	1300	1325
Канада	1638	1729	1830	1865	68	91	100	105	658	727	800	815
Китай	40314	41845	43000	44100	50	58	60	70	73	139	225	200
Мексика	1035	1065	1085	1100	276	294	300	310	59	61	60	60
Польща	1620	1547	1585	1640	47	23	50	50	160	100	80	85
Республіка Корея	1004	1077	1161	1200	174	123	145	150	30	42	20	55
Росія	1500	1560	1600	1700	520	560	700	710	-	-	-	-
США	8597	8691	8973	8819	439	431	479	490	584	708	709	726
Філіппіни	1008	1064	1095	1120	-	-	-	-	-	-	-	-
Японія	1269	1245	1200	1190	995	1065	1125	1150	-	-	-	-
Інші	3806	3683	3780	3790	223	188	194	202	14	5	5	7
Разом												

Динаміка виробництва та експортно-імпортних потоків на ринку м'яса бройлерів

Країна	Виробництво				Імпорт				Експорт			
	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік
Бразилія	5980	6567	7040	7180	-	-	-	-	893	1241	1425	1325
ЄС	6654	6822	6750	6760	299	418	550	600	762	718	670	695
Індія	1080	1250	1400	1500	-	-	-	-	-	-	-	-
Канада	877	927	945	975	69	73	72	80	55	69	75	80
Китай	5050	5200	5400	5450	608	473	380	350	464	489	400	400
Малайзія	786	813	832	846	-	-	-	-	-	-	-	-
Мексика	1936	2067	2188	2297	219	235	255	290	-	-	-	-
США	13703	14033	14519	14808	-	-	-	-	2231	2521	2208	2472
Таїланд	1070	1230	1320	1380	-	-	-	-	328	425	415	435
Японія	1091	1074	1090	1080	721	710	750	700				
Інші	6866	6905	6940	6059	352	300	244	239	45	44	44	48
Разом												

Динаміка виробництва та експортно-імпортних потоків на ринку м'яса індиків

Країна	Виробництво				Імпорт				Експорт			
	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік
Бразилія	137	165	182	200	-	-	-	-	44	69	75	81
Угорщина	78	84	88	90	3	9	5	5	26	24	30	32
ЄС	1740	1777	1750	1755	61	86	120	120	248	261	350	355
Канада	152	149	147	152	4	5	6	6	14	14	14	15
Мексика	12	13	13	14	159	171	160	180	8	8	5	5
ПАР	3	4	5	5	21	15	15	15	-	-	-	-
Росія	7	7	8	10	163	164	165	165	-	-	-	-
США	2419	2490	2533	2541	-	-	-	-	202	221	207	222
Польща	115	150	165	170	10	16	10	10	13	12	12	13
Інші	95	8	5	0	52	34	28	0	7	1	0	0
Разом												

Алгоритм виконання завдання 7

- 7.1. Розрахувати підсумкові значення показників розвитку ринку м'яса (виробництво, експорт, імпорт) в основних країнах-продуцентах та на світовому ринку загалом.

- 7.2. Для кожного з одиничних ринків м'яса у розрізі наведених країн розрахувати показник споживання за чотири роки.
- 7.3. Визначити питому вагу показників виробництва, імпорту, експорту і споживання кожного виду м'яса на світовому ринку за чотири наведені роки. Проаналізувати структуру виробництва, експорту, імпорту та споживання м'яса за весь період. Підготувати необхідні рисунки. Зробити висновки.
- 7.4. Визначити питому вагу кожної країни у виробництві, експорті, імпорті та споживанні м'яса на кожному субринку та на світовому ринку загалом.
- 7.5. Прорангувати основні країни-продуценти за показниками виробництва, експорту, імпорту і споживання певного виду м'яса протягом визначеного періоду. Проаналізувати отримані дані. Зробити висновки.
- 7.6. Визначити для кожної країни, за рахунок чого збільшилося (імпорту чи виробництва) або зменшилося (експорту чи виробництва) споживання кожного виду м'яса за весь аналізований період.
- 7.7. Розрахувати для кожної країни динаміку показників споживання, виробництва, експорту й імпорту кожного виду м'яса. Аналогічні розрахунки здійснити для світового ринку м'яса загалом.
- 7.8. Розрахувати на кожному субринку м'яса для кожної країни частку експорту у виробництві та частку імпорту у споживанні за весь період. Аналогічні розрахунки здійснити на світовому ринку м'яса загалом. Проаналізувати отримані дані. Зробити висновки.
- 7.9. Розрахувати для кожної країни питому вагу споживання окремих видів м'яса у загальному споживанні. Проаналізувати отримані дані. Підготувати необхідні рисунки, зробити висновки.

Завдання 8. Оцінити тенденції та регіональні особливості розвитку кон'юнктури ринку натурального та синтетичного каучуку. Вихідна інформація наведена у табл. 12.

Алгоритм виконання завдання 8

- 8.1. Визначити обсяги виробництва натурального та синтетичного каучуку та обсяги виробництва каучуку загалом. Здійснити групування країн за показниками виробництва натурального і синтетичного каучуку, проаналізувати утворені групи країн за рівнем економічного розвитку, регіональним розташуванням. Прорангувати країни за обсягами виробництва каучуку. Визначити першу десятку країн-продуцентів натурального каучуку та першу десятку країн-продуцентів синтетичного каучуку.

- 8.2. Визначити питому вагу виробництва натурального і синтетичного каучуку на світовому ринку каучуку. Визначити питому вагу основних країн-продуцентів у виробництві натурального та синтетичного каучуку відповідно. Прорангувати країни за цим показником. Здійснити порівняльний аналіз. Зробити висновки.
- 8.3. Визначити питому вагу імпорту натурального і синтетичного каучуку на світовому ринку каучуку. Визначити питому вагу основних країн у імпорті натурального та синтетичного каучуку відповідно. Прорангувати країни за цим показником. Здійснити порівняльний аналіз. Зробити висновки.
- 8.4. Визначити питому вагу експорту натурального і синтетичного каучуку на світовому ринку каучуку. Визначити питому вагу основних країн у експорті натурального та синтетичного каучуку відповідно. Прорангувати країни за цим показником. Здійснити порівняльний аналіз. Зробити висновки.
- 8.5. Розрахувати обсяги споживання натурального та синтетичного каучуку та обсяги споживання каучуку загалом у кожній з наведених країн та у світі в цілому. Здійснити групування країн за показником споживання натурального та синтетичного каучуку, проаналізувати утворені групи країн за рівнем економічного розвитку, регіональним розташуванням. Прорангувати країни за обсягами споживання каучуку. Визначити першу десятку країн-продуцентів у споживанні натурального каучуку та першу десятку країн-лідерів у споживанні синтетичного каучуку.
- 8.6. Розрахувати обсяги імпорту натурального та синтетичного каучуку та обсяги імпорту каучуку загалом. Визначити частку імпорту кожної країни у споживанні натурального та синтетичного каучуку відповідно та каучуку загалом. Здійснити групування країн за цими показниками, проаналізувати утворені групи країн за рівнем економічного розвитку, регіональним розташуванням. Здійснити порівняльний аналіз. Зробити висновки.
- 8.7. Розрахувати обсяги експорту натурального та синтетичного каучуку та обсяги експорту каучуку загалом. Визначити питому вагу експорту кожної країни у виробництві натурального та синтетичного каучуку відповідно та каучуку загалом. Здійснити групування країн за цими показниками, проаналізувати утворені групи країн за рівнем економічного розвитку, регіональним розташуванням. Здійснити порівняльний аналіз. Зробити висновки.
- 8.8. Визначити пропорційність розвитку ринку шляхом співвідношення показників сукупного споживання та сукупного виробництва натурального та синтетичного каучуку відповідно. Аналогічні розра-

хунки здійснити для ринку каучуку загалом. Проаналізувати отримані дані. Визначити регіональні особливості розвитку ринку каучуку. Зробити висновки.

Таблиця 12

Основні показники кон'юнктури світового ринку синтетичного і натурального каучуку (тис. т)

Країна	Синтетичний каучук			Натуральний каучук		
	виробництво	імпорт	експорт	виробництво	імпорт	експорт
1	2	3	4	5	6	7
Австралія	4,2	44,1	4,0	-	28,8	-
Австрія	5,0	30,9	-	-	37,0	-
Аргентина	48,1	22,0	29,4	-	23,1	-
Бангладеш	-	2,0	-	3,2	2,4	-
Бельгія	104,0	-	-	-	-	-
Білорусь	-	35,0	-	-	10,0	-
БЛЕС	-	371,5	390,0	-	61,3	-
Болгарія	24,0	-	25,0	-	-	-
Бразилія	340,0	105,9	114,0	-	-	-
Великобританія	270,1	161,5	313,5	-	113,2	-
Угорщина	-	30,0	-	-	14,0	-
Венесуела	-	40,0	-	-	20,0	-
Гонконг	-	39,2	-	-	10,0	-
Греція	-	10,3	-	-	6,2	-
Данія	-	17,4	-	-	2,0	-
Єгипет	-	10,0	-	-	16,0	-
Ізраїль	-	18,0	-	-	10,0	-
Індія	68,7	105,8	-	631,5	35,0	-
Індонезія	48,0	103,2	37,1	1576,5	-	1453,1
Іран	68,0	13,0	22,0	-	43,0	-
Ірландія	-	10,3	-	-	3,8	-
Іспанія	88,0	253,3	80,0	-	183,7	-
Італія	274,0	318,9	317,0	-	135,0	-
Канада	145,0	331,7	247,4	-	132,2	-
Китай	1052,4	714,6	77,7	451,0	943,3	-
Колумбія	-	31,4	-	-	20,4	-
Малайзія	-	95,5	-	547,0	-	162,1
Мексика	173,1	99,0	130,0	-	67,1	-
Нігерія	-	5,0	-	50,0	-	30
Нідерланди	188,0	148,0	248,0	-	14,0	-
Німеччина	846,2	424,2	640,7	-	245,3	-
Нова Зеландія	-	13,1	-	-	7,1	-
ПАР	62,8	14,3	26,5	-	51,1	-
Пакистан	-	14,8	-	-	31,1	-
Польща	89,5	80,4	50,7	-	48,0	-
Португалія	-	39,5	-	-	17,8	-
Республіка Корея	662,5	101,6	400,1	-	330,0	-
Росія	919,6	33,6	347,3	-	32,0	-
Румунія	23,2	14,9	7,8	-	16,3	-
Словаччина	-	40,0	-	-	22,0	-
Словенія	-	29,0	-	-	16,0	-
США	2063,0	594,7	844,4	-	972,1	-
Таїланд	110,0	106,1	77,4	2357,0	-	2059,2
Тайвань	460,0	113,6	352,6	-	93,8	-
Туреччина	43,4	50,6	4,8	-	79,3	-
Україна	-	58,0	-	-	10,0	-
Філіппіни	-	21,2	-	68,0	-	-
Фінляндія	40,0	20,3	-	-	22,9	-
Франція	671,7	325,0	532,4	-	282,0	-
Чехія	88,0	73,8	65,4	-	47,5	-
Чилі	-	18,5	-	-	13,2	-
Швейцарія	-	21,9	-	-	2,8	-
Швеція	40,0	62,0	16,9	-	13,0	-
Шрі-Ланка	-	14,0	-	86,3	-	31,5
Югославія	23,2	13,9	32,7	-	5,4	-
Японія	1465,5	164,6	488,5	-	713,3	-
Разом						

Завдання 9. Оцінити інтенсивність динаміки показників кон'юнктури ринку молокопродукції та визначити тенденції його розвитку. Вихідна інформація наведена у табл. 14 (ринок вершкового масла), табл. 15 (ринок твердого сиру), табл. 16 (ринок сухого знежиреного молока), табл. 17 (ринок сухого незбираного молока), табл. 18 (ринок молока).

Методичні вказівки до виконання завдання 9

Швидкість та інтенсивність розвитку показників кон'юнктури ринку значно варіюються, що позначається на структурі відповідних динамічних рядів. Дане завдання передбачає розрахунок та порівняльний аналіз наступних показників: абсолютний приріст, відносний приріст, темп зростання, темп приросту, абсолютне значення 1% приросту та коефіцієнт випередження щодо виробництва і споживання на зазначених ринках молокопродуктів загалом у розрізі кожної країни.

Як правило, при порівнянні певної множини послідовних рівнів база порівняння може бути постійною чи змінною. Тому розрахунок показників виробництва і споживання здійснюється базисним і ланцюговим методами.

Таблиця 13

Методика розрахунку ланцюгових та базисних показників динаміки

Показники	Розрахункова формула	
	Базисний метод	Ланцюговий метод
Абсолютний приріст	$\Delta_t = y_t - y_0$	$\Delta_t = y_t - y_{t-1}$
Темп зростання	$k_t = \frac{y_t}{y_0}$	$k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}}$
Темп приросту, %	$T_t = 100(k_t - 1)$	$T_t = 100(k_t - 1)$
Абсолютне значення 1% приросту	$A_t = \frac{\Delta_t}{T_t}$	$A_t = \frac{\Delta_t}{T_t}$

Відношення темпів зростання виробництва і споживання дає коефіцієнт випередження, за допомогою якого порівнюється відносна швидкість виробництва та споживання в різних країнах.

Динаміка виробництва і споживання вершкового масла (тис. т)

Країна	Виробництво				Споживання			
	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік
Північна Америка	639	627	581	614	637	619	611	626
Канада	93	90	86	89	84	79	78	79
Мексика	13	15	15	15	31	35	31	33
США	533	522	480	510	522	505	502	514
Південна Америка	122	121	122	125	125	126	125	125
Аргентина	52	49	52	55	45	48	49	50
Бразилія	70	72	70	70	80	78	76	79
ЄС	1752	1742	1748	1739	1665	1678	1662	1657
Австрія	42	41	40	41	41	42	42	42
Бельгія/Люксембург	97	97	105	103	72	70	70	68
Данія	56	50	48	48	22	30	30	30
Фінляндія	54	50	52	54	32	23	23	23
Франція	462	466	465	465	479	532	528	527
Німеччина	480	462	450	450	593	578	567	565
Греція	5	5	5	5	12	13	13	13
Ірландія	150	148	145	138	14	14	17	15
Італія	81	81	81	81	100	100	100	100
Нідерланди	122	129	140	137	59	55	57	58
Португалія	21	23	22	22	16	17	16	16
Іспанія	23	23	24	24	16	16	16	16
Швеція	30	33	33	33	15	13	12	12
Великобританія	129	134	138	138	194	175	173	172
Західна Європа	40	39	40	39	44	44	44	43
Швейцарія	40	39	40	39	44	44	44	43
Східна Європа	173	189	189	189	173	185	188	186
Польща	160	178	180	180	160	172	177	176
Румунія	13	11	9	9	13	13	11	10
Колишній СРСР	453	389	410	405	548	569	555	528
Росія	290	280	300	300	483	514	500	475
Україна	163	109	110	105	65	55	55	53
Північна Африка	7	8	9	10	57	46	49	50
Єгипет	7	8	9	10	57	46	49	50
Азія	1485	1557	1690	1840	1493	1559	1691	1844
Індія	1400	1470	1600	1750	1401	1469	1602	1755
Японія	85	87	90	90	92	90	89	89
Океанія	462	467	497	507	90	84	84	83
Австралія	153	147	154	157	60	54	54	53
Нова Зеландія	309	320	343	350	30	30	30	30
Всього								

Динаміка виробництва і споживання твердого сиру (тис. т)

Країна	Виробництво				Споживання			
	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік
Північна Америка	3673	3772	3820	3890	3787	3897	3955	4038
Канада	289	336	330	333	297	329	332	335
Мексика	110	112	115	117	130	138	145	148
США	3274	3324	3375	3440	3360	3430	3478	3558
Південна Америка	752	890	907	929	850	795	913	832
Аргентина	390	415	420	435	379	390	400	415
Бразилія	385	405	421	434	417	434	442	452
Венесуела	77	70	66	60	54	71	71	65
ЄС	5730	5861	5885	5946	5236	5393	5462	5500
Австрія	91	87	91	122	94	99	104	135
Бельгія/Люксембург	64	73	74	74	129	140	140	141
Данія	298	290	286	290	119	85	75	85
Фінляндія	83	79	80	80	71	75	74	75
Франція	1594	1645	1670	1675	1233	1323	1345	1345
Німеччина	947	988	1001	1021	977	996	1011	1032
Греція	216	216	210	215	253	257	260	260
Ірландія	92	89	87	87	21	24	24	24
Італія	950	985	985	985	1130	1140	1150	1150
Нідерланди	688	693	690	688	229	235	237	237
Португалія	66	65	64	64	74	74	76	78
Іспанія	160	162	164	165	229	230	232	233
Швеція	127	115	115	115	142	142	142	134
Великобританія	364	374	368	365	535	573	580	580
Західна Європа	133	136	140	140	101	99	105	105
Швейцарія	133	136	140	140	101	99	105	105
Східна Європа	225	253	274	255	212	250	254	247
Польща	133	158	180	160	120	155	159	152
Румунія	92	95	94	95	92	95	95	95
Колишній СРСР	233	210	214	226	366	484	467	470
Росія	173	165	170	180	309	438	421	426
Україна	60	45	44	43	57	46	46	44
Північна Африка	325	370	380	385	342	384	393	397
Єгипет	325	370	380	385	342	384	393	397
Азія	33	34	35	35	197	205	215	220
Японія	33	34	35	35	197	205	215	220
Океанія	498	525	555	564	208	235	240	243
Австралія	268	285	289	319	177	202	205	207
Нова Зеландія	230	240	266	245	31	33	35	36
Всього								

**Динаміка виробництва і споживання сухого знежиреного
молока (тис. т)**

Країна	Виробництво				Споживання			
	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік
Північна Америка	666	742	705	745	750	701	654	739
Канада	65	65	65	65	40	30	35	42
Мексика	119	127	130	130	251	260	260	260
США	482	550	510	550	459	411	359	437
Південна Америка	96	106	107	114	172	153	158	162
Аргентина	37	40	40	45	15	21	23	24
Бразилія	50	55	58	60	128	100	103	105
Чилі	6	8	6	6	15	15	16	16
Перу	-	-	-	-	9	12	11	12
Венесуела	3	3	3	3	5	5	5	5
ЄС	1195	1145	1112	1110	758	949	938	945
Австрія	16	19	18	18	10	12	14	15
Бельгія/Люксембург	55	54	54	54	13	29	29	30
Данія	28	23	21	20	13	15	13	13
Фінляндія	15	25	26	28	7	7	7	7
Франція	364	369	350	360	283	287	275	275
Німеччина	396	334	330	330	54	112	110	110
Греція	-	-	-	-	7	7	6	6
Ірландія	127	109	98	94	11	11	11	11
Італія	-	-	-	-	126	128	130	132
Нідерланди	29	39	41	36	195	197	195	197
Португалія	13	14	14	14	12	13	13	13
Іспанія	14	13	13	10	33	36	36	36
Швеція	29	38	40	40	19	20	20	20
Великобританія	109	108	107	106	75	75	79	80
Західна Європа	24	22	21	18	18	16	15	16
Швейцарія	24	22	21	18	18	16	15	16
Східна Європа	120	120	118	120	40	22	24	33
Польща	120	120	118	120	40	22	24	33
Колишній СРСР	200	196	197	196	195	160	156	191
Росія	170	170	170	170	165	140	133	170
Україна	30	26	27	26	30	20	23	21
Північна Африка	-	-	-	-	63	79	94	97
Алжир	-	-	-	-	63	79	94	97
Азія	341	350	367	379	420	426	427	440
Індія	105	110	120	130	100	110	115	120
Китай	36	40	42	44	49	48	52	55
Японія	200	200	205	205	271	268	260	265
Океанія	431	449	446	389	54	55	54	54
Австралія	229	238	231	264	43	44	43	43
Нова Зеландія	202	211	215	225	11	11	11	11
Всього								

**Динаміка виробництва і споживання сухого незбираного
молока (тис. т)**

Країна	Виробництво				Споживання			
	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік
Північна Америка	66	59	64	64	75	88	98	99
Канада	5	4	3	4	31	41	40	42
США	61	55	61	60	44	47	58	57
Південна Америка	501	515	568	587	615	632	661	672
Аргентина	162	166	203	215	102	115	120	122
Бразилія	220	231	240	247	310	340	350	357
Чилі	63	66	72	74	74	75	76	77
Перу	4	4	5	5	40	40	40	45
Венесуела	52	48	48	46	89	62	75	71
ЄС	990	1040	1072	1063	439	503	503	502
Бельгія/Люксембург	68	72	73	73	21	34	31	31
Данія	99	104	107	105	18	14	17	17
Франція	348	390	410	410	128	172	180	180
Німеччина	203	210	415	215	158	168	168	168
Ірландія	30	34	37	34	0	0	1	1
Італія	-	-	-	-	34	32	30	30
Нідерланди	123	111	115	112	25	24	25	24
Португалія	6	5	5	5	7	7	7	7
Іспанія	17	17	15	15	17	17	15	15
Великобританія	96	97	95	94	31	35	29	29
Колишній СРСР	124	80	100	100	159	135	175	155
Росія	124	80	100	100	159	135	175	155
Північна Африка	-	-	-	-	83	98	139	147
Алжир	-	-	-	-	60	73	109	117
Єгипет	-	-	-	-	23	25	30	30
Азія	322	350	369	387	348	387	409	427
Китай	322	350	369	387	348	387	409	427
Океанія	446	500	523	501	51	55	56	56
Австралія	113	134	126	126	20	24	25	25
Нова Зеландія	333	366	397	375	31	31	31	31
Всього								

Динаміка надою і споживання молока (тис. т)

Країна	Надій				Споживання			
	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік
Північна Америка	85447	86983	87575	89040	33126	33215	33120	33120
Канада	7890	8100	8200	8340	2824	2820	2820	2820
Мексика	7586	7848	8000	8050	3412	3551	3600	3600
США	69971	71035	71375	72650	26890	26844	26700	26700
Південна Америка	32292	33772	35364	36625	14618	15513	16352	17054
Аргентина	8900	9060	9400	9750	2140	2220	2275	2320
Бразилія	19480	20600	21630	22495	11400	12100	12826	13467
Чилі	1982	2112	2185	2230	410	446	455	465
Перу	730	850	910	950	488	575	610	625
Венесуела	1200	1150	1239	1200	180	172	186	177
СС	121505	121186	120478	120026	33885	32640	32508	32505
Австрія	3004	3060	3124	3145	1251	1277	1290	1295
Бельгія/Люксембург	3681	3660	3460	3455	726	734	735	736
Данія	4695	4633	4660	4650	570	571	580	590
Фінляндія	2431	2460	2450	2450	761	745	735	735
Франція	25083	24957	24700	24500	4363	4000	4000	4000
Німеччина	28776	28700	28500	28500	5602	5292	5200	5200
Греція	755	750	750	750	865	860	860	860
Ірландія	5677	5623	5581	5476	679	676	677	677
Італія	10800	10818	10800	10800	3704	3692	3652	3652
Нідерланди	11013	10922	11200	11100	1701	1635	1650	1650
Португалія	1731	1770	1750	1750	695	636	641	640
Іспанія	5900	5700	5600	5600	4284	4140	4130	4130
Швеція	3319	3303	3303	3300	1414	1407	1400	1400
Великобританія	14640	14830	14600	14550	7270	6975	6958	6940
Західна Європа	3856	3867	3850	3840	702	708	700	690
Швейцарія	3856	3867	3850	3840	702	708	700	690
Східна Європа	17178	17370	17380	17850	9847	9426	8951	9060
Польща	11690	11980	12100	12550	5829	5640	5300	5400
Румунія	5488	5390	5280	5300	4018	3786	3651	3660
Колишній СРСР	51800	47750	47700	46600	17500	17315	17415	16410
Росія	35800	34100	34000	33000	14300	14515	14615	13610
Україна	16000	13650	13700	13600	3200	2800	2800	2800
Азія	48453	49816	51250	52100	28527	40292	40917	41567
Індія	33500	34500	35500	36000	30500	32000	32500	33000
Китай	6296	6674	7200	7600	2840	3136	3397	3597
Японія	8657	8642	8550	8500	5187	5156	5020	4970
Океанія	19362	20774	21295	21390	2398	2304	2306	2308
Австралія	8957	9274	9655	9930	1958	1904	1906	1908
Нова Зеландія	10405	11500	11640	11460	440	400	400	400

Завдання 10. Встановити і проаналізувати характер та щільність зв'язку між показниками кон'юнктури товарного ринку. Завдання виконується у двох варіантах стосовно світового ринку тютюну та світового ринку цитрусових. Вихідна інформація представлена у табл. 19 та 20.

Алгоритм виконання завдання 10

10.1. Утворити 5 груп з рівними інтервалами за показниками споживання, використовуючи наступну формулу:

$$h = \frac{x_{\max} - x_{\min}}{m},$$

де x_{\max} — максимальне значення групувальної ознаки;

x_{\min} — мінімальне значення групувальної ознаки;

m — кількість груп

10.2. В кожній групі розрахувати:

- число країн;
- обсяги виробництва загалом і в середньому на 1 країну;
- обсяги імпорту, експорту і споживання загалом і в середньому на 1 країну.

Результати розрахунків занести у спеціально підготовлені таблиці.

Зробити висновки.

10.3. Визначити по кожній групі дисперсію (групові дисперсії) і середню з групових дисперсій.

Дисперсію можна обчислити, використовуючи наступні формули:

$$\sigma^2 = \frac{\sum (x - \bar{x})^2 f}{\sum f},$$

$$\sigma^2 = \bar{x}^2 - (\bar{x})^2; \quad \bar{x}^2 = \frac{\sum x^2 f}{\sum f}; \quad \bar{x} = \frac{\sum xf}{\sum f}$$

де \bar{x} - середнє значення ознаки;

x - значення ознак (варіант);

f - частоти або ваги.

Середня із групових дисперсій обчислюється за формулою:

$$\sigma_i^2 = \frac{\sum \sigma_i^2 \cdot f_i}{\sum f_i},$$

σ_i^2 - середня з групових дисперсій;

f_i - частоти кожної з груп сукупності;

σ_i^2 - групові дисперсії.

- 10.4. Розрахувати дисперсію групових середніх від загальної середньої (δ^2) (міжгрупову дисперсію).

$$\delta^2 = \frac{\sum (\bar{x}_i - \bar{x})^2 f}{\sum f}.$$

- 10.5. Визначити загальну дисперсію за правилом додавання дисперсій.

$$\sigma^2 = \sigma_i^2 + \delta^2.$$

- 10.6. Розрахувати коефіцієнт детермінації (η^2) та емпіричне кореляційне відношення (η), використовуючи нижченаведені формули:

$$\eta^2 = \frac{\delta^2}{\sigma^2},$$

$$\eta = \sqrt{\frac{\delta^2}{\sigma^2}}.$$

Основні показники кон'юнктури світового ринку тютюну

Країна	Виробництво (в сухому вигляді)		Виробництво (в сухому вигляді)		Імпорт		Експорт		Споживання	
	у базисно- му році	у поточно- му році	у базисно- му році	у поточно- му році	у базисно- му році	у поточно- му році	у базисно- му році	у поточно- му році	у базисно- му році	у поточно- му році
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Всього	7472996	6341433	7472996	6341433	1906269	1501292	1914920	1804370	6288173	5736198
Аргентина	116500	112500	116500	112500	4000	4000	52400	46500	35600	36300
Австралія	9000	7500	9000	7500	12903	13800	906	900	23294	23000
Австрія	205	175	205	175	17689	18100	220	420	16816	17640
Азербайджан	10500	10500	10500	10500	0	0	8000	8000	2500	2500
Бельгія/Люксембург	1180	1180	1180	1180	54080	54080	30900	30000	27780	27780
Бразилія	447000	569000	447000	569000	14550	15000	300500	318000	155750	159750
Болгарія	45107	489120	45107	48912	11835	12200	15527	20540	32800	37600
Канада	69300	64864	69300	64864	9900	9900	24000	22377	48100	45900
Чилі (Кітай)	11374	12049	11374	12049	3657	3350	2468	2050	11289	10056
Хорватія	13523	13398	13523	13398	9757	13000	92173	97600	2306757	2342000
Куба	37000	37000	37000	37000	300	300	5000	5000	29800	29800
Данія	0	0	0	0	15984	16000	2539	2500	13445	13500
Домініканська Республіка	10950	34808	40950	34808	360	360	16000	18059	8470	9470
Єгипет	0	0	0	0	55462	55000	0	0	47570	52000
Фінляндія	0	0	0	0	5175	3100	1916	207	5118	3000
Франція	26513	26348	26513	26348	22998	23000	11591	11590	38302	36850
Німеччина	9554	9770	9554	9770	222591	220000	82926	80000	142651	142000
Греція	132200	130500	132200	130500	17500	16500	98008	99000	45000	46300
Гватемала	20440	17412	20440	17412	0	143	11074	9043	1791	1990
Гонконг	0	0	0	0	16829	17648	4120	4532	13412	12198
Угорщина	15375	15300	15375	15300	18000	19100	2000	2000	28500	30400
Індія	633200	648600	633200	648600	350	310	81790	85500	483360	478310
Індонезія	202000	210900	202000	210900	17658	15000	15955	15000	187115	180505
Італія	136944	132500	136944	132500	38765	34300	95701	91100	56267	51000
Японія	67100	63960	67100	63960	91500	92950	2500	2400	177500	179750
Республіка Корея	52040	52040	46836	46836	18000	18000	500	500	78610	83213
Киргизія	30900	30000	26000	26000	1000	1000	23000	23000	1900	4000
Малаві	135138	127150	95996	89550	3700	12000	135300	107600	530	300
Малайзія	11803	10540	10625	9500	14601	22040	0	0	26160	30510
Мексика	61457	52333	54082	45216	4000	3350	14462	10112	38000	37500
Молдова	30434	32608	28000	30000	1200	1500	20000	20000	7500	9500
Нідерланди	0	0	0	0	108000	0	9500	0	92000	0
Норвегія	0	0	0	0	8404	8000	932	900	6908	6979
Пакистан	92728	98500	84636	89834	976	1000	3750	5500	78850	81200
Філіппіни	72670	58500	61664	51600	17598	22907	10806	6500	73690	74610
Польща	43000	43000	38700	38700	44230	45500	4000	5000	77000	80500
Росія	520	600	500	560	208300	165000	640	0	180460	190560
Сінгапур	0	0	0	0	22100	17700	8458	6200	13442	12000
ПАР	32768	32683	31493	31399	22597	9893	14210	21000	26932	30000
Іспанія	42300	42300	34686	34686	61183	61000	19958	22750	73300	73000
Швеція	0	0	0	0	8696	12623	2173	500	9600	9900
Швейцарія	1325	1325	1205	1205	24850	0	2450	2450	2150	0
Сирія	17200	17200	15000	15000	0	0	5000	5000	16000	16000
Тайвань	10120	10120	9475	9475	13980	14000	87	90	22000	22350
Тайланд	67600	61000	59428	53610	8661	5260	28516	27400	28785	25345
Туреччина	260750	238600	217570	196310	37200	42500	128808	125000	108850	109000
Великобританія	0	0	0	0	149756	147000	16326	15000	136750	132300
США	696116	635029	626504	571526	246762	115000	211917	215000	634412	600000
Узбекистан	28000	23000	23000	19300	3600	4000	14400	16500	8800	9000
Венесуела	21000	21000	14630	14630	6800	6800	0	0	18890	18890
Югославія	7604	7604	68500	68500	4500	4500	500	500	11000	11000
Зімбабве	223977	192025	192384	164926	60	45	168804	175200	3242	3211

Динаміка основних показників кон'юнктури ринку citrusових¹ та цитрусових² за періодом, тис. т.

		Показники ринку citrusових та цитрусових																			
		апельсини					мандарини					грейпфрути					лимон				
		Виробництво	Імпорт	Експорт	Споживання	Переробка	Виробництво	Імпорт	Експорт	Споживання	Переробка	Виробництво	Імпорт	Експорт	Споживання	Переробка	Виробництво	Імпорт	Експорт	Споживання	Переробка
3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22		
Всього у світі	базисний рік	48487	397	4080	19329	25475	14117	182	2147	10593	1559	3953	327	792	1397	2091	4158	176	846	1539	1955
	поточний рік	44020	449	4150	18498	21821	11798	179	1790	9204	938	3771	341	840	1358	1914	4486	202	805	1591	2298
1. Північна півкуля	базисний рік	28827	373	3240	12906	3054	13679	182	2122	10216	1523	3578	327	792	1397	2091	2881	176	846	1539	1955
	поточний рік	27464	428	3259	12034	11699	11324	179	1758	8800	945	3340	333	636	1255	1782	3186	202	491	1507	1396
1.1. Мексика	базисний рік	3385	32	11	2996	410	-	-	-	-	-	250	10	3	223	34	-	-	-	-	-
	поточний рік	3385	32	11	2996	410	-	-	-	-	-	250	10	3	223	34	-	-	-	-	-
1.2. США	базисний рік	11876	48	519	1455	9910	505	96	28	366	207	2506	0	394	649	1469	762	17	106	381	292
	поточний рік	11293	55	567	1671	9110	421	100	14	350	157	2240	19	388	610	1261	907	33	113	383	444
2. Країни Середземномор'я	базисний рік	9869	145	2692	5082	2240	358	74	1935	1936	561	522	33	224	120	211	2117	67	469	973	748
	поточний рік	9295	170	2655	4943	1867	3805	63	1552	1846	470	540	30	225	113	232	2277	85	378	1038	952
2.1. Кіпр	базисний рік	237	-	59	143	35	-	-	-	-	-	36	-	23	3	10	28	-	16	6	6
	поточний рік	129	-	40	65	24	-	-	-	-	-	53	-	34	7	12	25	-	14	5	6
2.2. Єгипет	базисний рік	1637	-	208	1406	23	478	-	10	463	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	поточний рік	1610	-	225	1357	28	481	-	8	471	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.3. Греція	базисний рік	1040	1	267	394	380	85	-	30	51	4	-	-	-	-	125	11	24	100	12	
	поточний рік	975	1	371	328	271	85	-	34	49	2	-	-	-	-	130	11	32	96	13	
2.4. Ізраїль	базисний рік	327	10	89	96	152	120	-	35	40	45	324	5	121	23	185	18	-	1	15	2
	поточний рік	225	-	71	69	85	86	-	30	30	26	322	-	95	25	202	16	-	-	15	1
2.5. Італія	базисний рік	1750	57	135	1042	630	594	72	67	414	185	12	28	3	35	2	543	39	33	208	341
	поточний рік	1800	59	143	1106	610	592	56	74	376	198	20	30	5	40	5	610	41	33	222	396
2.6. Марокко	базисний рік	845	-	298	417	130	511	-	272	229	10	-	-	-	-	112	-	66	9	37	
	поточний рік	693	-	240	415	38	222	-	99	123	-	-	-	-	-	120	-	60	20	40	
2.7. Іспанія	базисний рік	2828	77	1484	641	780	2070	2	1400	410	262	-	-	-	-	320	-	214	254	52	
	поточний рік	2688	110	1400	700	698	1779	7	1150	450	186	-	-	-	-	460	-	117	297	46	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
2.8 Туреччина	базисний рік	1100	-	102	888	110	500	-	121	129	50	140	-	72	54	14	752	17	106	381	292
	поточний рік	1070	-	115	848	107	560	-	157	347	56	135	-	86	36	13	907	33	113	383	444
3 Південна піску, я	базисний рік	19660	24	840	6423	12421	438	-	25	377	36	375	9	152	108	124	1277	-	271	91	915
	поточний рік	16556	21	891	5564	10122	474	-	32	404	38	431	8	204	103	132	1300	-	314	84	902
3.1. Аргентина	базисний рік	789	12	41	620	140	438	-	25	377	36	189	8	18	99	80	1165	-	205	82	878
	поточний рік	861	7	98	626	144	474	-	32	404	38	191	7	24	93	81	1180	-	254	64	862
3.2. Австралія	базисний рік	616	11	136	188	300	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	поточний рік	428	13	91	180	170	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.3. Бразилія	базисний рік	17136	-	90	5418	11628	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	поточний рік	14117	-	122	4488	9507	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.4. ПАР	базисний рік	1119	1	570	197	353	-	-	-	-	-	186	1	134	9	44	112	-	66	9	37
	поточний рік	1150	1	580	270	307	-	-	-	-	-	240	1	180	10	51	120	-	60	20	40
4 Інші країни	базисний рік	18958	228	548	7824	10814	9321	108	187	8280	962	3056	285	416	1169	1756	764	109	106	475	292
	поточний рік	18169	258	604	7991	9832	7519	116	206	6954	475	2800	303	411	1142	1550	764	109	106	475	292
4.1. Китай	базисний рік	3236	19	8	3085	162	6472	2	148	5884	442	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	поточний рік	2907	49	3	2893	60	5132	2	179	4785	170	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.2. Куба	базисний рік	440	-	10	100	330	-	-	-	-	-	310	0	20	35	255	-	-	-	-	-
	поточний рік	-	15	105	330	-	-	-	-	-	-	310	0	20	35	255	-	-	-	-	-
4.3. Японія	базисний рік	21	129	-	148	2	1705	9	5	428	280	-	270	-	270	-	2	92	-	94	-
	поточний рік	19	132	-	149	2	1398	13	5	1258	121	-	274	-	274	-	2	84	-	86	-
4.4. Республіка Корея	базисний рік	-	-	-	-	-	635	1	6	597	33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	поточний рік	-	-	-	-	-	563	1	8	529	27	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Завдання 11. Оцінити стан та регіональні особливості кон'юнктури кави в основних країнах-продуцентах. Для його виконання потрібно скористатися вихідною інформацією, наведеною у табл. 21.

Таблиця 21

Основні показники кон'юнктури ринку кави у країнах-продуцентах

№ стр.	Регіон, країна	Запаси на початок сезону		Виробництво		Імпорт		Експорт		Запаси на кінець сезону	
		1 рік	2 рік	1 рік	2 рік	1 рік	2 рік	1 рік	2 рік	1 рік	2 рік
Північна і Центральна Америка											
1	Коста-Ріка	1236	1309	2400	2300	0	0	2300	2200	1031	1044
2	Куба	237	216	250	300	0	0	125	125	162	191
3	Домініканська Республіка	232	978	1000	700	0	0	700	250	209	1088
4	Ель-Сальвадор	5	2	2112	1667	25	70	1964	1593	10	2
5	Гватемала	50	5	4494	3802	275	150	4344	3500	50	37
6	Гаїті	182	182	350	425	0	0	75	100	127	167
7	Гондурас	87	24	2668	2450	0	0	2200	2175	287	13
8	Ямаїка	25	12	40	40	0	0	20	20	25	12
9	Мексика	0	0	5800	5200	0	0	4700	4200	0	0
10	Нікарагуа	196	107	1100	1350	0	0	925	1080	211	222
11	Панама	0	81	170	170	0	0	100	90	5	96
12	Тринідад і Тобаго	0	0	20	15	0	0	3	1	0	0
13	США	0	0	238	205	0	0	0	0	0	0
Південна Америка											
14	Бразилія	186	270	170	180	0	0	140	115	166	285
15	Бразилія	9320	6150	32600	46850	0	0	17010	28600	11800	10900
16	Колумбія	2092	1098	12000	10900	0	11	10260	9825	2272	654
17	Еквадор	30	6	1100	850	0	17	790	714	35	4
18	Парагвай	107	106	50	35	0	0	10	10	125	108
19	Перу	20	89	2495	2500	45	0	2380	2310	20	89
20	Венесуела	344	582	1050	1070	60	40	435	335	309	692
Африка											
21	Ангола	5	25	65	100	0	0	40	25	5	20
22	Бурунді	241	332	300	450	0	0	350	400	189	380
23	Камерун	242	280	1100	1400	0	0	1050	1300	187	275
24	ЦАР	240	283	200	200	0	0	195	175	226	289
25	Конго-Кіншаса	1478	1186	4333	3300	0	0	4453	3452	1295	968
26	Ефіопія	1561	1561	3767	3800	0	0	1917	2200	1744	1461
27	Гана	7	17	50	45	0	0	45	40	10	20
28	Гвінея	68	128	120	125	0	0	70	60	68	143
29	Кенія	643	222	1121	1002	3	3	1176	900	568	304
30	Малагаскар	301	413	800	600	0	0	650	500	276	383
31	Малаві	10	6	60	65	0	0	60	60	8	9
32	Нігерія	25	34	45	45	13	13	6	3	27	39
33	Руанда	86	80	250	335	0	0	250	340	84	73
34	Сьєрра-Леоне	28	30	40	45	0	0	50	40	13	30
35	Танзанія	288	403	900	600	0	0	860	610	309	376
36	Того	146	310	330	300	0	0	330	225	144	383
37	Уганда	274	290	3200	3215	0	0	3000	3200	393	225
38	Заїр	832	532	1000	700	0	0	800	350	832	682
39	Замбія	0	0	50	80	0	0	48	79	0	0
40	Зімбабве	37	59	100	120	0	0	100	125	33	50
Азія і Океанія											
41	Індія	200	562	4900	4500	0	0	4000	3401	200	581
42	Індонезія	117	156	7300	5780	55	205	5650	4530	132	176
43	Лаос	0	0	300	300	0	0	299	299	0	0
44	Малайзія	0	0	160	160	500	400	500	400	0	0
45	Папуа-Нова Гвінея	402	467	1200	1060	0	0	1250	1076	351	450
46	Філіппіни	50	218	745	726	172	272	1	3	46	213
47	Шрі-Ланка	16	29	40	40	0	0	22	5	12	34
48	Таїланд	350	309	1200	1400	0	0	810	1010	310	364
49	В'єтнам	260	959	11167	10500	0	0	10000	10000	1067	809
50	Ємен	0	0	70	70	0	0	60	60	0	0
Разом (всього у світі)											

Завдання 11 виконується у двох варіантах залежно від визначених країн-продуцентів кави у різних регіонах світу стосовно 1-го і 2-го років, поданих у таблиці вихідної інформації.

Таблиця розподілу варіантів до завдання 11

1 варіант (1 рік)		2 варіант (2 рік)	
Порядковий номер студента у журналі відвідування	Країни-продуценти кави у різних регіонах світу	Порядковий номер студента у журналі відвідування	Країни-продуценти кави у різних регіонах світу
1	Коста-Ріка, Болівія, Ангола, Індія	1	Коста-Ріка, Куба, Болівія, Бразилія, Ангола, Бурунді, Індія, Індонезія
2	Куба, Бразилія, Бурунді, Індонезія		
3	Домініканська Республіка, Колумбія, Камерун, Лаос	2	Домініканська Республіка, Ель-Сальвадор, Колумбія, Еквадор, Камерун, ЦАР, Лаос, Малайзія
4	Ель-Сальвадор, Еквадор, ЦАР, Малайзія		
5	Гватемала, Парагвай, Кот-д'Івуар, Папуа-Н Гвінея	3	Гватемала, Гаїті, Парагвай, Перу, Кот-д'Івуар, Ефіопія, Папуа-Нова Гвінея, Філіппіни
6	Гаїті, Перу, Ефіопія, Філіппіни		
7	Гондурас, Венесуела, Гана, Шрі-Ланка	4	Гондурас, Ямаїка, Венесуела, Еквадор, Гана, Гвінея, Шрі-Ланка, Таїланд
8	Ямаїка, Еквадор, Гвінея, Таїланд		
9	Мексика, Колумбія, Kenія, В'єтнам	5	Мексика, Нікарагуа, Колумбія, Бразилія, Kenія, Малагаскар, В'єтнам, Ємен
10	Нікарагуа, Бразилія, Малагаскар, Ємен		
11	Панама, Болівія, Малаві, Папуа-Н Гвінея	6	Панама, Тринідад і Тобаго, Болівія, Парагвай, Малаві, Нігерія, Індонезія, Папуа-Нова Гвінея
12	Тринідад і Тобаго, Парагвай, Нігерія, Індонезія		
13	США, Венесуела, Руанда, Індія	7	Гватемала, США, Парагвай, Венесуела, Руанда, Сьєрра-Леоне, Індія, Ємен
14	Гватемала, Парагвай, Сьєрра-Леоне, Ємен		
15	Гаїті, Перу, Танзанія, В'єтнам	8	Гаїті, Гондурас, Перу, Венесуела, Танзанія, Того, В'єтнам, Таїланд
16	Гондурас, Венесуела, Того, Таїланд		
17	Ямаїка, Еквадор, Уганда, Шрі-Ланка	9	Ямаїка, Мексика, Колумбія, Еквадор, Уганда, Заїр, Філіппіни, Шрі-Ланка
18	Мексика, Колумбія, Заїр, Філіппіни		
19	Нікарагуа, Бразилія, Замбія, Папуа-Н Гвінея	10	Нікарагуа, Панама, Болівія, Бразилія, Замбія, Зімбabwe, Малайзія, Папуа-Нова Гвінея
20	Панама, Болівія, Зімбabwe, Малайзія		
21	Тринідад і Тобаго, Венесуела, Камерун, Лаос	11	Тринідад і Тобаго, США, Перу, Венесуела, Камерун, Кот-д'Івуар, Індонезія, Лаос
22	США, Перу, Кот-д'Івуар, Індонезія		
23	Ель-Сальвадор, Парагвай, Ефіопія, Індія	12	Домініканська Республіка, Ель-Сальвадор, Еквадор, Парагвай, Ефіопія, Kenія, Індія, В'єтнам
24	Домініканська Республіка, Еквадор, Kenія, В'єтнам		
25	Куба, Колумбія, Малагаскар, Індонезія	13	Коста-Ріка, Куба, Бразилія, Колумбія, Малагаскар, Руанда, Індія, Індонезія
26	Коста-Ріка, Бразилія, Руанда, Індія		
27	Мексика, Болівія, Уганда, Папуа-Н Гвінея	14	Мексика, Нікарагуа, Болівія, Колумбія, Уганда, Заїр, Папуа-Нова Гвінея, Таїланд
28	Нікарагуа, Колумбія, Заїр, Таїланд		
29	Гондурас, Перу, Танзанія, Філіппіни	15	Гватемала, Гондурас, Бразилія, Перу, Танзанія, Того, Лаос, Філіппіни
30	Гватемала, Бразилія, Того, Лаос		

Алгоритм виконання завдання 11

- 1.1. Розрахувати підсумкові значення наведених у таблиці 21 показників ринку кави (запаси відповідно на початок і на кінець сезону, виробництво, експорт, імпорт) для кожного регіону світу та світового ринку загалом (рядок “разом”).
- 1.2. Визначити питому вагу показників ринку кави кожного регіону у світових показниках та питому вагу показників ринку кави обраних країн у відповідному регіоні та у світі загалом. Дані розрахунків представити у вигляді таблиці-зразка. Проаналізувати отримані дані.

Таблиця-зразок

Показники ринку кави в окремих регіонах світу

Регіон, країна	Запаси на початок сезону, тис. мішків	Частка, %		Виробництво, тис. мішків	Частка, %		Імпорт, тис. мішків	Частка, %		Експорт, тис. мішків	Частка, %		Запаси на кінець сезону, тис. мішків	Частка, %	
		у запасах регіону	у світових запасах		у виробництві регіону	у світовому виробництві		в імпорті регіону	у світовому імпорті		в експорті регіону	у світовому експорті		у запасах регіону	у світових запасах
1. Регіон															
1.1 Країна															
1.2 Країна															
2. Регіон															
2.1 Країна															
2.2 Країна															
3. Регіон															
3.1 Країна															
3.2 Країна															
4. Регіон															
4.1 Країна															
4.2 Країна															
Загалом у світі															

3. Розрахувати ресурси ринку кави:
 - загалом у світі;
 - у регіонах світу;
 - у визначеній країні кожного регіону.

Для розрахунку ресурсів використати наступну формулу:

$$P = 3п + B + I, \quad (6)$$

де P – ресурси, тис. мішків по 60 кг;

Зп – запаси на початок сезону, тис. мішків по 60 кг;

В – виробництво, тис. мішків по 60 кг;

І – імпорт, тис. мішків по 60 кг.

11.4. Визначити структуру ресурсів ринку кави:

– загалом у світі;

– у регіонах світу;

– у визначеній країні кожного регіону.

Дані розрахунків п. 11.3 та п. 11.4 представити у вигляді таблиці-зразка. Побудувати секторну діаграму. Проаналізувати отримані результати.

Таблиця-зразок

Ресурси ринку кави та їх структура

Регіон, країна	Ресурси, тис. мішків по 60 кг	Питома вага		
		запасів на початок сезону	виробництва	імпорту
		у ресурсах ринку кави, %		
<i>1. Регіон</i>				
1.1. Країна				
1.2. Країна				
<i>2. Регіон</i>				
2.1. Країна				
2.2. Країна				
<i>3. Регіон</i>				
3.1. Країна				
3.2. Країна				
<i>4. Регіон</i>				
4.1. Країна				
4.2. Країна				
Всього у світі				

11.5. Розрахувати обсяги споживання кави:

– загалом у світі;

– у регіонах світу;

– у визначеній країні кожного регіону.

Для розрахунку обсягів споживання використати наступну формулу:

$$C = 3п + В + І - E - 3к, \quad (7)$$

де С – споживання, тис. мішків по 60 кг;

Зп – запаси на початок сезону, тис. мішків по 60 кг;

В – виробництво, тис. мішків по 60 кг;

I – імпорт, тис. мішків по 60 кг;

E – експорт, тис. мішків по 60 кг;

Zк – запаси на кінець сезону, тис. мішків по 60 кг.

11.6. Визначити:

– частку кожного регіону у світовому споживанні кави;

– частку визначених країн у світовому споживанні кави;

– частку визначених країн у споживанні кави у відповідному регіоні.

Дані розрахунків п. 11.5 та п. 11.6 представити у вигляді таблиці-зразка. За результатами розрахунків побудувати три діаграми (секторні або стовпчикові), на яких зобразити частку кожного регіону у світовому споживанні кави, частку визначених країн відповідно у світовому та регіональному споживанні кави. Проаналізувати отримані результати.

Таблиця-зразок

Динаміка споживання кави

Регіон, країна	Споживання, тис. мішків по 60 кг	Питома вага, %	
		у споживанні регіону	у світовому споживанні
1. Регіон			
1.1. Країна			
1.2. Країна			
2. Регіон			
2.1. Країна			
2.2. Країна			
3. Регіон			
3.1. Країна			
3.2. Країна			
4. Регіон			
4.1. Країна			
4.2. Країна			

Завдання 12. Визначити вектор і швидкість зміни основних параметрів кон'юнктури ринку продовольства. Завдання 12 виконується у чотирьох варіантах: 1 варіант – ринок консервованих томатів, 2 варіант – ринок томатної пасти, 3 варіант – ринок рослинної олії, 4 варіант – ринок рослинного шроту. Необхідна інформація представлена у табл. 22, табл. 23, табл. 24, табл. 25.

Алгоритм виконання завдання 12

- 12.1. Розрахувати за всі роки підсумкові значення показників: запаси на початок сезону, виробництво, споживання, запаси на кінець сезону.
- 12.2. Визначити питому вагу кожної країни (виду продукції) за всі роки у загальному виробництві. Результати представити у вигляді таблиці-зразка. Проаналізувати отримані дані та визначити ранг (місце) кожної країни (виду продукції) у загальному виробництві. За показниками останнього року побудувати секторні діаграми питомої ваги країн (виду продукції) у світовому виробництві.

Таблиця-зразок

№ з/п	Країна (вид продукції)	Частка країни (виду продукції) у світовому виробництві, %			Ранг країни (виду продукції), місце		
		1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
	Разом	100,0	100,0	100,0			

- 12.3. Розрахувати за всі роки ресурси ринку для кожної з країн (виду продукції) та загалом у світі. Скористатися методичними вказівками до завдання 11, п. 11.3.
- 12.4. Визначити за всі роки для кожної країни (виду продукції) та загалом у світі структуру ресурсів ринку. Дані розрахунків представити у вигляді таблиці-зразка. Проаналізувати отримані результати. Зобразити отримані результати у вигляді стовпчикових або секторних діаграм.
- 12.5. Розрахувати за всі роки обсяги споживання у відповідних країнах (по видах продукції) та загалом у світі. Скористатися методичними вказівками до завдання 11, п. 11.5.

Таблиця-зразок

№ з/п	Країна (вид продукції)	Ресурси, тис. т			Питома вага								
					запасів на початок сезону			виробництва			імпорту		
		у ресурсах ринку продовольства (продукції), %											
		1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік
1													
2													
3													
4													
5													
6													
7													
	Разом												

12.6. Визначити за всі роки частку кожної країни (виду продукції) у світовому споживанні. Результати представити у вигляді таблиці-зразка 6.

Таблиця-зразок

№ з/п	Країна (вид продукції)	Споживання, тис. т			Частка країни (виду продукції) у світовому споживанні, %		
		1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
	Разом				100,0	100,0	100,0

Динаміка основних показників світового ринку консервованих томатів, тис. т

№ з/п	Країни	Запаси на початок			Виробництво			Імпорт			Експорт			Запаси на кінець		
		1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік
1	Бразилія	2855	855	360	2150	2300	2600	4675	6000	6200	165	195	200	855	360	210
2	Чилі	1107	74	802	8000	6000	5900	0	0	0	5733	1972	2850	74	802	452
3	Франція	9937	9719	84484	21600	16030	7000	83322	88629	93000	5140	5894	4000	9719	8484	4484
4	Греція	1999	1799	2199	31800	36900	24500	16000	14000	18000	16000	18000	12000	1799	2199	199
5	Ізраїль	3640	8105	3809	24865	17824	14400	200	280	300	12500	14000	8509	8105	3809	1500
6	Італія	113000	417000	517000	1984000	1888000	1700000	15000	12000	10000	80500	900000	900000	417000	517000	407000
7	Іспанія	200	20000	5892	232000	195623	219000	1830	2817	2500	57369	54548	55000	20000	5892	10392
Всього																

Динаміка світових показників світового ринку томатної пасти, тис. т

№ з/п	Країни	Запаси на початок			Виробництво			Імпорт			Експорт			Запаси на кінець		
		1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік
1	Бразилія	17449	1599	4499	110000	130000	130000	500	400	400	1000	1000	1000	1599	4499	6399
2	Чилі	1363	4099	1419	102000	100000	74000	0	0	0	87584	91000	62000	4099	1419	1709
3	Мексика	0	0	0	50700	21000	17000	10693	17183	17000	23645	7176	6000	0	0	0
4	Франція	6444	38644	65829	48100	43000	40000	83713	84177	80000	8613	5992	10000	38644	65829	77829
5	Греція	4000	43000	21000	203000	180000	152500	4000	3500	4500	152500	190000	155000	43000	21000	7500
6	Італія	118000	160000	141000	370000	340000	310000	56000	65000	65000	310000	350000	350000	160000	141000	92000
7	Португалія	25000	27650	10000	170471	155955	160000	0	0	0	122700	135000	130000	27650	10000	5000
8	Іспанія	9400	20900	3709	191400	169718	190400	8100	15058	20000	60000	75967	77000	20900	3700	9109
9	Туреччина	9673	25035	38121	320000	265000	170000	0	0	0	190638	134914	100000	25035	38121	3121
10	Ізраїль	1500	9420	4849	35300	25510	20880	0	0	0	13980	16431	12229	9420	4849	1500
Всього																

Динаміка світових показників світового ринку олії за основними видами, тис. т

Види	Запаси на початок			Виробництво			Імпорт			Експорт			Запаси на кінець		
	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік
рослинної олії															
соєва	2494	3038	3542	25324	26923	28965	6950	7459	8709	6804	7500	8743	3038	3542	3263
бавовняна	300	308	280	3888	3878	4334	214	191	287	206	206	272	308	280	329
арахісова	425	423	421	4486	4772	5465	247	240	259	236	248	253	423	421	441
соняшникова	1002	1225	908	9548	8767	7514	2934	2500	1938	2949	2517	1880	1225	908	640
рапсова	1277	1418	1119	14470	13855	13619	1960	1331	1293	1910	1360	1278	1418	1119	1023
пальмоядрова	229	326	550	2645	2855	2948	1225	1395	1467	1179	1333	1484	326	550	545
кокосова	314	411	584	3093	3554	3427	1745	2220	2036	1784	2165	2042	411	584	490
пальмова	3247	3696	3824	21219	23480	23818	14808	17346	17670	14740	17270	17713	3696	3824	3300
Всього															

Динаміка світових показників світового ринку рослинного шроту за основними видами, тис. т

Види рослинного шроту	Запаси на початок			Виробництво			Імпорт			Експорт			Запаси на кінець		
	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік
соевий	4903	5396	5288	109590	116858	125954	35647	37937	41094	35700	37800	41196	5396	5288	5890
бавовняний	63	28	45	14887	14896	16400	613	647	775	630	674	744	28	45	68
арахісовий	23	28	41	6423	6813	7709	240	250	340	244	250	358	28	41	32
соняшниковий	197	207	175	10973	10088	8757	2995	2643	2150	3010	2561	2155	207	175	149
рапсовий	213	192	182	22163	21490	21092	2830	2455	2165	2893	2477	2168	192	182	161
пальмоядровий	115	171	158	3210	3415	3557	2551	2820	2915	2587	2782	2917	171	158	133
копровий	63	89	101	1756	1999	1937	815	1210	1094	881	1132	1106	89	101	76
риб'яче борошно	723	1026	792	7277	6775	6506	3906	3938	3271	3947	3861	3274	1026	792	679
Всього															

Завдання 13. Визначити експортні можливості та імпорتنі потреби окремих країн на ринках сільськогосподарської продукції та продовольства. Завдання 13 виконується у трьох варіантах стосовно ринків кормового зерна, пшениці та апельсинового соку відповідно. Вихідна інформація подана у табл. 26, табл. 27, табл. 28.

Алгоритм виконання завдання 13

- 13.1. Розрахувати за всі роки підсумкові значення основних показників ринку сільськогосподарської сировини і продовольства (запаси на початок, виробництво, споживання, запаси на кінець).
- 13.2. Визначити за всі наведені у таблиці вихідної інформації роки питому вагу кожної країни у виробництві сільськогосподарської продукції і продовольства. Результати представити у вигляді таблиці-зразка. Проаналізувати отримані дані та визначити за всі роки ранг (місце) кожної країни у виробництві сільськогосподарської продукції і продовольства. Числові значення рангу проставити у відповідних передбачених графах таблиці-зразка. За показниками останнього року побудувати секторну діаграму питомої ваги країн у світовому виробництві сільськогосподарської продукції і продовольства.
- 13.3. Визначити питому вагу кожної країни у світовому споживанні сільськогосподарської продукції і продовольства за всі наведені у таблиці вихідної інформації роки. Результати представити у вигляді таблиці, аналогічної до п. 13.2. Проаналізувати отримані дані та визначити ранг (місце) кожної країни у споживанні сільськогосподарської продукції і продовольства. За показниками останнього року побудувати секторну діаграму питомої ваги країн у світовому споживанні сільськогосподарської продукції і продовольства. Аналогічно підзавданню 13.2 підготувати таблиці та рисунки.

№ з/п	Країна	Частка країни у світовому виробництві сільськогосподарської продукції та продовольства, %				Ранг країни, місце			
		1 рік	2 рік	3 рік	n-ий рік	1 рік	2 рік	3 рік	n-ий рік
1									
2									
3									
4									
5									
15									
		100,0	100,0	100,0	100,0				

13.4. Розрахувати за всі наведені роки сальдо (S) для кожної країни на ринку сільськогосподарської продукції і продовольства.

Для цього скористатися формулою балансової ув'язки:

$$S = H - B,$$

де S – сальдо, млн. т;

H – надходження, млн. т;

B – вибуття, млн. т.

Формула (1) набуває вигляду:

$$S = (3п + B) - (C + 3к),$$

де $H = 3п + B$;

$B = C + 3к$.

Результати розрахунків представити у вигляді таблиці-зразка.

Взяти до уваги, що у разі додатної різниці між показниками надходження і вибуття (додатне сальдо) створюються експортні ресурси. А у разі від'ємної різниці між показниками надходження і вибуття (від'ємне сальдо) виникають імпорتنі потреби.

13.5. На кожному товарному ринку здійснити групування країн за експортними можливостями та імпортними потребами. Всередині кожної з груп проаналізувати для кожної країни особливості стану і розвитку ринку. Зробити висновки.

Розрахунок сальдо на світовому ринку пшениці, млн. т

№ з/п	Країна	Надходження			Вибуття			Сальдо		
		1 рік	2 рік	п-ий рік	1 рік	2 рік	п-ий рік	1 рік	2 рік	п-ий рік
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										
12										
13										
14										
	Разом									

Таблиця 26

Динаміка основних показників світового ринку кормового зерна млн. т

Країни	Запаси на початок			Виробництво			Споживання			Запаси на кінець		
	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік
США	27,01	38,15	49,28	260,43	271,55	262,38	206,97	210,27	211,05	38,15	49,28	50,67
Аргентина	1,11	2,41	1,98	24,67	18,45	20,12	9,62	9,20	9,50	2,41	1,98	1,81
Австралія	0,67	1,14	1,08	9,49	8,57	7,81	5,69	5,13	4,88	1,14	1,08	0,81
Канада	4,85	4,30	4,44	25,12	26,50	25,35	23,44	23,71	23,88	4,30	4,44	3,91
ЄС (15)	12,21	22,20	23,90	109,38	104,86	102,26	97,64	96,23	96,11	22,20	23,90	22,76
Сх. Європа	5,17	8,75	6,22	58,57	51,10	50,72	52,97	51,24	49,43	8,75	6,22	4,66
Японія	2,22	2,76	2,50	0,20	0,15	0,16	20,66	20,74	20,64	2,76	2,50	2,26
Мексика	3,70	2,75	2,38	23,01	24,40	25,08	31,44	32,54	33,65	2,75	2,38	1,93
Півд.-Сх. Азія	1,24	0,94	1,61	13,18	15,85	14,26	16,11	17,54	17,62	0,94	1,61	0,80
Респ. Корея	0,86	0,50	0,48	0,35	0,49	0,49	8,31	7,91	8,76	0,50	0,48	0,52
Китай	46,54	27,10	31,20	114,65	135,65	141,10	129,42	131,35	135,55	27,10	31,20	35,70
Колишній СРСР	3,43	12,25	4,70	67,90	37,94	46,82	57,15	45,59	45,55	12,26	4,70	4,11
Росія	1,20	7,27	1,72	40,85	18,95	26,20	33,79	25,60	25,45	7,27	1,72	1,67
Україна	1,13	3,26	1,53	15,46	10,45	11,95	12,24	11,12	11,37	3,26	1,53	0,85
Всього												

**Динаміка основних показників світового ринку
пшениці, млн. т**

Країни	Запаси на початок			Виробництво			Споживання			Запаси на кінець		
	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік
США	12,07	19,66	26,37	67,53	69,41	61,01	34,21	36,80	35,11	19,66	26,37	23,55
Аргентина	0,80	0,42	0,30	14,80	10,75	12,00	4,54	4,40	4,53	0,42	0,30	0,30
Австралія	2,40	1,35	1,58	19,42	21,00	22,00	5,16	5,30	5,10	1,35	1,58	1,50
Канада	9,05	5,99	8,89	24,28	24,40	23,50	7,33	8,20	8,20	5,99	8,89	7,89
ЄС (15)	14,76	16,05	20,36	94,18	103,54	96,57	82,64	86,50	87,51	16,05	20,36	16,37
Бразилія	0,56	0,54	0,54	2,38	2,20	2,50	8,61	8,50	8,50	0,54	0,54	0,54
Китай	24,17	33,37	27,62	123,30	110,00	106,00	114,88	116,00	116,00	33,37	27,62	21,12
Східна Європа	6,41	7,62	6,67	34,35	34,12	28,43	32,01	30,92	30,92	7,62	6,67	4,55
Північна Африка	5,12	4,41	5,68	9,95	14,21	12,86	28,28	29,40	29,40	4,41	5,68	4,36
Пакистан	2,70	3,21	3,86	16,65	18,70	18,00	20,26	22,00	22,00	3,21	3,86	3,36
Колишній СРСР	6,37	15,80	6,67	80,31	56,24	63,33	72,09	65,12	65,12	15,80	6,67	5,90
Росія	1,65	8,08	1,13	44,20	26,90	33,50	39,55	35,50	35,50	8,08	1,13	1,33
Казахстан	1,07	3,32	2,32	8,95	4,70	6,00	4,82	4,70	4,70	3,32	2,32	1,82
Всього												

**Динаміка основних показників світового ринку концентрату
апельсинового соку (тис. т, в перерахунку на сік 65%-ної
концентрації)**

Країна	Запаси на початок			Виробництво			Споживання			Запаси на кінець		
	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік	1 рік	2 рік	3 рік
Греція	4,3	2,0	0,0	14,8	11,0	14,7	18,0	17,0	18,0	2,0	0,0	0,2
Італія	20,8	19,8	14,7	32,3	25,0	30,8	22,7	22,7	22,7	19,8	14,7	11,0
Мексика	3,0	5,9	3,0	70,0	37,0	36,0	3,1	3,2	3,2	5,9	3,0	3,0
Марокко	3,2	4,8	5,1	10,9	9,5	10,4	1,9	1,8	2,1	4,8	5,1	6,4
Іспанія	0,0	5,1	4,6	47,6	42,5	44,0	23,0	26,0	26,0	5,1	4,6	0,6
Туреччина	2,4	1,4	1,3	7,4	9,7	10,5	10,5	10,6	11,0	1,4	1,3	1,5
США	277,2	319,7	236,6	1106,0	878,0	987,0	1174,9	1100,0	1105,0	319,7	236,6	238,6
7 країн Північної півкулі	311,0	358,7	265,4	1289,0	1012,6	1133,4	1254,2	1181,3	1188,0	358,7	265,4	261,3
Всього												

Завдання 14. Виявити основні тенденції показників виробництва та виробництва на душу населення окремих видів машинобудівної продукції та продовольчих товарів за допомогою методів ковзної середньої та

аналітичного вимірювання по прямій. Вихідна інформація наведена у табл. 29 – 31.

Методичні вказівки до виконання завдання 14

Метод ковзної середньої полягає в тому, що первинні рівні вирівняного динамічного ряду замінюються середніми по інтервалу і обчислюються за формулою:

$$\bar{y}_n = \frac{y_{n-1} + y_n + y_{n+1}}{m},$$

де \bar{y}_n — вирівняні ряди;

y_{n-1}, y_n, y_{n+1} — фактичні рівні даного ряду.

Таким методом вирівняний динамічний ряд буде коротший за даний на $(m-1)$ -рівень.

При аналітичному вимірюванні динамічного ряду по прямій фактичні значення y_t замінюються обчисленими на основі певної функції $Y = f(t)$, яку називають трендовим рівнянням.

Якщо ланцюгові абсолютні темпи приросту відносно стабільні, не мають чіткої тенденції до зростання чи зменшення, вирівнювання ряду виконується на основі лінійної функції: $Y_t = a + bt$. Якщо ж відносно стабільними є ланцюгові темпи приросту, то найбільш адекватною такому характеру динаміки є експонента $Y_t = ab^t$.

Параметри трендових рівнянь визначають методом найменших квадратів:

$$\begin{aligned} na + b \sum t &= \sum y \\ a \sum t + b \sum t^2 &= \sum yt \end{aligned}$$

Система рівнянь спрощується, якщо початок відліку часу ($t=0$) перенести в середину динамічного ряду. Тоді значення t , розміщені вище середини, будуть від'ємними, а нижче – додатними. При непарному числі членів ряду (наприклад, $n=7$) змінній t надаються значення з інтервалом одиниця: -3, -2, -1, 0, 1, 2, 3; при парному: -3,5, -2,5, -1,5, 0, 1,5, 2,5, 3,5. В обох випадках $\sum t = 0$, а система рівнянь набуває вигляду:

$$\begin{aligned} na &= \sum y \\ b \sum t^2 &= \sum yt \end{aligned}$$

Отже, $a = \frac{\sum y}{n}$, $b = \frac{\sum yt}{\sum t^2}$. Значення $\sum t^2$ можна визначити за фор-

мулами: для непарного числа членів ряду: $\sum t^2 = \frac{n(n^2-1)}{12}$; для парного

числа членів ряду: $\sum t^2 = \frac{n(n^2-1)}{3}$.

Продовження виявленої тенденції за межі ряду динаміки називають екстраполяцією тренду, а це один із методів статистичного прогнозування.

Таблиця 29

Динаміка виробництва окремих видів машинобудівної продукції в країнах СНД

Країна	Роки							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Металорізальні верстати, тис. шт.								
Вірменія	0,4	0,5	0,5	0,4	0,2	0,2	0,1	0,3
Білорусія	4,7	4,5	4,8	5,3	4,5	5,4	5,7	5,8
Росія	18,0	12,1	9,4	7,6	7,7	8,6	8,3	6,5
Україна	6,0	3,0	2,3	2,0	1,4	1,3	1,2	0,9
Автомобілі вантажні, тис. шт.								
Білорусія	12,9	10,4	13,0	12,8	13,4	14,7	16,5	16,5
Казахстан	0,2	0,02	0,03	0,1	0,3	0,2	0,1	0,3
Росія	144	134	146	142	175	184	173	173
Україна	6,5	4,2	3,4	5,2	7,8	11,2	6,7	2,3
Автомобілі легкові, тис. шт.								
Росія	835	868	986	840	954	969	1022	981
Україна	58,7	6,9	2,0	25,7	9,7	17,1	26,2	43,8
Трактори, тис. шт.								
Білорусія	26,5	26,8	27,4	26,9	27,4	22,5	22,7	24,3
Казахстан	1,8	2,5	2,1	0,4	0,6	0,9	0,5	0,1
Молдавія	1,0	0,7	0,9	0,7	0,04	0,2	0,5	0,4
Росія	21,2	14,0	12,4	8,3	15,4	19,2	15,2	10,1
Україна	10,4	5,4	4,6	3,2	5,0	4,0	3,6	3,0
Телевізори, тис. шт.								
Білорусія	250	307	454	468	516	532	727	738
Казахстан	47,7	73,5	60,6	103	112	338	347	329
Молдавія	47,3	31,0	18,9	8,6	2,5	2,2	1,9	7,6
Росія	1005	313	327	329	281	1116	1022	1822
Україна	315	118	49,6	92,8	81,1	62,4	148	159
Холодильники і морозильники, тис. шт.								
Азербайджан	25,2	7,0	1,0	3,4	0,6	0,8	2,2	4,0
Білорусія	746	754	795	802	802	812	837	856
Росія	1789	1064	1186	1043	1173	1327	1719	1933
Таджикистан	0,05	0,9	1,5	0,9	1,6	1,7	1,7	1,4
Україна	562	450	404	407	427	474	548	635
Пральні машини, тис. шт.								
Білорусія	36,9	58,7	88,2	90,8	92,2	88,1	81,0	66,2
Казахстан	46,3	23,2	11,0	2,8	1,9	4,6	10,6	17,2
Молдавія	49,2	53,6	46,1	43,5	17,7	25,2	24,9	40,1
Росія	1294	762	800	862	999	935	1039	1357
Україна	213	149	147	138	127	126	166	232
Магнітофони, тис. шт.								
Білорусія	29,7	4,8	1,5	11,0	9,2	9,3	4,2	2,8
Росія	343	102	38,9	9,4	7,0	3,8	2,4	3,6
Україна								
Електропилососи, тис. шт.								
Білорусія	6,6	5,8	4,1	5,9	3,7	1,4	1,3	0,5
Росія	1001	691	610	450	745	745	762	777
Україна	285	114	132	123	128	109	112	83,4

Динаміка виробництва основних продовольчих товарів у країнах СНД

Вид продукції, країна	Роки								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Зерно (тис. т)									
Азербайджан	1291	882	977	1081	926	1075	1509	1970	2148
Вірменія	293	261	323	258	326	301	225	367	416
Білорусія	6296	5502	5792	6420	4830	3645	4856	5153	5990
Грузія	574	516	652	902	598	781	421	714	672
Казахстан	11992	9506	11237	12378	6396	14264	11565	15897	15960
Киргизія	1374	913	1329	1619	1619	1630	1569	1824	1953
Молдавія	3106	2669	2010	3549	2499	2200	1935	2628	2587
Росія	89094	63406	69341	88553	47858	54706	65506	85183	86612
Таджикистан	286	233	536	545	490	476	543	479	689
Україна	38674	33930	24571	35472	26471	24581	24459	39706	38804
На душу населення (кг)									
Азербайджан	178	115	126	138	117	135	187	243	263
Вірменія	81	69	85	68	86	79	59	97	130
Білорусія	618	540	570	635	480	363	485	517	604
Грузія	105	95	120	166	110	143	82	144	137
Казахстан	731	601	721	807	424	956	778	1072	1074
Киргизія	309	202	285	343	338	335	319	368	391
Молдавія	712	615	465	823	684	603	531	724	714
Росія	599	428	469	601	326	374	450	590	603
Таджикистан	52	40	93	94	83	78	88	76	107
Україна	744	429	425	553	346	389	447	617	629
М'ясо (тис. т)									
Азербайджан	48,1	5,5	89,2	101	105	109	115	121	117
Вірменія	43,7	0,1	31,6	32,1	33,5	32,6	40,9	40,0	39,9
Білорусія	792	375	335	336	368	362	333	373	364
Казахстан	846	263	169	150	104	90,2	77,2	74,3	66,9
Киргизія	86,8	9,2	4,2	2,9	2,1	2,8	1,8	1,2	1,6
Молдавія	219	32,9	47,4	43,4	24,3	22,9	11,5	6,5	10,0
Росія	5815	2416	1937	1535	1336	1129	1193	1284	1390
Таджикистан	38,5	5,8	3,8	1,2	1,1	1,3	2,1	1,2	0,4
Україна	2488	957	748	558	394	420	400	329	457
На душу населення (кг)									
Азербайджан	6,6	0,7	11,8	12,0	131	13,2	13,5	14,2	14,8
Вірменія	12,7	0,02	8,4	8,5	8,8	8,6	10,8	10,5	12,5
Білорусія	77,0	36,3	32,6	32,7	35,9	36,1	33,3	37,4	36,7
Казахстан	49,9	15,9	10,5	9,4	6,7	6,0	5,2	5,0	4,5
Киргизія	19,3	2,0	0,9	0,6	0,4	0,6	0,4	0,2	1,5
Молдавія	50,1	7,6	11,0	10,2	6,6	6,3	3,2	1,8	2,8
Росія	39,1	16,3	13,1	10,4	9,1	7,7	8,2	8,9	9,7
Таджикистан	7,0	1,0	0,6	0,2	0,2	0,2	0,4	0,2	0,06
Україна	47,8	18,6	14,6	11,0	7,8	8,4	8,1	6,7	9,5

Продовження табл. 30

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Худоба і птиця на забій (тис. т)									
Азербайджан	154	82	86	91	100	105	109	114	125
Вірменія	85	48	48	49	51	49	49	48	50
Білорусія	1065	657	623	632	673	652	598	626	617
Грузія	137	115	118	121	104	101	108	102	107
Казахстан	1524	985	855	717	636	635	623	655	673
Киргизія	230	180	186	186	191	195	196	200	200
Молдавія	304	137	131	127	103	105	88	82	86
Росія	9375	5796	5336	4854	4703	4313	4432	4451	4694
Таджикистан	75	52	46	30	30	30	30	30	33
Узбекистан	492	509	461	468	476	481	502	508	495
Україна	4029	2294	2116	1875	1706	1695	1663	1517	1648
На душу населення (кг)									
Азербайджан	21	11	11	12	13	13	14	14	15
Вірменія	23	13	13	13	14	13	13	13	16
Білорусія	104	64	61	62	67	65	60	63	62
Грузія	25	21	22	22	19	18	21	21	22
Казахстан	93	62	55	47	42	43	42	44	45
Киргизія	51	39	40	39	40	40	40	40	40
Молдавія	70	31	30	29	28	29	24	23	24
Росія	63	39	36	33	32	29	30	31	33
Таджикистан	14	9	8	5	5	5	5	5	5
Узбекистан	23	22	20	20	20	20	20	20	20
Україна	77	45	41	37	34	34	34	31	34
Тваринні жири (тис. т)									
Азербайджан	3,1	0,8	10,9	10,8	11,7	12,2	12,8	13,3	14,0
Вірменія	0,2	0,04	0,01	0,01	0,01	0,01	0,05	0,02	0,03
Білорусія	137	65,0	61,8	71,6	74,2	62,8	65,1	66,7	65,1
Грузія	0,6	0,02	0,02	0,9	0,3	1,4	0,8	0,5	0,2
Казахстан	76,0	30,4	15,3	6,9	4,4	3,6	4,4	6,1	9,2
Киргизія	10,1	2,0	1,1	1,5	1,3	1,2	1,4	1,9	1,4
Молдавія	21,8	5,6	3,9	2,6	2,6	1,9	2,5	3,2	2,6
Росія	729	421	323	292	276	262	267	270	278
Таджикистан	4,7	0,8	0,3	0,2	0,1	0,2	0,1	0,03	0,05
Узбекистан	14,6	10,5	4,4	2,8	2,5	2,1	2,2	2,8	1,9
Україна	376	222	162	117	113	108	135	156	131
На душу населення (кг)									
Азербайджан	0,4	0,1	1,4	1,4	1,5	1,5	1,6	1,6	1,7
Вірменія	0,06	0,01	0,003	0,003	0,002	0,002	0,001	0,005	0,01
Білорусія	13,3	6,3	6,0	7,0	7,2	6,3	6,5	6,7	6,6
Грузія	0,1	0,004	0,003	0,2	0,05	0,3	0,2	0,1	0,04
Казахстан	4,5	1,8	1,0	0,4	0,3	0,2	0,3	0,4	0,6
Киргизія	2,3	0,5	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3
Молдавія	5,0	1,3	0,9	0,6	0,7	0,5	0,7	0,9	0,7
Росія	4,9	2,8	2,2	2,0	1,9	1,8	1,8	1,9	1,9
Таджикистан	0,9	0,1	0,04	0,03	0,02	0,03	0,02	0,004	0,01

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Узбекистан	0,7	0,5	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,3	0,1
Україна	7,2	4,2	3,2	2,3	2,2	2,2	2,7	3,2	2,7
<i>Рослинна олія (тис. т)</i>									
Азербайджан	36,2	11,7	4,6	5,0	7,2	11,6	6,8	10,9	14,9
Вірменія	4,4	0,5	1,4	0,3	0,3	0,02	0,1	0,3	1,2
Білорусія	24,9	6,7	9,7	10,8	12,0	15,8	17,0	17,9	20,5
Грузія	7,4	0,01	0,4	0,8	0,6	0,5	0,2	0,05	0,08
Казахстан	101	43,5	40,9	28,8	33,4	44,1	55,2	78,8	82,7
Киргизія	14,8	2,6	3,0	4,8	6,8	7,5	8,7	6,9	9,4
Молдавія	118	31,5	23,2	19,2	17,7	17,0	21,9	37,6	51,7
Росія	1165	802	879	687	782	881	1375	1281	1186
Таджикистан	76,1	21,5	27,5	22,4	23,5	21,8	23,1	26,5	31,3
Узбекистан	461	340	271	276	280	228	246	239	248
Україна	1004	696	705	509	509	577	972	936	980
<i>На душу населення (кг)</i>									
Азербайджан	5,0	1,6	0,6	0,7	0,9	1,5	0,9	1,3	1,8
Вірменія	1,3	0,1	0,4	0,1	0,1	0,01	0,04	0,07	0,4
Білорусія	2,4	0,6	0,9	1,1	1,2	1,6	1,7	1,8	2,1
Грузія	1,4	0,002	0,1	0,2	0,1	0,1	0,04	0,01	0,02
Казахстан	6,0	2,6	2,5	1,8	2,1	3,0	3,7	5,3	5,6
Киргизія	3,3	0,6	0,6	1,0	1,4	1,5	1,8	1,4	1,9
Молдавія	25,3	7,3	5,4	5,1	4,8	4,7	6,0	10,4	14,3
Росія	7,8	5,4	5,9	4,7	5,3	6,0	9,4	8,9	8,3
Таджикистан	13,8	3,7	4,6	3,7	3,8	3,5	3,7	4,2	4,8
Узбекистан	21,7	14,9	11,7	11,7	11,6	9,3	9,9	10,5	9,7
Україна	19,1	13,5	13,8	10,0	10,1	11,6	19,6	19,1	20,3
<i>Молоко</i>									
Азербайджан	948	827	843	882	947	993	1031	1074	1120
Вірменія	412	428	431	425	448	456	452	465	490
Білорусія	6812	5070	4908	5133	5232	4741	4490	4834	4773
Грузія	562	475	530	600	635	660	619	710	742
Казахстан	5555	4619	3627	3335	3364	3535	3730	3923	4110
Киргизія	1131	864	885	912	973	1064	1105	1142	1173
Молдавія	1292	837	744	666	610	589	574	579	604
Росія	51887	39241	35819	34136	33255	32274	32277	32905	33505
Таджикистан	587	382	176	235	260	302	310	383	412
Узбекистан	3331	3665	3404	3406	3495	3543	3633	3665	3589
Україна	22409	17274	15821	13768	13753	13362	12658	13444	14142
<i>На душу населення (кг)</i>									
Азербайджан	130	108	109	112	120	124	128	132	137
Вірменія	114	114	114	112	118	120	119	122	153
Білорусія	668	497	483	507	520	472	449	485	481
Грузія	103	88	98	111	117	121	121	144	151
Казахстан	339	292	233	217	223	237	251	264	277
Киргизія	252	188	190	193	203	219	225	230	235
Молдавія	296	193	172	154	167	162	158	160	167

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Росія	349	265	242	232	226	221	222	228	233
Таджикистан	108	67	31	40	44	50	50	61	64
Узбекистан	159	161	147	144	145	145	147	146	144
Україна	431	335	310	272	273	268	256	276	293
Незбиране молоко (тис. т)									
Азербайджан	175	10,2	615	644	689	723	747	777	810
Вірменія	128	6,8	253	251	264	269	267	275	289
Білорусія	1652	799	747	813	955	982	954	960	907
Грузія	152	4,4	4,1	5,4	6,4	7,7	3,7	4,8	5,5
Казахстан	1377	279	250	203	111	90,3	110	109	125
Киргизія	235	14,6	9,4	10,3	12,9	11,0	11,4	16,8	20,1
Молдавія	383	39,5	36,1	26,5	32,1	25,4	26,6	35,2	43,1
Росія	18561	5576	5305	5198	5574	5662	6215	6724	7452
Таджикистан	139	18,8	5,6	2,2	1,1	2,4	3,4	4,1	4,7
Узбекистан	654	195	113	90,9	96,2	92,4	105,6	98,3	103,9
Україна	5709	1293	923	661	689	700	699	1009	1178
На душу населення (кг)									
Азербайджан	24,2	1,4	81,4	84,7	89,9	90,6	92,8	95,8	99,1
Вірменія	37,2	1,8	67,1	66,2	69,4	70,9	70,2	72,4	90,3
Білорусія	161	77,4	72,5	79,2	93,2	97,8	95,3	96,3	91,4
Грузія	27,8	0,8	0,8	1,0	1,2	1,4	0,7	1,0	1,1
Казахстан	81,2	16,8	15,5	12,8	7,1	6,0	7,4	7,3	8,4
Киргизія	52,5	3,2	2,0	2,2	2,7	2,3	2,3	3,4	4,0
Молдавія	87,8	9,1	8,3	6,2	8,8	7,0	7,3	9,7	11,9
Росія	125	37,6	35,9	35,3	37,9	38,7	42,7	46,5	52,0
Таджикистан	25,2	3,2	0,9	0,4	0,2	0,4	0,6	0,7	0,7
Узбекистан	30,7	8,6	4,8	3,8	4,0	3,8	4,7	4,2	3,9
Україна	110	25,1	18,1	13,0	13,7	14,0	14,1	20,5	24,4
Яйця (млн. шт.)									
Азербайджан	958	456	477	492	509	526	543	556	562
Вірменія	485	198	192	191	219	326	385	448	478
Білорусія	3718	3373	3403	3459	3481	3395	3288	3144	2923
Грузія	638	269	350	370	380	390	361	395	409
Казахстан	4075	1841	1262	1266	1388	1512	1692	1855	2102
Киргизія	650	147	160	164	176	193	207	228	243
Молдавія	1061	563	610	582	539	555	575	618	670
Росія	46875	33830	31902	32199	32744	33135	34053	35173	36278
Таджикистан	454	50	6	7	12	11	23	42	46
Узбекистан	2347	1232	1057	1075	1165	1240	1254	1288	1272
Україна	15188	9404	8763	8242	8301	8740	8809	9668	11309
На душу населення (шт.)									
Азербайджан	132	59	61	63	64	66	67	68	69
Вірменія	134	53	51	50	58	86	101	118	149
Білорусія	365	331	335	342	346	338	329	315	294
Грузія	117	50	65	68	70	72	71	80	83
Казахстан	248	116	81	83	92	101	114	125	142

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Киргизія	145	32	34	35	37	40	42	46	49
Молдавія	243	130	141	135	148	152	158	170	185
Росія	315	228	216	219	223	226	234	244	253
Таджикистан	84	9	1	1	2	2	4	7	7
Узбекистан	112	54	46	45	48	51	51	49	51
Україна	292	182	171	163	165	175	178	199	235
Картопля (тис. т)									
Азербайджан	180	156	215	223	313	394	469	606	695
Вірменія	275	428	423	360	440	414	290	364	374
Білорусія	8958	9504	10881	6492	7574	7491	8718	7768	7421
Грузія	254	353	286	353	350	443	302	422	415
Казахстан	2143	1720	1657	1472	1263	1695	1693	2185	2269
Киргизія	326	432	562	678	774	957	1046	1168	1244
Молдавія	291	401	383	440	372	330	330	385	325
Росія	34330	39909	38652	37040	31419	31344	33980	34965	32871
Таджикистан	181	112	108	128	175	240	303	308	357
Узбекистан	351	440	514	692	691	658	731	744	729
Україна	14550	14729	18410	16701	15405	12723	19838	17344	16620
На душу населення (кг)									
Азербайджан	25	20	28	29	39	49	58	75	85
Вірменія	76	114	112	95	116	109	76	96	117
Білорусія	879	932	1071	686	752	746	871	779	748
Грузія	47	65	53	65	64	81	59	85	85
Казахстан	131	109	106	96	84	114	114	147	153
Киргизія	73	96	121	143	161	197	213	236	249
Молдавія	67	92	88	102	102	90	91	106	90
Росія	231	269	262	251	214	214	233	242	229
Таджикистан	33	19	19	22	29	40	49	49	55
Узбекистан	17	19	22	29	29	27	29	30	28
Україна	280	286	360	329	306	255	401	356	345
Овочі (тис. т)									
Азербайджан	805	424	570	495	502	671	781	916	975
Вірменія	444	451	445	369	395	449	376	456	466
Білорусія	918	1031	1204	1177	1201	1303	1379	1415	1507
Грузія	356	428	424	514	380	417	354	396	406
Казахстан	955	780	778	880	1079	1287	1544	1782	1857
Киргизія	399	318	369	479	556	719	747	815	828
Молдавія	989	607	394	420	501	488	364	448	397
Росія	10425	11275	10731	11130	10545	12288	12455	13258	13030
Таджикистан	628	491	397	357	322	385	354	397	474
Узбекистан	3348	2725	2497	2384	2403	2680	2645	2778	2698
Україна	5932	5880	5070	5168	5492	5324	5821	5907	5827
На душу населення (кг)									
Азербайджан	111	55	73	63	63	84	97	113	119
Вірменія	123	120	118	97	104	118	99	120	146
Білорусія	90	101	119	116	119	130	138	142	152

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Грузія	65	79	78	95	70	77	69	80	83
Казахстан	58	49	50	57	72	86	104	120	125
Киргизія	90	71	79	101	116	148	152	165	166
Молдавія	227	140	91	97	137	134	100	123	109
Росія	70	76	73	76	72	84	86	92	91
Таджикистан	115	84	69	60	54	64	57	63	73
Узбекистан	160	120	108	101	99,9	110	107	112	106
Україна	114	114	99	102	109	107	118	121	121
Плоди і ягоди (без цитрусових) (тис. т)									
Азербайджан	496	322	308	319	375	407	449	472	488
Вірменія	166	146	158	107	125	88	127	101	82
Білорусія	311	383	439	363	202	191	299	315	478
Грузія	400	384	361	299	279	296	250	200	173
Казахстан	98	97	117	103	58	97	202	171	186
Киргизія	85	67	83	111	103	101	161	161	154
Молдавія	698	610	573	1070	367	136	255	317	327
Росія	2203	2221	3115	2817	2413	2106	3121	2840	3344
Таджикистан	174	147	125	113	96	76	166	99	139
Узбекистан	517	602	605	548	544	489	791	801	785
Україна	1537	1898	1924	2794	1178	766	1453	1106	1211
На душу населення (кг)									
Азербайджан	68	42	40	41	47	51	56	58	60
Вірменія	46	39	42	28	33	23	33	26	26
Білорусія	31	38	43	36	20	19	30	32	48
Грузія	73	71	67	55	51	54	49	40	35
Казахстан	6	6	8	7	4	7	14	12	13
Киргизія	19	15	18	23	21	21	33	32	31
Молдавія	160	140	132	248	101	37	70	87	90
Росія	15	15	21	19	16	13	27	16	22
Таджикистан	32	25	22	19	16	13	27	16	22
Узбекистан	25	26	26	23	23	20	32	32	29
Україна	30	37	38	55	23	15	29	23	25
Цукор-пісок (тис. т)									
Білорусія	335	140	226	352	476	501	565	654	666
Грузія	11,3	0,2	25,8	19,7	15,6	20,0	35,3	25,6	33,7
Казахстан	307	113	120	148	230	229	280	347	395
Киргизія	371	69,7	167	89,8	88,3	70,3	58,0	30,5	51,0
Молдавія	237	197	252	204	187	99,0	102	130	165
Росія	3425	3155	3294	3778	4812	6808	6077	6590	6197
Україна	4786	3857	3296	2034	1984	1858	1780	1947	1621
На душу населення (кг)									
Білорусія	32,6	13,6	21,9	34,3	46,5	49,9	56,5	65,5	67,1
Грузія	2,1	0,04	4,8	3,6	2,5	3,7	6,9	5,2	3,4
Казахстан	18,1	6,8	7,4	9,3	14,8	15,3	18,8	23,4	26,6
Киргизія	82,8	15,4	36,5	19,4	18,8	14,5	11,8	6,2	10,2
Молдавія	54,3	45,4	58,3	54,7	51,1	27,2	28,1	35,8	45,7
Росія	23,0	21,3	22,3	25,6	32,8	46,5	41,7	45,5	43,2
Україна	90,5	74,8	64,5	40,1	39,4	37,2	36,0	39,7	33,6

Динаміка виробництва легкових автомобілів і легких вантажних машин у світі (шт.)

Регіон, країна	Роки								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Загалом у світі	55224686	56298297	57914742	59993055	62307364	63614450	64021158	64320435	64743744
Азія і Австралія	17204502	18572421	19307870	20184306	20535603	20944353	21205399	21374494	21529622
Австралія	349933	380901	426656	448887	464116	478472	480947	467862	479457
В'єтнам	15938	21674	18959	19213	17907	18771	19028	18161	17627
Індія	798252	920746	997053	1056253	1109234	1125010	1138803	1177076	1190048
Індонезія	218977	223768	241397	261867	273415	274844	287920	297791	306915
КНДР	535	1841	2095	227	2392	2318	2205	1818	1803
КНР	1757351	2847408	3423432	4014325	4326067	4659499	4790041	4879525	4992018
Малайзія	463355	509218	563742	609814	610891	600287	595120	591356	573377
Пакистан	51306	54390	55032	51415	50040	55100	57558	53106	56515
Республіка Корея	2869577	2964966	3017110	3113245	3012085	3040252	3096854	3134169	3161087
Тайвань	572024	768246	824032	943906	976360	1004512	1045540	1065287	1088376
Тайвань	320905	347275	364364	371047	368412	376512	374904	383782	378420
Філіппіни	94089	102574	105209	109619	113946	119689	122276	121990	124988
Японія	9692260	9429414	9268792	9183488	9210778	9189087	9194203	9182571	9158091
Європа									
Західна									
Австрія	16323245	16213875	16495235	16871815	17263507	17426203	17448596	17351615	17452442
Австрія	131581	110910	169894	207601	202610	183476	176883	181496	182534
Бельгія	1029091	862944	978029	1040748	1119739	1066903	970005	1001263	1022725
Великобританія	1782032	1823495	1866754	1951761	2022884	2041736	2075854	2074955	2049689
Іспанія	2769870	2942269	2846659	2805239	2859520	2912811	2833529	2746589	2739417
Італія	1391773	1234457	1284862	1320791	1421886	1540557	1609466	1618009	1647747
Нідерланди	182368	139388	147328	182873	194528	180902	173648	178004	171414
Португалія	247354	256131	212590	209858	207006	203781	212726	212848	213394
Фінляндія	41066	19229	18589	29110	32035	31293	29643	27691	24475
Франція	3640464	3638266	3772037	3809950	3703617	3668864	3709345	3639755	3735834
ФРН	4866764	4878840	4842265	4955226	5118552	5209253	5267579	5272101	5256520
Швейцарія	240882	307946	356228	358658	381130	386627	389918	398904	405693
Східна	2853023	2909945	3410752	3650361	4361886	4587370	4519204	4512991	4506578
Боснія	3984	5229	7546	8539	8666	11118	12129	12572	12914
Угорщина	138107	89002	146017	178411	195752	190895	187629	184559	174210
Казахстан	217	6493	8207	8391	9273	8605	8472	8205	7961
Польща	3010009	325039	518385	493217	477785	427149	388975	403411	406025
Росія	1154088	1110473	1190046	1247501	1332805	1438609	1450568	1450546	1458616
Румунія	78987	82100	94310	121520	132980	151064	148930	165482	167058
Словаччина	199978	247309	258442	276085	581295	637325	608040	580456	568693
Словенія	126661	109680	105364	58765	143766	176333	177675	169541	160146
Туреччина	328459	421462	550775	554494	561656	596571	606869	624758	626361
Узбекистан	34716	37817	31775	16167	15112	0	0	0	0
Україна	43342	51670	78832	96874	101346	100443	98901	95886	95852
Чехія	431289	407419	403605	572440	784490	831818	813578	799749	811007
Югославія	12186	16252	17448	17957	16960	17440	17438	17826	17735
Америка									
Північна									
Канада	16323758	15807966	15780088	16142011	16771345	17145312	17234687	17345629	174678443
Канада	2584077	2529159	2494232	2418809	2462295	2481506	2502055	2533536	2543941
Мексика	1752223	1543503	1453580	1619977	1851160	1778768	1712378	1699251	1684262
США	11987458	11735304	11832276	12103225	12457890	12885038	13020254	13112842	13239640
Південна	1900626	1860379	1960575	2115523	2285258	2382632	2489376	2605961	2650337
Аргентина	158528	144336	137872	151525	160944	181072	186993	198712	195666
Бразилія	1555108	1534303	1620764	1748454	1903904	1970992	2066859	2165342	2204121
Венесуела	71578	62141	79762	91441	92451	98848	99566	102996	106566
Колумбія	60068	60099	65242	65102	67115	69590	72076	74227	76715
Уругвай	4280	4304	5164	6300	6895	7975	7912	7934	8657
Чилі	22015	22367	20020	20801	21804	20944	22202	23023	23571
Еквадор	29049	32829	31751	31900	32145	33211	33768	33727	35041
Близький / Середній Схід і Африка	919552	933711	960222	1029039	1089765	1128580	1123896	1129745	1136922
Єгипет	40483	42942	44157	45057	46991	46591	45813	46541	45892
Зімбабве	2366	2725	3206	4089	5314	5336	5397	5220	5376
Йорданія	0	1570	4980	5301	5056	5192	4995	5017	5145
Іран	431179	423249	447937	444714	474207	493806	493801	499130	506577
Кенія	2521	2820	2488	2719	2753	2528	2647	3133	2720
Марокко	19797	19668	14082	22834	29240	27794	26672	26085	26292
Нігерія	6796	6294	5458	5772	6164	6590	6653	6623	6714
Туніс	4423	4423	4409	4409	4169	4296	4465	4347	4200
ПАР	411967	430020	433505	433505	515871	536447	533453	533649	534006

Завдання 15. Оцінити тенденції та регіональні особливості розвитку кон'юнктури ринку цитрусових. Для цього визначити:

- а) обсяг, структуру, темпи виробництва, споживання, переробки, імпорту, експорту цитрусових в основних регіонах світу;
 - б) пропорційність та тенденції розвитку ринку цитрусових;
 - в) регіональні особливості розвитку кон'юнктури ринку цитрусових.
- Вихідна інформація наведена у табл. 20.

Алгоритм виконання завдання 15

- 15.1. Визначити обсяг виробництва споживання, переробки, імпорту, експорту цитрусових у базисному і поточному періодах:
 - загалом у світі;
 - в країнах Північної півкулі;
 - в країнах Середземномор'я;
 - в країнах Південної півкулі;
 - в інших країнах-продуцентах цитрусових.
- 15.2. Визначити питому вагу виробництва апельсинів, мандаринів, грейпфрутів, лимонів у базисному і поточному періодах:
 - загалом у світі;
 - в країнах Північної півкулі;
 - в країнах Середземномор'я;
 - в країнах Південної півкулі;
 - в інших країнах-продуцентах цитрусових.

Результати розрахунків занести у спеціально підготовлену таблицю. Проаналізувати структуру виробництва цитрусових у базисному та поточному роках. Підготувати необхідні рисунки. Зробити висновки.

- 15.3. Прорангувати основні регіони світу за обсягами та структурою виробництва, споживання, переробки, експорту, імпорту цитрусових у базисному і поточному роках. Результати занести у спеціально підготовлену таблицю. Проаналізувати отримані дані. Зробити висновки.
- 15.4. Прорангувати основні країни-продуценти цитрусових за обсягами та структурою виробництва, споживання, переробки, імпорту, експорту цитрусових у базисному і поточному роках. Результати занести у спеціально підготовлені таблиці. Проаналізувати отримані дані. Зробити висновки.
- 15.5. Визначити частку експорту у виробництві цитрусових загалом і за видами (апельсини, мандарини, грейпфрути, лимони) у базисному і поточному роках:
 - загалом у світі;
 - в країнах Північної півкулі;

- в країнах Середземномор'я;
- в країнах Південної півкулі;
- в інших країнах-продуцентах цитрусових.

Результати розрахунків занести у спеціально підготовлені таблиці. Проаналізувати отримані дані. Здійснити рангування регіонів світу та окремих країн-продуцентів за розрахованим показником. Зробити висновки.

15.6. Визначити частку імпорту у споживанні цитрусових загалом і за видами (апельсини, мандарини, грейпфрути, лимони) у базисному і поточному роках:

- загалом у світі;
- в країнах Північної півкулі;
- в країнах Середземномор'я;
- в країнах Південної півкулі;
- в інших країнах-продуцентах цитрусових.

Результати розрахунків занести у спеціально підготовлені таблиці. Проаналізувати отримані дані. Здійснити рангування регіонів світу та окремих країн-продуцентів за розрахованим показником. Зробити висновки.

15.7. Визначити питому вагу переробки у виробництві цитрусових загалом і за видами (апельсини, мандарини, грейпфрути, лимони) у базисному і поточному роках:

- загалом у світі;
- в країнах Північної півкулі;
- в країнах Середземномор'я;
- в країнах Південної півкулі;
- в інших країнах-продуцентах цитрусових.

Результати розрахунків занести у спеціально підготовлені таблиці. Проаналізувати отримані дані. Здійснити рангування регіонів світу та окремих країн-продуцентів за розрахованим показником. Зробити висновки.

15.8. Визначити пропорційність розвитку ринку цитрусових загалом і за видами (апельсини, мандарини, грейпфрути, лимони) шляхом співвідношення показників сукупного споживання (споживання + переробка + експорт) та сукупного виробництва (виробництво + імпорт) у базисному і поточному роках:

- загалом у світі;
- в країнах Північної півкулі;
- в країнах Середземномор'я;
- в країнах Південної півкулі;
- в інших країнах-продуцентах цитрусових.

Результати розрахунків занести у спеціально підготовлені таблиці. Проаналізувати отримані дані. Визначити регіональні особливості розвитку ринку цитрусових загалом і за видами. Зробити висновки.

Розділ 3

Тестові завдання

Тема 1. Світовий ринок товарів та послуг: концептуальні засади, особливості еволюції та функціонування

1. Основою формування світового ринку є:

- 1.1. Поглиблення міжнародного поділу праці, міжнародне кооперування та інтеграція виробництва.
- 1.2. Об'єднання локальних центрів міждержавної торгівлі у світі.
- 1.3. Розширення та диференціація форм зовнішньоекономічних зв'язків між державами світу.
- 1.4. Правильна відповідь не зазначена.

2. Визначте напрям, що відображає еволюцію форм ринку:

- 2.1. Внутрішній → національний → міжнародний → світовий.
- 2.2. Внутрішній → національний → світовий.
- 2.3. Світовий → національний → внутрішній.
- 2.4. Національний → внутрішній → міжнародний → світовий.

3. Чи правильне твердження, що „світовий ринок — це результат розвитку внутрішніх і національних ринків, що вийшли за межі державних кордонів”?

- 3.1. Так.
- 3.2. Ні.
- 3.3. Частково.
- 3.4. На певному етапі розвитку продуктивних сил.

4. Визначити співвідношення між категоріями „світове господарство” і „світовий ринок”:

- 4.1. Це однопорядкові категорії міжнародної економіки.
- 4.2. Світовий ринок є складовою світового господарства.
- 4.3. Світове господарство є складовою світового ринку.
- 4.4. Правильна відповідь не зазначена.

5. Основоположними ознаками сучасного світового ринку є:

- 5.1. Міжнаціональний товарний обмін, міжнародна конкуренція, формування світових цін.
- 5.2. Формування експортно-імпортних потоків товарів, послуг, капіталів, робочої сили.
- 5.3. Міжнародний обмін товарів і послуг, оптимізація використання факторів виробництва на всіх рівнях.
- 5.4. Спеціалізація окремих країн на виробництві певних товарів для обміну ними, збалансований розвиток економіки країни.

- 6. Завдання дисципліни „Світовий ринок товарів та послуг” полягає у:**
- 6.1. Визначенні факторів розвитку та сучасних особливостей функціонування світових товарних ринків.
 - 6.2. Аналізі регіональних умов і особливостей формування регіональних товарних ринків.
 - 6.3. Обидві відповіді правильні.
 - 6.4. Правильна відповідь не зазначена.
- 7. Визначіть суттєву ознаку світового ринку:**
- 7.1. Міжнародний поділ праці.
 - 7.2. Сфера товарно-грошових відносин.
 - 7.3. Міжнародні економічні зв'язки.
 - 7.4. Спеціалізація та кооперування.
- 8. Визначіть об'єктивну основу виникнення світового ринку:**
- 8.1. Міжнародний поділ праці.
 - 8.2. Товарно-грошові відносини.
 - 8.3. Міжнародні економічні зв'язки.
 - 8.4. Потреби внутрішніх та національних ринків.
- 9. Основою виникнення світового ринку вважають становлення:**
- 9.1. Регіонального ринку.
 - 9.2. Національного ринку.
 - 9.3. Внутрішнього ринку.
 - 9.4. Міжнародного ринку.
- 10. Світовий ринок товарів та послуг – це:**
- 10.1. Сукупність національних ринків, які об'єднуються між собою все-світніми господарськими зв'язками.
 - 10.2. Сукупність національних економік країн світу, пов'язаних між собою реальними факторами виробництва.
 - 10.3. Сфера міжнародних товарно-грошових відносин, які відбивають сукупність зовнішньої торгівлі всіх країн світу.
 - 10.4. Усі відповіді правильні.
- 11. Назвіть основні чинники формування світового ринку товарів і послуг:**
- 11.1. Попит, пропозиція, виробництво, споживання.
 - 11.2. Інтеграція, спеціалізація, кооперування, міжнародний поділ праці.
 - 11.3. Співвідношення обсягів експорту та імпорту, світовий валовий внутрішній продукт, динаміка показників виробництва.
 - 11.4. Правильні відповіді 1, 2.
- 12. Визначте характерні ознаки світового ринку:**
- 12.1. Світовий ринок формується стихійно під впливом об'єктивних економічних законів, світовий ринок регулюється на міжнародному рівні.

12.2. Світовий ринок вилучас з міжнародного обміну товари та виробників, які не відповідають міжнародним стандартам, виконує інформаційну функцію.

12.3. Світовий ринок функціонує під впливом як внутрішнього, так і зовнішнього попиту і пропозиції.

12.4. Правильні відповіді 2, 3.

13. За методами і формами реалізації товару виділяють такі сектори світового ринку:

13.1. Внутрішній, національний, міжнародний, світовий.

13.2. Закритий, відкритий, преференційний.

13.3. Монополістичний, атомістичний, олігополістичний.

13.4. Правильна відповідь не зазначена.

14. Головною зовнішньою ознакою існування світового ринку є:

14.1. Кількість іноземних продавців та покупців.

14.2. Наявність зовнішнього попиту та пропозиції.

14.3. Пересування товарів та послуг між країнами.

14.4. Правильні відповіді 1 та 2.

15. Сфера усталених товарно-грошових відносин між країнами, базованих на міжнародному поділі праці та інших факторах виробництва, — це:

15.1. Міжнародний ринок.

15.2. Світовий ринок.

15.3. Глобальний ринок.

15.4. Міжнародна торгівля.

16. Сфера господарських відносин, за яких товари збуваються всередині країни, — це:

16.1. Зовнішній ринок.

16.2. Національний ринок.

16.3. Внутрішній ринок.

16.4. Національна торгівля.

17. Товарно-галузева структура світового ринку — це:

17.1. Ринки Америки, Африки, Азії, євразійські ринки, західноєвропейський ринок, ринки Австралії та Океанії.

17.2. Ринки сировини та напівфабрикатів, ринки готової продукції, ринки послуг.

17.3. Ринки індустріально розвинутих країн, ринки країн, що розвиваються; ринки країн з перехідною економікою.

17.4. Правильна відповідь не зазначена.

18. Особливістю конкуренції на світовому ринку є:

18.1. Глобальний характер.

18.2. Регіональний характер.

- 18.3. Внутрішній характер.
- 18.4. Правильні відповіді 1 та 2.
- 19. Які групи ринків виділяються за характером „взаємовідносин продавців і покупців та ступенем їх регулювання“?**
- 19.1. Відкритий і закритий.
- 19.2. Монополістичний, олігополістичний, атомістичний.
- 19.3. Регульований і нерегульований.
- 19.4. Міжнародний, національний, внутрішній.
- 20. Закритий сектор світового ринку — це:**
- 20.1. Ринки „спот“, біржова торгівля, „чорний ринок“.
- 20.2. Внутріфінансова торгівля, ТНК, внутрішня торгівля інтеграційних об'єднань, зустрічна торгівля.
- 20.3. Преференційна торгівля.
- 20.4. Правильні відповіді 1, 2.
- 21. Для відкритого сектора світового ринку характерними є:**
- 21.1. Ринки „спот“, біржова торгівля, „чорний ринок“.
- 21.2. Внутріфінансова торгівля, ТНК, внутрішня торгівля інтеграційних об'єднань, зустрічна торгівля.
- 21.3. Преференційна торгівля.
- 21.4. Правильні відповіді 2, 3.
- 22. Який сектор світового товарного ринку є сферою звичайної комерційної діяльності незалежних продавців і покупців?**
- 22.1. Відкритий.
- 22.2. Закритий.
- 22.3. Міжнародний.
- 22.4. Національний.
- 23. Який сектор світового товарного ринку характеризується некомерційними відносинами покупців та продавців і їх юридичною залежністю?**
- 23.1. Відкритий.
- 23.2. Закритий.
- 23.3. Внутрішній.
- 23.4. Міжнародний.
- 24. Чи правильне твердження, що ТНК є домінуючим чинником внутріфінансової міжнародної спеціалізації та кооперування виробництва і визначають структуру і географічний напрям світової торгівлі?**
- 24.1. Так.
- 24.2. Ні.
- 24.3. Частково.
- 24.4. На певному етапі розвитку світового ринку.

25. Яку частку, за оцінками ЮНКТАД, становить внутріфірмова торгівля ТНК від обсягу світової торгівлі?

- 25.1. 20%.
- 25.2. 30%.
- 25.3. 40%.
- 25.4. 50%.

26. Який сектор світового товарного ринку характеризується постійністю комерційних зв'язків?

- 26.1. Відкритий.
- 26.2. Закритий.
- 26.3. Олігополістичний.
- 26.4. Монополістичний.

27. Який сектор світового товарного ринку характеризується обмеженням впливом ринкових факторів і стабільними цінами?

- 27.1. Монополістичний.
- 27.2. Олігополістичний.
- 27.3. Закритий.
- 27.4. Відкритий.

28. Який сектор світового ринку характеризується внутрішньофірмовою торгівлею ТНК, внутрішньою торгівлею інтеграційних об'єднань, зустрічною торгівлею?

- 28.1. Відкритий.
- 28.2. Закритий.
- 28.3. Міжнародний.
- 28.4. Національний.

29. Для якого сектора світового товарного ринку характерні торгівля „спот”, біржова торгівля, „чорний ринок”?

- 29.1. Відкритого.
- 29.2. Закритого.
- 29.3. Внутрішнього.
- 29.4. Міжнародного.

30. Чи правильним є твердження, що світовий ринок - поняття значно ширше, ніж міжнародні торговельні операції?

- 30.1. Так.
- 30.2. Ні.

31. Світовий ринок зазнає глобальних змін під впливом:

- 31.1. Науково-технічного прогресу.
- 31.2. Розширення і поглиблення міжнародного поділу праці
- 31.3. Глобалізації економічного розвитку.
- 31.4. Усі відповіді правильні та доповнюють одна одну.

32. Яким було співвідношення частки сировини і палива та частки готових виробів на світовому ринку у 50-х роках ХХ століття?

32.1. 20:80.

32.2. 30:70.

32.3. 40:60.

32.4. 50:50.

33. Яким було співвідношення частки сировини і палива та частки готових виробів на світовому ринку в 90-х роках ХХ століття?

33.1. 20:80.

33.2. 30:70.

33.3. 40:60.

33.4. 50:50.

34. Понад 1/3 частини світової торгівлі складає торгівля:

34.1. Машинами і обладнанням.

34.2. Сільськогосподарською сировиною.

34.3. Мінеральною сировиною і паливом.

34.4. Послугами.

35. Згідно з оцінками СОТ за останні десять років на світовому ринку було оновлено:

35.1. Майже 80% товарів.

35.2. Майже 70% товарів.

35.3. Майже 60% товарів.

35.4. Майже 50% товарів.

36. Баланс попиту та пропозиції та світовому ринку досягається за допомогою:

36.1. Експортно-імпортних операцій.

36.2. Міждержавних механізмів регулювання обміну.

36.3. Міжнародного торговельного права.

36.4. Конку rentних переваг країн.

37. Світова ціна – це:

37.1. Грошовий вираз інтернаціональної вартості товарів та послуг, які реалізовані на світовому ринку.

37.2. Сума вартісних обсягів експорту та імпорту товарів, що переміщуються між країнами.

37.3. Представницька одиниця виміру для світового товарообороту.

37.4. Числове співвідношення інтернаціональної ціни та внутрішньої ціни на товар.

38. Світовий ринок – це ...

38.1. Стійка, значною мірою нерегульована система, яка адекватно реагує на кон'юнктурні зміни.

- 38.2. Динамічна, значною мірою регульована система, яка адекватно реагує на кон'юнктурні зміни.
- 38.3. Динамічна, значною мірою саморегульована система, яка адекватно реагує на кон'юнктурні зміни.
- 38.4. Статична, значною мірою регульована система, яка адекватно реагує на кон'юнктурні зміни.

39. Який з перерахованих елементів складає найдрібнішу частку світового ринку?

- 39.1. Ціна.
- 39.2. ВВП.
- 39.3. Товар.
- 39.4. Ринок.

40. Товарну структуру світового ринку складає:

- 40.1. Світовий ринок промислових товарів, машин та обладнання.
- 40.2. Світовий ринок сировини та напівфабрикатів.
- 40.3. Світовий ринок послуг.
- 40.4. Всі відповіді правильні і доповнюють одна одну.

41. Ринок послуг поділяється на:

- 41.1. Ринки науково-технічних послуг.
- 41.2. Ринки транспортних послуг.
- 41.3. Ринки інших послуг.
- 41.4. Всі відповіді правильні і доповнюють одна одну.

42. Ринки мінеральної сировини включають в себе:

- 42.1. Ринок чорних металів.
- 42.2. Ринок кольорових металів.
- 42.3. Ринок дорогоцінних металів.
- 42.4. Правильні відповіді 1, 2.

43. Особливе місце, наближене до центру, у територіальній структурі світового ринку займають:

- 43.1. Нові індустріальні країни.
- 43.2. Країни СНД.
- 43.3. Країни, що розвиваються.
- 43.4. Країни Центральної і Східної Європи.

44. Важливою ознакою функціонування світового ринку товарів і послуг в умовах глобалізації економічного розвитку є:

- 44.1. Інтелектуалізація.
- 44.2. Спеціалізація.
- 44.3. Кооперація.
- 44.4. Капіталізація.

45. Понад третину всієї світової торгівлі складає:

- 45.1. Торгівля машинами і обладнанням.

- 45.2. Торгівля продовольством.
- 45.3. Торгівля мінеральною сировиною.
- 45.4. Торгівля послугами.
- 46. В сучасних умовах розвиток світового ринку послуг:**
- 46.1. Потребує глобального регулювання.
- 46.2. Не потребує ніякого втручання.
- 46.3. Потребує незначного втручання.
- 46.4. Саморегулюється.
- 47. Ядром територіальної структури світового ринку є:**
- 47.1. Нові індустріальні країни.
- 47.2. Країни, що розвиваються.
- 47.3. Країни низького рівня розвитку.
- 47.4. Промислово розвинуті країни Європи, США, Японія.
- 48. Гармонізована система опису і кодування товарів розроблена у:**
- 48.1. 1980 р.
- 48.2. 1981 р.
- 48.3. 1982 р.
- 48.4. 1983 р.
- 49. Країна-лідер серед світових експортерів послуг — це:**
- 49.1. Великобританія.
- 49.2. Японія.
- 49.3. Німеччина.
- 49.4. США.
- 50. Країна, що очолює провідну десятку імпортерів послуг у світі, — це:**
- 50.1. США.
- 50.2. Японія.
- 50.3. Канада.
- 50.4. Люксембург.
- 51. В сучасних умовах великий вплив на товарну структуру світового ринку мають:**
- 51.1. Розвиток НТП.
- 51.2. Процеси МПП.
- 51.3. Діяльність ТНК.
- 51.4. Найбільші міжнародні торговельні блоки.
- 52. В який міжнародний торговельний блок входять США, Канада, Мексика?**
- 52.1. НАФТА.
- 52.2. МЕРКОСУР.
- 52.3. САВТ.
- 52.4. Андський пакт.

53. До країн Андського пакту належать:

- 53.1. Перу, Еквадор, Венесуела, Колумбія, Болівія.
- 53.2. Індія, Непал, Бангладеш, Сенегал, Намібія.
- 53.3. Парагвай, Уругвай, Аргентина, Бразилія, Мексика.
- 53.4. Іспанія, Італія, Португалія, Греція, Австрія.

54. НАФТА – це:

- 54.1. Організація країн імпортерів нафти.
- 54.2. Організація країн експортерів нафти.
- 54.3. Північноамериканська угода про вільну торгівлю.
- 54.4. Північноамериканське об'єднання видобувників нафти.

55. До трійки найбільших світових експортерів послуг входять:

- 55.1. США, Німеччина, Японія.
- 55.2. США, Великобританія, Франція.
- 55.3. США, Японія, Франція.
- 55.4. США, Канада, Японія.

56. До трійки найбільших світових імпортерів послуг входять:

- 56.1. США, Великобританія, Франція.
- 56.2. США, Німеччина, Японія.
- 56.3. США, Канада, Німеччина.
- 56.4. США, Японія, Італія.

57. На десятку країн – найбільших експортерів послуг – припадає:

- 57.1. Половина світового експорту послуг.
- 57.2. 75% світового експорту послуг.
- 57.3. 60% світового експорту послуг.
- 57.4. Одна третина світового експорту послуг.

58. Ринок послуг збільшився у вартісному вимірі вдвічі за:

- 58.1. 7 років.
- 58.2. 10 років.
- 58.3. 15 років.
- 58.4. 20 років.

59. До MERCOSURE входять такі країни:

- 59.1. Бразилія, Аргентина, Парагвай, Уругвай.
- 59.2. Мексика, Бразилія, Уругвай, Парагвай.
- 59.3. Бразилія, Мексика, Аргентина, Уругвай.
- 59.4. Бразилія, Парагвай, Аргентина, Чилі.

60. Скільки товарних позицій містить Гармонізована система опису і кодування товарів?

- 60.1. 1341.
- 60.2. 1243.
- 60.3. 1240.
- 60.4. 1241.

61. Які ринки на сучасному етапі розвиваються швидшими темпами?

61.1. Ринок товарів.

61.2. Ринок послуг.

61.3. Обидва ринки розвиваються однаково.

61.4. Правильна відповідь не зазначена.

62. Який ринок зазнав найбільшого спаду після подій 11 вересня 2001 р. в США?

62.1. Ринок туристичних послуг.

62.2. Ринок транспортних послуг.

62.3. Ринок фінансових послуг.

62.4. Ринок робочої сили.

63. Географічна структура світового ринку являє собою:

63.1. Сукупність країн одного регіону.

63.2. Складне поєднання окремих груп країн і регіонів.

63.3. Розподіл торговельних потоків між окремими групами країн.

63.4. Правильна відповідь не зазначена.

64. Ринок послуг в країнах з перехідною економікою:

64.1. Розвивається.

64.2. Регресує.

64.3. Стабільний.

64.4. Правильної відповіді немає.

65. Світовий ринок товарів та послуг все більше перетворюється на сполучну ланку виробничого процесу серед:

65.1. Країн, що розвиваються.

65.2. Промислово розвинутих країн.

65.3. Країн з перехідною економікою.

65.4. Нових індустріальних країн.

66. Світовий ринок товарів і послуг характеризується:

66.1. Постійністю.

66.2. Статичністю.

66.3. Динамічністю.

66.4. Циклічністю.

67. Виключно швидкий ріст світового товарообігу відбувся:

67.1. Після I світової війни.

67.2. У міжвоєнний період.

67.3. Після II світової війни.

67.4. У 90-их роках XX ст.

68. Яка частка міжнародного обміну припадає на промислово розвинуті країни?

68.1. 50%.

68.2. 70%.

68.3. 95%.

68.4. 40%.

69. У товарній структурі світового ринку, починаючи з 90-их років ХХ ст., співвідношення частки готових виробів та продовольства і сировини складає:

69.1. 50 : 50.

69.2. 70 : 30.

69.3. 30 : 70.

69.4. 75 : 25.

70. В експорті машинобудівної продукції провідних індустріальних країн світу частка комплектуючих виробів перевищила:

70.1. 20%.

70.2. 30%.

70.3. 40%.

70.4. 50%.

71. За останні десять років на світовому ринку було оновлено:

71.1. 50% товарів.

71.2. 60% товарів.

71.3. 70% товарів.

71.4. 80% товарів.

72. В експорті промислово розвинутих країн зростає частка:

72.1. Високотехнологічної продукції.

72.2. Трудомісткої продукції.

72.3. Капіталомісткої продукції.

72.4. Сировинної продукції.

73. Взаємозв'язок функціональних елементів світового ринку (ринків споживчих, інвестиційних товарів, валютного ринку, ринку робочої сили):

73.1. Посилюється.

73.2. Послаблюється.

73.3. Залишається незмінним.

73.4. Не існує.

74. Основою світової організації з тарифів та торгівлі стала:

74.1. Генеральна угода з тарифів та торгівлі.

74.2. Генеральна угода про регіональні торговельні домовленості.

74.3. Генеральна угода з антидемпінгового регулювання.

74.4. Генеральна угода з торгівлі послугами.

75. Генеральна угода з тарифів та торгівлі (ГАТТ) була підписана у:

75.1. 1947 р.

75.2. 1957 р.

75.3. 1967 р.

75.4. 1987 р.

76. Кількість країн, що підписали протокол Генеральної угоди з тарифів та торгівлі у Женеві, складає:

76.1. 20.

76.2. 23.

76.3. 25.

76.4. 30.

77. Основною формою діяльності ГАТТ/СОТ є проведення:

77.1. Міжнародних симпозіумів.

77.2. Міжнародних конвенцій.

77.3. Міжнародних багатосторонніх торговельних переговорів.

77.4. Міжнародних сесій сторін, що домовляються.

78. Визначте країну-ініціатора створення ГАТТ:

78.1. США.

78.2. Великобританія.

78.3. Німеччина.

78.4. Японія.

79. Угода про створення Світової організації торгівлі (СОТ) була підписана на:

79.1. Кеннеді-раунді.

79.2. Діллон-раунді.

79.3. Токіо-раунді.

79.4. Уругвайському раунді.

80. Світова організація торгівлі почала свою діяльність з першого січня:

80.1. 1990 р.

80.2. 1995 р.

80.3. 2000 р.

80.4. 2005 р.

81. Визначте основну мету створення ГАТТ:

81.1. Розширення міжнародної торгівлі, встановлення порядку митного оподаткування, нагляд за торговельною політикою країн.

81.2. Розробка і прийняття світових стандартів торгівлі, сприяння розвитку зовнішньої торгівлі країн, що розвиваються, обґрунтування тарифних та нетарифних бар'єрів.

81.3. Забезпечення умов для розвитку міжнародної торгівлі, послаблення торговельних бар'єрів, регулювання торговельних спорів.

81.4. Усі відповіді правильні.

82. Чи правильне твердження, що сфера діяльності Світової організації торгівлі стосується міжнародної торгівлі тільки товарами?

82.1. Так.

82.2. Ні.

83. Визначте головні принципи діяльності ГАТТ/СОТ:

83.1. Відмова від дискримінації, надання національного режиму, відкритості, сприяння справедливій конкуренції.

83.2. Суверенітет та рівність держав, координація діяльності у сфері міжнародної торгівлі, взаємовигода.

83.3. Протекціонізм, лібералізація світової торгівлі, забезпечення однакових можливостей щодо доступу до світових джерел сировини.

83.4. Усунення суперечностей між глобальним характером операцій ТНК та юрисдикцією держав, підвищення рівня зайнятості і доходів у світі.

84. Конференція ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД) була заснована у:

84.1. 1694 р.

84.2. 1974 р.

84.3. 1984 р.

84.4. 1994 р.

85. Серед членів Конференції ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД) чисельно переважають країни:

85.1. Промислово розвинені.

85.2. Що розвиваються.

85.3. Нові індустріальні.

85.4. З перехідною економікою.

86. Головна мета діяльності Міжнародного торговельного центру (МТЦ) — це:

86.1. Стимулювання торгівлі на багатосторонній основі, технічне співробітництво з національними торговими палатами.

86.2. Забезпечення країн-членів інформацією про ринкові можливості для традиційних і нетрадиційних товарів, здійснення наукових досліджень з питань зовнішньої торгівлі.

86.3. Усунення дублювання паралелізму в діяльності ГАТТ/СОТ та ЮНКТАД, сприяння розвитку торгівлі в країнах, що розвиваються.

86.4. Розробка і прийняття світових стандартів торгівлі, послаблення митних та інших торговельних бар'єрів щодо міжнародної торгівлі, встановлення регіональних торговельних домовленостей.

87. Головним правовим органом ООН у галузі прав міжнародної торгівлі є:

87.1. ЮНІСТРАЛ.

87.2. ЮНКТАД.

87.3. МТП.

87.4. МТЦ.

88. Визначте основні чинники, що обумовили регіональний поділ світового ринку:

88.1. Розбіжності у природно-ресурсному потенціалі, забезпеченість сировиною, енергією, трудовими ресурсами, рівень НТП, смність внутрішнього ринку, залежність від зовнішніх ринків.

88.2. Попит та пропозиція на внутрішньому ринку, рівень ВВП та ВНП країн світу, переваги МПП.

88.3. Відмінності історичного розвитку, традиційність зв'язків, політична та економічна нестабільність.

88.4. Захист національних виробників шляхом встановлення митних тарифів; усунення дискримінації товарних потоків, вільний доступ до джерел сировини.

89. Визначіть найважливіші передумови регіонального співробітництва на світових товарних ринках:

89.1. Суперечливі тенденції процесів глобалізації та регіоналізації міжнародного обміну товарів та послуг.

89.2. Високий рівень економічної взаємозалежності країн, елементи протекціонізму, географічна спільність, спільність історичного розвитку, взаємна транспортна доступність.

89.3. Завершення економічних реформ, створення ринкової інфраструктури, визначення пріоритетів експортного потенціалу.

89.4. Зниження або відміна мита усіма промислово розвиненими країнами у торгівлі з країнами, що розвиваються, без вимог з боку останніх зустрічних торговельно-політичних поступок.

90. Визначте складові регіональної структури світового ринку товарів та послуг:

90.1. Ринки високорозвинених країн: ринки країн, що розвиваються; ринки нових індустріальних країн; ринки країн з перехідною економікою.

90.2. Ринки мінеральної сировини та напівфабрикатів, ринки готової продукції, ринки послуг.

90.3. Регіональні ринки Америки, західноєвропейський ринок, євразійський ринок, ринок Африки, Азії, Австралії та Нової Зеландії.

90.4. НАФТА, Європейський союз, ринок країн СНД.

- 91. Визначте регіон, який домінує за обсягами світового товарообороту:**
- 91.1. Північна Америка.
 - 91.2. Латинська Америка.
 - 91.3. Близький Схід.
 - 91.4. Західна Європа.
- 92. Визначте регіональний ринок, на який припадає майже третина світового товарообороту:**
- 92.1. Азіатсько-тихоокеанський.
 - 92.2. Західноєвропейський.
 - 92.3. Північноамериканський.
 - 92.4. Південноамериканський.
- 93. Серед країн світу найбільшим імпортером за обсягом товарів та послуг є:**
- 93.1. Японія.
 - 93.2. Канада.
 - 93.3. США.
 - 93.4. Франція.
- 94. До основних переваг регіональних ринків товарів та послуг відносять:**
- 94.1. Високий ступінь економічної взаємозалежності країн, заходи протекціонізму країн-учасниць.
 - 94.2. Вирішення проблеми зайнятості, підвищення реальних доходів, підвищення рівня споживання, нарощування темпів виробництва експортних товарів та послуг.
 - 94.3. Географічну близькість, наявність неконфліктних кордонів, спільність історичного розвитку.
 - 94.4. Взаємозв'язок інформаційної та транспортної інфраструктури, соціально-економічну однорідність.
- 95. Регіональну структуру експорту та імпорту характеризує:**
- 95.1. Розподіл товарних потоків (в обох напрямках) за місцями (країнами, регіонами) призначення або походження.
 - 95.2. Систематизація за певними ознаками сукупності товарів, що ввозять (вивозять) в країну (з країни).
 - 95.3. Розподіл національного експорту за країнами або регіонами призначення.
 - 95.4. Поглиблення торговельно-економічних зв'язків на компактному просторі.
- 96. Регіональна структура експорту свідчить про:**
- 96.1. Питому вагу кожної країни або регіону у світовому експорті.

- 96.2. Розподіл загального обсягу експорту певного товару за країнами (регіонами) споживання.
- 96.3. Розподіл обсягу імпорту певного товару за країнами його походження.
- 96.4. Зміцнення економіки певного регіону, зростання інвестицій, підвищення доходів у цьому регіоні та рівня зайнятості.
- 97. Імпортна квота країни характеризує:**
- 97.1. Рівень залежності країни від імпорту товарів та послуг.
- 97.2. Рівень відкритості національного господарства, участь у міжнародному поділі праці.
- 97.3. Розподіл товарів на однорідні класи, групи на основі схожості товарів за суттєвими ознаками.
- 97.4. Перелік товарних позицій, розподілених за загальноприйнятою класифікаційною схемою.
- 98. Експортна квота країни характеризує:**
- 98.1. Рівень відкритості національного господарства, участь у міжнародному поділі праці.
- 98.2. Рівень залежності країни від імпорту товарів та послуг.
- 98.3. Розподіл національного експорту за країнами або регіонами.
- 98.4. Правильні відповіді 1, 2.
- 99. У міжнародних зіставленнях експортна квота отримала назву:**
- 99.1. Індекс географічної концентрації експорту.
- 99.2. Коефіцієнт відкритості економіки.
- 99.3. Індекс диверсифікації експорту.
- 99.4. Показник національної безпеки.
- 100. Визначте групу чинників, за якою класифікуються ціноутворювальні фактори на світовому ринку:**
- 100.1. Загальноекономічні, суто економічні, специфічні, спеціальні, не-економічні (політичні, військові).
- 100.2. Державне та міждержавне регулювання економіки, стан валютної та кредитно-грошової системи.
- 100.3. Стан інформаційних систем та інформаційних технологій, конкуренція, діяльність ТНК.
- 100.4. Кон'юнктура окремого товарного ринку, концентрація і монополізація у сфері виробництва і капіталу.
- 101. Визначте види світових цін, які залежать від характеру формування та застосування:**
- 101.1. Ціни, які публікуються (довідкові, біржові, аукціонні, ціни торгів, каталогів, проспектів); ціни, які отримуються за спеціальними каналами (розрахункові, пропозицій тощо).

- 101.2. Довідкові, біржові, розрахункові, прејскурантні, аукціонні ціни, ціни каталогів, проспектів, торгів, пропозицій, фактичних угод.
- 101.3. Оптові ціни на промислову продукцію, ціни на продукцію будівництва, роздрібні ціни, закупівельні ціни, тарифи на транспортні послуги.
- 101.4. Вільні ціни, регульовані ціни, фіксовані ціни.

102. *Визначте види світових цін залежно від характеру інформації:*

- 102.1. Загальнодоступні, загальнонедоступні.
- 102.2. Вільні ціни, регульовані ціни, фіксовані ціни.
- 102.3. Ціни, які публікуються; ціни, які отримуються за спеціальними каналами.
- 102.4. Довідкові, прејскурантні, біржові, аукціонні, каталогів, проектів, торгів, фактичних угод, розрахункові.

103. *Визначте види світових цін з точки зору реальності їх отримання:*

- 103.1. Оптові, роздрібні, закупівельні, зовнішньоторговельні.
- 103.2. Ціни, які публікуються; ціни, які отримуються за спеціальними каналами.
- 103.3. Загальнодоступні (довідкові, біржові, ціни аукціонів, каталогів, проспектів); загальнонедоступні (ціни фактичних угод).
- 103.4. Тверді, рухомі, ковзні, з подальшою фіксацією.

104. *Ціни на товари, торгівля якими здійснюється на товарних та товарно-сировинних біржах, – це:*

- 104.1. Біржові ціни.
- 104.2. Ціни фактичних угод.
- 104.3. Ціни пропозиції.
- 104.4. Розрахункові ціни.

105. *Вкажіть форму світової ціни для довгострокових контрактів, яка зафіксована при укладанні контракту і може бути переглянута в подальшому:*

- 105.1. Тверда.
- 105.2. З подальшою фіксацією.
- 105.3. Рухома.
- 105.4. Ковзна.

Тема 2. Основи методики дослідження кон'юнктури світових ринків товарів та послуг

1. *Основною формою прояву кон'юнктури є:*

- 1.1. Співвідношення пропозиції, попиту і динаміки цін.
- 1.2. Співвідношення умов конкуренції.

- 1.3. Співвідношення товарних запасів на початок та кінець певного періоду.
- 1.4. Співвідношення позицій основних конкурентів.
- 2. Сутність поняття „кон'юнктура” характеризується тим, що:**
 - 2.1. Кон'юнктуру пов'язують з ситуацією у сфері обміну.
 - 2.2. Кон'юнктура включає в себе весь процес відтворення, котрий розглядається крізь призму обміну.
 - 2.3. Кон'юнктуру пов'язують з ситуацією у сфері виробництва.
 - 2.4. Кон'юнктуру пов'язують з ситуацією у сфері споживання.
- 3. Відображення поточних змін та коливань у сфері виробництва, збуту та споживання окремих конкретних товарів, впливи економічного середовища, інших ринків, а також всього комплексу внутрішніх та зовнішніх факторів притаманні:**
 - 3.1. Загальногосподарській кон'юктурі.
 - 3.2. Кон'юктурі товарних ринків.
 - 3.3. Політичній кон'юктурі.
 - 3.4. Економічній кон'юктурі.
- 4. Економічна ситуація, що склалася на даному ринку відносно пропозиції, попиту, рівня цін, товарних запасів, становища основних фірм, конкурентів, комерційних умов пропозиції товарів, – це:**
 - 4.1. Загальногосподарська кон'юнктура.
 - 4.2. Кон'юнктура товарного ринку.
 - 4.3. Загальногалузева кон'юнктура.
 - 4.4. Загальнопромислова кон'юнктура.
- 5. Стан усього світового господарства чи економіки окремої країни за той чи інший проміжок часу характеризує:**
 - 5.1. Загальнопромислова кон'юнктура.
 - 5.2. Загальногалузева кон'юнктура.
 - 5.3. Загальногосподарська кон'юнктура.
 - 5.4. Кон'юнктура товарних ринків.
- 6. При дослідженні загальногосподарської кон'юнктури вивчаються:**
 - 6.1. Макропоказники економіки в комплексі.
 - 6.2. Мікропоказники економіки в комплексі.
 - 6.3. Зміни внутрішньої та зовнішньої торгівлі.
 - 6.4. Обсяги промислового і сільськогосподарського виробництва.
- 7. Основними ознаками зростаючої кон'юнктури є:**
 - 7.1. Зростання цін і збільшення ділової активності.
 - 7.2. Зростання цін і зниження ділової активності.
 - 7.3. Зниження цін і збільшення ділової активності.
 - 7.4. Перевищення попиту над пропозицією.

8. Стан кон'юнктури товарного ринку можна оцінити:

- 8.1. Комплексом економічних та соціальних показників.
- 8.2. Одним узагальнюючим, інтегральним показником.
- 8.3. Системою соціальних показників.
- 8.4. Системою економічних показників.

9. Виділіть головну мету вивчення кон'юнктури товарного ринку:

- 9.1. Дати оцінку стану ринку на визначений момент або за якийсь період.
- 9.2. Виявити основні закономірності та концепції розвитку ринку.
- 9.3. Визначити перспективи подальшого розвитку ринку.
- 9.4. Забезпечити одержання стійких прибутків підприємством.

10. Засновником української наукової школи економічної кон'юнктури є:

- 10.1. Варга Є.С.
- 10.2. Піскоппель Ф.І.
- 10.3. Костюхін Д.І.
- 10.4. Туган-Барановський М.І.

11. До передбачуваних кон'юнктурутворювальних факторів не відносять:

- 11.1. Методи державного та міждержавного регулювання економіки
- 11.2. Відкриття нових родовищ корисних копалин.
- 11.3. Різноманітні аспекти діяльності ТНК.
- 11.4. Напрямок і розвиток науково-технічного прогресу.

12. Фактори суто кон'юнктурного характеру, які визначають поточний попит та пропозицію і характеризуються високою динамічністю, відносять до:

- 12.1. Короткострокових.
- 12.2. Середньострокових.
- 12.3. Довгострокових.
- 12.4. Тимчасових.

13. На різних етапах розвитку світового господарства співвідношення значимості кон'юнктурутворювальних факторів на економічну кон'юнктуру:

- 13.1. Суттєво змінюється.
- 13.2. Незначно змінюється.
- 13.3. Не змінюється.
- 13.4. Залежить від конкретних історичних умов.

14. До керованих кон'юнктурутворювальних факторів відносять:

- 14.1. Ендогенні фактори з передбачуваних.
- 14.2. Екзогенні фактори з передбачуваних.
- 14.3. Екзогенні постійнодіючі.
- 14.4. Циклічні.

15. За приналежністю до різних сторін ринкового механізму кон'юнктуруотворювальні фактори поділяють на:

- 15.1. Стимулюючі, стримуючі, нейтральні.
- 15.2. Пропозиції, попиту, ціни.
- 15.3. Довгострокові, середньострокові, короткострокові.
- 15.4. Економічні, соціальні, політичні, науково-технічні.

16. За характером дії кон'юнктуруотворювальні фактори поділяють на:

- 16.1. Циклічні, нециклічні.
- 16.2. Екзогенні, ендогенні.
- 16.3. Постійно діючі, непостійно діючі.
- 16.4. Керовані, некеровані.

17. Зміна фаз середньострокових економічних циклів як основна причина регулярних коливань кон'юнктури ринкового господарства відбувається у такій послідовності:

- 17.1. Пожвавлення, підйом, криза, депресія.
- 17.2. Депресія, криза, підйом, пожвавлення.
- 17.3. Підйом, депресія, криза, пожвавлення.
- 17.4. Криза, депресія, пожвавлення, підйом.

18. Вислів "Кон'юнктуру формують не стільки фактори, скільки інформація про них" стосується такого постійно діючого нециклічного фактору формування і розвитку економічної кон'юнктури як:

- 18.1. Валютна та кредитно-грошова ситуація.
- 18.2. Державне та міждержавне регулювання економіки.
- 18.3. Стан інформаційних систем та інформаційних технологій.
- 18.4. Діяльність міжнародних організацій.

19. Сезонні кон'юнктуруотворювальні фактори не охоплюють:

- 19.1. Щорічні національні, міжнародні, релігійні свята та обряди.
- 19.2. Період масових відпусток та канікул.
- 19.3. Сезонність моди.
- 19.4. Спалахи ділової активності спекулятивного характеру.

20. Економічна кон'юнктура є функцією взаємодіючих факторів і в кожен момент або період часу являє собою комбінацію циклічних, трендових, сезонних і випадкових процесів. Це можна виразити формулою:

- 20.1. $K = f(P \cdot C \cdot S \cdot H)$.
- 20.2. $K = f(T \cdot C \cdot S \cdot H)$.
- 20.3. $K = f(P \cdot S \cdot D \cdot V)$.
- 20.4. $K = f(G \cdot T \cdot H \cdot C)$.

21. До основних показників пропозиції не відносять:

- 21.1. Об'єм, структуру, динаміку.

- 21.2. Сировинний та виробничий потенціал.
- 21.3. Податки і дотації на сировину і продукцію.
- 21.4. Еластичність.
- 22. Оптимальне співвідношення між різними елементами ринку для його нормального поступального розвитку називається:**
- 22.1. Пропорційність ринку.
- 22.2. Потенціал ринку.
- 22.3. Структура ринку.
- 22.4. Масштаб ринку.
- 23. До основних показників пропорційності ринку не відносять:**
- 23.1. Співвідношення попиту і пропозиції.
- 23.2. Товарну структуру товарообігу.
- 23.3. Місткість ринку.
- 23.4. Територіальну структуру ринку.
- 24. До показників структури товарообігу як складової системи показників пропорційності ринку і його якісної характеристики не відносять:**
- 24.1. Обсяг продажу кожного окремого товару або товарної групи.
- 24.2. Питому вагу досліджуваного товару або товарної групи у загальному обсязі товарообігу.
- 24.3. Коефіцієнт співвідношення обсягів продажу двох товарів (товарних груп).
- 24.4. Питому вагу основних виробників, гуртових і роздрібних продавців.
- 25. Вкажіть неправильну відповідь. Масштаб ринку визначається:**
- 25.1. Загальним обсягом реалізації товарів та послуг.
- 25.2. Рівнем приватизації.
- 25.3. Рівнем цін.
- 25.4. Питомою вагою малих, середніх і великих фірм у загальному обсязі ринку.
- 26. Тип продукту в середовищі монополістичної конкуренції є:**
- 26.1. Стандартизований.
- 26.2. Диференційований.
- 26.3. Стандартизований або диференційований.
- 26.4. Унікальний.
- 27. Вкажіть неправильну відповідь. До показників ділової активності включають:**
- 27.1. Кількість, величину і динаміку укладених угод.
- 27.2. Портфель замовлень, його склад, наповненість і динаміку.
- 27.3. Рівень економічної концентрації, монополізації та конкуренції.
- 27.4. Рівень завантаження виробничих і торговельних потужностей.

- 28. Стійкість і циклічність розвитку ринку вивчають за такими показниками:**
- 28.1. Коефіцієнтами варіації продажу, цін, товарних запасів у часі та просторі (економічному, географічному).
 - 28.2. Параметрами моделей сезонності та циклічності розвитку ринку.
 - 28.3. Правильні відповіді 1 і 2.
 - 28.4. Правильна відповідь не зазначена.
- 29. Виявити тенденцію розвитку ринку в умовах нестійкої кон'юнктури можна за допомогою спеціальних статистичних методів вирівнювання. Вкажіть неправильну відповідь:**
- 29.1. Технічного.
 - 29.2. Механічного.
 - 29.3. Фізичного.
 - 29.4. Аналітичного.
- 30. Регіональні особливості стану і розвитку ринку простежуються за такими параметрами:**
- 30.1. Регіональною варіацією співвідношення попиту і пропозиції та інших пропорцій ринку.
 - 30.2. Рівнем попиту у розрахунку на душу населення.
 - 30.3. Динамікою основних показників розвитку ринку.
 - 30.4. Відповіді 1-3 правильні і доповнюють одна одну.
- 31. До основних принципів системного підходу при дослідженні кон'юнктури не відносять:**
- 31.1. Цілеспрямованість.
 - 31.2. Достовірність.
 - 31.3. Комплексність.
 - 31.4. Безперервність.
- 32. Послідовність дій та сукупність конкретних прийомів дослідження, які забезпечують аналіз сформованої ситуації на ринку і дають змогу розробити прогноз розвитку кон'юнктури на найближчу перспективу, – це:**
- 32.1. Дослідження кон'юнктури.
 - 32.2. Методика дослідження кон'юнктури.
 - 32.3. Предмет дослідження кон'юнктури.
 - 32.4. Об'єкт дослідження кон'юнктури.
- 33. Скільки виділяють етапів процесу дослідження економічної кон'юнктури?**
- 33.1. Два.
 - 33.2. Три.
 - 33.3. Чотири.
 - 33.4. П'ять.

34. До основних критеріїв обсягу і характеру інформації для здійснення дослідження кон'юнктури відносять:

- 34.1. Схеми поточного спостереження.
- 34.2. Частоту аналізу та прогнозу кон'юнктури.
- 34.3. Ступінь деталізації аналізу та прогнозу кон'юнктури.
- 34.4. Відповіді 1-3 правильні і доповнюють одна одну.

35. Структура схеми поточного спостереження за загальногосподарською кон'юнктурою і кон'юнктурою товарного ринку є:

- 35.1. Абсолютно однаковою.
- 35.2. Майже однаковою.
- 35.3. Відмінною.
- 35.4. Залежить від товарного ринку.

36. Етап поточного спостереження при дослідженні економічної кон'юнктури не передбачає:

- 36.1. Збору інформації.
- 36.2. Обробки інформації.
- 36.3. Збереження інформації.
- 36.4. Аналізу інформації.

37. Джерела інформації про явища та процеси, що формують і розвивають окремі кон'юнктурутворювальні фактори та економічну кон'юнктуру загалом, прийнято поділяти на:

- 37.1. Загальні і спеціальні.
- 37.2. Первинні і вторинні.
- 37.3. Достовірні і недостовірні.
- 37.4. Комерційні і статистичні.

38. Для того, щоб уникати можливих помилок при використанні кон'юнктурної інформації, необхідно звертати увагу на:

- 38.1. Джерело інформації, його авторитетність.
- 38.2. Ціну одержання інформації.
- 38.3. Цілі публікації інформації.
- 38.4. Способи представлення інформації.

39. До вторинних джерел інформації не відносять:

- 39.1. Internet.
- 39.2. Інформаційні системи.
- 39.3. Письмову службу інформацію.
- 39.4. Загальноекономічні та галузеві друковані видання.

40. Інформаційне агентство Reuters було створено:

- 40.1. У середині XIX ст.
- 40.2. На початку XX ст.
- 40.3. У середині XX ст.
- 40.4. Наприкінці XX ст.

41. Метою аналізу економічної кон'юнктури є:

- 41.1. Виявлення тенденції економічних показників.
- 41.2. З'ясування причини змін на ринку.
- 41.3. Виявлення кількості підприємств на ринку.
- 41.4. Правильні відповіді 1 і 2.

42. Алгоритм дослідження кон'юнктури ринку містить складових:

- 42.1. Чотири.
- 42.2. П'ять.
- 42.3. Шість.
- 42.4. Сім.

43. На скількох рівнях здійснюється аналіз кон'юнктури ринку? На:

- 43.1. Двох.
- 43.2. Трьох.
- 43.3. Чотирьох.
- 43.4. П'ятьох.

44. До показників матеріального виробництва не відносять даних про:

- 44.1. Промислове виробництво товарів.
- 44.2. Видобуток корисних копалин.
- 44.3. Обсяг наданих послуг.
- 44.4. Валовий збір сільськогосподарських культур.

45. Індекс промислового виробництва розраховується за формулою:

$$45.1. I = \frac{\sum q_1 P_0}{\sum q_0 P_0}$$

$$45.2. I = \frac{\sum q_0 P_0}{\sum q_1 P_1}$$

$$45.3. I = \frac{\sum q_1 P_1}{\sum q_0 P_0}$$

$$45.4. I = \frac{\sum q_0 P_1}{\sum q_1 P_0}$$

46. Збільшення портфеля замовлень свідчить про:

- 46.1. Підвищення попиту.
- 46.2. Зниження попиту.
- 46.3. Те, що попит залишиться без змін.
- 46.4. Зменшення виробництва.

47. До показників внутрішнього товарообігу не відносять:

- 47.1. Обсяг роздрібною і оптовою торгівлі.
- 47.2. Дані про зміни товарних запасів.

- 47.3. Грошову масу в обігу.
- 47.4. Дані про внутрішні перевезення вантажів.
- 48. До групи показників зовнішньої торгівлі не відносять:**
- 48.1. Фізичний і вартісний обсяг зовнішньоторговельного обороту.
- 48.2. Співвідношення валютних курсів.
- 48.3. Товарну структуру експорту і імпорту.
- 48.4. Зовнішньоторговельну політику уряду країни.
- 49. До показників валютної та кредитно-грошової ситуації при оцінці товарної та загальногосподарської кон'юнктури не включають:**
- 49.1. Курс акцій.
- 49.2. Величину облікового процесу.
- 49.3. Банківські депозити.
- 49.4. Абсолютні та відносні ціни.
- 50. Формою аналізу кон'юнктури є:**
- 50.1. Кон'юнктурний огляд.
- 50.2. Кон'юнктурна довідка.
- 50.3. Економічне есе.
- 50.4. Правильні відповіді 1 і 2.
- 51. Об'єктивне, науково обґрунтоване, достовірне за своєю природою судження про динаміку найважливіших характеристик товарного ринку та їх альтернативні варіанти з метою вироблення певних маркетингових рекомендацій для ефективної діяльності підприємства на ринку – це:**
- 51.1. Прогноз товарного ринку.
- 51.2. Прогнозування товарного ринку.
- 51.3. Прогнозний фон.
- 51.4. Системність у прогнозуванні ринкової кон'юнктури.
- 52. Наявність надійної методики оцінки достовірності та точності прогнозу, включаючи суб'єктивність, з метою здійснення його корегування – це:**
- 52.1. Верифікація прогнозу.
- 52.2. Варіативність прогнозу.
- 52.3. Відтворюваність прогнозу.
- 52.4. Ефективність прогнозування.
- 53. Залежно від охоплення об'єктів дослідження прогноз не може бути:**
- 53.1. Глобальним.
- 53.2. Регіональним.
- 53.3. Локальним.
- 53.4. Точковим.

54. Прогноз, що розробляється з метою визначення шляхів і термінів досягнення можливих етапів кон'юнктурних індикаторів ринку в майбутньому, називається:

- 54.1. Пошуковим.
- 54.2. Нормативним.
- 54.3. Довгостроковим.
- 54.4. Детермінованим.

55. Точність прогнозу кон'юнктури залежить від:

- 55.1. Надійності і повноти інформації про ринкові процеси і чинники, що визначають їхній рівень і розвиток.
- 55.2. Ступеня усталеності ринку й економіки.
- 55.3. Правильності вибору методу прогнозування.
- 55.4. Усього зазначеного та технічної озброєності прогнозу (тип ЕОМ, якість програм тощо).

56. Прогноз кон'юнктури здійснюється у такій послідовності (1 – вибір методів прогнозування, 2 – вибір горизонту прогнозування, 3 – визначення параметрів прогнозування, 4 – інтерпретація прогнозу, 5 – проведення розрахунків прогнозних параметрів):

- 56.1. 2, 3, 1, 5, 4.
- 56.2. 1, 4, 3, 2, 5.
- 56.3. 2, 3, 1, 4, 5.
- 56.4. 3, 1, 5, 2, 4.

57. Горизонт прогнозу – це:

- 57.1. Межа складання прогнозу.
- 57.2. Термін, на який складається прогноз.
- 57.3. План складання прогнозу.
- 57.4. Передбачуваність прогнозу.

58. Механістичне прогнозування (чартизм) котирувань товарних і фондових бірж використовується для прогнозу:

- 58.1. Короткочасного.
- 58.2. Середньострокового.
- 58.3. Довгострокового.
- 58.4. Правильні відповіді 2 і 3.

59. Метод Дельфі, що використовується для розробки прогнозів кон'юнктури, відноситься до методів:

- 59.1. Екстраполяції.
- 59.2. Інтерполяції.
- 59.3. Експертних оцінок.
- 59.4. Аналогії.

60. Цей метод може застосовуватись тоді, коли є впевненість, що кон'юнктура ринку протягом прогнозного періоду перебуватиме під впливом тих же кон'юнктурутворювальних факторів, що і в попередньому періоді, а характер впливу цих факторів не зазнає істотних змін. Йдеться про прогнозування кон'юнктури ринку методом:

- 60.1. Екстраполяції.
- 60.2. Інтерполяції.
- 60.3. Інтерв'ю.
- 60.4. Економіко-математичного моделювання.

Тема 3. Світовий ринок паливно-енергетичних товарів: структура та тенденції розвитку

1. Значення світового ринку паливно-енергетичних товарів полягає у тому, що:

- 1.1. Це провідні сировинні товари міжнародної торгівлі.
- 1.2. Це базові товари, без яких неможливе регулювання економіки.
- 1.3. Кон'юнктура цін цього ринку впливає на кон'юнктуру інших товарних ринків.
- 1.4. Усі відповіді правильні і доповнюють одна одну.

2. Особливість світового ринку паливно-енергетичних товарів полягає у тому, що цей ринок:

- 2.1. Впливає на ефективність та функціонування світового господарства.
- 2.2. Формує структуру економіки держави.
- 2.3. Формує соціальний та індивідуальний комфорт населення.
- 2.4. Усі відповіді правильні і доповнюють одна одну.

3. У скільки разів протягом ХХ ст. збільшилось використання паливно-енергетичних ресурсів?

- 3.1. У 2 рази.
- 3.2. У 10 разів.
- 3.3. У 16 разів.
- 3.4. У 25 разів.

4. Що не належить до провідних тенденцій розвитку світового ринку паливно-енергетичних товарів?

- 4.1. Виробництво в економічно розвинутих країнах і розширення в країнах, що розвиваються.
- 4.2. Запровадження енергозберігальних технологій та підвищення ефективності споживання паливних ресурсів.

4.3. Зміни у географічній структурі видобутку природних паливних ресурсів.

4.4. Розширення застосування нетрадиційних видів палива.

5. Вкажіть неправильну відповідь щодо характерних тенденцій розвитку ринку паливно-енергетичних товарів.

5.1. Підвищення значення у ролі екологічного фактору та попередження забруднення довкілля.

5.2. Концентрація основних запасів нафти (70%) і природного газу (45%) в країнах, що розвиваються.

5.3. Збільшення використання паливно-енергетичних ресурсів протягом ХХ ст. у 16 разів.

5.4. Незмінність структури використання природних паливних ресурсів.

6. Які масштаби охопила проблема енергозабезпечення?

6.1. Місцевий.

6.2. Регіональний.

6.3. Глобальний.

6.4. Європейський.

7. Проблема енергозабезпечення набула глобального характеру в результаті розширення:

7.1. Експортних потоків енергоносіїв.

7.2. Експортно-імпортних потоків енергоносіїв.

7.3. Взаємозалежності системи енергетики окремих країн.

7.4. Правильні відповіді 1 і 2.

8. Який із альтернативних видів енергії розвивається найбільш динамічно?

8.1. Енергія сонця.

8.2. Енергія вітру.

8.3. Біотермальна.

8.4. Геотермальна.

9. Світовим лідером у виробництві енергії вітру є:

9.1. США.

9.2. Японія.

9.3. Німеччина.

9.4. Іспанія.

10. В якій з країн ЄС є найбільший парк вітроустановок?

10.1. Італія.

10.2. Греція.

10.3. Ірландія.

10.4. Німеччина.

11. Яка з країн не входить до десятки країн, де частка атомної енергії у загальному енергетичному балансі є найбільш вагомою?

- 11.1. Бельгія.
- 11.2. Польща.
- 11.3. Болгарія.
- 11.4. Словаччина.

12. Яка частина населення Землі залежить від імпорту енергії?

- 12.1. 50%.
- 12.2. 25%.
- 12.3. 60%.
- 12.4. Правильна відповідь не зазначена.

13. За прогнозами до 2020 року частина відновлювальних видів енергії буде складати:

- 13.1. $\approx 2\%$.
- 13.2. $\approx 3\%$.
- 13.3. $\approx 1\%$.
- 13.4. $\approx 5\%$.

14. У світовому паливно-енергетичному балансі:

- 14.1. Зменшилася частка вугілля і дров та зросла частка нафти та газу.
- 14.2. Збільшилась частка газу і зменшилась частка нафти.
- 14.3. Зменшилась частка ядерної енергії.
- 14.4. Збільшилась частка нетрадиційних джерел енергії.

15. Універсальний характер продукції паливно-енергетичного ринку пояснюється тим, що вона:

- 15.1. Використовується у всіх сферах економіки.
- 15.2. Має малу капіталоемність.
- 15.3. Має досить сприятливі умови виробництва.
- 15.4. Правильні відповіді 1 і 3.

16. Вкажіть неправильну відповідь. Паливно-енергетичні товари набувають вагомого значення у процесі розвитку науково-технічного прогресу, оскільки:

- 16.1. Вони сприяють підтриманню ефективності економіки.
- 16.2. З їх допомогою підвищується науковд-технічний рівень інших галузей.
- 16.3. Збагачення їх товарної структури впливає на інфраструктуру виробництва і побуту.
- 16.4. Відіграють суттєву роль у зовнішніх виробничих зв'язках, обумовлених потребами комплексного використання природних ресурсів.

17. На темпи розвитку, структуру та ефективність виробництва паливно-енергетичних товарів впливають:

17.1. Зміни у структурі і темпах розвитку економіки.

17.2. Обсяги капіталовкладень, матеріальних та трудових ресурсів.

17.3. Усі відповіді правильні.

17.4. Правильна відповідь не зазначена.

18. Обсяги споживання паливно-енергетичних товарів у країні залежать передусім від:

18.1. Темпів економічного зростання.

18.2. Чисельності населення.

18.3. Структурних змін в економіці та промисловості (збільшення питомої ваги малоенергоємких виробництв, розширення використання інформаційних технологій).

18.4. Усі відповіді правильні і доповнюють одна одну.

19. Бензин, мазут, гас, легке дизельне паливо, важке дизельне паливо є продуктами переробки:

19.1. Пропану, бутану.

19.2. Кам'яного вугілля.

19.3. Нафти.

19.4. Зрідженого газу.

20. Частка яких товарів на ринку паливно-енергетичних ресурсів становить 85% всього асортименту?

20.1. Уран, зріджений природний газ, вугілля.

20.2. Нафта, природний газ, вугілля.

20.3. Гідроенергетика, вітроенергетика, нафтопродукти.

20.4. Нафта, дрова, природний газ.

21. Найбільш вагомим енергоресурсом, частка якого у світовому паливно-енергетичному балансі досягла 40%, є:

21.1. Природний газ.

21.2. Нафта.

21.3. Вугілля.

21.4. Ядерна енергія.

22. Як сировина для виробництва електро- і теплоенергії, напівфабрикати для хімічної промисловості, паливо для двигунів внутрішнього згорання традиційно використовуються:

22.1. Нафта і нафтопродукти.

22.2. Електроенергетика та гідроенергетика.

22.3. Кам'яне і буре вугілля.

22.4. Правильна відповідь не зазначена.

23. Поширення використання нафти у світовому господарстві обумовлене:

- 23.1. Її високою теплотворною спроможністю.
- 23.2. Різноманітною номенклатурою нафтопродуктів.
- 23.3. Відмінною транспортабельністю та складоспроможністю.
- 23.4. Усім зазначеним та високою механізацією виробничих процесів, пов'язаних з її видобутком, переробкою, транспортуванням.

24. Перший нафтопереробний завод, що започаткував переробку нафти в Європі, був збудований:

- 24.1. У 1816 р. у м. Дрогобич.
- 24.2. У 1861 р. у м. Ганновер.
- 24.3. У 1902 р. у м. Роттердам.
- 24.4. У 1926 р. у м. Відень.

25. Умовним показником, що свідчить про ступінь текучості нафти, є градуси:

- 25.1. API.
- 25.2. BPI.
- 25.3. SPI.
- 25.4. DPI.

26. За показником API і серед перерахованих найліпшою є нафта з числом градусів:

- 26.1. 30°.
- 26.2. 32°.
- 26.3. 34°.
- 26.4. 36°.

27. Північноморська нафта сорту Brent характеризується таким числом градусів API.

- 27.1. 36° API.
- 27.2. 38° API.
- 27.3. 40° API.
- 27.4. 42° API.

28. Прикладом важкого сорту нафти з числом градусів API менше, ніж 30°, є:

- 28.1. Західнотехаська середня.
- 28.2. Середньотехаська.
- 28.3. Дубайська „Фатех”.
- 28.4. Мексиканська „Істмус”.

29. Якими споживчими властивостями володіє нафта?

- 29.1. Висока теплотворна спроможність.
- 29.2. Відмінна транспортабельність.

29.3. Висока механізація виробничих процесів.

29.4. Усі відповіді правильні.

30. Цінність нафти залежить від наявності в ній:

30.1. Важких елементів.

30.2. Атомних благородних металів.

30.3. Легких фракцій.

30.4. Правильна відповідь не вказана.

31. Яку з цих одиниць використовують на світовому ринку нафти і нафтопродуктів?

31.1. Американський барель.

31.2. Англійський барель.

31.3. Японський барель.

31.4. Правильні відповіді 1 і 2.

32. Для чого використовують об'ємну одиницю виміру барель?

32.1. Для виміру об'єму нафти, бензину.

32.2. Для виміру об'єму легкого дизпалива.

32.3. Для виміру об'єму гасу, бензину.

32.4. Усі відповіді правильні.

33. Вкажіть маркерні (еталонні) сорти нафти на світовому ринку:

33.1. Західнотехаська середня, Brent.

33.2. Brent, Форти.

33.3. Фортис, Бонні Лайт.

33.4. Аравійська легка, Brent.

34. Серед зазначених сортів нафти найкращою є:

34.1. Північноморська Фортис.

34.2. Північноморська Brent.

34.3. Бонні-лайт (Нігерія).

34.4. Катар Марін.

35. До складу міжнародного нафтового картелю „Сім сестер” не входить нафтова компанія:

35.1. Еххон (США).

35.2. Standard Oil of California (США).

35.3. British Petroleum (Великобританія).

35.4. Compagni Frances du Petro (Франція).

36. Один барель нафти складає майже:

36.1. 159 літрів.

36.2. 160 літрів.

36.3. 162 літри.

36.4. 170 літрів.

37. Один англійський барель нафти складає:

37.1. 173 літри.

37.2. 164 літри.

37.3. 182 літри.

37.4. 154 літри.

38. Скільки галонів містить один барель?

38.1. 41.

38.2. 42.

38.3. 43.

38.4. 44.

39. Чому дорівнює 1 т сирової нафти з середньою питомою вагою?

39.1. 5,3 бареля.

39.2. 6,3 бареля.

39.3. 7,3 бареля.

39.4. 8,3 бареля.

40. В якому році утворено ОПЕК?

40.1. 1900.

40.2. 1925.

40.3. 1960.

40.4. 1990.

41. Де знаходиться штаб-квартира ОПЕК?

41.1. Вашингтон.

41.2. Лондон.

41.3. Каракас.

41.4. Відень.

42. В якому році у Кінгстоні був прийнятий статут ОПЕК?

42.1. 1960.

42.2. 1950.

42.3. 1965.

42.4. 1980.

43. Основна ціль ОПЕК – це:

43.1. Координація нафтової політики країн-членів ОПЕК.

43.2. Захист інтересів країн-учасниць.

43.3. Охорона навколишнього середовища.

43.4. Всі відповіді правильні і доповнюють одна одну.

44. Найвищим органом ОПЕК є:

44.1. Конференція ОПЕК.

44.2. Асамблея ОПЕК.

44.3. Рада керуючих ОПЕК.

44.4. Секретаріат ОПЕК.

45. Яка з цих країн не є членом ОПЕК?

45.1. Ірак.

45.2. Іран.

45.3. Албанія.

45.4. Кувейт.

46. Для якої країни ОПЕК застосовувалась програма ООН „Нафта в обмін на продовольство”?

46.1. Іран.

46.2. Ірак.

46.3. Кувейт.

46.4. Катар.

47. Сумарна частка ОПЕК у глобальних запасах нафти після переміщення на друге місце Канади:

47.1. Зменшилась.

47.2. Збільшилась.

47.3. Істотно не змінилась.

47.4. Спочатку зменшилась, а потім збільшилась.

48. Ймовірний обсяг запасів нафти у світі оцінюють у:

48.1. 250 млрд. т.

48.2. 140 млрд. т.

48.3. 165 млрд. т.

48.4. 180 млрд. т.

49. Трійка країн-лідерів за світовими запасами нафти має такий вигляд:

49.1. Іран, Ірак, Кувейт.

49.2. Саудівська Аравія, Канада, Ірак.

49.3. Саудівська Аравія, Росія, Ірак.

49.4. Об'єднані Арабські Емірати, Кувейт, Венесуела.

50. Найбільші запаси нафти сконцентровані у:

50.1. Саудівській Аравії.

50.2. Об'єднаних Арабських Еміратах.

50.3. Іраку.

50.4. Катарі.

51. У країнах Близького і Середнього Сходу сконцентровано таку частку світових запасів нафти:

51.1. 40%.

51.2. 50%.

51.3. 60%.

51.4. 70%.

52. Найбільшими запасами нафти володіють країни-члени:

52.1. НАФТА.

52.2. МЕРКОСУР.

52.3. ЄАВТ.

52.4. ОПЕК.

53. Якою часткою світових запасів нафти володіє Саудівська Аравія?

53.1. 1/4 світових запасів.

53.2. 1/3 світових запасів.

53.3. 1/2 світових запасів.

53.4. 1/5 світових запасів.

54. На яку з країн припадає половина європейських запасів нафти?

54.1. Норвегія.

54.2. Франція.

54.3. Німеччина.

54.4. Італія.

55. Яка країна вибула з першої десятки світових лідерів видобутку нафти?

55.1. Венесуела.

55.2. Іран.

55.3. Ірак.

55.4. Алжир.

56. Майже 40% світового видобутку нафти забезпечується:

56.1. Країнами ОПЕК.

56.2. Країнами Європи.

56.3. США.

56.4. Росією.

57. Світове споживання нафти в кінці ХХ – на початку ХХІ ст.:

57.1. Зменшувалось.

57.2. Збільшувалось.

57.3. Істотно не змінювалось.

57.4. Постійно коливалось.

58. Головні центри споживання нафти розміщені у:

58.1. Нових індустріальних країнах.

58.2. Промислово розвинутих країнах.

58.3. Країнах, що розвиваються.

58.4. У країнах з перехідною економікою.

59. Яка країна – найбільший споживач нафти у світі?

59.1. Японія.

59.2. США.

59.3. Німеччина.

59.4. Китай.

60. Яка країна перебуває на другому місці у споживанні нафти після США?

60.1. Росія.

60.2. Китай.

- 60.3. Японія.
- 60.4. Німеччина.
- 61. Щорічний рівень споживання нафти у світовій економіці складає:**
- 61.1. 5 млрд. т.
- 61.2. 4,5 млрд. т.
- 61.3. 3,9 млрд. т.
- 61.4. 3,5 млрд. т.
- 62. Яке місце займає Європа серед регіонів світу за обсягами споживання нафти?**
- 62.1. Перше.
- 62.2. Друге.
- 62.3. Третє.
- 62.4. Четверте.
- 63. Серед регіонів світу за обсягами споживання нафти Азіатсько-тихоокеанський регіон займає місце:**
- 63.1. Перше.
- 63.2. Друге.
- 63.3. Третє.
- 63.4. П'яте.
- 64. Трійка країн-лідерів за обсягами споживання нафти – це:**
- 64.1. США, Китай, Індія.
- 64.2. Китай, Японія, Російська Федерація.
- 64.3. США, Росія, Німеччина.
- 64.4. США, Китай, Японія.
- 65. Прогноз споживання нафти на 2020 рік складає:**
- 65.1. 102 млн. бар. на добу.
- 65.2. 105 млн. бар. на добу.
- 65.3. 115 млн. бар. на добу.
- 65.4. 120 млн. бар. на добу.
- 66. На світовому нафтовому ринку використовують такі види цін:**
- 66.1. Світова експортна ціна.
- 66.2. Експортна ціна країн ОПЕК.
- 66.3. Експортна ціна країн, що не входять до складу ОПЕК.
- 66.4. Усі відповіді правильні і доповнюють одна одну.
- 67. За домінуючим на світовому ринку механізмом ціноутворення скільки виділяють етапів його розвитку ?**
- 67.1. Два.
- 67.2. Три.
- 67.3. Чотири.
- 67.4. П'ять.

68. Який рік вважається катастрофічним для світової нафтової промисловості (середня ціна на нафту знизилась до 12,5\$ за барель)?

68.1. 1996 р.

68.2. 1998 р.

68.3. 2000 р.

68.4. 2004 р.

69. Потреба української економіки в нафті на рік складає:

69.1. 35-40 млн. т.

69.2. 40-45 млн. т.

69.3. 50-55 млн. т.

69.4. 20-30 млн. т.

70. Яка кількість нафтових і газових родовищ знаходиться в Україні?

70.1. 245.

70.2. 321.

70.3. 133.

70.4. 98.

71. Відомі запаси нафти і газового конденсату в Україні складають:

71.1. 205 млрд. т.

71.2. 215 млрд. т.

71.3. 225 млрд. т.

71.4. 235 млрд. т.

72. Скільки нафтопереробних заводів функціонує в Україні?

72.1. 3.

72.2. 4.

72.3. 5.

72.4. 6.

73. Дефіцит нафти на українському ринку покривається за рахунок:

73.1. Імпорту з Іраку та ОАЕ.

73.2. Імпорту з Саудівської Аравії.

73.3. Імпорту з Росії та Казахстану.

73.4. Імпорту з Кувейту та Нігерії.

74. Якого нафтопереробного заводу немає в Україні?

74.1. Лисичанського.

74.2. Одеського.

74.3. Надвірнянського.

74.4. Кам'янець-Подільського.

75. Позиції лідерів серед нафтових та нафтоекспортних країн займають:

75.1. Саудівська Аравія, США.

75.2. Росія, Саудівська Аравія.

75.3. Іран, Об'єднані Арабські Емірати.

75.4. Росія, Китай.

76. Видобуток нафти в Україні не перевищує:

76.1. 3 млн. т/рік.

76.2. 4 млн. т/рік.

76.3. 5 млн. т/рік.

76.4. 6 млн. т/рік.

77. На території України немає такого нафтогазоносного регіону як:

77.1. Північний.

77.2. Південний.

77.3. Західний.

77.4. Східний.

78. Загальна пропускна здатність нафтотранспортної системи на вході в Україну складає:

78.1. 89 млн. т.

78.2. 99 млн. т.

78.3. 109 млн. т.

78.4. 129 млн. т.

79. Визначте фактори, які впливають на розвиток світового ринку природного газу:

79.1. Особливості розвитку нафтового ринку, досить сприятливі умови виробництва.

79.2. Зниження значення інших видів палива, ефективність транспортування газу через систему газопроводів.

79.3. Тенденції розвитку світового транспортного комплексу, особливості енергозбереження та зниження енергоспоживання у світі.

79.4. Рівень урбанізації, обмежені умови виробництва, розвиток хімічної індустріалізації.

80. Світові достовірні запаси природного газу складають:

80.1. 164 трлн. куб. м.

80.2. 194 трлн. куб. м.

80.3. 246 трлн. куб. м.

80.4. 294 трлн. куб. м.

81. Основні родовища природного газу сконцентровані у:

81.1. Росії, на Середньому Сході, в Америці.

81.2. Індонезії, Нідерландах, Великій Британії.

81.3. Канаді, Росії, Казахстані.

81.4. Алжирі, Індії, Узбекистані.

82. Визначте провідні країни-експортери природного газу:

82.1. Узбекистан, Тайвань, Мексика, Туреччина.

82.2. США, Індія, Казахстан, Бруней.

82.3. Росія, Нідерланди, Алжир, Канада.

82.4. Німеччина, Аргентина, Норвегія, Індонезія.

83. Визначте провідні країни-імпортери природного газу:

83.1. Японія, США, країни ЄС.

83.2. Бразилія, Китай, Австралія.

83.3. Мексика, Норвегія, Колумбія.

83.4. Індія, Тринідад і Тобаго, Південна Корея.

84. Для міжрегіональних постачань природного газу використовують транспорт:

84.1. Автомобільний.

84.2. Залізничний.

84.3. Морський.

84.4. Трубопровідний.

85. Провідними експортерами природного газу в Україну є:

85.1. Росія, Туркменістан, Узбекистан.

85.2. Алжир, Туніс, Норвегія.

85.3. Індонезія, Нідерланди, Великобританія.

85.4. Туреччина, Бруней, Сирія.

86. Світова торгівля зрідженим природним газом сконцентрована у регіоні:

86.1. Північноамериканському.

86.2. Південноамериканському.

86.3. Західноєвропейському.

86.4. Азіатсько-тихоокеанському.

87. Найбільшим постачальником газового конденсату на світовий ринок є:

87.1. Алжир.

87.2. Росія.

87.3. Нідерланди.

87.4. Туніс.

88. Ймовірні обсяги запасів вугілля у світі складають близько:

88.1. 400 млрд. т.

88.2. 600 млрд. т.

88.3. 800 млрд. т.

88.4. 900 млрд. т.

89. Найбільша частка світових запасів вугілля сконцентрована у:

89.1. Азіатсько-тихоокеанському регіоні, країнах СНД.

89.2. Північній Америці, Південній Америці.

89.3. Австралії, Африці.

89.4. Західній Європі.

90. Найбільшими виробниками кам'яного вугілля є:

- 90.1. Китай, США.
- 90.2. Індія, Австралія.
- 90.3. Росія, Україна.
- 90.4. ПАР, Колумбія.

91. Міжнародне енергетичне агентство відзначає середньорічний видобуток вугілля у світі на рівні:

- 91.1. 4,5 млрд. т.
- 91.2. 5,0 млрд. т.
- 91.3. 5,5 млрд. т.
- 91.4. 6,0 млрд. т.

92. Визначте групу країн – провідних імпортерів вугілля у світі:

- 92.1. Країни Західної Європи, Японія, Південна Корея.
- 92.2. Польща, Великобританія, Колумбія.
- 92.3. Німеччина, Україна, Китай.
- 92.4. Венесуела, Росія, Канада.

93. Провідними експортерами вугілля на світовому ринку є:

- 93.1. США, Австралія, Росія.
- 93.2. Південна Корея, Японія, Колумбія.
- 93.3. Великобританія, Мексика, Білорусія.
- 93.4. Україна, Китай, Тайвань.

94. Вкажіть неправильну відповідь. Вугілля як об'єкт купівлі-продажу характеризується:

- 94.1. Екологічною шкідливістю.
- 94.2. Більшими витратами живої праці на видобуток.
- 94.3. Високою теплотворною спроможністю.
- 94.4. Відмінною транспортабельністю та складоємністю.

Тема 4. Світовий ринок чорних та кольорових металів

1. Розвиток світової економіки на початку XXI ст. характеризується:

- 1.1. Високими темпами приросту виробництва і споживання мінерально-сировинних ресурсів.
- 1.2. Низькими темпами виробництва і споживання мінерально-сировинних ресурсів.
- 1.3. Прямою залежністю обсягів споживання і номенклатури мінерально-сировинних ресурсів від рівня соціально-економічного розвитку країн.
- 1.4. Правильні відповіді 1, 3.

2. Світовий ринок руд і металів за галузевою структурою поділяється на:

- 2.1. Ринок чорних металів, ринок кольорових металів.
- 2.2. Ринок сировинних товарів, ринок готових виробів.
- 2.3. Ринок сировинних товарів, ринок напівфабрикатів.
- 2.4. Правильна відповідь не зазначена.

3. Світовий ринок руд і металів за товарною структурою поділяється на:

- 3.1. Ринок сировинних товарів.
- 3.2. Ринок напівфабрикатів, ринок готових товарів.
- 3.3. Ринок чорних і кольорових металів.
- 3.4. Правильні відповіді 1, 2.

4. Світовий ринок чорних металів формують ринки:

- 4.1. Залізних, марганцевих, хромових руд та продукція їх обробки.
- 4.2. Чавуну, сталі, пропану.
- 4.3. Ніобію, кадмію, цезію, рідкоземельні метали.
- 4.4. Правильні відповіді 1, 2.

5. Світовий ринок кольорових металів не формують ринки:

- 5.1. Марганцевих, хромових руд та продукція їх обробки.
- 5.2. Рідкісних кольорових металів.
- 5.3. Малих кольорових металів.
- 5.4. Дорогоцінних металів.

6. Світові достовірні запаси залізних руд становлять близько:

- 6.1. 180 млрд. т.
- 6.2. 200 млрд. т.
- 6.3. 220 млрд. т.
- 6.4. 240 млрд. т.

7. Найбільші світові запаси залізних руд сконцентровані в регіонах:

- 7.1. Латинської Америки, Австралії та Океанії.
- 7.2. Західної Європи, Африки.
- 7.3. Північної Америки, Західної Європи.
- 7.4. Азії, Африки.

8. Найбільшим імпортером на світовому ринку залізної руди є:

- 8.1. Китай.
- 8.2. Республіка Корея.
- 8.3. ФНР.
- 8.4. Японія.

9. Визначте країни-лідери у видобутку залізної руди:

- 9.1. Канада, Ліберія, Казахстан.
- 9.2. Бразилія, Австралія, РФ.

9.3. Норвегія, ПАР, Індія.

9.4. Китай, Франція, Габон.

10. Який тип матеріалу, що представляє на світовому ринку залізну руду, характеризується найвищим вмістом заліза і використовується у подальшому виробництві майже без попередньої переробки?

10.1. Великогрудкова руда.

10.2. Подрібнена руда (агломерат).

10.3. Котуни.

10.4. Правильна відповідь не зазначена.

11. Найбільшим сучасним експортером залізрудних товарів є:

11.1. Австралія.

11.2. Індія.

11.3. Бразилія.

11.4. Китай.

12. Попит на залізрудну сировину на світовому ринку визначається:

12.1. Металургійним виробництвом.

12.2. Географією розміщення залізрудної сировини та її запасами.

12.3. Розвитком науково-технічного процесу.

12.4. Якістю залізрудної сировини, асортиментом виробничих товарів.

13. Між продуцентами залізрудної сировини на світовому ринку заgo-стрюється конкурентна боротьба за поставки цієї сировини на ринок:

13.1. Китаю.

13.2. США.

13.3. Японії.

13.4. Південної Кореї.

14. Суттєвими особливостями сучасного світового ринку залізної руди є:

14.1. Зростання виробництва товарних залізних руд та обсягів міжнародної торгівлі ними.

14.2. Досягнення процесів концентрації виробництва залізної руди (закриття родовищ низки дрібних продуцентів та одночасне зростання потужностей крупних компаній).

14.3. Посилення процесів поглинання, консолідації.

14.4. Усі відповіді правильні і доповнюють одна одну.

15. Визначте групу країн, що лідирують у світовому виробництві сталі:

15.1. Китай, США, Японія, Росія.

15.2. Канада, ПАР, ОАЕ.

- 15.3. Австралія, Південна Корея, Казахстан.
- 15.4. Ямайка, Німеччина, Австралія.
- 16. Серед світових регіонів до найбільших виробників сталі не належать:**
- 16.1. Азія.
- 16.2. Америка.
- 16.3. Європа.
- 16.4. Австралія та Океанія.
- 17. Частка експорту в загальній реалізації товарної залізної руди в Україні:**
- 17.1. Постійно зростає.
- 17.2. Постійно зменшується.
- 17.3. Залишається незначною.
- 17.4. Залишається ваговою.
- 18. Світові достовірні запаси марганцевих руд складають приблизно:**
- 18.1. 2,5 млрд. т.
- 18.2. 3,0 млрд. т.
- 18.3. 3,5 млрд. т.
- 18.4. 4,0 млрд. т.
- 19. Майже 50% достовірних запасів марганцевої руди сконцентровано в:**
- 19.1. Україні, ПАР.
- 19.2. Казахстані, Габоні.
- 19.3. Австралії, Бразилії.
- 19.4. Китаї, Грузії.
- 20. До найбільших світових експортерів марганцю не належать:**
- 20.1. Китай, ПАР.
- 20.2. Україна, Австралія.
- 20.3. Бразилія, Габон.
- 20.4. Канада, Туреччина.
- 21. Виробництво марганцевих сплавів не розвинене в:**
- 21.1. Китаї, ПАР.
- 21.2. Україні, Франції.
- 21.3. Японії, Норвегії.
- 21.4. Південній Кореї, Швеції.
- 22. Україна не постачає експортних марганцевих сплавів у:**
- 22.1. Росію, Румунію, Туреччину.
- 22.2. Єгипет, Іран, Мексику.
- 22.3. Фінляндію, Німеччину, Японію.
- 22.4. Великобританію, Індію, Австралію.
- 23. Світові достовірні запаси хрому складають приблизно:**
- 23.1. 15 млрд. т.

23.2. 20 млрд. т.

23.3. 25 млрд. т.

23.4. 30 млрд. т.

24. Визначте країни, які мають найбільші ресурси і видобуток хромових руд:

24.1. ПАР, Казахстан.

24.2. Туреччина, Індія.

24.3. Зімбабве, Фінляндія.

24.4. Бразилія, Іран.

25. Основними постачальниками хромових руд в Україну (96% від загального імпорту) є:

25.1. Туреччина.

25.2. Казахстан.

25.3. Німеччина.

25.4. Нідерланди.

26. На світовому ринку хромових руд Україна виступає:

26.1. Експортером.

26.2. Імпортером.

26.3. Експортером і імпортером.

26.4. Не бере участі.

27. Товарна диверсифікація світового ринку кольорових металів не представлена:

27.1. Рудами, металобрухтом, напівфабрикатами.

27.2. Чорними і рафінованими металами.

27.3. Сплавами кольорових металів та прокатом різного профілю.

27.4. Білим чавуном, сірим чавуном, катаною.

28. Постійний попит на товарну продукцію ринку кольорових металів не пов'язаний із:

28.1. Електронною промисловістю, електротехнікою.

28.2. Транспортним машинобудуванням, будівництвом.

28.3. Енергетичним господарством, виробництвом товарів масового споживання.

28.4. Гірничодобувною галуззю, металургійним виробництвом.

29. Значні континентальні перевезення сировини на світовому ринку кольорових металів зумовлені:

29.1. Незбіганням районів із значними запасами кольорових металів та районів їх споживання.

29.2. Розривом між початковими і кінцевими стадіями виробництва більшості кольорових металів.

29.3. Правильна відповідь не зазначена.

29.4. Правильні відповіді 1, 2.

30. До особливостей руд кольорових металів, що позначаються на розвитку їх ринків, не відносять:

- 30.1. Надзвичайно різноманітний комплексний склад.
- 30.2. Порівняно низький відсоток корисної речовини у руді (рідко перевищує 5-10%).
- 30.3. Складну форму залягання у земній корі.
- 30.4. Неврегульованість світових цін на сировину для одержання кольорових металів.

31. Руди кольорових металів здебільшого розташовані у:

- 31.1. Промислово розвинутих країнах.
- 31.2. Нових індустріальних країнах.
- 31.3. Країнах, що розвиваються.
- 31.4. Правильні відповіді 1, 2.

32. Із регіонів світу значними запасами руд кольорових металів не володіє:

- 32.1. Східно-азіатсько-тихоокеанський.
- 32.2. Карибський, Південноамериканський.
- 32.3. Африканський.
- 32.4. Європейський.

33. Міжнародна асоціація бокситодобувних країн (МАБК) здійснює регулювання світового ринку бокситів з:

- 33.1. 1964.
- 33.2. 1974.
- 33.3. 1984.
- 33.4. 1994.

34. Вкажіть групу країн, у яких сконцентрований світовий видобуток бокситів:

- 34.1. Австралія, Гвінея, Ямайка.
- 34.2. США, Японія, Суринам.
- 34.3. Індонезія, Гайана, ФНР.
- 34.4. Китай, Бразилія, С'єрра-Леоне.

35. Визначте групу країн, які забезпечують половину світового виробництва глинозему:

- 35.1. Росія, Суринам, Індонезія.
- 35.2. Австралія, США, Ямайка.
- 35.3. Бразилія, Гвінея, Китай.
- 35.4. Канада, Замбія, Філіппіни.

36. Понад 40% світової виплавки первинного алюмінію забезпечують:

- 36.1. Китай, Іспанія, Австралія.
- 36.2. Чилі, Гвінея, Філіппіни.

- 36.3. США, Росія, Канада.
- 36.4. Суринам, Ямайка, Японія.
- 37. Понад 70% виплавки вторинного алюмінію сконцентровано у:**
- 37.1. США, Японії, ФРН.
- 37.2. Росії, Австралії, Ямаїці.
- 37.3. Канаді, Бразилії, Гвінеї.
- 37.4. Індонезії, Суринамі, Гайані.
- 38. Найбільшими споживачами алюмінію (понад 50%) на світовому ринку є:**
- 38.1. Канада, Іспанія, Франція.
- 38.2. США, Японія, ФРН.
- 38.3. Великобританія, Іспанія, Бельгія.
- 38.4. Росія, Туреччина, Китай.
- 39. Вкажіть неіснуючий напрям світової торгівлі бокситами металургійних сортів:**
- 39.1. Із Австралії – до США, Венесуели, Європи.
- 39.2. Із Бразилії – до Північної Америки, Венесуели.
- 39.3. Із країн Західної Африки – до Північної Америки, Європи.
- 39.4. Із США – до країн Латинської Америки, Європи.
- 40. Основна частина продукованого у світі глинозему металургійного сорту використовується для:**
- 40.1. Отримання металургійного алюмінію.
- 40.2. Виробництва сірого чавуну.
- 40.3. Виробництва білого чавуну.
- 40.4. Виробництва залізничного прокату.
- 41. До найбільших світових продуцентів первинного алюмінію належать:**
- 41.1. Росія, Канада, США.
- 41.2. Китай, Норвегія, Австралія.
- 41.3. Бразилія, Венесуела, Індія.
- 41.4. Японія, Південна Корея, Бельгія.
- 42. Головними експортерами на світовому ринку алюмінію є:**
- 42.1. Росія, Канада.
- 42.2. Австралія, Норвегія, Бразилія.
- 42.3. США, Китай, Венесуела.
- 42.4. Правильні відповіді 1, 2.
- 43. Найбільшими імпортерами на світовому ринку алюмінію є:**
- 43.1. Японія, США, Німеччина, Південна Корея.
- 43.2. Тайвань, Італія, Бельгія, Великобританія.
- 43.3. Індія, Бразилія, Венесуела, Бахрейн.
- 43.4. Правильні відповіді 1, 2.

44. Українська алюмінієва промисловість використовує:

- 44.1. Власну сировину.
- 44.2. Імпортовану сировину.
- 44.3. Частково імпортовану і значну частину власної сировини.
- 44.4. Значну частину імпортованої сировини і частково власної сировини.

45. Найбільшими споживачами алюмінієвих руд і концентратів в Україні є:

- 45.1. ВАТ "Запоріжвогнетрив", Миколаївський глиноземний завод.
- 45.2. Миколаївський глиноземний завод, Запорізький виробничий алюмінієвий комбінат.
- 45.3. Запорізький виробничий алюмінієвий комбінат, Пантелеймонівський вогнетривкий завод.
- 45.4. Правильна відповідь не зазначена.

46. Визначіть найбільші три країни – експортера алюмінієвих руд та концентратів в Україну, на які припадає майже 87% загального обсягу закупівель:

- 46.1. Гвінея, Австралія, Індія.
- 46.2. Бразилія, Греція, Гайана.
- 46.3. Росія, Китай, Канада.
- 46.4. Ямайка, Суринам, Індонезія.

47. Світові достовірні запаси нікелю оцінюються у:

- 47.1. 50 млн. т.
- 47.2. 100 млн. т.
- 47.3. 150 млн. т.
- 47.4. 200 млн. т.

48. Найбільшими продуцентами нікелевої руди є:

- 48.1. Росія, Канада, Австралія, Нова Македонія.
- 48.2. Колумбія, Індонезія, Філіппіни.
- 48.3. КНР, ПАР, Ботсвана.
- 48.4. Правильні відповіді 2, 3.

49. За накопиченням запасів, видобутку і виробництва нікелю світовим лідером є:

- 49.1. Колумбія.
- 49.2. Китай.
- 49.3. Куба.
- 49.4. Росія.

50. Провідні позиції з виробництва первинних нікелевих продуктів (рафінованого нікелю, феронікелю, оксидів нікелю) займають компанії:

- 50.1. Канади, Росії, Японії, Норвегії.
- 50.2. Нової Македонії, Індонезії, Куби.

- 50.3. Китаю, Австралії, Бразилії.
- 50.4. США, Німеччини, Великобританії.
- 51. Найбільшими споживачами нікелю у світі є:**
- 51.1. Японія, США, Німеччина.
- 51.2. Республіка Корея, Китай, Тайвань.
- 51.3. Канада, Нова Македонія, Австралія.
- 51.4. Правильні відповіді 1, 2.
- 52. Визначте країни – провідні експортери нікелю:**
- 52.1. Канада, Нова Македонія.
- 52.2. Китай, Тайвань.
- 52.3. Республіка Корея, Бразилія.
- 52.4. Австралія, Росія.
- 53. Визначте країни – найбільші імпортери нікелю:**
- 53.1. Канада, Росія, Норвегія.
- 53.2. Республіка Корея, Китай, Тайвань.
- 53.3. Японія, США, Німеччина.
- 53.4. Правильні відповіді 2, 3.
- 54. Майже 65% усього виробництва у світі нікелю використовується для:**
- 54.1. Отримання нікелевої сталі, з якої виготовляють інструменти, верстати, броньовані листи і плити, посуд.
- 54.2. Гальванічного покриття (нікелювання) сталі, натрію, міді, цинку.
- 54.3. Отримання суперсплавів для турбін, авіаційних укріплень, турбокомпресорів.
- 54.4. Правильні відповіді 2, 3.
- 55. Україна на світовому ринку нікелевих руд та концентратів відноситься до:**
- 55.1. Експортерів.
- 55.2. Імпортерів.
- 55.3. І експортерів, і імпортерів.
- 55.4. Не бере участі.
- 56. Україна імпортує нікелеві руди та концентрати з:**
- 56.1. Австралії, Колумбії, Індонезії.
- 56.2. Японії, США, Бразилії.
- 56.3. Німеччини, Нідерландів, Китаю.
- 56.4. Норвегії, Росії, Канади.
- 57. За світовими обсягами виробництва серед кольорових металів мідь займає місце:**
- 57.1. Перше.
- 57.2. Друге.

57.3. Третє.

57.4. Четверте.

58. Світові достовірні запаси міді оцінюються у:

58.1. 0,6 млрд. т.

58.2. 1,6 млрд. т.

58.3. 2,6 млрд. т.

58.4. 3,6 млрд. т.

59. Світові запаси міді сконцентровані:

59.1. В Північній та Південній Америці.

59.2. На центральноафриканському плато.

59.3. В країнах Азії, Росії.

59.4. Усі відповіді правильні і доповнюють одна одну.

60. Визначте групу країн – лідерів за видобутком міді:

60.1. США, Канада, Чилі, Перу.

60.2. Замбія, Каїр, Індонезія, Китай.

60.3. Бразилія, Ямайка, Іспанія, Філіппіни.

60.4. Правильні відповіді 1, 2.

61. Визначте групу країн, які є провідними експортерами мідних концентратів:

61.1. США, Чилі, Філіппіни, Індонезія.

61.2. Замбія, Каїр, Польща, Перу.

61.3. Австралія, Китай, Бельгія, Австралія.

61.4. Папуа – Нова Гвінея, Росія, Іспанія, Канада.

62. Найбільшими імпортерами міді на світовому ринку міді є:

62.1. Росія, Індонезія, Франція, Великобританія.

62.2. Японія, Німеччина, Іспанія, Республіка Корея.

62.3. США, Італія, Канада, Китай.

62.4. Правильні відповіді 1, 3.

63. Чи публікуються на світовому ринку міді ціни на мідний концентрат?

63.1. Так.

63.2. Ні, вони є розрахунковими.

63.3. Ні, вони встановлюються при укладанні довго- і середньострокових контрактів.

63.4. Ні, вони визначаються при укладанні разових угод.

64. На світовому ринку ціни на мідний концентрат розраховуються на основі:

64.1. Котирувань Лондонської біржі металів на мідь сорту „А”.

64.2. Котирувань Лондонської біржі металів на мідь сорту „С”.

- 64.3. Котирувань Лондонської біржі металів на чорнову мідь.
64.4. Паритету цін на мідну руду та чорнову мідь на американському ринку.

65. Визначте обсяги та сфери використання міді:

- 65.1. 50% — будівництво; 30% — електротехнічна промисловість; 15% — машинобудування.
65.2. 50% — виробництво латуні, бронзи та мідно-нікелевих сплавів; 30% — машинобудування; 15% — будівництво.
65.3. 50% — електротехнічна промисловість; 30% — машинобудування; 15% — будівництво.
65.4. 50% - машинобудування; 30% — будівництво; 15% — виготовлення латуні, бронзи та мідно-нікелевих сплавів.

Тема 5. Світовий ринок дорогоцінних металів

1. Функціонування світового ринку золота характеризується процесом його:

- 1.1. Демонетизації.
1.2. Монополізації.
1.3. Концентрації.
1.4. Політизації.

2. У процесі демонетизації золото втратило функції грошового і валютного металу і перетворилось у:

- 2.1. Промислову сировину.
2.2. Інвестиційний товар.
2.3. Товар з особливими властивостями.
2.4. Правильна відповідь не зазначена.

3. Процес демонетизації у функціонуванні світового ринку золота розпочався у:

- 3.1. 1968 р.
3.2. 1970 р.
3.3. 1980 р.
3.4. 1985 р.

4. Демонетизація у функціонуванні світового ринку золота отримала юридичне оформлення у:

- 4.1. 1968 р.
4.2. 1978 р.
4.3. 1980 р.
4.4. 1988 р.

5. У результаті внесення поправок до статуту МВФ були відмінені:

- 5.1. Офіційна ціна золота.

- 5.2. Золотий вміст валют.
- 5.3. Золоті паритети валют.
- 5.4. Всі відповіді правильні.
- 6. Діяльність із виробництва, реалізації та споживання золота зосередилася:**
- 6.1. У приватному секторі.
- 6.2. У державному секторі.
- 6.3. Відповіді 1, 2 доповнюють одна одну.
- 6.4. Правильна відповідь не зазначена.
- 7. Золото надходить на світовий ринок із:**
- 7.1. Нового видобутку.
- 7.2. Золотого брухту.
- 7.3. Державних і приватних резервів.
- 7.4. Усі відповіді правильні і доповнюють одна одну.
- 8. Так зване джерело „первинного” металу, при реалізації якого збільшується загальний обсяг накопичувальної маси золота у світі, – це:**
- 8.1. Новий видобуток.
- 8.2. Золотий брухт.
- 8.3. Державні резерви.
- 8.4. Приватні накопичення.
- 9. Детезаврація – це пропонування золота на світовий ринок завдяки:**
- 9.1. Новому видобутку.
- 9.2. Золотому брухту.
- 9.3. Державним резервам.
- 9.4. Приватним накопиченням.
- 10. Серед країн, що здійснюють розробку золотовмісних руд та розсипів, щорічний видобуток золота обсягом понад 20 т забезпечують:**
- 10.1. 70 країн.
- 10.2. 50 країн.
- 10.3. 20 країн.
- 10.4. 10 країн.
- 11. Щорічний видобуток золота понад 100 тонн здійснюють:**
- 11.1. 20 країн.
- 11.2. 15 країн.
- 11.3. 8 країн.
- 11.4. 5 країн.
- 12. З материків першим за обсягом видобутку золота є:**
- 12.1. Австралія.
- 12.2. Африка.

12.3. Євразія.

12.4. Північна Америка.

13. У 1956-1995 роках ПАР щорічно видобувала понад:

13.1. 500 т золота.

13.2. 300 т золота.

13.3. 400 т золота.

13.4. 200 т золота.

14. У 70-х роках ХХ століття виробництво золота в ПАР щорічно перевищувало рівень:

14.1. 500 т.

14.2. 600 т.

14.3. 800 т.

14.4. 1000 т

15. За обсягами видобутку США утримує місце:

15.1. 4.

15.2. 3.

15.3. 2.

15.4. 1.

16. Трійка країн-лідерів із видобутку золота – це:

16.1. США, Австралія, Канада.

16.2. ПАР, США, Австралія.

16.3. Австралія, Канада, Китай.

16.4. ПАР, Росія, Узбекистан.

17. До головної десятки країн-лідерів із видобутку золота не входять:

17.1. Аргентина, Бразилія, Мексика.

17.2. Перу, Гана, Папуа-Нова Гвінея.

17.3. Китай, Індонезія, Росія.

17.4. Узбекистан, Канада, Китай.

18. До важливих золотодобувних країн не відносять:

18.1. Танзанію, Бразилію, Мексику.

18.2. Малі, Чилі, Філіппіни.

18.3. Аргентину, Мексику, Гану.

18.4. Україну, Японію, Польщу.

19. Найдраматичніші події на світовому ринку золота розгорнулись у:

19.1. 1979-1980 рр.

19.2. 1975-1980 рр.

19.3. 1960-1970 рр.

19.4. 1980-1990 рр.

20. Історичний максимум ціни на золото зафіксований на рівні:

20.1. 500 \$ тр. унцію.

20.2. 700 \$ тр. унцію.

- 20.3. 750 \$ тр. унцію.
- 20.4. 850 \$ тр. унцію.
- 21. В якому році промислово розвинуті країни припинили підтримувати ціну золота на рівні 35 \$ за 1 тр. унцію?**
- 21.1. 1968 р.
- 21.2. 1958 р.
- 21.3. 1978 р.
- 21.4. 1967 р.
- 22. Трійська унція містить:**
- 22.1. 32,1 г.
- 22.2. 31,1035 г.
- 22.3. 10,35 г.
- 22.4. 30,1095 г.
- 23. Найбільше за обсягом джерело надходження золота на світовий ринок – це:**
- 23.1. Новий видобуток.
- 23.2. У вигляді золотого брухту.
- 23.3. З державних резервів.
- 23.4. З приватних накопичень.
- 24. На першу десятку країн за видобутком золота припадає:**
- 24.1. 75% виробництва.
- 24.2. 50% виробництва.
- 24.3. 65% виробництва.
- 24.4. 80% виробництва.
- 25. Розмістіть назви материків у порядку їх спадання за обсягом виробництва золота:**
- 25.1. Євразія, Африка, Пн. Америка, Пд. Америка, Австралія.
- 25.2. Африка, Євразія, Австралія, Пн. Америка, Пд. Америка.
- 25.3. Африка, Євразія, Пн. Америка, Пд. Америка, Австралія.
- 25.4. Пн. Америка, Євразія, Африка, Пд. Америка.
- 26. Третій підвищувальний тренд у ціні на золото на світовому ринку почався у:**
- 26.1. 1993 р.
- 26.2. 1996 р.
- 26.3. 1999 р.
- 26.4. 2002 р.
- 27. У 1996–2000 рр. на світовому ринку золота ціни:**
- 27.1. Різко знижувалися.
- 27.2. Різко зростали.

- 27.3. Залишалися стабільнішими.
- 27.4. На короткий період зростали, потім знижувалися.
- 28. Основний кон'юнктурутворювальний фактор, що викликав зниження ціни на золото у 1996-2000 рр., — це:**
- 28.1. Закриття низки рудників в Індонезії, ПАР, Австралії.
- 28.2. Несприятливі погодні умови.
- 28.3. Серія продажу золота центральними банками низки країн.
- 28.4. Фінансова криза в країнах Південно-Східної Азії.
- 29. Золото, що надходить на світовий ринок, придбають:**
- 29.1. Виробники для подальшої переробки у готову продукцію.
- 29.2. Приватні власники для страхування від знецінення грошового капіталу.
- 29.3. Державна влада для поповнення офіційних золотих резервів.
- 29.4. Всі відповіді правильні і доповнюють одна одну.
- 30. У загальному обсязі споживання золота на світовому ринку переважає:**
- 30.1. Фабрикаційний попит.
- 30.2. Попит приватних власників.
- 30.3. Попит з боку державних влад.
- 30.4. Попит з боку валютних спекулянтів.
- 31. Одним із найкрупніших у світі вважається населення:**
- 31.1. США.
- 31.2. Японії.
- 31.3. Індії.
- 31.4. Великобританії.
- 32. На території України виділяють золоторудні провінції:**
- 32.1. Три.
- 32.2. Чотири.
- 32.3. П'ять.
- 32.4. Правильна відповідь не зазначена.
- 33. До золоторудних провінцій України не відносяться:**
- 33.1. Українські Карпати.
- 33.2. Український щит.
- 33.3. Донбас.
- 33.4. Крим.

Тема 6. Світовий ринок машин та обладнання

- 1. Згідно з класифікацією UNIDO та UNCTAD світовий ринок машин та обладнання поділяється на таку кількість груп:**
- 1.1. П'ять.

1.2. Сім.

1.3. Вісім.

1.4. Дев'ять.

2. Провідне місце в товарній структурі світового ринку машин та обладнання займає:

2.1. Транспортне та високоточне машинобудування.

2.2. Енергетичне машинобудування, побутова техніка.

2.3. Медичне та сільськогосподарське машинобудування.

2.4. Середнє машинобудування та приладобудування.

3. Аутсайдерами у товарній структурі світового ринку машин та обладнання виступають:

3.1. Транспортне та високоточне машинобудування.

3.2. Енергетичне машинобудування, побутова техніка.

3.3. Медичне та сільськогосподарське машинобудування.

3.4. Середнє машинобудування та приладобудування.

4. Проміжне становище між лідерами та аутсайдерами у товарній структурі світового ринку машин та обладнання належить:

4.1. Енергетичному машинобудуванню, приладобудуванню.

4.2. Виробництву продукції важкого машинобудування.

4.3. Виробництву побутової техніки, медичному машинобудуванню.

4.4. Правильні відповіді 1, 2.

5. До особливостей функціонування світового ринку машин та обладнання не належать:

5.1. Широка та різноманітна номенклатура продукції, котра швидко відновлюється внаслідок впливу НТП.

5.2. Наявність складної галузевої структури та виробництв, які виготовляють, постачають складові компоненти на ньому і споживають вироблену продукцію.

5.3. Забезпечення виробництва сировиною, напівфабрикатами, конструкційними матеріалами, забезпечення споживчого попиту на товари культурно-побутового призначення.

5.4. Високий рівень диверсифікації машинобудівних підприємств, кожне з яких зазвичай має низку будівництв, що спеціалізуються на різних галузях машинобудування.

6. Характерними ознаками світового ринку машин та обладнання є:

6.1. Різноманітність техніко-економічних характеристик машинобудування, швидка зміна яких значно впливає на конкурентоспроможність продукції та її ціну.

- 6.2. Нерівномірність розвитку різних сегментів ринку машин та обладнання (високі темпи економічної динаміки для ринків наукомісткої продукції (роботехніки, комп'ютерів) та низькі – у виробництві суден, автомобілів).
- 6.3. Здійснення продажу товарів у готовому та розібраному вигляді, а також як комплектних поставок тощо, більша стабільність ринків, переважання ринку «покупця».
- 6.4. Усі зазначені вище, а також випереджаюче зростання цін на машинобудівну продукцію порівняно з ринками сировинних товарів (особливо щодо великого та нестандартного обладнання).
- 7. Особливими регіонами-лідерами світового ринку машин та обладнання є:**
- 7.1. Північна Америка, Західна Європа, країни Азіатсько-тихоокеанського регіону.
- 7.2. Південна Америка, Японія.
- 7.3. Східна Європа, СНД.
- 7.4. Австралія, Африка, Латинська Америка.
- 8. Вкажіть питому вагу світового експорту товарів машинобудівного комплексу, який формується в основних регіонах-лідерах світового ринку та обладнання:**
- 8.1. 60%.
- 8.2. 70%.
- 8.3. 80%.
- 8.4. 90%.
- 9. Вкажіть питому вагу світового імпорту товарів машинобудівного комплексу, який формується в основних регіонах-лідерах світового ринку машин та обладнання:**
- 9.1. 45%.
- 9.2. 65%.
- 9.3. 75%.
- 9.4. 85%.
- 10. Визначіть основні умови та фактори, під впливом яких функціонує світовий ринок машин та обладнання:**
- 10.1. Науково-технічний прогрес, наявність кваліфікованих кадрів.
- 10.2. Монополізація ринків збуту, розвиток корпоративності.
- 10.3. Географічне положення, кліматичні умови, митний режим.
- 10.4. Правильні відповіді 1, 2.
- 11. Визначте кон'юнктурутворювальний фактор, який забезпечує позиціонування країни-компанії на світовому ринку, можливості модернізації та постійного технічного оновлення і вдосконалення продукції:**

- 11.1. Кваліфікована робоча сила.
- 11.2. Науково-технічний прогрес.
- 11.3. Монополізація ринків збуту.
- 11.4. Розвиток корпоративності.
- 12. Завдяки якому кон'юнктурутворювальному фактору ринок машин та обладнання визначається найвищим динамізмом розвитку, високою мірою ліквідності та адаптивності?**
 - 12.1. Науково-технічному прогресу.
 - 12.2. Лібералізації і протекціонізму на ринках збуту.
 - 12.3. Створенню корпоративності.
 - 12.4. Собівартості виробництва продукції.
- 13. Виходячи з якого кон'юнктурутворювального фактору основними лідерами ринку машин та обладнання виступають високорозвинені країни з потужною базою наукових розробок та високими темпами інноваційності виробництва?**
 - 13.1. Державне і міждержавне регулювання економіки.
 - 13.2. Валютна та кредитно-грошова ситуація.
 - 13.3. Науково-технічний прогрес.
 - 13.4. Діяльність транснаціональних корпорацій.
- 14. На основі якого кон'юнктурутворювального фактору деякі країни, що розвиваються („азійські тигри”, латиноамериканські гіганти) посіли стійкі позиції у світовому господарстві та постійно нарощують обсяги виробництва і продажу продукції на ринку машин і обладнання?**
 - 14.1. Енергетичні та екологічні процеси.
 - 14.2. Кваліфікована і висококваліфікована робоча сила.
 - 14.3. Стан інформаційних систем та технологій.
 - 14.4. Діяльність товарних міжнародних асоціацій.
- 15. Кон'юнктурутворювальний фактор на ринку машин та обладнання, який полягає у закріпленні певних регіонів світу за експортними стратегіями окремих країн чи компаній та пов'язаний із маркетинговими стратегіями суб'єктів ринку — це:**
 - 15.1. Монополізація ринків збуту.
 - 15.2. Науково-технічний прогрес.
 - 15.3. Дія міждержавних і міжнародних торгових угод.
 - 15.4. Конкуренція.
- 16. Кон'юнктурутворювальний фактор, який забезпечується найбільшою діяльністю транснаціональних корпорацій як суб'єктів світового ринку машин і обладнання, — це:**
 - 16.1. Науково-технічний прогрес.
 - 16.2. Купівельна спроможність країн-імпортерів.

16.3. Розвиток корпоративності.

16.4. Інтеграція і глобалізація світового господарства.

17. Основними факторами, що впливають на ціноутворення на продукцію ринку машин та обладнання, є:

17.1. Політика протекціонізму.

17.2. Кредитна політика.

17.3. Монополізація цін і ринків.

17.4. Усі відповіді правильні і доповнюють одна одну.

18. Світовий ринок машин і обладнання, на якому пропозиція перевищує попит і якому притаманні високі вимоги покупців до технічного, якісного і комерційного рівня продукції та умов її продажу, являє собою:

18.1. Ринок покупця.

18.2. Ринок продавця.

18.3. Ринок преференцій.

18.4. Правильні відповіді 2, 3.

19. Найбільші показники розвитку експортно-імпорتنих операцій на світовому ринку машин та обладнання протягом останніх років пов'язувалися з продукцією:

19.1. Транспортного та експортного машинобудування.

19.2. Точного машинобудування і приладобудування.

19.3. Важкого і середнього машинобудування, побутовою технікою.

19.4. Правильні відповіді 1, 2.

20. До "VIP-10" машинобудівних країн світу не належать:

20.1. Південна Корея.

20.2. Іспанія.

20.3. Китай.

20.4. Бразилія.

21. Товарна структура ринку важкого машинобудування не представлена:

21.1. Паровими котлами.

21.2. Двигунами, турбінами.

21.3. Обладнанням для металургійного та металообробного комплексів.

21.4. Обладнанням для поліграфічної промисловості.

22. До основних країн, що мають найбільші обсяги експорту та імпорту продукції важкого машинобудування, належать:

22.1. США, Японія, Великобританія.

22.2. Німеччина, Франція, Китай.

22.3. Італія, Канада, Іспанія.

22.4. Правильні відповіді 1, 2.

23. Товарна структура ринку енергетичного та електротехнічного машинобудування представлена:

- 23.1. Машинами для електростанцій.
- 23.2. Машинами для передачі електроструму та функціонування електромережі.
- 23.3. Трансформаторами, електрогенеруючим обладнанням.
- 23.4. Усіма зазначеними та іншими електричними машинами і апаратурою.

24. До провідних країн–експортерів на ринку енергетичного обладнання не належать:

- 24.1. Канада, Бразилія, Іспанія.
- 24.2. Японія, Німеччина, США.
- 24.3. Франція, Мексика, Великобританія.
- 24.4. Китай, Сінгапур, Італія.

25. Товарна структура ринку середнього машинобудування представлена:

- 25.1. Продукцією цивільної інженерії, виробництвом механічних агрегатів.
- 25.2. Обладнанням для легкої, харчової, поліграфічної промисловості.
- 25.3. Неелектричним обладнанням та устаткуванням.
- 25.4. Усі відповіді правильні і доповнюють одна одну.

26. До основних експортерів на ринку середнього машинобудування відносять:

- 26.1. Німеччину, Італію, США, Японію.
- 26.2. Великобританію, Швейцарію, Канаду, Мексику.
- 26.3. Китай, Францію, Малайзію, Іспанію.
- 26.4. Правильні відповіді 1, 2.

27. Товарна структура ринку приладобудування пов'язана з:

- 27.1. Аналізаторами, датчиками.
- 27.2. Лічильниками, вимірювальними приладами.
- 27.3. Нагрівальним та охолоджувальним обладнанням.
- 27.4. Усім зазначеним та іншим приладобудівним обладнанням (компресори, центрифуги, помпи).

28. Найбільша динаміка експорту та імпорту на ринку приладобудування простежується у сегменті:

- 28.1. Аналізаторів та датчиків.
- 28.2. Вимірювальних та обчислювальних приладів.
- 28.3. Нагрівальних та охолоджувальних приладів.
- 28.4. Правильні відповіді 1, 2.

- 29. Комп'ютерна техніка та оргтехніка є складовими товарної структури ринку:**
- 29.1. Приладобудування.
 - 29.2. Точного машинобудування.
 - 29.3. Середнього машинобудування.
 - 29.4. Побутової техніки.
- 30. До найбільших країн-експортерів на ринку приладобудування не належать:**
- 30.1. США, Німеччина, Японія.
 - 30.2. Китай, Іспанія, Канада.
 - 30.3. Італія, Франція, Великобританія.
 - 30.4. Південна Корея, Таїланд, Мексика.
- 31. Основу товарної структури ринку транспортного машинобудування не складають:**
- 31.1. Засоби пасажирського автотранспорту, авіаційна техніка.
 - 31.2. Вантажні та легкові автомобілі, запасні частини.
 - 31.3. Морська, залізнична, велосипедна, мотоциклічна техніка.
 - 31.4. Правильна відповідь не зазначена.
- 32. Перше місце на ринку транспортних засобів за показниками зовнішньої торгівлі (50% світового експорту, 55% світового імпорту) займають країни:**
- 32.1. Західної Європи.
 - 32.2. Північної Америки.
 - 32.3. Південної Америки.
 - 32.4. Південно-Східної Азії.
- 33. Провідні компанії автомобілебудування зниження поставок продукції на експорт компенсують:**
- 33.1. Підвищенням інвестиційної привабливості.
 - 33.2. Випуском нових моделей.
 - 33.3. Участю у товарних міжнародних асоціаціях.
 - 33.4. Стимулюванням продажу на внутрішньому ринку.
- 34. Провідними країнами-експортерами на ринку транспортного машинобудування є:**
- 34.1. Японія, США, Німеччина.
 - 34.2. Південна Корея, Китай, Франція.
 - 34.3. Норвегія, Іспанія, Італія.
 - 34.4. Усі зазначені країни, а також Канада, Мексика, Бразилія.
- 35. До провідних країн-експортерів на ринку транспортного машинобудування не належать:**
- 35.1. Італія, Бразилія, Португалія.
 - 35.2. США, Німеччина, Великобританія.

- 35.3. Франція, Японія, Канада.
- 35.4. Китай, Іспанія, Сінгапур.
- 36. *Визначте країну, в якій спостерігається найвищий рівень концентрації виробництва і капіталу на ринку автомобілебудування:***
- 36.1. Німеччина.
- 36.2. США.
- 36.3. Італія.
- 36.4. Великобританія.
- 37. *Визначте фактори, які негативно впливають на розвиток світового ринку автомобілів:***
- 37.1. Енергетичні та екологічні проблеми, політика лібералізації.
- 37.2. Діяльність міжнародних організацій та товарних міжнародних асоціацій.
- 37.3. Нестабільність валютної та кредитно-грошової ситуації в окремих країнах, торговий протекціонізм.
- 37.4. Науково-технічний і технологічний прогрес, діяльність ТНК.
- 38. *Незначні позиції продукції сільськогосподарського машинобудування на світовому ринку машин і обладнання обумовлені:***
- 38.1. Високою ціною на транспортування готових виробів.
- 38.2. Незначною номенклатурою товарів (трактори, комбайни).
- 38.3. Національними особливостями обробної сільськогосподарської техніки.
- 38.4. Усіма зазначеними вище чинниками.
- 39. *Найкрупнішим споживачем сільськогосподарських тракторів у світі є:***
- 39.1. Італія.
- 39.2. США.
- 39.3. Великобританія.
- 39.4. Японія.
- 40. *Провідні позиції на світовому ринку тракторів за показниками експорту та імпорту займають:***
- 40.1. Країни Західної Європи.
- 40.2. Країни Північної Америки.
- 40.3. Країни Латинської Америки і країни Азії.
- 40.4. Правильні відповіді 1, 2.
- 41. *До провідних країн-експортерів сільськогосподарських машин та механізмів не належать:***
- 41.1. США, Німеччина, Італія, Франція.
- 41.2. Канада, Данія, Нідерланди.
- 41.3. Австралія, Іспанія, Австрія, Росія.
- 41.4. Великобританія, Бельгія, Швеція.

42. Провідні позиції на світовому ринку медичних інструментів, медичного та радіологічного обладнання за показниками експорту та імпорту займають країни:

- 42.1. Західної Європи.
- 42.2. Північної Америки.
- 42.3. Латинської Америки, СНД, Африки.
- 42.4. Південно-Східної Азії.

43. Найбільшими країнами-експортерами на ринку медичного обладнання є:

- 43.1. США, Німеччина, Японія, Франція.
- 43.2. Нідерланди, Великобританія, Китай, Італія.
- 43.3. Росія, Канада, Ізраїль, Фінляндія.
- 43.4. Усі зазначені країни, а також Швеція.

44. Товарна структура ринку побутової техніки не містить позицій:

- 44.1. Домашня техніка.
- 44.2. Обладнання для звукозапису.
- 44.3. Комп'ютерна та оргтехніка.
- 44.4. Радіоприймачі, телевізори.

45. У територіальній структурі ринку побутової техніки простежується домінування експорту з боку країн:

- 45.1. Західної Європи.
- 45.2. Південно-Східної Азії.
- 45.3. Північної Америки.
- 45.4. Латинської Америки.

46. У територіальній структурі ринку побутової техніки простежується домінування імпорту з боку країн:

- 46.1. Західної Європи.
- 46.2. Південно-Східної Азії.
- 46.3. Північної Америки.
- 46.4. Латинської Америки.

47. Найбільші обсяги побутової техніки виготовляються такими країнами:

- 47.1. Японія, Малайзія, Китай, Південна Корея.
- 47.2. Сінгапур, Індонезія, Таїланд.
- 47.3. Німеччина, Франція, Великобританія, Нідерланди.
- 47.4. Правильні відповіді 1, 2.

48. Товарна структура ринку точного машинобудування формується за рахунок:

- 48.1. Оптичних приладів, телекомунікаційного обладнання.
- 48.2. Машин автоматичної обробки інформації.
- 48.3. Кіно- та фотоапаратури.
- 48.4. Усього перерахованого вище та обладнання для офісів.

49. У територіальній структурі ринку точного машинобудування спостерігається домінування експорту з країн:

- 49.1. Західної Європи.
- 49.2. Південно-Східної Азії.
- 49.3. Північної Америки.
- 49.4. Латинської Америки.

50. До країн-лідерів за показниками світового експорту точних машин та обладнання не належать:

- 50.1. Японія, Гонконг, Китай.
- 50.2. Німеччина, Корея, Канада.
- 50.3. США, Мексика, Нідерланди.
- 50.4. Великобританія, Франція, Сінгапур.

51. Серед різних сегментів світового ринку машин та обладнання найбільш перспективним та високоліквідним є ринок:

- 51.1. Точного машинобудування.
- 51.2. Приладобудування.
- 51.3. Транспортного машинобудування.
- 51.4. Медичного машинобудування.

52. Найбільша динаміка зростання показників експорту та імпорту на світовому ринку машин та обладнання не характерна для ринку:

- 52.1. Точного машинобудування.
- 52.2. Сільськогосподарського машинобудування.
- 52.3. Транспортного машинобудування.
- 52.4. Енергетичного машинобудування.

53. Сегмент світового ринку машин та обладнання, що безпосередньо пов'язаний із інноваційним виробництвом та науково-технічним прогресом, продукція якого користується все більшим попитом, – це ринок:

- 53.1. Транспортного машинобудування.
- 53.2. Енергетичного машинобудування.
- 53.3. Точного машинобудування.
- 53.4. Приладобудування.

54. Вкажіть спеціалізацію країн Латинської Америки у товарній структурі ринку транспортного машинобудування:

- 54.1. Автомобілі, літаки.
- 54.2. Морські судна, пасажирський автотранспорт.
- 54.3. Залізничне обладнання, велосипеди, мотоцикли.
- 54.4. Літаки, вантажні автомобілі.

55. Вкажіть спеціалізацію країн Західної Європи у товарній структурі ринку транспортного машинобудування:

- 55.1. Автомобілі, літаки.
- 55.2. Морські судна, пасажирський автотранспорт.
- 55.3. Залізничне обладнання, велосипеди, мотоцикли.
- 55.4. Літаки, вантажні автомобілі.

56. Визначте групу країн – основних постачальників машин та обладнання на світовий ринок:

- 56.1. Італія, Польща, Канада.
- 56.2. Франція, Греція, Іспанія.
- 56.3. Японія, США, Німеччина.
- 56.4. Росія, Австрія, Китай.

57. Експортне сальдо України на ринку машин та обладнання за останні десять років:

- 57.1. Завжди було від'ємним.
- 57.2. Завжди було додатним.
- 57.3. Спочатку було від'ємним, потім позитивним.
- 57.4. Спочатку було позитивним, потім від'ємним.

58. У товарній структурі імпорту машинобудівної продукції в Україну переважають:

- 58.1. Металосмні машини і механізми, електрообладнання.
- 58.2. Транспортні засоби.
- 58.3. Високотехнологічні прилади та апаратура.
- 58.4. Правильні відповіді 2, 3.

59. Найбільшим торговельним партнером України на світовому ринку машин та обладнання є:

- 59.1. Німеччина.
- 59.2. Румунія.
- 59.3. Росія.
- 59.4. Греція.

60. У географічній структурі експорту українського суднобудування переважають:

- 60.1. Австралія, Греція, Кіпр.
- 60.2. Мальта, Угорщина, Болгарія.
- 60.3. Великобританія, Португалія, Бельгія.
- 60.4. Правильні відповіді 1, 2.

Тема 7. Світовий ринок сільськогосподарських товарів

1. Значення світового ринку сільськогосподарських товарів полягає у тому, що він забезпечує:

- 1.1. Споживчий попит населення у продуктах харчування рослинного, тваринного, морського та океанічного походження.
- 1.2. Людство корисними речовинами (білками, вітамінами, мінеральними елементами).
- 1.3. Галузі промисловості сировиною рослинного і тваринного походження.
- 1.4. Усі відповіді правильні і доповнюють одна одну.

2. Необхідність функціонування світового ринку сільськогосподарських товарів зумовлена:

- 2.1. Відставанням темпів приросту світового виробництва продтоварів від зростання чисельності населення.
- 2.2. Абсолютним та прихованим голодом у країнах, що розвиваються.
- 2.3. Регіональними відмінностями у виробництві та споживанні продовольчих культур.
- 2.4. Усі відповіді правильні і доповнюють одна одну.

3. Світовий ринок сільськогосподарських товарів належить до:

- 3.1. Найбільш прогнозованих.
- 3.2. Середньопрогнозованих.
- 3.3. Найменш прогнозованих.
- 3.4. Непрогнозованих.

4. Для світового ринку сільськогосподарських товарів не характерними є:

- 4.1. Низькі темпи зростання товарообороту.
- 4.2. Високі темпи зростання товарообороту.
- 4.3. Різкі коливання обсягів експорту та імпорту.
- 4.4. Нестабільна ринкова кон'юнктура розміру цін.

5. Товарна структура світового ринку продовольчих товарів не містить позицій:

- 5.1. Товари рослинного походження.
- 5.2. Товари штучного походження.
- 5.3. Товари тваринного походження.
- 5.4. Товари рибальства та морського промислу.

6. Визначальними факторами, що впливають на кон'юнктуру ринку сільськогосподарських товарів, є:

- 6.1. Природні.
- 6.2. Демографічні.

6.3. Економічні.

6.4. Усі зазначені фактори, а також позаекономічні, специфічні.

7. Торгівля сільськогосподарськими товарами на світовому ринку здійснюється на:

7.1. Товарних біржах.

7.2. Аукціонах.

7.3. Товарних ярмарках.

7.4. Правильні відповіді 1, 2.

8. Ціни на сільськогосподарські товари на світовому ринку орієнтовані на:

8.1. Біржові котирування.

8.2. Експортні ціни основних країн-постачальників.

8.3. Розрахункові ціни.

8.4. Правильні відповіді 1, 2.

9. У першій половині ХХ століття провідними експортерами на світовому ринку продовольства виступали:

9.1. Країни середнього рівня економічного розвитку.

9.2. Країни низького рівня економічного розвитку.

9.3. Високорозвинені країни.

9.4. Правильні відповіді 1, 2.

10. Сьогодні на світовому ринку продовольства домінують:

10.1. Країни низького рівня економічного розвитку.

10.2. Країни, що розвиваються.

10.3. Промислово розвинуті країни.

10.4. Країни з перехідною економікою.

11. Визначте основних експортерів продовольства на світовому ринку:

11.1. США, Канада, Австралія, країни ЄС.

11.2. Китай, Індія, Японія, Туреччина.

11.3. Франція, Бразилія, Великобританія, Мексика.

11.4. Росія, Єгипет, Аргентина, Бельгія.

12. До багатих країн світу з дефіцитом продовольства відносять:

12.1. Аргентину, Австралію.

12.2. Японію, країни ОПЕК.

12.3. Індонезію, Туреччину.

12.4. Єгипет, Філіппіни.

13. Визначіть чинники, які зумовлюють місце України на світовому ринку сільськогосподарських товарів:

13.1. Сприятливі агроресурси, виробничий та науково-технічний потенціал.

13.2. Наявність кваліфікованих трудових ресурсів.

- 13.3. Зручне економіко-географічне положення та геополітичне розташування.
- 13.4. Усі перераховані чинники.
- 14. У регіональній структурі експорту сільськогосподарських товарів України основна частина припадає на:**
- 14.1. Країни СНД і Балтії.
- 14.2. Країни Західної Європи та Близького Сходу.
- 14.3. США, Індію.
- 14.4. Правильні відповіді 1, 2.
- 15. Кон'юнктуру світового ринку зерна формує низка факторів, основними серед яких є:**
- 15.1. Собівартість виробництва зерна, національна та інтернаціональна вартість зерна.
- 15.2. Співвідношення попиту і пропозиції на ринку зерна, товарні запаси зерна, транспортні витрати.
- 15.3. Лібералізація і протекціонізм на ринках збуту, конкуренція і монополізація, темпи інфляції, митний режим.
- 15.4. Усі зазначені фактори, а також сільськогосподарська політика основних продуцентів зерна, світові ціни на нафту, демпінгова торгівля зерном.
- 16. Сьогодні світовий ринок зерна контролюють основні країни-експортери:**
- 16.1. США, Канада, Австралія, Аргентина, країни ЄС.
- 16.2. Китай, Бразилія, США, Австралія, країни СНД.
- 16.3. США, Японія, Індія, Туреччина, Канада.
- 16.4. Австралія, Китай, Аргентина, країни Близького Сходу.
- 17. Сумарні експортні пропозиції зерна з боку основної п'ятірки експортерів у загальному світовому обсязі торгівлі складають понад:**
- 17.1. 64%.
- 17.2. 74%.
- 17.3. 84%.
- 17.4. 94%.
- 18. Основними імпортерами зерна на світовому ринку є:**
- 18.1. Китай, Японія, Південна Корея, Індонезія, Філіппіни.
- 18.2. Країни ЄС, ПАР, Росія, Філіппіни.
- 18.3. Китай, Німеччина, Бразилія, Індія, Швеція.
- 18.4. Великобританія, Португалія, Нова Зеландія, Таїланд, Україна.

- 19. На світовому ринку зерна склалася стійка спеціалізація, яка полягає у тому, що виробництво зерна в основному концентрується в:**
- 19.1. Країнах, що розвиваються.
 - 19.2. Промислово розвинених країнах.
 - 19.3. Країнах з перехідною економікою.
 - 19.4. Країнах низького рівня розвитку.
- 20. Розвиток світового ринку зернових фактично визначає ситуація на ринку:**
- 20.1. Пшениці.
 - 20.2. Ячменю.
 - 20.3. Кукурудзи.
 - 20.4. Рису.
- 21. Понад 40% світового виробництва та 52% світової торгівлі зерновими на світовому ринку припадає на:**
- 21.1. Рис.
 - 21.2. Гречку.
 - 21.3. Пшеницю.
 - 21.4. Кукурудзу.
- 22. Визначте провідний фактор формування пропозиції на світовому ринку зернових:**
- 22.1. Міжнародний поділ праці.
 - 22.2. Купівельна спроможність країн.
 - 22.3. Кон'юнктура світових цін на зернові.
 - 22.4. Сприятливий митний режим.
- 23. Визначте провідний фактор формування попиту на світовому ринку зернових:**
- 23.1. Міжнародний поділ праці.
 - 23.2. Купівельна спроможність країн.
 - 23.3. Ціна.
 - 23.4. Сприятливий митний режим.
- 24. Визначте провідний фактор, який стимулює нарощування експортних ресурсів зернових:**
- 24.1. Міжнародний поділ праці.
 - 24.2. Купівельна спроможність країн.
 - 24.3. Ціна.
 - 24.4. Сприятливий митний режим.
- 25. У регіональній структурі світової торгівлі зерновими концентрація світового експорту (70%) припадає на:**
- 25.1. Американський та австралійський ринок.
 - 25.2. Західноєвропейський ринок.

25.3. Азіатський ринок.

25.4. Латиноамериканський та африканський ринки.

26. До основних експортних культур США, Канади, Аргентини належать:

26.1. Жито, овес.

26.2. Пшениця, кукурудза.

26.3. Рис і просо.

26.4. Ячмінь, гречка.

27. Основними виробниками рису у світі є:

27.1. Китай, Індія, Індонезія.

27.2. Бангладеш, В'єтнам, Таїланд.

27.3. Японія, М'янма, Бірма.

27.4. Правильні відповіді 1, 2.

28. Головними експортерами рису на світовому ринку зернових є:

28.1. В'єтнам, Таїланд, США, Китай, Індія.

28.2. Японія, Португалія, Єгипет, Мексика, Бразилія.

28.3. Італія, Республіка Корея, Узбекистан, Росія.

28.4. Туркменістан, Киргизія, Марокко, ПАР, Пакистан.

29. Головними імпортерами рису на світовому ринку зернових є:

29.1. Країни Азії.

29.2. Країни Європи.

29.3. Країни Африки.

29.4. Австралія.

30. Провідними експортерами ячменю на світовому ринку зернових є:

30.1. Росія, Україна, Польща.

30.2. Канада, країни ЄС, Австралія.

30.3. Білорусія, Фінляндія, Канада.

30.4. Аргентина, Австралія, Бразилія.

31. Найбільшими імпортерами вівса на світовому ринку зернових є:

31.1. США, Японія.

31.2. Польща, Україна.

31.3. Канада, Росія.

31.4. Франція, Іспанія.

32. Найбільшу частку світового виробництва проса займають країни:

32.1. Латинської Америки.

32.2. Африки та Азії.

32.3. Західної Європи.

32.4. Океанії та Австралії.

33. Найкрупнішим світовим виробником гречки (60%) світових обсягів є:

33.1. США.

33.2. Росія.

33.3. Китай.

33.4. Австралія.

34. Аналіз тенденцій розвитку світового ринку зернових дозволяє відзначити, що:

34.1. Світове виробництво зерна у короткостроковій перспективі здатне задовольнити попит на продукти зернового виробництва.

34.2. Світове виробництво зерна у довгостроковій перспективі здатне в цілому задовольнити попит на продукти зернового виробництва.

34.3. Світове виробництво зерна у коротко- і довгостроковій перспективі здатне задовольнити попит на продукти зернового виробництва навіть при очікуваному щорічному збільшенні населення планети на 80 млн. осіб.

34.4. Правильні відповіді 1, 2.

35. Потреби населення у тонізуючому напої, що здатен підвищувати працездатність організму людини, усунути втому та запобігати розвитку багатьох хронічних захворювань, забезпечує світовий ринок:

35.1. Молока.

35.2. Чаю.

35.3. Соків.

35.4. Вина.

36. Основними країнами-виробниками чаю у світі є:

36.1. Індія, Китай, Шрі-Ланка, Індонезія.

36.2. Пакистан, Японія, Малайзія, Таїланд.

36.3. Камерун, ПАР, Росія, Колумбія.

36.4. Правильні відповіді 1, 2.

37. Найбільшими світовими експортерами чаю є:

37.1. Шрі-Ланка, Кенія, Китай, Індія.

37.2. Пакистан, Індонезія, Малайзія, Таїланд.

37.3. В'єтнам, Судан, Зімбабве, Болівія.

37.4. Мексика, Гватемала, Аргентина, Мадагаскар.

38. Найбільшими світовими імпортерами чаю є:

38.1. США, країни ЄС, Канада.

38.2. Росія, Китай, Австралія.

38.3. Японія, Бразилія, Мексика.

38.4. Нова Зеландія, Пакистан, Судан.

39. Визначте основний фактор, що зумовлює попит на світовому ринку на каву, какао, чай:

39.1. Природні агрокліматичні умови.

39.2. Валютні надходження.

- 39.3. Традиції споживання напоїв.
- 39.4. Сприятливий митний режим.
- 40. Визначте основний фактор, що зумовлює світове виробництво кави, какао, чаю:**
- 40.1. Природні агрокліматичні умови.
- 40.2. Валютні надходження.
- 40.3. Традиції споживання напоїв.
- 40.4. Переваги міжнародного поділу праці.
- 41. Вкажіть провідні країни-експортери кави на світовому ринку:**
- 41.1. Нігерія, Гана, Кот-д'Івуар.
- 41.2. Бразилія, Колумбія, Еквадор.
- 41.3. Індія, Шрі-Ланка, Китай.
- 41.4. В'єтнам, Індонезія, Камерун.
- 42. Протягом останніх десяти років на світовому ринку м'яса випереджаючими темпами зросло виробництво:**
- 42.1. Свинини.
- 42.2. Яловичини.
- 42.3. М'яса птиці.
- 42.4. Баранини.
- 43. Найбільшими виробниками свинини на світовому ринку м'яса є:**
- 43.1. Китай, США, Німеччина, Іспанія.
- 43.2. Польща, Росія, Мексика, Алжир.
- 43.3. Італія, Великобританія, Бразилія, Канада.
- 43.4. Франція, Австрія, Венесуела, Фінляндія.
- 44. Найбільшими виробниками домашньої птиці на світовому ринку м'яса є:**
- 44.1. США, Китай, Бразилія, Франція, Мексика.
- 44.2. Австралія, Індонезія, Німеччина, Франція, Перу.
- 44.3. Нова Зеландія, Японія, Індія, Швеція, Італія.
- 44.4. Філіппіни, Південна Корея, Росія, Бельгія, Польща.
- 45. Найбільшими виробниками яловичини та телятини на світовому ринку м'яса є:**
- 45.1. Чехія, Данія, Великобританія, Німеччина, Уругвай.
- 45.2. Бразилія, Китай, Індія, Аргентина, Австралія.
- 45.3. Румунія, Росія, Австрія, Бразилія, Парагвай.
- 45.4. Бельгія, Нідерланди, Іспанія, Мексика, Чилі.
- 46. Найбільшими виробниками баранини та ягнятини на світовому ринку м'яса є:**
- 46.1. Канада, США, Індонезія, Колумбія.
- 46.2. Грузія, Росія, Бразилія, Гватемала.

- 46.3. Китай, Індія, Австралія, Нова Зеландія.
- 46.4. Монголія, США, Іспанія, Мексика.
- 47. Згідно з класифікацією ООН на світовому ринку м'яса за ступенем технологічної обробки виділяють такі ринки:**
- 47.1. Живих тварин, призначених для харчування.
- 47.2. Свіжого, охолодженого та замороженого м'яса.
- 47.3. Сушених, засолених, в'ялених м'ясопродуктів.
- 47.4. Усі зазначені ринки та ринок готових і консервованих м'ясопродуктів.
- 48. Домінуючі позиції на світовому ринку м'яса з часткою 70% світового товарообороту займає ринок:**
- 48.1. Живих тварин, призначених для харчування.
- 48.2. Свіжого, охолодженого та замороженого м'яса.
- 48.3. Сушених, засолених, в'ялених м'ясопродуктів.
- 48.4. Готових та консервованих м'ясопродуктів.
- 49. Головними експортерами сирого м'яса на світовому ринку виступають країни:**
- 49.1. Західної Європи, Північної та Південної Америки.
- 49.2. Австралії та Океанії.
- 49.3. Південно-Східної Азії, Близького Сходу.
- 49.4. Правильні відповіді 1, 2.
- 50. Друге місце на світовому ринку м'яса з майже 17% світового товарообороту займає ринок:**
- 50.1. Свіжого, охолодженого, замороженого м'яса.
- 50.2. Живих тварин, призначених для харчування.
- 50.3. Сушених, засолених, в'ялених м'ясопродуктів.
- 50.4. Готових та консервованих м'ясопродуктів.
- 51. Визначте, які регіональні ринки сформувались на світовому ринку м'яса:**
- 51.1. Європейський.
- 51.2. Американський.
- 51.3. Австралійський.
- 51.4. Усі зазначені ринки, а також азіатський.
- 52. На світовому ринку м'яса найбільший обсяг товарообороту м'ясних товарів має ринок:**
- 52.1. Європейський.
- 52.2. Американський.
- 52.3. Австралійський.
- 52.4. Азіатський.

53. Друге місце за величиною товарообороту м'ясопродуктів та найвище сальдо зовнішньоторговельного балансу на світовому ринку м'яса займає ринок:

- 53.1. Європейський.
- 53.2. Американський.
- 53.3. Австралійський.
- 53.4. Азіатський.

54. Найвищу експортну спрямованість на світовому ринку м'яса має ринок:

- 54.1. Європейський.
- 54.2. Американський.
- 54.3. Австралійський.
- 54.4. Азіатський.

55. Обсяги виробництва м'яса та м'ясопродуктів в Україні:

- 55.1. Повністю задовольняють внутрішні потреби країни.
- 55.2. Частково задовольняють внутрішні потреби країни.
- 55.3. Не задовольняють внутрішні потреби країни.
- 55.4. Залежать від пільгового ввезення м'ясної продукції через вільні економічні зони.

56. Визначіть особливості, що зумовлюють функціонування світового ринку молока та молочних продуктів:

- 56.1. Наявність сільськогосподарських угідь, кормової бази, структури поголів'я.
- 56.2. Посилення процесів концентрації виробництва.
- 56.3. Зростання та зміни споживчого попиту.
- 56.4. Усі зазначені, а також поглинання одних компаній іншими, конкуренція.

57. Аналізуючи кон'юнктуру світового ринку молочних продуктів, необхідно враховувати:

- 57.1. Обсяг їх світового виробництва.
- 57.2. Рівень споживання.
- 57.3. Світовий експорт і світовий імпорт.
- 57.4. Усі зазначені показники, а також темпи інфляції, митний режим, демпінгові заходи.

58. Упродовж останнього десятиліття на світовому ринку молочних продуктів спостерігається тенденція:

- 58.1. Зростання загального виробництва.
- 58.2. Зменшення загального виробництва.
- 58.3. Стабільності загального виробництва.
- 58.4. Жодна тенденція не прослідковується.

59. Майже половина світового виробництва молочних продуктів припадає на:

- 59.1. Північну Америку.
- 59.2. Європу.
- 59.3. Азію.
- 59.4. Австралію та Океанію.

60. На другому місці за світовими обсягами виробництва молочних продуктів (23%) опинилися:

- 60.1. Північна Америка.
- 60.2. Європа.
- 60.3. Азія.
- 60.4. Австралія та Океанія.

Тема 8. Світовий ринок послуг

1. Послуга – це:

- 1.1. Трудова доцільна діяльність, результати якої забезпечують корисний ефект, що задовольняє будь-яку потребу людини.
- 1.2. Економічна продукція (кінцева чи проміжна), яка є непомітною.
- 1.3. Будь-яка діяльність чи благо, яку одна сторона може запропонувати іншій.
- 1.4. Вказані відповіді правильні та доповнюють одна одну.

2. До послуг прийнято відносити такі види праці та виробництва, які:

- 2.1. Створюють специфічні вартості у формі трудової діяльності.
- 2.2. Зумовлюють розвиток багатьох виробничих галузей.
- 2.3. Забезпечують зайнятість робочої сили.
- 2.4. Стимулюють зростання внутрішніх капіталовкладень.

3. Процес переходу послуги від виробника до споживача відбувається у такому порядку:

- 3.1. Виробництво, транспортування та споживання.
- 3.2. Виробництво, зберігання, споживання.
- 3.3. Виробництво, перевірка рівня якості, споживання.
- 3.4. Переважно одночасно.

4. Послуги відрізняються від товару:

- 4.1. Ознаками.
- 4.2. Результатом для споживача.
- 4.3. Процесом виробництва.
- 4.4. Наведені відповіді доповнюють одна одну.

5. Послуга може бути:

- 5.1. Матеріально вираженою.
- 5.2. Нематеріально вираженою.

5.3. Вираженою нематеріально, але змінювати матеріальний вигляд об'єкту.

5.4. Правильна відповідь не зазначена.

6. Послуга – це продукція:

6.1. Соціальна.

6.2. Економічна.

6.3. Динамічна.

6.4. Споживча.

7. У провідних європейських країнах, США, Японії кількість працівників у сфері послуг:

7.1. Перевищує кількість задіяних у всіх інших галузях економіки.

7.2. Є меншою за кількість задіяних у всіх інших галузях економіки.

7.3. Дорівнює кількості задіяних у всіх інших галузях економіки.

7.4. Жодна з наведених відповідей не є правильною.

8. У світовому ВВП послуги становлять приблизно:

8.1. 34%.

8.2. 41%.

8.3. 64%.

8.4. 73%.

9. Частка прямих іноземних інвестицій у світовому господарстві, яка щорічно розміщується у сферах послуг, перевищує:

9.1. 20%.

9.2. 40%.

9.3. 50%.

9.4. 60%.

10. Специфічні ознаки світового ринку послуг порівняно з ринками традиційних товарів зумовлені тим, що:

10.1. Надання більшості видів послуг потребує більшої присутності за кордоном безпосередніх виробників послуг або ж присутності іноземних споживачів у країні виробництва послуги.

10.2. Послуги не проходять митний контроль і не оформлюються вантажною декларацією.

10.3. Сфера послуг більше захищається державою від іноземної конкуренції, ніж сфера матеріального виробництва.

10.4. Вказані відповіді правильні та доповнюють одна одну.

11. До сфери послуг не відносять:

11.1. Консалтингові групи.

11.2. Установи, що забезпечують біржу праці персоналом.

11.3. Підприємства, що шийють форму для військовослужбовців.

11.4. Домашні господарства, які здають в оренду житлові приміщення.

12. Який з перерахованих секторів належить до сфери послуг?

- 12.1. Державний сектор (військова служба, пошта, лікарні, освітні заклади).
- 12.2. Приватний безприбутковий сектор (благодійні організації, церкви, музеї).
- 12.3. Виробничий комерційний сектор (банки, готелі, авіакомпанії, страхові компанії, інвестиційні та консалтингові фірми тощо).
- 12.4. Всі зазначені сектори економіки відносяться до сфери послуг.

13. Послуга – це економічна продукція, яка є:

- 13.1. Відкритою.
- 13.2. Закритою.
- 13.3. Помітною.
- 13.4. Непомітною.

14. Сфера послуг найкраще розвинена у:

- 14.1. Країнах, що розвиваються.
- 14.2. Промислово розвинених країнах.
- 14.3. Країнах з перехідною економікою.
- 14.4. У всіх країнах приблизно однаково.

15. До сфери послуг не належить:

- 15.1. Військова служба, пожежна охорона.
- 15.2. Вирощування сільськогосподарської продукції.
- 15.3. Надання банківського кредиту.
- 15.4. Церковна служба.

16. Швидкий розвиток і розширення ринку послуг, зростання потреб у послугах зумовлені дією таких чинників:

- 16.1. Розвиток виробничих галузей, який вимагає адекватних виробничих та специфічних послуг.
- 16.2. Розвиток науки і техніки, особливо інформаційних технологій.
- 16.3. Глобалізація бізнесу та діяльність транснаціональних корпорацій.
- 16.4. Вказані відповіді правильні та доповнюють одна одну.

17. При зростанні доходів фізичних та юридичних осіб спостерігається тенденція до:

- 17.1. Збільшення споживання послуг.
- 17.2. Зменшення споживання послуг.
- 17.3. Незмінності споживання послуг залишається.
- 17.4. Жодна з зазначених тенденцій не прослідковується.

18. Глобалізація бізнесу та діяльність транснаціональних корпорацій призводять до:

- 18.1. Зменшення попиту на послуги у сфері розподілу товарів.
- 18.2. Зростання попиту на послуги у сфері розподілу товарів.
- 18.3. Змін у структурі попиту на послуги у сфері розподілу товарів.
- 18.4. Відсутності впливу на попит на послуги у сфері розподілу товарів.

19. Зростання попиту на світовому ринку послуг на транспортні, фрахтові, страхові, банківські, комунікаційні послуги зумовлено:

- 19.1. Динамізацією міжнародного конкурентного середовища у сфері обміну послугами.
- 19.2. Соціальною орієнтацією урядових політик більшості країн.
- 19.3. Глобалізацією бізнесу та діяльністю транснаціональних корпорацій.
- 19.4. Появою нових видів послуг та вдосконаленням існуючих.

20. Соціальна орієнтація урядових політик більшості країн світу стимулює:

- 20.1. Розвиток державного виробничого сектору економіки.
- 20.2. Розвиток таких видів послуг, як туризм, освіта, спорт, оздоровлення, культура тощо.
- 20.3. Конкуренцію на світовому ринку послуг.
- 20.4. Збільшення вільного часу та зростання добробуту населення.

21. На сьогодні світовий ринок послуг:

- 21.1. Повністю розвинутий.
- 21.2. Перебуває в стані розвитку.
- 21.3. Взагалі не розвинутий.
- 21.4. Правильна відповідь не зазначена.

22. Найчастіше ринок послуг поділяють на:

- 22.1. Ринок транспортних послуг, ринок науково-технічних послуг, ринки інших послуг.
- 22.2. Ринок науково-технічних послуг, ринок транспортних послуг, ринок фінансових послуг.
- 22.3. Ринок науково-технічних послуг, ринок транспортних послуг, ринок соціальних послуг.
- 22.4. Ринок туристичних послуг, ринок транспортних послуг, ринок консалтингових послуг.

23. Який із чинників не пов'язаний з швидким розвитком та розширенням ринку послуг?

- 23.1. Динамічний розвиток багатьох виробничих галузей.
- 23.2. Динамізація міжнародного конкурентного середовища.
- 23.3. Зміни в структурі попиту.
- 23.4. Врахування конкретних умов надання послуг.

24. Країни, в яких сектор суспільних і особистих послуг становить 60-70% від загального обсягу національного виробництва, – це:

- 24.1. США, Канада, країни Латинської Америки.
- 24.2. США, Японія, країни Східної Європи.
- 24.3. США, Японія, провідні країни Західної Європи.
- 24.4. Нові індустріальні країни.

25. Частка світового експорту послуг у загальносвітовому експорті товарів та послуг складає:

25.1. 15%.

25.2. 20%.

25.3. 25%.

25.4. 30%.

26. Світовий ринок послуг безпосередньо пов'язаний і взаємодіє з світовими ринками:

26.1. Товарів,

26.2. Капіталів.

26.3. Робочої сили.

26.4. Наведені відповіді доповнюють одна одну.

27. Розвиток світових ринків товарів, капіталів, робочої сили впливає на міжнародний попит і пропозицію на різноманітні послуги наступним чином:

27.1. Стимулює.

27.2. Стримує.

27.3. Нейтрально.

27.4. Правильна відповідь у наведеному переліку не зазначена.

28. Пропозиція послуг на світовому ринку:

28.1. Дуже різноманітна.

28.2. Не дуже різноманітна.

28.3. Достатньо вузька.

28.4. Дуже вузька.

29. Основні обмеження, які перешкоджають розвитку світового обміну торгівлі послугами, — це:

29.1. Відсутність універсальних інструментів і принципів державного та міждержавного регулювання.

29.2. Негармонійність і неспівпадіння законів окремих країн щодо експортних та імпорتنих операцій з послугами.

29.3. Те, що всі види послуг можна вважати придатними для світового обміну.

29.4. Відсутність єдиної міжнародної класифікації послуг.

30. Генеральна угода про торгівлю послугами була прийнята на:

30.1. Уругвайському раунді ГАТТ (1983-1999 рр.).

30.2. Токіо-раунді ГАТТ (1973-1979 рр.).

30.3. Кенеді раунді ГАТТ (1964-1967 рр.).

30.4. Діллон раунді ГАТТ (1960-1961 рр.).

31. Яка з наступних ситуацій ілюструє процес експорту послуг?

31.1. Іноземний турист відвідав Львівський етнографічний музей.

- 31.2. Іноземний турист придбав українські сувеніри.
- 31.3. Український підприємець продав в Австрії перукарське крісло.
- 31.4. Правильні відповіді 1, 2.
- 32. Якщо президент Грузії провів декілька днів у “Гранд-Готелі”, то це:**
- 32.1. Імпорт готельних послуг.
- 32.2. Експорт готельних послуг.
- 32.3. Реімпорт готельних послуг.
- 32.4. Реекспорт готельних послуг.
- 33. До десятки основних світових імпортерів послуг не входять:**
- 33.1. Канада, Китай, Іспанія.
- 33.2. Німеччина, Бельгія, Люксембург.
- 33.3. Японія, США, Франція.
- 33.4. Гонконг, Великобританія, Італія.
- 34. Який показник зовнішньої торгівлі послугами в Україні переважає?**
- 34.1. Експорт послуг.
- 34.2. Імпорт послуг.
- 34.3. Реекспорт послуг.
- 34.4. Правильна відповідь не зазначена.
- 35. До першої десятки провідних імпортерів послуг на світовому ринку не належить:**
- 35.1. Канада.
- 35.2. Китай.
- 35.3. Голландія.
- 35.4. Австрія.
- 36. До першої десятки провідних експортерів послуг на світовому ринку не належать:**
- 36.1. Японія.
- 36.2. Нідерланди.
- 36.3. Німеччина.
- 36.4. Канада.
- 37. Найбільшим експортером та імпортером послуг на світовому ринку є:**
- 37.1. Великобританія.
- 37.2. Франція.
- 37.3. США.
- 37.4. Канада.
- 38. П'ятірка країн-лідерів серед світових експортерів послуг наступна (1 – Японія; 2 – Великобританія; 3 – Німеччина; 4 – США; 5 – Франція):**
- 38.1. 1, 3, 2, 5, 4.
- 38.2. 1, 2, 5, 3, 4.

38.3. 4, 2, 3, 5, 1.

38.4. 2, 5, 3, 4, 1.

39. П'ятірка країн-лідерів серед світових імпортерів послуг наступна (1 – Франція; 2 – США; 3 – Великобританія; 4 – Німеччина; 5 – Японія):

39.1. 2, 4, 5, 3, 1.

39.2. 1, 4, 2, 5, 3.

39.3. 3, 2, 5, 1, 4.

39.4. 5, 4, 2, 1, 3.

40. Найбільшу частку у світовому експорті послуг має:

40.1. Великобританія.

40.2. Франція.

40.3. США.

40.4. Німеччина.

41. Яка країна є основним лідером на світовому ринку щодо експорту та імпорту послуг?

41.1. Великобританія.

41.2. Японія.

41.3. США.

41.4. Франція.

42. Згідно з класифікатором послуг ООН послуги поділяють на:

42.1. Особисті (задовольняють фізичних осіб) і ділові (задовольняють юридичних осіб).

42.2. Фінансові, інформаційні, професійні, туристичні, соціальні.

42.3. Послуги з морських перевезень, перевезень на інших видах транспорту, подорожі, інші приватні послуги.

42.4. Послуги з морських перевезень, перевезень на інших видах транспорту, подорожі, інші приватні послуги, інші офіційні послуги.

43. До класифікатора послуг ООН включено понад:

43.1. 20 позицій.

43.2. 100 позицій.

43.3. 200 позицій.

43.4. 500 позицій.

44. Поділ послуг на фінансові, інформаційні, професійні, туристичні і соціальні містить класифікатор:

44.1. ООН.

44.2. МВФ.

44.3. ОЕСР.

44.4. СОТ.

- 45. До методів регулювання ринку послуг на національному рівні не відносять:**
- 45.1. Введення системи ліцензування діяльності з надання послуг.
 - 45.2. Диференційне оподаткування іноземних фірм.
 - 45.3. Урядове стимулювання розвитку національних галузей послуг.
 - 45.4. Правильна відповідь не зазначена.
- 46. Загальні правила торгівлі послугами визначаються міжнародним документом:**
- 46.1. ІКАО.
 - 46.2. ІМО.
 - 46.3. GATS.
 - 46.4. GATT.
- 47. Особисті послуги і ділові послуги:**
- 47.1. Входять у класифікатор послуг ООН.
 - 47.2. Зазначені у класифікаторі МВФ.
 - 47.3. Існують у класифікаторі країн ОЕСР.
 - 47.4. Характерні для публікацій ЮНКТАД.
- 48. Регулювання світового ринку послуг здійснюється на:**
- 48.1. Національному рівні.
 - 48.2. Міжнародному рівні.
 - 48.3. Глобальному рівні.
 - 48.4. Наведені відповіді доповнюють одна одну.
- 49. Національний рівень регулювання ринку послуг передбачає:**
- 49.1. Захист внутрішнього ринку послуг від іноземних конкурентів.
 - 49.2. Сприяння експорту послуг.
 - 49.3. Встановлення і підтримку стандартів обслуговування у сфері послуг.
 - 49.4. Відповіді 1-3 доповнюють одна одну.
- 50. До методів регулювання ринку послуг на національному рівні не відносять:**
- 50.1. Встановлення обов'язкових розцінок і тарифів.
 - 50.2. Укладення двосторонніх і багатосторонніх угод.
 - 50.3. Введення системи ліцензування діяльності з надання послуг.
 - 50.4. Встановлення кількісних обмежень на певні види послуг, що імпортуються.
- 51. Методи регулювання ринку послуг на національному рівні передбачають:**
- 51.1. Надання пільг з метою підвищення конкурентоспроможності вітчизняних послуг.
 - 51.2. Збереження національних та культурних цінностей.
 - 51.3. Стимулювання зростання внутрішніх капіталовкладень.
 - 51.4. Відповіді 2-3 доповнюють одна одну.

- 52. Будь-яка країна після приєднання до ГАТС не може надавати постачальнику гірші умови доступу на національний ринок, ніж ті, які були надані постачальнику з третьої країни. У даному випадку йдеться про режим:**
- 52.1. Гласності.
 - 52.2. Узгодження.
 - 52.3. Найбільшої сприятливості.
 - 52.4. Точності.
- 53. Скільки існує рівнів регулювання світового ринку послуг?**
- 53.1. Чотири.
 - 53.2. Три.
 - 53.3. Один.
 - 53.4. Правильна відповідь не зазначена.
- 54. Найпоширеніші методи регулювання ринку послуг на міжнародному рівні стосуються укладання:**
- 54.1. Двосторонніх угод.
 - 54.2. Багатосторонніх угод.
 - 54.3. Угод у межах спеціалізованих міждержавних організацій.
 - 54.4. Вказані відповіді правильні та доповнюють одна одну.
- 55. Юридична норма стосовно того, що всі закони та нормативні акти, які регламентують торгівлю послугами, повинні бути оприлюднені заздалегідь, свідчить про:**
- 55.1. Режим найбільшої сприятливості.
 - 55.2. Режим гласності.
 - 55.3. Національний режим.
 - 55.4. Режим нейтралітету.
- 56. При регулюванні ринку послуг шляхом надання іноземним фірмам національного режиму держава може:**
- 56.1. Виключати з нього стратегічно важливі види послуг.
 - 56.2. Дозволяти надавати будь-які послуги без обмежень.
 - 56.3. Дозволяти надавати будь-які послуги з певними обмеженнями.
 - 56.4. Включати обмеження щодо найму іноземних громадян іноземними фірмами.
- 57. У журналі "Economist" образно висловилися, що послуга – це те, що можна купити, але не можна:**
- 57.1. Оформити привілеєм.
 - 57.2. Доторкнутися.
 - 57.3. Помістити на розпродаж.
 - 57.4. Подарувати.

58. Відмінність між пропозицією фізичного товару та товару-послуги розглядати не як абсолютне, а як відносне явище запропонував:

- 58.1. Джоббер.
- 58.2. Котлер.
- 58.3. Друкер.
- 58.4. Маслоу.

59. Положення кожного з фізичних товарів і товарів-послуг на континуумі “товар-послуга” залежить від:

- 59.1. Матеріальної або нематеріальної форми їх вираження.
- 59.2. Співвідношення їх відчутних і невідчутних компонентів.
- 59.3. Взаємодії між товаром та послугою в межах приналежності до єдиного виробника.
- 59.4. Правильна відповідь не зазначена.

60. Континуум “товар-послуга” – це:

- 60.1. Шкала переходу від “чистих” товарів до “чистих” послуг залежно від ступеня їх відчуття.
- 60.2. Поєднання виробництва товару з наданням додаткових послуг.
- 60.3. Продаж фізичних товарів, які пов’язані з послугами.
- 60.4. Надання послуг або продаж товару у “чистому” вигляді.

61. З’ясувати справжнє місце послуги та її роль в економіці можна через визначення:

- 61.1. Природи послуги.
- 61.2. Характеру послуги.
- 61.3. Доцільності послуги.
- 61.4. Важливості послуги.

62. З економічної точки зору послуга – це:

- 62.1. Зміна в положенні інституціональної одиниці, що відбувається в результаті дій і на основі взаємної угоди з іншою інституціональною одиницею.
- 62.2. Будь-який захід або вигода, що одна сторона може запропонувати іншій і які переважно не відчутні і не призводять до оволодіння чим-небудь.
- 62.3. Вид діяльності, який задовольняє певну людську потребу, може мати або не мати матеріальну форму, тісно пов’язаний з виробництвом товарів або повністю самостійно оформлений.
- 62.4. Усі відповіді правильні.

63. Перелік галузей економіки, які надають послуги:

- 63.1. Відображає специфіку та економічну сутність послуг.
- 63.2. Відображає специфіку методів управління та маркетингу послуг.
- 63.3. Відображає різноманітність послуг.
- 63.4. Усі відповіді правильні.

64. Визначити найважливіші характеристики послуги, що відрізняють її від інших економічних категорій, можна завдяки:

- 64.1. Формалізації.
- 64.2. Класифікації.
- 64.3. Стандартизації.
- 64.4. Уніфікації.

65. Для розвитку туризму необхідні такі умови:

- 65.1. Високий рівень життя населення.
- 65.2. Підтримка державного розвитку підприємництва у туристичній сфері.
- 65.3. Високий рівень культурного розвитку суспільства.
- 65.4. Всі названі та інтенсивне формування туристично-рекреаційних ресурсів.

66. „Ринок продавця” в туристичній індустрії існує, коли:

- 66.1. Пропозиція туристичних продуктів перевищує попит на них.
- 66.2. Продавці змушені бути дуже активними, щоб продавати туристичні продукти.
- 66.3. На ринку існує дефіцит туристичних послуг.
- 66.4. Правильна відповідь не зазначена.

67. Якість туристичного продукту – це:

- 67.1. Ступінь відповідності характеристик турпродукту очікуванням споживачів.
- 67.2. Розрахункова здатність турпродукту виконувати свої функції.
- 67.3. Відповіді 1 та 2 правильні.
- 67.4. Немає достатньо повної відповіді.

68. До туристичних ресурсів відповідної території не належать:

- 68.1. Природно-кліматичні ресурси.
- 68.2. Історико-культурні ресурси.
- 68.3. Трудові ресурси.
- 68.4. Соціально-побутові ресурси.

69. Визначить неправильну відповідь. Попит на туристичні послуги має низку особливостей. Це зокрема:

- 69.1. Еластичність, індивідуальність, високий ступінь диференціації.
- 69.2. Низька фондоемність туристичної галузі.
- 69.3. Віддаленість за часом і місцем від туристичної пропозиції.
- 69.4. Велика різноманітність учасників поїздок за рівнем грошових доходів, віком, цілями та мотивами.

70. Визначить неправильну відповідь. В основу класифікації ринку туризму покладено такі ознаки:

- 70.1. Територіальне охоплення.
- 70.2. Мета подорожі.

70.3. Місткість ринку.

70.4. Використання транспортних засобів.

71. Місткість туристичного ринку – це:

71.1. Суспільно-економічне явище, що об'єднує попит і пропозицію для забезпечення процесу купівлі-продажу туристичного продукту в певний час і в зазначеному місці.

71.2. Обсяг туристичних послуг, що реалізуються на ринку протягом певного часу.

71.3. Сукупність природно-кліматичних, оздоровчих, історико-культурних, пізнавальних та інших ресурсів відповідної території, які задовольняють різноманітні потреби туриста.

71.4. Підприємства, установи, організації, фізичні особи, які мають ліцензію на туристичну діяльність.

72. Сукупність різних суб'єктів туристичної діяльності, які забезпечують прийом, обслуговування та перевезення туристів, – це:

72.1. Туристичні ресурси.

72.2. Туристичні продукти.

72.3. Туристична індустрія.

72.4. Туроператори і турагенти.

73. У яких одиницях визначається місткість туристичного ринку?

73.1. Тільки в натуральних одиницях.

73.2. Тільки у вартісних одиницях.

73.3. Тільки у процентах.

73.4. У натуральних і вартісних одиницях.

74. Які види туристичної діяльності підлягають ліцензуванню в Україні?

74.1. Організація прийому та обслуговування іноземних та вітчизняних туристів в Україні.

74.2. Організація туристичних поїздок за межі України.

74.3. Організація масового та оздоровчо-спортивного туризму.

74.4. Усі перераховані у п. 1-3.

75. Туристичний ринок характеризують:

75.1. Співвідношення попиту і пропозиції туристичних послуг, рівень цін.

75.2. Стан конкуренції та бар'єри для входу на ринок.

75.3. Ступінь державного регулювання ринку.

75.4. Усі перераховані ознаки та комерційні умови реалізації туристичних послуг.

76. До першочергових завдань туристичної політики, що здійснюється на рівні туристичного підприємства, не належить:

76.1. Збільшення доходів та прибутків від надання туристичних послуг.

76.2. Створення економічних умов, які стимулюють розвиток туризму в країні.

76.3. Оптимізація витрат на туристичну діяльність.

76.4. Інтенсивне використання освоєних туристичних ринків та освоєння нових.

77. Всесвітня туристична організація як спеціалізований орган ООН створена у:

77.1. 1955 р.

77.2. 1965 р.

77.3. 1975 р.

77.4. 1985 р.

78. Всесвітня туристична організація затвердила “Хартію туризму” та “Кодекс туриста”, прийняла спеціальну резолюцію з молодіжного туризму у:

78.1. 1965 р.

78.2. 1975 р.

78.3. 1985 р.

78.4. 1995 р.

79. Закон України “Про туризм” був прийнятий Верховною Радою України у:

79.1. 1992 р.

79.2. 1995 р.

79.3. 1999 р.

79.4. 2002 р.

80. Якість туристичного продукту – це:

80.1. Ступінь відповідності характеристик продукту очікуванням споживачів.

80.2. Розрахункова здатність продукту виконувати певні функції.

80.3. Відповіді 1 та 2 правильні.

80.4. Правильна відповідь не зазначена.

81. Фізичні та юридичні особи, які надають консультації клієнтам щодо різних варіантів організації поїздки та відпочинку, в єдиному пакеті послуг бронюють квитки і місця проживання, за що отримують комісійні від фірм, з якими співпрацюють, називаються:

81.1. Турагентами.

81.2. Туроператорами.

81.3. Агентами-приймальниками.

81.4. Суміжниками в туризмі.

82. Туроператорів, що займаються розміщенням та обслуговуванням туристичних груп, які прибули до країни, називають:

82.1. Наземними.

82.2. Внутрішніми.

82.3. Зовнішніми.

82.4. Агентами-приймальниками.

83. Туроператорів, які розробляють маршрути, регламентують тури, домовляються про туристичне обслуговування в інших країнах, називають:

83.1. Агентами-приймальниками.

83.2. Наземними.

83.3. Внутрішніми.

83.4. Зовнішніми.

84. Туроператорів, які забезпечують обслуговування туристів у пунктах призначення і не надають транспортних послуг, називають:

84.1. Наземними.

84.2. Внутрішніми.

84.3. Зовнішніми.

84.4. Агентами-приймальниками.

85. Туроператори, які обслуговують приїжджих туристів на певному відрізку маршруту, використовуючи спеціальні знання та набутий досвід, називаються:

85.1. Зовнішніми.

85.2. Внутрішніми.

85.3. Агентами-приймальниками.

85.4. Суміжниками у туризмі.

86. Туристичні брокери відносяться до такої групи туристичних посередників, як:

86.1. Турагенти.

86.2. Спеціалісти-реалізатори.

86.3. Фірми-спеціалісти із надання маркетингових послуг.

86.4. Туроператори.

87. Представники готелів відносяться до однієї з наступних груп туристичних посередників:

87.1. Консорціуми.

87.2. Турагенти.

87.3. Туроператори.

87.4. Спеціалісти-реалізатори.

88. Що з перерахованого не відноситься до видів туристичних посередників?

88.1. Фінансово-кредитні установи.

- 88.2. Фірми-спеціалісти з надання маркетингових послуг.
- 88.3. Спеціальні програми підтримки постійних клієнтів.
- 88.4. Фірми, котрі разом із суміжниками створюють комплексний продукт індустрії гостинності та доводять його до клієнтів.

89. Ями, караван-сараї, ханни, постоялі двори, гостинні дома, заїжджі двори – це:

- 89.1. Форми надання притулку подорожуючим.
- 89.2. Способи надання притулку подорожуючим.
- 89.3. Прототипи сучасних готелів.
- 89.4. Правильні відповіді 1, 3.

90. У середні віки обов'язок утримання установ, аналогічних сучасним готелям, покладався на:

- 90.1. Багатих землевласників.
- 90.2. Ями, постоялі двори.
- 90.3. Церкви, монастирі.
- 90.4. Заїжджі двори, гостинні дома.

91. Інтенсивний розвиток готельної справи у світі розпочався у:

- 91.1. XVIII ст.
- 91.2. XIX ст.
- 91.3. XX ст.
- 91.4. XXI ст.

92. Готелі для автотуристів називають:

- 92.1. Мотелями.
- 92.2. Ботелями.
- 92.3. Отелями.
- 92.4. Готельними ланцюгами.

93. Перший у світі інститут готельного господарства відкрився у:

- 93.1. Берліні.
- 93.2. Відні.
- 93.3. Дюссельдорфі.
- 93.4. Парижі.

94. Міжнародна спілка власників готелів, що об'єднала 1700 готелів у різних країнах світу, була створена у:

- 94.1. 1964 р.
- 94.2. 1934 р.
- 94.3. 1954 р.
- 94.4. 1974 р.

95. До основних видів готельних ланцюгів відносять:

- 95.1. Інтегровані.
- 95.2. Готельні консорціуми.

- 95.3. Родини, соціальне житло.
- 95.4. Правильні відповіді 1, 2.
- 96. Усі готелі інтегрованого ланцюга мають:**
- 96.1. Спільну назву і товарний знак.
- 96.2. Спільні методи рекламної роботи.
- 96.3. Спільний маркетинг-мікс.
- 96.4. Спільні методи ціноутворення.
- 97. Що з перерахованого не відносять до вагомих переваг при об'єднанні незалежних готелів у готельні консорціуми?**
- 97.1. Збільшення масштабів діяльності.
- 97.2. Досягнення значної економії у витратах на маркетинг.
- 97.3. Створення комп'ютерних мереж бронювання місць.
- 97.4. Придбання обладнання.
- 98. До сучасних тенденцій розвитку світового готельного господарства відносять:**
- 98.1. Зміцнення позицій готельних послуг міжнародних готельних концернів та об'єднань на ринку.
- 98.2. Зміну пріоритетів у інвестиційній політиці міжнародних готельних об'єднань.
- 98.3. Запровадження нової політики торговельних марок готельних об'єднань.
- 98.4. Усі перераховані та загострення конкурентної боротьби.
- 99. Еволюція світового готельного господарства відбувалася завдяки найвагомішому впливу:**
- 99.1. Економічних, соціальних чинників.
- 99.2. Технічних, технологічних, архітектурних чинників.
- 99.3. Конкурентного середовища.
- 99.4. Культурних, кліматичних, демографічних чинників.
- 100. До основних етапів еволюції світового готельного господарства відносять:**
- 100.1. Безтоварний, товарний, маркетинговий етапи.
- 100.2. Зародження, розвитку, зрілості.
- 100.3. Початковий, маркетинговий, соціально-етичний етапи.
- 100.4. Початковий, конкурентний, маркетинговий етапи.
- 101. Однією з найважливіших характеристик якості готельного господарства є рівень комфорту, який визначається:**
- 101.1. Гарантією безпеки клієнта та його майна.
- 101.2. Технічним оснащенням, облаштуванням номерів, обсягами пропонуєваних послуг.

- 101.3. Кваліфікованим та ввічливим обслуговуванням.
- 101.4. Чистотою приміщень, якістю харчування, можливістю задоволення особистих потреб клієнта.
- 102. В основу європейського типу класифікації готелів покладена:**
- 102.1. Класифікація Міжнародної готельної асоціації.
- 102.2. Класифікація Всесвітньої туристичної організації.
- 102.3. Французька національна система.
- 102.4. Німецька національна система.
- 103. Індійська система класифікації готелів передбачає поділ готелів на:**
- 103.1. Три категорії.
- 103.2. Чотири категорії.
- 103.3. П'ять категорій.
- 103.4. Шість категорій.
- 104. Комфортність та набір послуг, що надаються, виступають головними критеріями оцінки категорії готелів згідно з:**
- 104.1. Європейською системою класифікації.
- 104.2. Індійською системою класифікації.
- 104.3. Американською системою класифікації.
- 104.4. Міжнародною системою класифікації.
- 105. Згідно з якою системою класифікації готелів для отримання відповідної категорії необхідно набрати мінімальні суми балів: "1 зірка" – 100 балів, "2 зірки" – 150, "3 зірки" – 210, "4 зірки" – 260, "5 зірок" – 290 балів?**
- 105.1. Європейською.
- 105.2. Індійською.
- 105.3. Американською.
- 105.4. Міжнародною.
- 106. Міждержавний стандарт (країн СНД) з класифікації готелів, який набув чинності в Україні з 1.01.1997 р., передбачає поділ готелів на:**
- 106.1. Три категорії.
- 106.2. Чотири категорії.
- 106.3. П'ять категорій.
- 106.4. Шість категорій.
- 107. Міждержавний стандарт (країн СНД) з класифікації готелів, який набув чинності в Україні з 1.01.1997 р., передбачає поділ мотелів на:**
- 107.1. Дві категорії.
- 107.2. Три категорії.
- 107.3. Чотири категорії.
- 107.4. П'ять категорій.

- 108. В основу класифікації готелів за Міждержавним стандартом (країн СНД) покладено:**
- 108.1. Рівень вимог до матеріально-технічного забезпечення.
 - 108.2. Номенклатуру та якість послуг.
 - 108.3. Рівень якості обслуговування.
 - 108.4. Усі перераховані у пп. 1-3 ознаки.
- 109. До факторів інтенсивного зростання ринку послуг доповнювальних засобів розміщення клієнтів у розвинених країнах відносять:**
- 109.1. Зростання добробуту громадян, підвищення їх мобільності.
 - 109.2. Індивідуалізацію попиту на туристичні послуги та поглиблення його сегментації.
 - 109.3. Спеціалізацію окремих регіонів за туристичним спрямуванням.
 - 109.4. Усі названі та прагнення застрахуватися від інфляції шляхом придбання нерухомості.
- 110. Засоби розміщення приїжджих за комплексом надаваних послуг поділяють на:**
- 110.1. Традиційні і нетрадиційні.
 - 110.2. Основні і доповнювальні.
 - 110.3. Нетрадиційні і доповнювальні.
 - 110.4. Правильна відповідь не зазначена.
- 111. Твердження Г.Шостака "Коли ми купуємо використання номера в готелі, ми нічого не беремо з собою, окрім пам'яті про проживання" свідчить про таку особливість готельних послуг, як:**
- 111.1. Важливість людського фактора при наданні готельних послуг.
 - 111.2. Необхідність специфічних зусиль для підтримання рівня якості послуг.
 - 111.3. Невідчутність, відсутність матеріального результату.
 - 111.4. Значні сезонні коливання попиту.
- 112. Суть франчайзингу у готельному бізнесі полягає у тому, що:**
- 112.1. Франчайзер надає франчайзі право на використання свого фірмового знака, відпрацьованих технологій обслуговування, сприяє організації готельного бізнесу, централізовано вдається до реклами.
 - 112.2. Франчайзер лобіює продаж готельних послуг у створених готельних ланцюгах.
 - 112.3. Франчайзер забезпечує надійні методи збуту готельних послуг у межах і поза межами готельного ланцюга.
 - 112.4. Франчайзер надає франчайзі допомогу в маркетингу і бухгалтерії, погоджує систему знижок при реалізації готельних послуг.

113. Працюючи на засадах франчайзингу, франчайзі не зобов'язаний франчайзеру:

113.1. Одноразово внести плату за право діяти на ринку від імені франчайзера.

113.2. Звітуватися про доходи та витрати.

113.3. Нести повну відповідальність за якість обслуговування.

113.4. Відраховувати певну частку з власних прибутків.

114. Згідно з договором франшизи франчайзі здійснює:

114.1. Продаж послуг під торговою маркою і у стилі франчайзера.

114.2. Стимулювання продажу послуг, їх рекламу.

114.3. Підвищення кваліфікації і перепідготовку готельних працівників.

114.4. Відповіді 1-3 доповнюють одна одну.

115. Регулярне відрахування франчайзеру певної частки доходів від продажу готельних послуг – це:

115.1. Дивіденд.

115.2. Податок.

115.3. Роялті.

115.4. Тариф.

116. До основних причин незастосування франчайзингу готельними підприємствами України належать:

116.1. Відсутність відповідного закону, який би сприяв поширенню франчайзингу і регулював діяльність франчайзера і франчайзі.

116.2. Недосконалість українського законодавства і складні умови для організації успішного готельного бізнесу.

116.3. Висока вартість франшизи.

116.4. Усе зазначене та невисока купівельна спроможність населення.

117. Від яких факторів не залежить відсоток роялті?

117.1. Від відомості торгової марки готелю.

117.2. Від фінансової стійкості готелю.

117.3. Від наявності висококваліфікованого персоналу готелю.

117.4. Від коефіцієнту зростання та розміру мережі готелів.

118. Статус готелю “*** зірок” першим в Україні отримав готель:**

118.1. Дністер.

118.2. Україна.

118.3. Дніпро.

118.4. Київ.

119. Що з перерахованого не стосується умов франчайзингових угод для окремих готелів?

119.1. Втрата юридичної самостійності.

119.2. Відповідність усім кваліфікаційним вимогам готельного ланцюга.

- 119.3. Сплата певного відсотку від прибутку готелю.
- 119.4. Можливість користуватися централізованою системою бронювання місць.

120. До переваг великих готельних об'єднань, які домінують на ринку порівняно з малими і середніми готелями, не відносять:

- 120.1. Можливість здійснення значних інвестицій у маркетингову діяльність, розробки маркетингових стратегій з метою успішного позиціонування готельних послуг на ринку.
- 120.2. Можливість забезпечити різноманітність, специфічність та неповторність окремих видів відпочинку та туризму.
- 120.3. Забезпечення висококваліфікованими кадрами та власними системами підготовки кадрів.
- 120.4. Використання міжнародних комп'ютерних систем резервування номерів у готелях.

121. Додаткові послуги в готелях виступають:

- 121.1. Важливим джерелом доходів.
- 121.2. Засобом продовження туристичного сезону.
- 121.3. Засобом створення і зміцнення власної неповторної торговельної марки.
- 121.4. Усім зазначеним та засобом пошуку вільних ніш ринку.

122. Лідером за кількістю власників таймшерів та кількістю таймшерних курортів є:

- 122.1. США.
- 122.2. Великобританія.
- 122.3. Іспанія.
- 122.4. Франція.

123. В Україні забезпеченість місць готелями у розрахунку на 1000 жителів порівняно з переважною більшістю розвинених країн світу:

- 123.1. Набагато більша.
- 123.2. Приблизно така сама.
- 123.3. Набагато менша.
- 123.4. Не набагато менша.

124. До основних напрямів державної підтримки розвитку готельного господарства в Україні не відноситься:

- 124.1. Створення готельних асоціацій на регіональному рівні.
- 124.2. Розробка і затвердження науково обґрунтованих державних стандартів у сфері готельних послуг.

124.3. Координація діяльності підприємств та організацій з питань, пов'язаних з ліцензуванням і сертифікацією готелів різних форм власності.

124.4. Стимулювання розвитку зовнішньоекономічної діяльності у готельній сфері, представництво інтересів з цих питань за кордоном.

125. Завантаженість готелю розраховується за алгоритмом:

125.1.
$$\frac{\text{Загальна кількість наданих ліжок - діб}}{\text{Кількість місць у готелі}} \div 365 \times 100\%$$

125.2.
$$\frac{\text{Одноразова місткість}}{365} \times \text{Кількість номерів} \times 100\%$$

125.3.
$$\frac{\text{Загальна кількість наданих ліжок - діб}}{\text{Одноразова місткість}} \times 100\%$$

125.4.
$$\frac{\text{Кількість місць у готелі}}{\text{Кількість номерів}} \times \text{Кількість наданих ліжок - діб} \times 100\%$$

126. Стан розвитку готельного господарства України свідчить про те, що сформувалися тенденції, які:

126.1. Є несприятливими для готельного бізнесу.

126.2. Є сприятливими для готельного бізнесу.

126.3. Не є визначальними для готельного бізнесу.

126.4. Є оптимальними для готельного бізнесу.

127. Індекс інвестиційної привабливості готельної діяльності розраховується за формулою:

127.1.
$$I_{in} = \sqrt{\frac{I_k \cdot I_z \cdot I_n}{3}}$$

127.2.
$$I_{in} = \sqrt[3]{I_k \cdot I_z \cdot I_n}$$

127.3.
$$I_{in} = \frac{I_k + I_z + I_n}{n}$$

127.4.
$$I_{in} = \sqrt{I_k \cdot I_z \cdot I_n}$$

128. До сучасних тенденцій розвитку готельного господарства належать:

128.1. Поглиблення спеціалізації готельних пропозицій.

128.2. Утворення міжнародних готельних ланцюгів.

128.3. Розвиток мережі малих підприємств.

128.4. Усе зазначене у п. 1–3 та впровадження в готельне господарство нових комп'ютерних технологій.

Завдання дослідницького спрямування для самостійної роботи студентів з дисципліни «Світовий ринок товарів та послуг»

1. Глобальна енергетична проблема, її природа, форми прояву в різних країнах світу.
2. Ринок відновлюваної енергії: сучасний стан і перспективи розвитку.
3. Проблеми паливно-енергетичного ринку України та альтернативні шляхи їх вирішення.
4. Роль товарних асоціацій на світових ринках чорних і кольорових металів.
5. Динаміка міжнародної торгівлі бокситами, глиноземом і первинним алюмінієм.
6. Характеристика регіональних ринків золота (Європейський, Північноамериканський, Близькосхідний, Індійський, Далекосхідний).
7. Історія світової торгівлі алмазами.
8. Міжнародна класифікація сирих алмазів.
9. Класифікація діамантів.
10. Діяльність найкрупніших монополій на світових алмазних та діамантових ринках.
11. Десять найзнаменитіших діамантів світу.
12. Науково-технічний прогрес і тенденції розвитку світових ринків машинобудівної продукції.
13. Структура світового експорту та імпорту машин та обладнання.
14. Світовий ринок зброї та військового спорядження.
15. Світовий ринок космічної техніки та технології.
16. Вплив техніко-економічних факторів на світовий ринок легкових автомобілів.
17. Структура світового експорту та імпорту легкових автомобілів.
18. Міжнародна спеціалізація країн у світовій хімічній промисловості та аналіз пропозиції хімічних товарів на світовому ринку.
19. Головні експортні та імпортні потоки на світових ринках хімічної продукції.
20. Світовий ринок фосфоритів і апатитів.
21. Світовий ринок мікробіологічної продукції.
22. Структура світового експорту бавовни за останні п'ять років.
23. Основні продуценти на ринку бавовни. Тенденції світової торгівлі бавовною.
24. Світовий ринок вовни: основні продуценти, форми торгівлі, ціновий аспект.

25. Головні експортні та імпорتنі потоки на світовому ринку каучуку.
26. Фірмова структура світового ринку текстильної продукції.
27. Динамічні зміни у міжнародній торгівлі тканинами.
28. Основні експортно-імпорتنі потоки на світовому ринку швейних виробів.
29. Основні фактори і тенденції розвитку світового ринку продовольства.
30. Світове виробництво продовольства і міжнародна продовольча безпека.
31. Продовольча допомога у сучасному світі. Донори і акцептори міжнародної продовольчої допомоги.
32. Основні завдання і напрями діяльності ФАО.
33. Ринок сільськогосподарської продукції: тенденції та особливості розвитку в різних групах країн.
34. Основні структурні зміни на ринку зернових.
35. Біржові та небіржові канали продажу зернових.
36. Товарна і регіональна структура світового споживання пшениці.
37. Провідні тенденції розвитку світового ринку кукурудзи.
38. Основні тенденції розвитку світового ринку рису.
39. Фірмова структура світового ринку м'яса та м'ясопродуктів.
40. Міжнародна торгівля консервованим та замороженим м'ясом.
41. Сучасний стан і перспективи розвитку м'ясних субпродуктів.
42. Особливості фірмової структури світового ринку молочної продукції.
43. Оцінка сучасного стану світового ринку сухого та знежиреного молока.
44. Регіональні особливості міжнародної торгівлі сирами.
45. Характеристика світового ринку морозива.
46. Характеристика світового ринку йогуртів.
47. Проблеми у виробництві цукру в країнах Європейського Союзу та їх вплив на світовий ринок цукру.
48. Особливості виробництва цукру в неєвропейських країнах і їх вплив на світовий ринок цукру.
49. Вплив кризи Кубинської цукрової промисловості на світовий ринок цукру.
50. Динаміка виробництва цукру в країнах Латинської Америки, їх експортний потенціал.
51. Динаміка виробництва цукру в країнах Азіатсько-Тихоокеанського регіону, їх експортний потенціал.
52. Діяльність провідних цукроторгових компаній на світовому ринку цукру.
53. Оцінка стану світового ринку меласи.

54. Характеристика світового ринку підсолджуючих речовин та замінників цукру.
55. Особливості функціонування преференційного та вільного ринків цукру.
56. Споживання і динаміка запасів насіння соняшнику у світі.
57. Фірмова структура світового ринку насіння соняшнику та соняшникової олії.
58. Товарна структура експорту кави.
59. Діяльність «Асоціації виробників кави» на світовому ринку кави.
60. Фірмова структура світового ринку кави.
61. Аукціонна торгівля чаєм у країнах-продуцентах.
62. Місце фрахтових послуг у світовій транспортній системі.
63. Участь України у світовому фрахтовому ринку.
64. Структура і тенденції розвитку світового ринку повітряних транспортних послуг.
65. Роль і місце міжнародного туризму у світовому ринку послуг.
66. Готельне обслуговування міжнародного туризму.

ГЛОСАРІЙ

А

- Агрокліматичні ресурси** – це властивості клімату (тепло, світло, опади), що визначають розвиток сільського господарства країни.
- Азіатське і Тихоокеанське співробітництво виробників кокосового горіха** – це утворення картельного типу, що сприяє обміну інформацією між країнами-виробниками цього продукту про шляхи підвищення ефективності вирощування і переробки кокосових горіхів. Штаб-квартира співробітництва – у м. Джакарта (Індонезія).
- Алгоритм** – це сукупність таких приписів чи правил, за якими можна розв'язувати однотипні завдання.
- Альянс виробництва какао** – це утворення картельного типу, що сприяє обміну інформацією між членами альянсу, здійснює заходи, спрямовані на зростання світового попиту на какао, намагається забезпечити надійність його постачання, стабільні ціни і доходи виробників цього продукту. Штаб-квартира – у м. Лагос (Нігерія).
- Аналіз** – це метод наукового дослідження, основою якого є поділ цілісного предмета на складові частини з метою його всебічного вивчення.
- Асортимент** – це сукупність товарів (послуг) певного призначення, об'єднаних в групи за класифікаційними ознаками.
- Асоціація країн-виробників натурального каучуку** – це утворення картельного типу; основною метою діяльності є стабілізація цін на натуральний каучук і забезпечення прибутків виробників від його експорту. Штаб-квартира – у м. Куала-Лумпур (Малайзія).
- Асоціація країн експортерів залізної руди** – це утворення картельного типу, яке впливає на рівень світових цін на дану продукцію. Штаб-квартира – у м. Женева (Швейцарія).
- Аукціон** – це організаційна форма публічного продажу товарів у визначений час і у встановленому місці.
- Африканська рада з арахісу** – це утворення картельного типу, сприяє обміну інформацією про ефективні методи вирощування арахісу та його реалізації, про стабілізацію цін на товар, досягнення їх передбачуваності. Штаб-квартира – у м. Лагос (Нігерія).

Б

Базисна ціна – це ціна товару з фіксованими якісними характеристиками у заздалегідь обумовленому географічному пункті.

Баланс паливний – це співвідношення видобутку різних видів палива і виробленої електроенергії та використання їх в господарстві країни.

Барель – це об'ємна одиниця для вимірювання нафти, мазуту, важкого дизельного пального, бітуму. Один американський барель містить 42 американські галони, що відповідає 158,97 л; один британський барель містить 38 британських галонів, що відповідає 172,75 л.

Бартерна угода – це безвалютний та безготівковий, але попередньо оцінений, збалансований та оформлений єдиним договором обмін товарами.

Безперервність як принцип системного підходу у дослідженні кон'юнктури ринку передбачає, що тільки при системному накопиченні (збиранні) даних і регулярності дослідження можливе своєчасне виявлення змін, які відбуваються у кон'юнктурі, та їх врахування у підприємницькій діяльності.

Біржа товарна – це різновид міжнародного товарного ринку оптової купівлі-продажу масових, переважно сільськогосподарських та сировинних товарів.

Біржова кон'юнктура – це форма прояву на біржовому ринку системи чинників, що визначають співвідношення пропозиції, попиту і біржових цін.

В

Валюта – це грошові знаки держави, які обертаються на валютному ринку.

Валютний курс – це ціна національної грошової одиниці, вираженої у валюті іншої держави.

Верифікація прогнозів – це оцінка достовірності та обґрунтованості прогнозів, визначення сукупності критеріїв оцінки якості прогнозного дослідження.

Виробники – це фізичні або юридичні особи, які виготовляють і постачають товари з метою передання права власності на них споживачам.

Виробничий запас – це обсяг запасів матеріальних ресурсів, що забезпечує безперервність виробничого процесу.

Виробничий потенціал – це можливість виробництва виробити і довести до реалізації максимальний обсяг товарів або послуг.

Відкритий ринок – це сегменти світового ринку товарів та послуг, на яких функціонує необмежена кількість продавців (покупців), здійснюються операції, відповідні звичайній комерційній практиці.

Вільні ціни – це ціни, що встановлюються під впливом ринкової кон'юнктури незалежно від регулюючих органів.

Внутрішній ринок – 1) форма господарського спілкування, за якої все, що спрямовується на продаж, надається покупцю безпосередньо виробником усередині країни; 2) сфера товарного обміну, обмежена державними кордонами; сукупність економічних відносин товаровиробників і споживачів із приводу реалізації товарів та послуг.

Вторинні джерела інформації – це відомості статистичного, оглядового, аналітичного та прогностичного характеру. Це різноманітні друковані видання (загальноекономічні і спеціальні або галузеві), інформаційні системи (Reuters, Bloomberg, Dow Jones), Internet.

Г

Галон – це об'ємна одиниця для вимірювання бензину, легкого дизельного пального, гасу. Один американський галон дорівнює 3,785 л; один британський галон дорівнює 4,546 л.

Гарантійні запаси – це запаси, призначені для неперервного постачання споживачів у випадку виникнення непередбачених обставин.

Геліоенергетика – отримання енергії від Сонця.

Генеральна угода з торгівлі послугами – це головний міжнародний документ, що регулює міжнародну торгівлю послугами в цілому. Документ визначає порядок надання послуги з території однієї країни на територію іншої країни і розглядає всі види послуг, крім наданих урядом.

Географічна структура світового ринку – відображає структуру ринку, що ґрунтується на класифікації країн, котра використовується в дослідженнях і розрахунках установ та організацій ООН (промислово розвинуті країни; країни з перехідною економікою; країни, що розвиваються, включаючи нові індустріальні країни).

Геополітичне становище – це оцінка місця країни на політичній карті серед інших держав, об'єднань держав та регіонів.

Глобалізація економічного розвитку – це структурні зміни світової економіки в епоху науково-технічного і технологічного прогресу, концентрація виробництва, активізація міжнародних потоків товарів, капіталів, робочої сили, послуг у процесі розвитку галузевої та міжгалузевої економічної інтеграції.

Глобалізація на рівні окремої країни – характеризується ступенем взаємозв'язку її економіки зі світовою економікою загалом.

Глобалізація на світовому рівні – визначається покращенням взаємозв'язків між країнами, що відображається у постійно збільшуваних потоках товарів, послуг, капіталів, робочої сили, ноу-хау.

Горизонт прогнозу (прогнозний період, дальність прогнозу) – це період часу на перспективу, на яку розробляється прогноз: короткостроковий, середньостроковий, довгостроковий. Специфіка розробки кон'юнктурних прогнозів полягає у тому, що їх термін не перевищує півтора року.

Готова продукція – це продукція, яка призначена для кінцевого споживання.

Градуси API° – це умовний показник, який свідчить про ступінь текучості нафти. Більш текучій нафті (з легкими, найціннішими фракціями) відповідає більша кількість градусів API (32° API° – 42° API°).

Гранична норма заміни – це максимальна кількість заміни одних товарів іншими у процесі переходу від одного набору товарів до іншого.

Ґрунтові ресурси – це запаси плодючих земель для використання у сільському господарстві.

Д

Демпінг – це продаж товарів та послуг за цінами, нижчими за їх собівартість.

Депресія – це фаза економічного циклу, яка настає за кризою і характеризується застоєм в економіці.

Детезаврація – це надходження золота на світовий ринок із приватних накопичень та державних резервів.

Диверсифікація ризиків – передбачає паралельне проведення різних варіантів підприємницької діяльності з різним рівнем ризиків.

Диверсифікація цін – це свідоме встановлення різних рівнів цін на один і той самий товар для різних покупців.

Дилери – це фахівці, що займаються купівлею-продажем товару і діють від свого імені за власні кошти.

Довгі цикли – в економіці пов'язують із коливальними тенденціями на макроекономічному рівні, з періодами, що перевищують горизонт пізнання одного покоління (45-60 років).

Договір комісії – це договір, за яким одна сторона (комісіонер) зобов'язується за дорученням іншої сторони (комітента) за винагороду укласти угоду від свого імені, але за рахунок комітента.

Договір постачання – це найпоширеніший вид договору, що опосередковує обмін на внутрішньому і зовнішньому ринках. За цим договором постачальник (продавець), що здійснює підприємницьку діяльність, зобов'язується передати в обумовлений термін вироблені (або закуплені) товари покупцеві для використання у підприємницькій діяльності або в інших цілях.

Дослідження кон'юнктури – це цілеспрямований безперервний збір та обробка інформації про стан економіки, товарного ринку, аналіз і виявлення особливостей та тенденцій їхнього функціонування, прогнозування основних параметрів і розроблення можливих альтернатив для прийняття рішень.

Достовірність прогнозу кон'юнктури – це оцінка вірогідності здійснення прогнозу для заданого довірчого інтервалу.

Е

Екзогенні кон'юнктуроутворювальні фактори – це зовнішні фактори, що визначаються взаємодією елементів досліджуваного об'єкта (загальногосподарської кон'юнктури або кон'юнктури товарного ринку) з зовнішнім середовищем.

Економічна інтеграція – це укріплення зв'язків між економіками декількох країн на основі міжнародного поділу праці за допомогою міждержавних угод.

Економічна кон'юнктура – це форма прояву на ринку системи факторів і умов відтворення в їх постійному розвитку і взаємодії в конкретно-історичному періоді, що виражається у певному співвідношенні пропозиції, попиту та динаміки цін.

Економічний барометр – це система статистичних показників, яка застосовується для аналізу та прогнозування короткострокових та середньострокових періодів загальногосподарської кон'юнктури.

Економічна криза – це різке погіршення стану економіки країни, що проявляється в значному спаді виробництва, руйнуванні усталених виробничих зв'язків, банкрутстві підприємств, зростанні безробіття, зниженні життєвого рівня населення.

Економічний цикл – це чергування піднесень і спадів рівнів ділової активності протягом визначеного часу.

Експорт – це кількість і вартість товарів та послуг, котрі країна вивозить за кордон. Вивіз за межі країни товарів та послуг для реалізації на зовнішньому ринку.

Еластичність – це зміна однієї величини залежно від зміни іншої.

Еластичність економічного процесу – це показник ступеня реагування результативної величини внаслідок зміни факторів.

Еластичний попит – це попит на товар, за якого при зміні його ціни на одиницю попит також збільшується на одиницю або близьку до неї величину. Товар в цьому випадку називається товаром еластичного попиту.

Ембарго – це інструмент міжнародної політики держави, який забороняє ввезення на власну територію або вивезення до іншої країни товарів, послуг, технологій, валютних та інших цінностей.

Емісія грошей – це випуск в обіг грошей в готівковій та безготівковій формах відповідно до законів грошового обігу. Призводить до збільшення грошової маси в обігу.

Ендогенні кон'юктуроутворювальні фактори – це внутрішні фактори, обумовленні закономірностями розвитку об'єкта, що вивчається (загальногосподарська кон'юнктура чи кон'юнктура товарного ринку).

3

Загальногосподарська кон'юнктура – це ситуація, що характеризує стан усього відтворювального процесу у масштабах світового господарства або економіки окремої країни за той чи інший проміжок часу.

Закритий ринок – являє собою ті сектори світових товарних ринків, доступ на які обмежений окремими колами продавців (покупців), а торгівля і ціноутворення мають специфічні особливості.

Засоби регулювання доступу на ринок – це протекціоністські інструменти торговельної політики, що встановлюють обмеження чи заборони на діяльність іноземних фірм-виробників на місцевому ринку.

Збут – це реалізація готової продукції, комплекс післявиробничих операцій, які здійснюють юридичні та фізичні особи з моменту виготовлення продукції до її продажу покупцеві.

Земельні ресурси – це фізична поверхня Землі, котра може використовуватись для розміщення господарських об'єктів.

Зовнішня торгівля – це торгівля однієї країни з іншими, яка складається з товарів та послуг оплачуваного ввезення (імпорту), вивезення (експорту).

Зовнішньоекономічні прогнози – це вихідна інформація для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, які дозволять мінімізувати комерційні ризики при здійсненні зовнішньоекономічних операцій.

Зона вільної торгівлі – це група країн, що не мають обмежень (мит, квот) у торгівлі одна з одною.

Зона ризику – це межі, у яких ризик не перевищує певних величин, що характеризують рівень ризику, але не більше припустимого ризику.

I

Імпорт – це кількість товарів та послуг, які країна ввозить з-за кордону.

Інвестиції – це довготривалі вкладення капіталу в економіку власної країни або за кордон, підприємницькі проекти, соціально-економічні програми, інноваційні проекти.

Інвестиційний товар – це товар, вартість якого має властивість зростати з часом, причому, як правило, у темпах, що перевищують загальну інфляцію.

Індекс фізичного обсягу – основний показник динаміки виробництва промислової продукції; дає можливість оцінити зміни в обсягах виробництва як всієї промисловості, так і окремих галузей. Зведені та галузеві індекси періодично перераховуються на нову базу.

Індекс цін – це відносний показник порівняння, що відображає динаміку цін.

Індекси ділової активності – відображають зміну обсягу діяльності в окремих галузях, виробництвах або на територіях.

Індекс Доу-Джонса – це співвідношення курсів акцій 30 провідних компаній традиційних галузей США. Представляє середньо-арифметичну величину щоденних котирувань на момент закриття Нью-Йоркської фондової біржі.

Індекс НАСДАК (індекс системи автоматичного котирування *Національної асоціації біржових ділерів NASDAQ*) – розраховується у США для позабіржової торгівлі акціями головним чином високотехнологічних компаній. Існує шість індексів NASDAQ для різних секторів ринку.

Індекс „Стендарт енд Пурс 500” – загальний індекс курсів цінних паперів, що розраховується американським агентством по визначенню кредитного рейтингу «Стендарт енд Пурс» за акціями 425 американських промислових компаній та 75 залізничних та комунальних корпорацій.

Індекс „Уілшір 5000” – показник, що розраховується компанією «Уілшір асошіейтс»; характеризує зміну цін акцій 5000 компаній, які котируються на Нью-Йоркській фондовій біржі та знаходяться у позабіржовому обороті.

Індекс „Уелью-лайн” – показник зміни цін акцій 1700 компаній, які котируються на Нью-Йоркській фондовій біржі і знаходяться у позабіржовому обороті.

Інжиніринг – це діяльність із надання комплексу послуг виробничого, комерційного і науково-технічного характеру, яка здійснюється як спеціалізованими фірмами, так і промисловими, будівельними та іншими компаніями.

Інновації – це нововведення у галузі техніки, технології, організації праці та управління, що ґрунтуються на використанні досягнень науки та передового досвіду.

Інтеграція – це вищий рівень розвитку міжнародних економічних відносин, збалансований розвиток економіки країн.

Інфляція – це переповнення каналів грошового обігу відносно товарної маси, що виявляється у зростанні ціни на товари та послуги, знеціненні грошей.

Інформація – це відомості в будь-яких формі й вигляді та збережені на будь-яких носіях, у тому числі листування, книги, позначки, ілюстрації, фотографії, кіно, відео, мікрофільми, звукові записи, бази даних комп’ютерних систем або повне чи часткове відтворення їхніх елементів, пояснення осіб та будь-які інші публічно оголошені чи документовані відомості.

Інформаційна база – це упорядкований масив інформації, який дає можливість оперативного отримати необхідні знання.

Інфраструктура міжнародна – це сукупність структурних елементів національних господарств і світових інституцій, що забезпечують реалізацію, функціонування та розвиток форм міжнародного співробітництва.

Картель – це група компаній або країн, які об'єднуються з метою контролю виробництва продукції та цін на неї. Найвідомішим прикладом картелю є ОПЕК (Організація країн-експортерів нафти), утворений у 1960 р.

Класифікація – це розподіл товарів на однорідні класи, групи на основі схожості товарів за найбільш суттєвими ознаками.

Компаративний індекс – це відношення індексів двох явищ або частин досліджуваної сукупності, дозволяє порівнювати динамічні пропорції.

Комплексність як принцип системного підходу у дослідженні кон'юнктури передбачає розгляд об'єкта дослідження у всій повноті його внутрішніх зв'язків, факторів і умов функціонування, у взаємодії з зовнішнім середовищем.

Конкуренція – це боротьба між товаровиробниками за найбільш вигідні умови виробництва і збуту товарів з метою отримання найбільших прибутків, завоювання певного сегмента ринку.

Консалтинг – це діяльність спеціальних компаній із надання інтелектуальних послуг виробникам, продавцям, покупцям (поради і консультації).

Консигнатори – це посередники, діяльність яких визначається консигнаційною угодою, що являє собою вид договору комісії, за яким посередник (консигнатор) зобов'язаний продати товар зі складу (від свого імені і за рахунок консигнанта) до визначеного терміну.

Кон'юнктура – це форма прояву на ринку системи факторів і умов відтворення у їх постійному розвитку і взаємодії в конкретно-історичному періоді, що виражається у певному співвідношенні пропозиції, попиту і динаміки цін.

Кон'юнктура висока (стабільна) – це економічна ситуація на ринку, для якої характерні відносна стійкість високих цін та найбільша активність споживачів і постачальників.

Кон'юнктура загальногосподарська – це економічна ситуація, що характеризує стан усього відтворювального процесу у масштабах світового господарства або економіки окремої країни за той чи інший проміжок часу. При дослідженні загальногосподарської кон'юнктури вивчаються в комплексі всі макропоказники економіки.

Кон'юнктура зростаюча – це економічна ситуація на ринку, що формується в умовах перевищення попиту над пропозицією і характеризується зростанням цін та збільшенням ділової активності.

Кон'юнктура спадна – це економічна ситуація, зумовлена заторюванням ринку (пропозиція перевищує попит); характеризується зниженням ринкових цін, скороченням ділової активності.

Кон'юнктура товарного ринку – це економічна ситуація, що склалась на конкретному ринку відносно пропозиції, попиту, рівня цін, товарних запасів, становища основних фірм конкурентів, комерційних умов пропозиції товарів тощо.

Кон'юнктуруотворювальний фактор – це рушійна сила (або причина), що визначає характер мінливої кон'юнктури, напрям і темпи її розвитку та одночасно одна з умов цього економічного процесу за конкретних обставин.

Кооперування – це об'єднання зусиль декількох країн для випуску та торгівлі певними товарами.

Короткі цикли – це економічні цикли тривалістю до п'яти років, характерні для життєвого циклу товарів, що формують нову галузеву структуру економіки; вони визначають кон'юнктуру певної галузі.

Крива динаміки – це геометричне зображення динаміки економічного процесу.

Крива попиту – це тренд функції залежності обсягу попиту на товар від ціни на нього.

Крива пропозиції – це тренд функції залежності пропозиції на товар від ціни на нього.

Криза – це фаза економічного циклу, обумовлена тим, що періодичне оновлення основного капіталу призводить до збільшення ефективності виробництва, до перевищення пропозиції товарів та послуг над попитом і в кінцевому підсумку – до перевиробництва.

Критерій – це показник, ознака, на основі яких формується оцінка якості економічного об'єкта, процесу; вимірник такої оцінки.

Крос-курс – це співвідношення між двома валютами, яке впливає з їхнього курсу відносно курсу третьої валюти.

М

- Метод економічного аналізу** – передбачає аналіз категорій, законів і закономірностей розвитку світового ринку товарів і послуг та принципів, методів, форм, інструментів, важелів, механізму їх дії та використання.
- Методи вивчення кон'юнктури** – це конкретні прийоми порівняння моментів динаміки економічного процесу, які дають змогу оцінити напрям та інтенсивність кон'юнктури.
- Методика дослідження кон'юнктури ринку** – це послідовність дій та сукупність конкретних прийомів дослідження, які забезпечують аналіз сформованої ситуації на ринку і дають змогу розробити прогноз розвитку кон'юнктури на найближчу перспективу.
- Методика прогнозування** – це сукупність спеціальних правил та прийомів (методів), а також послідовність операцій обробки інформації для практичного формування прогнозів конкретного об'єкту дослідження на задану перспективу.
- Митне очищення** – це фінансові витрати на організаційно-адміністративні процедури, які здійснюються продавцем чи покупцем і пов'язані з проходженням товару через митницю країни експорту чи імпорту.
- Міжнародна виробнича кооперація** – це форма організації спільного або взаємоузгодженого виробництва товарів за участі декількох країн. Основою міжнародного виробничого кооперування є зростаючий рівень розвитку виробничих сил.
- Міжнародна організація цивільної авіації** – це основний міжнародний орган, що здійснює багатостороннє регулювання світового повітряного транспорту на міждержавному рівні.
- Міжнародна рада з кави** – це утворення картельного типу; члени угоди – країни-експортери взяли зобов'язання дотримуватись експортних квот, а країни-імпортери – дотримуватись мінімальних цін на каву.
- Міжнародна угода з цукру** – це утворення картельного типу, передбачає підтримання цін на цукор на рівні, що перевищує певний мінімум; основним заходом є встановлення експортних квот.
- Міжнародна угода з пшениці** – це утворення картельного типу, основною метою якого є поділ світового ринку пшениці для недопущення перенасичення ринку у врожайні роки, а також продовольча допомога країнам, що розвиваються.

- Міжнародне енергетичне агентство (МЕА)** – автономний орган у межах ОЕСР; створено відповідно до Міжнародної енергетичної програми у 1974 р.; здійснює контроль за станом і розвитком світової енергетики, а також регулювання світових ринків енергоресурсів.
- Міжнародний поділ праці** – це спеціалізація окремих країн на виробництві окремих товарів для обміну ними.
- Міжнародний ринок** – це сфера здійснення всіх зовнішньоторговельних (експортних, імпорتنих) операцій.
- Міжнародний транспорт** – це послуги усіх видів транспорту (морського, трубопровідного, повітряного, наземного, річкового, космічного), що надаються резидентами однієї країни резидентам іншої.
- Мінеральні ресурси** – це запаси корисних копалин, які можна використовувати в економіці країни.
- Місткість ринку** – це можливий обсяг реалізації товару при даному рівні цін протягом певного часу, як правило, року. Розраховують за даними промислової і зовнішньоторговельної статистики, у фізичних і вартісних одиницях.
- Моніторинг** – це нагляд та дослідження, що визначають зміни економічних явищ та процесів, а також зміни в навколишньому середовищі, викликані господарською діяльністю людини.

Н

- Надходження замовлень** – це отримання підприємством або галуззю замовлень за певний період; показник, який дуже чутливо реагує на всі зміни попиту.
- Напівфабрикати** – це продукти, що потребують подальшої обробки або включення до складу інших товарів.
- Насиченість ринку** – це максимальна кількість товарів, яку дана кількість споживачів, задіяних на ринку, може спожити в даний момент часу.
- Науково-технічний прогрес** – це неперервний процес відкриття нових знань та застосування їх у суспільному виробництві, що дозволяє по-новому поєднувати і комбінувати наявні ресурси з метою збільшення виробництва високоякісних кінцевих продуктів із найменшими затратами.

Нафта – це горюча рідина копалинного походження, масляниста на дотик, переважно темно-бурого кольору з відтінками червонувато-оранжевої гами; за хімічним складом – складна суміш вуглеводнів з домішками кисню, азотистих та сірчистих сполук, води, мінеральних речовин; містить: вуглецю – 82-87%, водню – 11,5-14,5%, інших домішок – 4-5%; густина – 750-970 кг/м куб.; теплота згорання – 43,7-46,2 МДж/кг.

Національний ринок – це сфера здійснення внутрішньоторговельних та зовнішньоторговельних операцій.

„Невидима” природа послуги – це умовність визначення економічної сутності послуги, яка фактично зводиться до корисного ефекту самої праці. Послуги, зокрема міжнародні послуги, не набувають уречевленої форми і вважаються явищем, невід’ємним від процесу праці.

Непрямий імпорт (експорт) – це постачання товару, використаного в інших виробках як комплектуючий вузол або матеріал.

Нерезидент – це юридична або фізична особа, постійне місцезнаходження якої знаходиться в іншій країні.

Неторговельні платежі – це міжнародні розрахунки по неторговельних операціях, включаючи туризм, відрядження, утримання представників за кордоном та ін.

Нефакторні послуги – це послуги, не пов’язані з рухом факторів виробництва (туристичні, транспортні та ін.)

Нецінова конкуренція – це суперництво без зміни цін шляхом підвищення якості продукції, впровадження прогресивної технології, надання додаткових сервісних послуг та ін.

Номенклатура – це перелік товарних найменувань (позицій), розподілених за прийнятою класифікаційною схемою.

О

Об’єкт прогнозування – це процеси, явища, події, на які спрямована пізнавальна і практична діяльність людини.

Організація країн-експортерів нафти (ОПЕК) – це міжнародна урядова організація, створена в 1960 р., що має на меті регулювання обсягів виробництва і ціни на нафту. Загалом на країни-члени ОПЕК припадає 75% розвіданих запасів нафти, 40% світового видобутку, 60% глобального експорту. Штаб-квартира ОПЕК знаходиться у м. Відень (Австрія).

Освітня послуга – це процес передавання повного обсягу навчальної та наукової інформації від виробника до споживача, яка трансформується у ході навчання у певну сукупність знань, умінь і навичок.

II

Первинні джерела інформації – це відомості, отримані з усних бесід під час ділових контактів, письмової службової інформації.

Піднесення – це фаза економічного циклу, під час якої промислове виробництво перевищує максимальний рівень виробництва попереднього економічного циклу.

Пожвавлення – це фаза економічного циклу, що змінює депресію, коли інвестиції в основний капітал здійснюються головним чином у формі оновлення; застаріле, морально зношене обладнання замінюється новим, сучаснішим і продуктивнішим.

Показники матеріального виробництва – це показники, що об'єднують дані про промислове виробництво товарів, дані про видобуток корисних копалин, дані про валовий збір сільськогосподарських культур.

Показники промислового виробництва – це дані про виробництво в абсолютних одиницях виміру (натуральних і вартісних) та індекси промислового виробництва.

Портфель замовлень – це вартість усіх замовлень у межах окремого підприємства або всієї галузі на визначену дату, незалежно від часу їхніх надходжень. Дає можливість оцінювати імовірне завантаження підприємства у майбутньому, а дані про розмір портфеля замовлень усіх галузевих підприємств – перспективи завантаженості галузі. Скорочення портфеля замовлень – показник погіршення кон'юнктури.

Посередник – це юридична або фізична особа, яка налагоджує зв'язки між виробниками і споживачами з метою прискорення та полегшення руху, обігу продукції, валюти, інформації.

Послуга – це економічна діяльність одного уособленого та незалежного суб'єкта на користь та зі згоди іншого за певну винагороду з його боку.

Потенціал ринку – це сукупність виробничих і споживчих можливостей суб'єктів господарювання, які обумовлюють рівноважний рівень попиту та пропозиції.

Природні ресурси – це компоненти природного середовища, які використовуються в економіці.

Природно-ресурсний потенціал – це сукупність природних ресурсів країни; валова потенційна цінність розвіданих і попередньо оцінених запасів мінеральної сировини.

Прогноз нормативний – це практичний (цільовий) прогноз із метою визначення шляхів і термінів досягнення можливих станів кон'юнктурних індикаторів ринку в майбутньому.

Прогноз пошуковий – це прогноз подальшого розвитку ринку, в першу чергу попиту і пропозиції; дає відповідь на запитання, що найімовірніше відбудеться за умови збереження чинних тенденцій.

Прогноз товарного ринку – це об'єктивне, науково обґрунтоване, ймовірне за своєю природою судження про динаміку найважливіших характеристик товарного ринку та їх альтернативних варіантів з метою вироблення певних маркетингових рекомендацій для ефективної діяльності підприємства на ринку.

Прогнозний фон – це сукупність зовнішніх стосовно об'єкту умов, суттєвих для обґрунтованості прогнозу.

Пропорційність ринку – це оптимальне співвідношення між різними елементами ринку; одна з найважливіших умов його поступального розвитку. Характеризується за допомогою балансового методу, відносних величин структури і координації, компаративних темпів росту, індексів структурних зрушень, середніх квадратичних або лінійних відхилень.

Р

Регулярні рейси – це рейси, виконувані відповідно до опублікованого розкладу по договірних авіалініях.

Резидент – це юридична або фізична особа, яка має постійне місце перебування в даній країні.

Рейтинг – це впорядкований список (за зменшенням або зростанням функціонального фактору) суб'єктів аналізованої сукупності.

Рекреаційні ресурси – це об'єкти та явища природи, а також діяльність людини, які можна використовувати з метою відпочинку, лікування та туризму.

Ринок освітніх послуг – це сфера обігу або система економічних відносин з приводу купівлі-продажу освітніх послуг.

Рівень – величина того чи іншого показника, досягнута за певний період часу чи до певного моменту; характеризує стан відповідного кон'юнктурутворювального фактору.

Рівень ризику – це ймовірна, недостатньо вимірювана величина, що визначає можливість настання тієї чи іншої події, яка впливає з певної послідовності діянь.

С

Світовий ринок послуг – це система перетину інтересів покупців та продавців послуг, функціонування якої регулюється ринковими законами.

Світова організація торгівлі – це законодавча та інституційна основа міжнародної торгової системи, механізм багатостороннього узгодження і регулювання політики країн – членів у сфері торгівлі товарами та послугами, врегулювання торгових суперечок і розробки стандартної зовнішньоторговельної документації.

Світовий інформаційний ринок – це головним чином продаж і купівля послуг із використання різних баз даних.

Світовий ринок освітніх послуг – це сукупність економічних відносин, що виникають між суб'єктами освітнього процесу різних країн, з приводу купівлі-продажу освітніх послуг. Тісно пов'язаний і взаємодіє з ринками робочої сили, інформації, товарів.

Світовий ринок товарів та послуг – це сукупність національних ринків, поєднаних між собою всесвітніми господарськими зв'язками на основі міжнародного поділу праці, інших факторів виробництва, інтеграції виробництва та збуту товарів та послуг.

Сервіс – це обслуговування у найширшому значенні цього терміна. Організоване обслуговування у сфері виробництва, торгівлі, харчування, дозвілля, побуту тощо.

Сировинні товари – це речовини природного та штучного походження, що є основою для виробництва готової продукції.

Система послуг – це сукупність окремих їх видів (страхові, фінансові, транспортні, туристичні, посередницькі тощо), які тісно пов'язані між собою і формують загальні тенденції розвитку ринку послуг.

Системний підхід – це комплексне дослідження великих і складних об'єктів (систем) як єдиного цілого з узгодженим функціонуванням усіх елементів і частин.

Ситуація – це поєднання умов та сукупність обставин, що створюють певні дії, положення.

Спеціалізація – це випуск та/або реалізація певних товарів та послуг.

Стихійні лиха – це снігові замети, землетруси, посухи, лісові пожежі, урагани, повені, цунамі тощо. Призводять до відчутних порушень діяльності суспільства або окремих галузей економіки, знищення матеріальних цінностей. Важливий кон'юктуроутворювальний фактор тимчасового характеру.

Структура товарного ринку – це сукупність секторів (сегментів) товарного ринку та умов, що визначають особливості його функціонування.

Суб'єкт економічний – це фізична або юридична особа, яка здійснює економічну, господарську діяльність.

Сценарій розробки прогнозу – це логічна модель, що відображає передбачену послідовність і рішення задач, які необхідні для успішного досягнення поставленої цілі.

Т

Тезаврація – це накопичення золота приватними власниками та монетарні запаси. Найкрупнішим тезавратором у світі вважається населення Індії, володіючи понад 10 тис. тонн золота на суму більше, ніж 100 млрд. дол. США.

Технічний аналіз – це метод прогнозування цін за допомогою розгляду графіків рухів ринку за попередні періоди часу (інша назва – чартизм).

Товар – це все, що може задовольняти потребу або побажання і пропонується ринкові з метою привертання уваги, придбання, використання чи споживання.

Товарна номенклатура – це групи (серії) товарів, тісно пов'язаних між собою або через подібність використовуваних функцій, або якісних властивостей.

Товарна структура експорту (з країни, групи, групи країн, усіх країн світу) – це систематизація за певними ознаками сукупності товарів, що вивозяться.

Товарна структура імпорту (до країни або групи країн) – це систематизація за певними ознаками сукупності товарів, що ввозяться.

Товарний асортимент – це сукупність усіх товарних одиниць, що їх пропонує покупцям конкретний продавець.

Товарний ринок – це сфера товарного обміну, де діють відносини купівлі-продажу товарів та відбувається конкретна господарська діяльність, пов'язана з реалізацією товарів.

Товарно-сировинна біржа – це регулярний оптовий ринок однорідних товарів, що продаються за зразками (стандартами).

- Товарообіг** – це сумарний показник продажу товарів за всіма актами купівлі-продажу. За ознакою покупця розрізняють оптовий та роздрібний товарообіг.
- Торговельне сальдо** – це різниця між вартісними обсягами експорту та імпорту.
- Торговельний оборот** – це сума вартісних обсягів експорту та імпорту.
- Транспортні витрати** – це витрати, які виникають у процесі доставки товару від продавця до покупця і включають вартість фрахту (наймання транспортного засобу), перевезення, завантаження та відвантаження товару, пакування й перепаккування, маркування, страхування та інші супутні й технічно необхідні витрати.
- Транснаціональна корпорація** – це компанія, що здійснює основну частину своїх операцій за межами країни, в якій вона зареєстрована, найчастіше у декількох країнах, де компанія має мережу відділень, філіалів, підприємств.
- Транснаціональна освіта** – це освітня діяльність, під час якої споживачі послуг знаходяться у будь-якій країні світу, але не тій, де розміщені заклади освіти, що надають ці послуги.
- Транспортні послуги** – це послуги, що забезпечують переміщення предмета транспортної операції між двома і більше країнами або всередині країни.
- Трійська унція** – це вагова неспецифічна одиниця вимірювання, що застосовується на світовому ринку золота. Одна трійська унція дорівнює 31,1035 г.
- Турагенти** – це організації, що реалізують послуги інших підприємств та консультують рекреантів із різних питань щодо організації і проведення відпочинку.
- Туризм** – це діяльність осіб, які подорожують і перебувають у місцях, які знаходяться за межами їх звичайного середовища, протягом періоду, що не перевищує одного року безперервно, з метою відпочинку, з діловими та іншими цілями.
- Туристична послуга** – це комплекс послуг індустрії гостинності (включає в себе готельні, рекреаційні, транспортні, страхові, екскурсійні послуги та ін.), який надається окремій особі чи групі осіб для задоволення їх потреб, пов'язаних із переміщенням з місця постійного проживання до іншого на певний проміжок часу з метою відпочинку, оздоровлення, навчання та ін.
- Туристичний ринок** – це сфера відносин, що поєднує попит і пропозицію для забезпечення купівлі-продажу специфічних туристичних послуг на даний час у певному місці.

Турконсорціум – це добровільне об'єднання декількох агентств, що передбачає фінансову та юридичну самостійність своїм членам.

Турконцерн – це одна з форм концентрації, що відбувається у формі злиття або приєднання декількох фірм туроператорів або фірм інших галузей.

Туроператор – це туристичне підприємство, що здійснює підготовку, розробку та організацію одиничних або комплексних туристичних послуг.

Ф

Фактор – це причина, рушійна сила здійснюваного процесу і одна з основних його умов.

Факторні послуги – це платежі, що виникають у зв'язку з міжнародним рухом факторів виробництва, перш за все, капіталу і робочої сили (прибутки на інвестиції, роялті, ліцензійні платежі, зарплата, виплачена нерезидентам).

Фіксовані ціни – це ціни, що встановлюються державними органами на обмежений перелік товарів або послуг.

Фінансова криза – це руйнування державної фінансової, грошової системи, що проявляється у невідповідності доходів бюджету видаткам, нестабільності і падінні валютного курсу національної грошової одиниці, взаємних неплатежах економічних суб'єктів, невідповідності грошової маси в обігу закону грошового обігу.

Фондова біржа – це спеціально відведене місце, де укладаються за визначеними правилами угоди із зареєстрованими (які котируються) на ній цінними паперами.

Форвардний курс – це ціна, за якою певна валюта продається або купується за умови постачання її на визначену дату у майбутньому.

Фрахт – це: 1) перевезення вантажу та пасажирів згідно з умовами поставки (таке судно називається зафрахтованим); 2) плата за перевезення вантажу та пасажирів на судні (літаку); здійснення оплати за рейс або за обумовлений термін; 3) вантаж, який виступає об'єктом перевезень.

Ф'ючерс – це брокерська операція з продажу контрактів на постачання товарів. Власник ф'ючерсного контракту не може відмовитися від постачання товару за несприятливої ринкової кон'юнктури.

Цілеспрямованість – принцип системного підходу в дослідженні кон'юнктури, який передбачає, що дослідження кон'юнктури ринку має бути тісно пов'язане з метою діяльності господарської одиниці.

Цільовий ринок – це ринок, на якому конкретне підприємство зможе повною мірою проявити свої порівняльні переваги і нівелювати відносні недоліки.

Ціна рівноваги – це ціна товару, за якої попит і пропозиція на нього врівноважуються.

Ціна товару – це кількість грошових одиниць певної валютної системи, яку повинен заплатити покупець продавцю у тій чи іншій валюті за весь товар або одиницю товару на узгоджених базисних умовах.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абалов А. Э. Международный рынок металлов: основные принципы функционирования / А. Э. Абалов – СПб. : ООО „Издательство ДНК”, 2001. – 160 с.
2. Агафонова Л. Г. Туризм, готельний та ресторанний бізнес: ціноутворення, конкуренція, державне регулювання / Л. Г. Агафонова, О. Є. Агафонова – К. : Знання, 2002. – 480 с.
3. Акулич М. В. Исследование рынков в практике международного бизнеса / М. В. Акулич // Маркетинг в России и за рубежом. – 2002. – № 5. – С. 94-108.
4. Алисов Н. В. Экономическая и социальная география мира / Н. В. Алисов, Б. С. Хорев – М. : Экономика, 2000. – 740 с.
5. Балабанов И. Т. Экономика туризма : учебное пособие / И. Т. Балабанов, А. И. Балабанов – М. : Финансы и статистика, 2003. – 176 с.
6. Белявцев М. І. Інфраструктура товарного ринку / М. І. Белявцев, Л. В. Шестопалова – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 416 с.
7. Березин И. С. Практика исследования рынков / И. С. Березин – М. : Бератор-Пресс, 2003. – 376 с.
8. Буров А. С. Конъюнктура мировых рынков товаров и услуг : учебное пособие / А. С. Буров – М. : Экзамен, 2005. – 160 с.
9. Бутенко А. И. Конъюнктура рынка / А. И. Бутенко, В. Р. Кучеренко, В. А. Карпов – Одесса : ОГЭУ, 1998. – 218 с.
10. В автомобилестроении США // БИКИ. – 2009. – № 43. – С. 10-12.
11. Ведущие мировые поставщики оборудования для ПП-индустрии // БИКИ. – 2009. – № 63. – С. 12-13.
12. Владимирова К. П. Прогнозирование и планирование в условиях рынка / К. П. Владимирова – М. : Изд-во “Дашков и К”, 2001. – 308 с.
13. WTO о развитии международного туризма на современном этапе // БИКИ. – 2009. – № 20. – С. 14-16.
14. Географическая структура мирового производства стали // БИКИ. – 2009. – № 60. – С. 12-13.
15. Гребельник О. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності : підручник / Гребельник О. П. – К. : Центр навчальної літератури. – 2004. – 384 с.
16. Губський Б. В. Євроатлантична інтеграція України / Б. В. Губський – К. : Логос. – 2003. – 328 с.
17. Динамика средних цен на некоторые сельскохозяйственные товары // БИКИ. – 2009. – № 60. – С. 6-9.
18. „Economist” о краткосрочных перспективах мировой экономики // БИКИ. – 2009. – № 59. – С.5-6.

19. „Economist” о проблеме обеспечений сбалансированности глобальной экономики // БИКИ. – 2008. – № 102. – С. 1-4.
20. Жук М. В. Комерційні відносини України: розвиток експортного потенціалу : підручник / М. В. Жук – Чернівці: Рута, 2004. – 352 с.
21. Заблоцька Р. О. Світовий ринок послуг : підручник / Р. О. Заблоцька – К. : Знання, 2004. – 280 с.
22. Замедление темпов развития рынка алмазных экранов // БИКИ. – 2009. – № 70. – С. 10.
23. Іванова Л. О. Інформаційне забезпечення дослідження економічної кон'юнктури / Л. О. Іванова // Маркетинг в Україні. – 2004. – № 2. – С.43-50.
24. Іванова Л. О. Іноземні джерела інформації про товарні ринки / Л. О. Іванова // Маркетинг в Україні. – 2004. – № 3. – С.46-50.
25. Інфраструктура товарного ринку. Моніторинг товарних ринків України : навч. посібник / [під ред. І. В. Сороки]. – К. : НМУВО МОН України, НВФ „Студцентр”, 2002. – 607 с.
26. К росту инвестиций в глубоководную разведку и добычу нефти и газа // БИКИ, – 2009. – № 8. – С. 10-11.
27. Карпов В. А. Маркетинг: прогнозування кон'юнктури ринку : навч. посібник / В. А. Карпов, В. Р. Кучеренко – К. : Товариство „Знання”, КОО, 2001. – 215 с.
28. Основи міжнародної торгівлі : навч. посібник / [Ю. Г. Козак, Н. С. Логвинова, К. І. Ржепішевський та ін.]. – [2-ге вид., перер. та доп.] – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 234 с.
29. Кокушкина И. В. Международная торговля и мировые рынки : учебное пособие / И. В. Кокушкина, М. С. Воронин – СПб. : Техническая книга, 2007. – 592 с.
30. Кучеренко В. Р. Основи економічної кон'юнктури : навч. посібник / В. Р. Кучеренко, В.А. Карпов – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 224 с.
31. Латинская Америка – мировой лидер в области производства кофе // БИКИ. – 2009. – № 55. – С. 6-9.
32. Ляшенко Г. П. Кон'юнктурні дослідження на світових ринках : навч. посібник / Г. П. Ляшенко, Л. Л. Лазебник – Ірпінь : Академія ДПС України, 2003. – 92 с.
33. Мальська М. П. Основи туристичного бізнесу : навч. посібник / М. П. Мальська, В. В. Худо, В. І. Цибух – К. : ЦУЛ, 2004. – 360 с.
34. МВФ о перспективах окончания мирового финансового кризиса // БИКИ. – 2009. – № 39. – С. 1-5, 16.
35. Методические рекомендации по анализу и прогнозированию товарных рынков. – М. : Новый век, 2001. – 96 с.

36. Механизмы финансового содействия экспорту и зарубежным инвестициям // БИКИ. – 2009. – № 60. – С. 2-4.
37. Мировая торговля в 2005 г. в условиях повышения цен на энергоресурсы // БИКИ. – 2006. – № 68. – С. 2 – 6.
38. Мировая торговля железной рудой // БИКИ. – 2009. – № 42. – С. 12-14.
39. Мировая электронная промышленность: кризис набирает силу // БИКИ. – 2009. – № 22. – С. 12-13.
40. Мировое станкостроение в 2008 г. // БИКИ. – 2008. – № 48. – С. 10-12.
41. Мировой рынок основных цветных металлов в первые месяцы 2009 г. // БИКИ. – 2009. – № 41. – С. 14-15.
42. Мировой рынок стали в 2008 г. и его дальнейшие перспективы // БИКИ. – 2009. – № 54. – С. 12-16.
43. Мировой рынок услуг связи // БИКИ. – 2008. – № 131. – С. 10-11.
44. Мировые продажи мобильных телефонов // БИКИ. – 2009. – № 70. – С. 11.
45. Міжнародний агробізнес : навч. посібник / [за ред. д.е.н, проф., акад. Сіваченка І.Ю.]. – К. : ЦУЛ, 2003. – 208 с.
46. Міжнародні ринки ресурсів : навч. посібник / А. Б. Япенко, Я. А. Дубинюк, Т. В. Мирена, К. С. Мітюшкіна ; [під загальною ред. проф. Ю. В. Макогона.]. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 194 с.
47. Мошин Ю. Н. Анализ конъюнктуры потребительского рынка : учебное пособие / Ю. Н. Мошин, А. Ю. Мошин – М. : Изд-во УРАО, 2004. – 168 с.
48. На индийском рынке автомобилей // БИКИ. – 2009. – № 49-50. – С. 13-14.
49. На мировом рынке зерна // БИКИ. – 2009. – № 70. – С. 6.
50. На мировом рынке мяса // БИКИ. – 2009. – № 11-12. – С. 8-10.
51. На мировом рынке нефти // БИКИ. – 2009. – № 60. – С. 11-13.
52. На мировом рынке органических пищевых продуктов // БИКИ. – 2008. – № 146. – С. 6-7.
53. На мировом рынке персональных компьютеров // БИКИ. – 2009. – № 15. – С. 10-12.
54. На мировом рынке платины // БИКИ. – 2009. – № 68. – С. 15-16.
55. На мировом рынке угля // БИКИ. – 2009. – № 20. – С. 14-16.
56. На рынке банковских услуг // БИКИ. – 2009. – № 51. – С. 16.
57. На рынке говядины // БИКИ. – 2009. – № 6-8. – С. 6-7.
58. На рынке говядины отдельных стран // БИКИ. – 2009. – № 45-50. – С. 7-8.
59. На рынке кофе Индии и Вьетнама // БИКИ. – 2009. – № 41. – С. 6-7.
60. На рынке магния // БИКИ. – 2009. – № 70. – С. 15.
61. На рынке металлического лома Украины // БИКИ. – 2009. – № 66. – С. 15-16.
62. На рынке подсолнечного масла Украины // БИКИ. – 2009. – № 61. – С. 7.
63. На рынке свинины ЕС // БИКИ. – 2009. – № 61. – С. 6.

64. О динамике международной торговли в начале текущего года // БИКИ. – 2009. – № 48. – С. 1-4.
65. О добыче нефти в Саудовской Аравии // БИКИ. – 2008. – № 117. – С. 15-16.
66. О конференции ОПЕК // БИКИ. – 2009. – № 67. – С. 15-16.
67. О мировой торговле рисом // БИКИ. – 2009. – № 8. – С. 6-7.
68. О мировых ценах на нефть // БИКИ. – 2009. – № 70. – С. 15-16.
69. О перспективах мирового рынка сахара // БИКИ. – 2009. – № 46. – С. 6-7.
70. О положении на мировом рынке говядины // БИКИ. – 2009. – № 66. – С. 11-12.
71. О положении на мировом рынке растительных масел // БИКИ. – 2009. – № 45. – С. 6-8.
72. О причинах и последствиях роста цен на продовольствие // БИКИ. – 2008. – № 113. – С. 6-8.
73. О причинах роста экспорта индийского чая // БИКИ. – 2008. – № 121. – С. 6-7.
74. О развитии мировой энергетики // БИКИ. – 2009. – № 57. – С. 14-16.
75. О развитии солнечной энергетики в Японии // БИКИ. – 2009. – № 67. – С. 14-15.
76. О развитии сферы энергосбережения // БИКИ. – 2009. – № 8. – С. 12-14.
77. О разработке нефтеносных песков Канады // БИКИ. – 2009. – № 70. – С. 13-15.
78. О росте мировых цен на сахар // БИКИ. – 2009. – № 64. – С. 6-7.
79. О ситуации во внутренней торговле Украины // БИКИ. – 2009. – № 58. – С. 2-5.
80. О ситуации с посевными площадями под пшеницей // БИКИ. – 2009. – № 4. – С. 6-7.
81. О состоянии рынка легковых автомобилей в странах Европы // БИКИ. – 2008. – № 140. – С. 10-12.
82. О строительстве объектов атомной энергетики в мире // БИКИ. – 2009. – № 65. – С. 12-14.
83. О текущем спаде на мировом рынке черных металлов в условиях глобального финансового кризиса // БИКИ. – 2008. – № 139. – С. 12-15.
84. О тенденциях к спаду на рынках платины, палладия и родия // БИКИ. – 2008. – № 146. – С. 15-16.
85. Оценка МБРР условий для бизнеса в Восточной Европе и Восточной Азии // БИКИ. – 2008. – № 114. – С. 1-4.
86. Оценка эффекта от удешевления нефти для экономики стран-импортеров // БИКИ. – 2009. – № 33. – С. 4-6.
87. ОЭСР о состоянии и перспективах развития экономики // БИКИ. – 2008. – № 82. – С. 1, 4-5, 16.

112. Рынок мобильных телефонов в условиях экономического кризиса // БИКИ. – 2009. – № 35-36. – С. 8-9.
113. Світовий ринок товарів та послуг : підручник. Ч.1. / [А. А. Мазаракі, Є. М. Воронова, В. В. Юхименко та ін.; за заг. ред. А. А. Мазаракі]. – К. : Київ. нац. торг.-економ. ун-т, 2005. – 319с.
114. Світовий ринок товарів та послуг : підручник : у 2 ч. / [А. А. Мазаракі, Є. М. Воронова, І. В. Чаус та ін.; за заг. ред. А. А. Мазаракі]. – Ч.2. - К. : Київ. нац. торг. екон. ун.-т., 2006. – 318 с.
115. Ситуация на мировом рынке стали // БИКИ. – 2008. – № 42. – С. 13-14.
116. Ситуация на рынке золота в период глобального финансового кризиса // БИКИ. – 2009. – № 48. – С. 13-16.
117. Состояние и перспективы мирового рынка мяса // БИКИ. – 2008. – № 73. – С. 6-8.
118. Состояния рынков драгоценных металлов в первые месяцы 2009 г. // БИКИ. – 2009. – № 40. – С. 13-15.
119. Спартак А.И. К новой парадигме экономического роста // БИКИ. – 2009. – № 65. – С. 1-8.
120. Старокадомский Д. Л. В сельскохозяйственном машиностроении Украины / Д. Л. Старокадомский // БИКИ. – 2009. – № 41. – С. 10-12.
121. Старокадомский Д. Л. На рынке осветительной техники Украины / Старокадомский Д. Л. // БИКИ. – 2008. – № 115. – С. 10-12.
122. „ТАТРА” на мировом рынке // БИКИ. – 2009. – № 70. – С. 15-16.
123. Текущее состояние рынков драгоценных металлов // БИКИ. – 2009. – № 23. – С. 13-15.
124. Торгово-экономическое сотрудничество ЮАР со странами Евросоюза // БИКИ. – № 70. – 2009. – С. 1-4.
125. Ухудшение положение в мировой индустрии туризма // БИКИ. – 2009. – № 68. – С. 15-16.
126. Ценовая конъюнктура мировых товарных рынков в 2008 г. // БИКИ. – № 61. – С.2-4.
127. Цены на первичные металлы // БИКИ. – 2009. – № 55. – С. 14-15.
128. Цены на продукцию черной металлургии // БИКИ. – 2009. – № 64. – С. 13-14.
129. Цены на ферросплавы и сплавы цветных металлов // БИКИ. – 2009. – № 58 – С. 12-14.
130. Чаус І. В. Світовий ринок товарів та послуг : опорний конспект лекцій / І. В. Чаус – К. : ЦУЛ, 2004. – 246 с.
131. Черников Г.П. Мировая экономика : учеб. для вузов / Г. П. Черников, Д. А. Черникова. – М. : Дрофа, 2003. – 432 с.
132. Экономический кризис меняет производственные планы „Boeing” и „Airbus” // БИКИ. – 2009. – № 62. – С. 10-11.

133. Эпидемия свиного гриппа и мировая кормовая индустрия // БИКИ. – 2008. – № 70. – С. 7.

Періодичні видання економічного характеру та спеціалізовані

- Бизнес.
- Деловая неделя.
- Деловая Украина.
- Деловые ведомости.
- Діло.
- Галицькі контракти.
- Закон і бізнес.
- Независимая газета.
- Независимость.
- Украинские деловые новости.
- Украина – Business.
- Україна. Європа. Світ.
- Фінансова Україна.
- Бюллетень иностранной коммерческой информации.
- Бизнес – Информ.
- Деловая жизнь.
- Діловий вісник.
- Економіка України.
- Економіка. Фінанси. Право.
- Капитал.
- Международная жизнь.
- Международная экономика и международные отношения.
- Панорама ринку.
- Регіональна економіка.
- Внешняя торговля.
- Зовнішньоекономічний кур'єр Львівської торгово-промислової палати.
- Огляд цін українського та світового товарних ринків.
- Обзор украинского рынка.
- Рынок металлов.
- Металлы мира. Международное обозрение.
- Металл – Бюллетень – Украина.
- Енергетика та ринок.
- Енергетичний бюлетень “Газ та нафта”.
- Нафтова і газова промисловість.
- Мінеральні ресурси України.
- Международный сельскохозяйственный журнал.
- Текстильная промышленность.

- Легка промисловість.
- Зерновые культуры.
- Харчова промисловість.

Адреси INTERNET

1. <http://www.gatt.org>.
2. <http://www.ec.org>.
3. <http://www.imf.org>.
4. <http://www.unido.org>.
5. <http://www.wb.org>.
6. <http://www.ukrdzi.com.ua>.
7. <http://www.iea.org>.
8. <http://www.opec.org>.
9. <http://www.wto.org>.
10. <http://www.iccwbo.org>.
11. <http://www.europa.eu.int/comm/eurostat>.
12. <http://www.worldbank.org/data/wdi>.
13. http://www.wto.org/english/res_e/statis_e/_ehtm.
14. <http://www.mercosur.com>.

Навчальне видання

СВІТОВИЙ РИНОК ТОВАРІВ ТА ПОСЛУГ

Навчальний посібник

Автори

Іванова Лілія Омелянівна
Музика Ольга Михайлівна

Літературний редактор – Муравицька Н. О.
Коректор – Кашуба М. І.

Оригінал-макет видавництва
Львівської комерційної академії

Підписано до друку 21.10.09 р.
Формат 100x70/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Друк на різнографі.
13,5 др. арк. 17,5 ум. др. арк. 7,38 облік. видавн. арк.
Тираж 500 прим. Зам.643.

Віддруковано в друк. видавництва Львівської комерційної академії
79011, м. Львів, вул. У. Самчука, 6. Тел. 276-07-75. e-mail drook@lac.lviv.ua
Свідоцтво Держкомітету інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України
серія ДК № 246 від 16.11.2000 р.